

ICCET'21 CAPPADOCIA

ULUSLARARASI KAPADOKYA SALGIN DÖNEMLERİ KONGRESİ

Bildiri Özetleri Kitabı

31 Mayıs-3 Haziran 2021

INTERNATIONAL CAPPADOCIA CONGRESS OF EPIDEMIC TIMES

Book of Abstracts

31 May-3 June 2021

Editörler/Editors:

Gamze Turgaylı Zengin - Dilek Hande Esen - Mehmet Serkan Demirci
Mehmet Yaşar Sönmez - Merve Özdemir

KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI

Uluslararası Kapadokya Salgın Dönemleri Kongresi

**Bildiri Özetleri Kitabı
31 Mayıs-3 Haziran 2021**

International Cappadocia Congress of Epidemic Times

**Book of Abstracts
31 May-3 June 2021**

Editörler / Editors

Gamze Turgaylı Zengin

Dilek Hande Esen

Mehmet Serkan Demirci

Mehmet Yaşar Sönmez

Merve Özdemir

**KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ**

2021

Kapadokya Üniversitesi Yayınları: 37

ISBN: 978-605-4448-15-9

DOI: <https://dx.doi.org/10.35250/kun/9786054448159>

URL: <https://hdl.handle.net/20.500.12695/1283>

© Eylül 2021

Uluslararası Kapadokya Salgın Dönemleri Kongresi: Bildiri Özetleri Kitabı
International Cappadocia Congress of Epidemic Times: Book of Abstracts

Editorler/Editors: Gamze Turgaylı Zengin & Dilek Hande Esen & Mehmet Serkan Demirci & Mehmet Yaşar Sönmez & Merve Özdemir

© Copyright, 2021, KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

Sertifika No: 43348

Bu eser [Creative Commons “BY-NC-SA” \(Atıf-GayriTicari-AynıLisanslaPaylaş\) Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) ile lisanslanmıştır.

Kapak Tasarım: Nazile Arda Çakır

Sayfa Tasarım: Adem Şenel

Bu kitap, “Uluslararası Kapadokya Salgın Dönemleri Kongresi” organizasyonu kapsamında yayımlanmıştır. Bu kitapta yayımlanan tüm özet bildirilerin içeriklerinden yazarları sorumludur.

This book has been published under “International Cappadocia Congress of Epidemic Times”. Authors are responsible for the content of their abstracts published in this book.

KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ

50420 Mustafapaşa, Ürgüp, Nevşehir

yayinevi@kapadokya.edu.tr

kapadokyayayinlari.kapadokya.edu.tr

0(384) 353 5009

www.kapadokya.edu.tr

Uluslararası Kapadokya Salgın Dönemleri Kongresi

**Bildiri Özetleri Kitabı
31 Mayıs-3 Haziran 2021**

International Cappadocia Congress of Epidemic Times

**Book of Abstracts
31 May-3 June 2021**

Editörler / Editors

Gamze Turgaylı Zengin

Dilek Hande Esen

Mehmet Serkan Demirci

Mehmet Yaşar Sönmez

Merve Özdemir

**KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ**

2021

COMMITTEES

KEYNOTE SPEAKERS

- Prof. Ruşen KELEŞ** / Cappadocia University
Prof. Atilla Stephan Ataç / Hacettepe University
Prof. Slobodan Dan PAİCH / Victor Babes University of Medicine and
Pharmacy Timisoara
Dr. Seyed Mohammad Ali RİAZİ / Islamic Azad University
Dr. Pelin ÖZMEN / Nevşehir Hacı Bektaş University

SCIENTIFIC BOARD

- Prof. Dr. Ahmet AKTAŞ** / Cappadocia University
Prof. Dr. Asuman Gölgeli / Erciyes University
Prof. Dr. Ayşe Sezen Serpen / Ankara University
Prof. Dr. Aytolan Yıldırım / İstanbul University
Prof. Dr. Bayram Ünal / Niğde Ömer Halisdemir University
Prof. Dr. Beste Üstün / Üsküdar University
Prof. Dr. Bülent Pişkin / Cappadocia University
Prof. Dr. Emine Yavaşgel / İstanbul University
Prof. Dr. Filiz Can / Hacettepe University
Prof. Dr. Filiz Zabcı / Ankara University
Prof. Dr. Hakan Acar / Liverpool Hope University
Prof. Dr. Hakan Vahit Erkutlu / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University
Prof. Dr. Harun Tepe / Hacettepe University
Prof. Dr. Hasan Güllüpunar / Süleyman Demirel University
Prof. Dr. İbrahim Tokdemir / Yüksek İhtisas University
Prof. Dr. İhsan Kalenderoğlu / Gazi University
Prof. Dr. Murad A. Aldamen / The University of Jordan
Prof. Dr. Mustafa Akdağ / Erciyes University
Prof. Dr. Müdriye Yıldız Bıçakcı / Ankara University
Prof. Dr. Nilgün Bek / Lokman Hekim University
Prof. Dr. Özcan Doğan / Hacettepe University
Prof. Dr. Ramazan Erdem / Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Sedat Cereci / Mustafa Kemal University
Prof. Dr. Serdar Soyuer / Cappadocia University
Prof. Dr. Serkan Dilek / Kırşehir Ahi Evran University

Prof Dr. Serpil Sancar / Ankara University
Prof. Dr. Sibel Erkal / Hacettepe University
Prof. Dr. Slobodan Dan Paich / University of Medicine and Pharmacy Timișoara
Prof. Dr. Suat Gezgin / Yeditepe University
Prof. Dr. Şevki Özgener / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University
Prof. Dr. Yener Bektaş / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University
Prof. Dr. Vesile Şenol / Cappadocia University
Prof. Dr. Yavuz Yakut / Hasan Kalyoncu University
Doç. Dr. Aiga Grauduma / Latvia University
Doç. Dr. İlhan Güllü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University
Doç. Dr. Jolanta Pupure / Latvia University
Doç. Dr. Naciye Vardar Yağlı / Hacettepe University
Doç. Dr. Sakineh Nouri Saeidlou / Urmia University of Medical Science
Doç. Dr. Savaş Selahattin Ateş / Eskişehir Technical University
Doç. Dr. Serpil Taheri / Erciyes University
Doç. Dr. Tuğba Yılmaz Bingöl / Fatih Sultan Mehmet University
Doç. Dr. Gökhan Kayılı / Selçuk University
Doç. Dr. Nihan Kafa / Gazi University
Dr. Öğr. Üyesi Cem Okan Özer / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University
Dr. Öğr. Üyesi Çağdaş Sümer / Cappadocia University
Dr. Öğr. Üyesi Derya Karabulut / Erciyes University
Dr. Öğr. Üyesi Dinçer Göksülük / Erciyes University
Dr. Öğr. Üyesi Duygu Bora / Cappadocia University
Dr. Öğr. Üyesi Ezgi Demir Özer / Cappadocia University
Dr. Öğr. Üyesi Ferihan Tanrıkut / Cappadocia University
Dr. Öğr. Üyesi Hatice Uçak / Cappadocia University
Dr. Öğr. Üyesi Hikmet Kuran / Cappadocia University
Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Akgül / Erciyes University
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Bahar / Cappadocia University
Dr. Öğr. Üyesi Meral Başaran / Cappadocia University
Dr. Öğr. Üyesi Nil Çokluk / Mustafa Kemal University
Dr. Öğr. Üyesi Oya Esra Bektaş / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University
Dr. Öğr. Üyesi Pelin Özmen / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University
Dr. Öğr. Üyesi Rukiye Yalap / Cappadocia University
Dr. Öğr. Üyesi S. Mohammadali Riazi / Islamic Azad University
Dr. Öğr. Üyesi Serdar Sütcü / Cappadocia University

Dr. Öğr. Üyesi Suat Taşkesen / Cappadocia University
Dr. Öğr. Üyesi Yunus Topsakal / Adana Alparslan Türkeş Science And
Technology University
Dr. Gamze Turgaylı Zengin / Cappadocia University
Dr. Umut Çıvgın / Cyprus International University

ORGANISATION COMMITTEE

Lect. Füsun Hepdinç / Cappadocia University
Lect. Ayfer Coşkun / Cappadocia University
Prof. Yener Bektaş /Nevşehir Hacı Bektaş University
Dr. Gamze Turgaylı Zengin / Cappadocia University
Dr. Meral Başaran / Cappadocia University
Dr. Eyup Atioğlu / Cappadocia University
Lect. Mehmet Yaşar Sönmez / Cappadocia University
Lect. Mehmet Serkan Demirci / Cappadocia University
Lect. Merve Özdemir / Cappadocia University
Lect. Emrullah Cansu / Cappadocia University
Lect. Dilek Hande Ercan / Cappadocia University
Lect. Selma Doğanalp / Cappadocia University
Yunus Emre Karaman / Cappadocia University

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

ÇOCUKLAR VE EBEVEYNLERİNİN PERSPEKTİFİNDEN COVID 19- İLE MÜCADELEDE ÜÇ ALTIN KURAL: MASKE-MESAFE-HİJYEN KURALLARI	1
<i>Fatma Çakır Aksungur, Ayşen Tükel, Veysel Şirvan Çetin</i>	
COVID-19 PANDEMİSİ DÖNEMİNDE AKADEMİSYENLERİN HİJYEN ALIŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	5
<i>Nazife AKMAN, Ayşegül YILDIZ</i>	
COVID-19 PANDEMİSİ ÖNCESİ BULGULARLA SALGIN ZAMANLARINDA AKILCI İLAÇ KULLANIMINA BAKIŞ: NEVŞEHİR ÖRNEĞİ.....	9
<i>Soner Mete</i>	
COVID 19 PANDEMİSİ SÜRECİNDE BEYAZ VE MAVİ YAKALI KADINLARIN MUTFAK PRATİKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	15
<i>Melih İÇİGEN</i>	
MODA TREND ÖNGÖRÜLERİ PERSPEKTİFİNDEN COVID-19 (KORONAVİRÜS) SALGIN SÜRECİ	19
<i>Vildan TOK DEREÇİ</i>	
PANDEMİ DÖNEMİNDE YEREL BASINDA SAĞLIK HABERLERİNİN SUNUMU: ÖRNEK OLAY ŞEKLİNDE NEVŞEHİR MUŞKARA GAZETESİ'NİN İNCELEMESİ	22
<i>Özge ÖZÇELİK BALOĞLU</i>	
COVID 19 SALGININDA AŞIRI BİLGİ YÜKÜ DUYGUSAL BULAŞMA VE INFODEMİ.....	25
<i>Emel Yılmaz</i>	
PANDEMİ SÜRECİNDE SİYASİLERİN SOSYAL MEDYA KULLANIM ALIŞKANLIKLARI	31
<i>Pınar GÜNER KOÇAK, F. Gökçen ÇETİN</i>	
COVID-19 ÖNCESİ VE SONRASI MEDYADA HEMŞİRELİK ALGISI: TWITTER ÖRNEĞİ	35
<i>Seda Şahan, Ayşegül Yıldız, Eda Ergin</i>	
COVID-19: A CHANCE FOR GREEN AND SUSTAINABLE INVESTMENTS?	38
<i>Süleyman Orhun Altıparmak</i>	
COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA İNTİHAR DÜŞÜNCESİ	40
<i>Kamuran ÖZDİL, Gülhan KÜÇÜK ÖZTÜRK, Eylül BAŞER</i>	
COVID-19 KORKUSU VE ÖLÜM KAYGISI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	45
<i>Selma DOĞANALP ÇOBAN, Ayşe İSPİRLİ TURAN</i>	

KOZAKLI MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN YAŞADIĞI YERLEŞİM BİRİMLERİNE GÖRE KORONAFOBİ DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ.....	48
<i>Muhammet ÖZALP</i>	
SPORCULARDA YENİ TİP KORONAVİRÜSE (COVID-19) YAKALANMA KAYGISI ve NEDENLERİ.....	52
<i>Dilek Hande ESEN</i>	
PANDEMİDE TOPLUMSAL CİNSİYET TEMELLİ EŞİTSİZLİKLER: AVRUPA ÖRNEĞİ	56
<i>Zehra HOPYAR</i>	
SALGININ ŞİDDET HALİ: COVID-19'UN İLK ÜÇ AYINDA NEVŞEHİR'DE KADINA YÖNELİK ŞİDDET	61
<i>F. Gökçen ÇETİN, Pınar GÜNER KOÇAK</i>	
KORONAVİRÜS PANDEMİSİNİN AĞIRLAŞTIRDIKLARI: ÇALIŞAN ÇOCUKLAR	64
<i>Betül Kübra DOĞAN, Durdu Baran ÇİFTÇİ</i>	
SALGIN DÖNEMLERİ EKONOMİSİ: İSPANYOL GRİBİ VE KORONAVİRÜS SALGINLARININ EKONOMİK SONUÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	67
<i>Erdem Selman DEVELİ</i>	
KÜRESEL SALGINLA YÜKSELEN HELİKOPTERDEN CÖMERTÇE SAÇILAN PARALAR VE OLASI MAKROEKONOMİK SONUÇLARI	71
<i>Ömer AKÇAYIR</i>	
COVID-19 SÜRECİNDE TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN FİNANSAL SAĞLAMLIĞININ ANALİZİ: BANKOMETER YÖNTEMİ	77
<i>Özlem EREN, Mehmet UÇAR</i>	
TÜRKİYE'DE COVID-19 HASTA VAKA SAYISI, VIX ENDEKSİ, DOLAR ENDEKSİ İLE SEÇİLMİŞ BIST SEKTÖR ENDEKSLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: ARDL MODELİ	81
<i>Mehmet UÇAR, Melek KIDEMLİ</i>	
KRİZ DÖNEMLERİNDE SİYASAL LİDERİN VE SOSYAL DEVLETİN YÜKSELİŞİ: PANDEMİ DÖNEMİNDE ALMANYA ÜZERİNE BİR İNCELEME	86
<i>Nil ÇOKLUK</i>	
II. ABDÜLHAMİD PANDEMİ İLE NASIL BAŞA ÇIKMIŞTI?.....	88
<i>Fırat KÜSKÜ</i>	
OSMANLI İSTANBUL'UNDA KARANTİNA UYGULAMALARI	91
<i>Uğur Can YILDIZDAL</i>	
1957-1958 ASYA GRİBİ SALGINI DÖNEMİNDE TÜRKİYE	94
<i>Enes ÖZ</i>	

COVID-19 ENFEKSİYONUNUN NADİR BİR KOMPLİKASYONU: SPONTAN PNÖMOMEDYASTINUM.....	98
<i>Gülay MAÇİN</i>	
İKİ YAŞIN ALTINDAKİ ÇOCUKLARDA ALERJİ PATERNLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	102
<i>Nurullah ÇİFTÇİ, Masma SHAHBAZOVA, Ebru KARADAĞ, Duygu FINDIK, Uğur ARSLAN</i>	
INVESTIGATION OF FREQUENCY OF APERGILLUS CO-INFECTION IN COVID-19 PATIENTS.....	106
<i>Salih MAÇİN, Masma SHAHBAZOVA, Hatice TÜRK DAGI, Uğur ARSLAN, Duygu FINDIK</i>	
COVID-19 YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDEN GÖNDERİLEN KAN KÜLTÜRLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE DİĞER YOĞUN BAKIM ÜNİTELERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI.....	108
<i>Uğur ARSLAN, Sabiha Salar GÜL, Muhammedamin Araba HUSEN, Salih MAÇİN, Hatice TÜRK DAGI</i>	
PANDEMİ HASTANESİNE BAŞVURAN HASTALARIN BİLGİSAYARLI TOMOGRAFİ VE PCR SONUÇLARININ KOVİD-19 AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	112
<i>Gulay MACIN, Salih MACIN, Ugur ARSLAN</i>	
COVID-19 SÜRECİNDE YAŞAM SONU BAKIM HİZMETLERİNDE GELİŞTİRİLEN TEKNOLOJİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	117
<i>Mustafa KARATAŞ, Merve Deniz PAK GÜRE</i>	
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN COVID-19 AŞISINA BAKIŞI	122
<i>Nazife AKMAN, Ayşegül YILDIZ</i>	
ALT SOLUNUM YOLU KÜLTÜRLERİNİN COVID-19 PANDEMİSİ ÖNCESİ VE SÜRESİNCE DEĞERLENDİRİLMESİ	125
<i>Salih MAÇİN, Rugryya SAMADZADE, Hatice TÜRK DAGI, Uğur ARSLAN</i>	
İMMÜN SİSTEMİMİZİN VİRÜSLERLE SAVAŞI; SARS- CoV2 ÖRNEĞİ.....	128
<i>Zeynep AKİDAĞI</i>	
FİZİKSEL İNAKTİVİTENİN DİSMENOREYE ETKİSİ.....	131
<i>Deniz TUĞYAN AYHAN, Ayşegül YILDIZ, Buket BÜYÜKTURAN, Öznur BÜYÜKTURAN</i>	
COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE EV-OFİS SİSTEMİ İLE ÇALIŞAN BİREYLERİN AKTİVİTE VE ROL KATILIMLARININ İNCELENMESİ	134
<i>Dilara KARATAŞ, Suzan KAYA EVSEN, Gülşah ZENGİN, Hülya KAYIHAN</i>	
COVID-19 PANDEMİSİNDE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AKTİVİTE VE ROL DENGESİNİN İNCELENMESİ	137
<i>Gülşah ZENGİN, Gözde ÖNAL</i>	

PANDEMİ SÜRECİ GENÇLERİN FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİNİ VE EGZERSİZ MOTİVASYONUNU NASIL ETKİLER?	140
<i>Ayşe ÜNAL, Gülsüm TİKAÇ, Filiz ALTUĞ</i>	
COVID-19 KÜRESEL SALGINININ KAPADOKYA TURİZMİNE YANSIMALARI.....	143
<i>İrem BOZKURT, Duygu EREN</i>	
COVID-19 SALGINININ TERMAL TURİZM İŞLETMELERİNE ETKİSİ: KOZAKLI ÖRNEĞİ	148
<i>Ecem TEZGEL ÇOBAN, Sevgi DEDEOĞLU BALIKÇIOĞLU, Arif Nihat SAMUR</i>	
COVID-19 SÜRECİNDE ÖRGÜTLERDE YÖNETSEL OPERASYONLARIN OPTİMİZASYONU	153
<i>Mustafa Cihan YARALI</i>	
KAMU KURUMLARINDA LİDERLİK TARZLARININ ÖRGÜTSEL STRES DÜZEYİ ÜZERİNDE BELİRLEYİCİLİK DÜZEYİ: COVID -19 PANDEMİ DÖNEMİNDE KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME.....	157
<i>Serdar Vural UYGUN, Serkan YILDIRIM</i>	
COVID 19 SALGINI DÖNEMİNDE UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNE İLİŞKİN AKADEMİSYENLERİN GÖRÜŞLERİ: KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ	160
<i>Emre NALÇACIGİL</i>	
PANDEMİ SÜRECİNDE COVID-19 VİRÜSÜ KONULU ULUSAL TEZLERİN ANALİZİ	164
<i>Nurullah YÜCEL, Eren BAŞYEMENİCİ, Turgay SEFERLİ, Enes AKYÜZ</i>	
KOZAKLI MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN ANATOMİ DERSİNDEKİ ÖZYETERLİLİKLERİNİN VE UZAKTAN EĞİTİMDEN MEMNUNİYET DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ	167
<i>Halil YILMAZ</i>	
COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE ÇEVRE KONULU PROJE ÇALIŞMALARINA YÖNELİK BİR İNCELEME: DOKÜMAN ANALİZİ	170
<i>Ayşen TÜKEL</i>	
KANATLI SALGINI: KUŞ GRİBİ VE TÜRKİYE VAKALARI	172
<i>Coşkun ASLAN, Aysel KEKİLLİOĞLU, Arif KIZILIRMAK, Murat ŞEN</i>	
PANDEMİ SÜRECİNDE BİREYSEL EKOLOJİK ATIK YÖNETİMİ	177
<i>Aysel KEKİLLİOĞLU, Fatma SOYSALDI</i>	

**ÇOCUKLAR VE EBEVEYNLERİNİN
PERSPEKTİFİNDEN COVID 19- İLE
MÜCADELEDE ÜÇ ALTIN KURAL:
MASKE-MESAFE-HİJYEN KURALLARI**

**THREE GOLDEN RULES IN COMBATING
COVID 19 FROM THE PERSPECTIVE OF
CHILDREN AND THEIR PARENTS:
MASK-DISTANCE-HYGIENE RULES**

Fatma Çakır Aksungur

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk
Gelişimi Programı, Nevşehir Türkiye, fatmacakir@nevsehir.edu.tr*

Ayşen Tükel

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk
Gelişimi Programı, Nevşehir Türkiye, aysentukel@nevsehir.edu.tr*

Veysel Şirvan Çetin

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk
Gelişimi Programı, Nevşehir Türkiye, veyselcetin@nevsehir.edu.tr*

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı, 6-12 yaş çocuğu olan ebeveynler ve çocuklarının COVID-19'dan korunmada maske-mesafe, hijyen kurallarına uyum durumlarını incelemektir.

Gereç ve Yöntem: Araştırma tanımlayıcı tipte bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini, Türkiye'de; farklı bölgelerde yaşayan, 6-12 yaş arası çocuğu olan ebeveynler ve çocukları oluşturmuştur. Araştırmanın gücü, bilgisayar ortamında 0.2 etki büyüklüğü, %95 güven düzeyi %94 güç ile 321 kişi olarak hesaplanmış ve çalışma 321 kişi ile tamamlanmıştır (n=321). Katılımcılara kartopu örnekleme yöntemiyle ulaşılmış, veriler sosyal medya hesapları üzerinden ebeveynlerin cep telefonlarına gönderilen link yoluyla toplanmıştır. Araştırmaya başlamadan önce Sağlık Bakanlığı'ndan kurul izni,

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nden etik kurul izni ve katılımcılardan izin alınmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan ebeveynlerin %83,5'i anne olup, %78,2'si İç Anadolu Bölgesinden katılmıştır. Yetişkin katılımcıların; %96,6'sı pandemi sürecinde maske kullanım kuralına uyduğunu, %96'sı maskelerini kirlenmesi ya da ıslanması durumunda değiştirdiğini, %87'si maskeyi elastik iplerinden veya bağlarından tutarak çıkardığını, %85,6'sı mesafe kurallarına uyduğunu, %91,6'sı tokalaşma ve sarılma gibi yakın temaslardan kaçındığını ve %43,2'si asansöre binmek yerine merdivenleri kullanmayı tercih ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %84,2'si ellerin sık sık, en az 20-30 saniye yıkadığını ve %81,7'si gözlerine, burnuna ve ağzına dokunmaktan kaçındığını, %93,8'i öksürürken veya hapsirirken ağzını ve burnunu dirseğiyle veya mendille kapattığını ifade etmiştir. Toplu alanlara giriş-çıkışlarda dezenfektan, alkol kullanan katılımcıların oranı ise %74,2'dir. Ebeveynlerin %83,9'u Covid 19'dan korunmak için gereken önlemlere yeterince uyduğunu belirtirken %63'ü çocuklarının önlemlere her zaman yeterince uyduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan çocukların; %51'i kız, %49'u erkektir. Çocukların sadece %39'u ebeveynlerinin Covid-19 tedbirleri konusunda yeterince uyduğunu belirtmiştir. Çocukların %89'u maske kuralına uyduğunu, %57'si maskesini takmadan önce ellerini yıkadığını, %91'i maskesinin burnunu, ağzını ve çenesini tamamen örttüğünden emin olarak taktıklarını, %95'i maskesi kirlenince ya da ıslanınca değiştirdiğini, %76,5'i maskesini elastik iplerinden tutarak çıkardıklarını, %73,4'ü mesafe kuralına sürekli uyduğunu belirtmiştir. Çocukların %46'sı asansör yerine merdivenleri tercih ettiğini ve %80'si tokalaşma, sarılma gibi yakın temastan kaçındığını belirtmiştir. Çocukların %77'si ellerini en az 20 saniye sabunla yıkama kuralına uymaktadır. %69,7'si gözlerine, burnuna ve ağzına dokunmaktan kaçınıyorken, %65,9'u marketlere, mağazalara ve toplu alanlara giriş - çıkışlarda dezenfektan, alkol kullandıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya yanıt veren çocukların %76'sı gittiği yerlerde var ise tek kullanımlık malzemeler kullanmaya çalıştığını belirtmiştir.

Sonuç: Araştırmanın sonuçlarına göre; çalışmaya katılan ebeveynlerin ve çocuklarının maske-mesafe ve hijyen kurallarına büyük oranda uymaktadır. Ancak Covid-19 pandemisiyle mücadele bu üç önleme toplumun tamamının uyumu sayesinde mücadele edileceği göz önüne alındığında sonuçların yeterli olmadığı söylenebilir. Ayrıca çocukların perspektifinden büyüklerin maske-mesafe-hijyen kurallarına uyum oranlarını oldukça düşük değerlendirmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda; pandemi ile mücadelede toplumsal uyum çalışmalarında ebeveynler ve çocukları kapsayıcı çalışmaların yapılması önerilebilir. Çocuk gelişimi açısından erken öğrenmenin kalıcı davranış

geliştirme açısından önemi yadsınamaz dolayısıyla maske, mesafe, hijyen, el yıkama vb. konularda farkındalık oluşturmaya yönelik çalışmaların yaygınlaştırılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19 Virüs; Çocuklarda Koruyucu Sağlık, Toplum Sağlığı, Hijyen

ABSTRACT

Purpose: The purpose of this research is to examine the compliance with mask-distance and hygiene rules of parents and children of 6-12 years old children against COVID-19.

Materials and Methods: The research is a descriptive study. The universe of the research in Turkey; parents with children between the ages of 6-12 and children living in different regions. The strength of the study was calculated as 321 people with 0.2 effect size in the computer environment, 95% confidence level 94% power, and the study was completed with 321 people (n = 321). Participants were reached with the snowball sampling method, and the data were collected via a link sent to their parents' mobile phones through their social media accounts. Before starting the research, permission from the Ministry of Health, ethics committee permission from Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, and permission from the participants were obtained.

Results: 83.5% of the parents participating in the study were mothers and 78.2% of them were from the Central Anatolia Region. Adult participants; 96.6% obeyed the mask usage rule during the pandemic process, 96% changed their masks if they got dirty or wet, 87% removed the mask by holding its elastic strings or ties, 85.6% obeyed the distance rules, 91.6% handshaking and hugging 43.2% stated that they prefer to use the stairs instead of taking the elevator. 84.2% of the participants stated that they wash their hands frequently for at least 20-30 seconds and 81.7% avoid touching their eyes, nose, and mouth, 93.8% of them cover their mouth and nose with their elbow or tissue while coughing or sneezing. The rate of participants who use disinfectant and alcohol while entering and leaving public areas is 74.2%. While 83.9% of the parents stated that they comply with the necessary precautions to be protected from Covid 19, 63% stated that their children always comply with the measures adequately. Children participating in the research; 51% of them are girls and 49% are boys. Only 39% of the children stated that their parents adequately followed the Covid-19 measures. 89% of the children obey the mask rule, 57% wash their hands before putting on their mask, 91% make sure that their mask covers their nose, mouth, and chin completely, 95%

change their mask when it gets dirty or wet, 76.5% 73.4% of them stated that they took off their masks by holding their elastic strings and they always followed the distance rule. 46% of the children stated that they preferred stairs instead of elevators and 80% of them avoided close contacts such as handshaking and hugging. 77% of children obey the rule of washing their hands with soap for at least 20 seconds. While 69.7% avoided touching their eyes, nose, and mouth, 65.9% stated that they used disinfectant and alcohol while entering and exiting markets, stores, and public areas. 76% of the children who responded to the research stated that they tried to use disposable materials in the places they went.

Conclusion: According to the results of the research; Participating parents and their children largely comply with mask-distance and hygiene rules. However, considering that the fight against the Covid-19 pandemic will be fought thanks to the harmony of the entire society, it can be said that the results are not sufficient. In addition, from the perspective of children, the rate of compliance with the mask-distance-hygiene rules of the adults was very low. In line with these results; It may be suggested to carry out studies that include parents and children in social adaptation studies in combating pandemic. In terms of child development, the importance of early learning in terms of developing permanent behavior cannot be denied, so mask, distance, hygiene, hand washing, etc. It may be suggested to disseminate studies aimed at raising awareness on issues.

Keywords: COVID-19 Virus; Preventive Health in Children; Community Health, Hygiene

**COVID-19 PANDEMİSİ DÖNEMİNDE
AKADEMİSYENLERİN HİJYEN
ALİŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**
**DETERMINING TO THE HYGIENE HABITS
OF ACADEMICIANS DURING THE COVID-19
PANDEMIC PERIOD**

Nazife AKMAN

*Kapadokya Üniversitesi, Kapadokya Meslek Yüksekokulu, Patoloji Teknikleri Programı,
Nevşehir, Türkiye. nazife.akman@kapadokya.edu.tr*

Ayşegül YILDIZ

*Kapadokya Üniversitesi, Kapadokya Meslek Yüksekokulu, Diyaliz Programı, Nevşehir,
Türkiye aysegul.yildiz@kapadokya.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Covid 19 pandemisinin kontrol altına alınması ve hastalığın gelişiminin önlenmesi için ilk savunma hattı hijyendir (Karataş, 2020; Taylor, 2019). İnsanlar uzun süre boyunca varlığını sürdüren bu salgınla mücadelede tam kapanmalardan bu yana izledikleri bazı hijyenle ilişkili davranışları benimsemeye başlamışlardır.

Amaç: Covid-19 salgını döneminde akademisyenlerin bu hastalıktan korunmak için kişisel ve genel hijyen alışkanlıklarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma tanımlayıcı tipte bir çalışmadır. Çalışmaya başlamadan önce Kapadokya Üniversitesi etik kurulundan etik kurul izni alınmıştır (No:2021.43, Tarih: 04.01.2021). Araştırmanın evrenini Türkiye’de YÖK üzerinde kayıtlı olan 179.612 akademisyen oluşturmuştur(YÖK, 2021). Evreni bilinen örneklem hesaplaması ile % 95 güven düzeyinde 384 katılımcı örneklem grubuna dahil edilmiştir (Sönmez & Alacapınar, 2020). Araştırmada kullanılan anket formlar e-posta yolu ile katılımcılara ulaştırılmıştır. Araştırma verileri 20.01.2021-01.03.2021 tarihleri arasında toplanmıştır. Veriler SPSS 27 paket programı ile analiz edilmiştir.Verileri değerlendirilirken

tanımlayıcı istatistiksel metotlar (sayı, yüzde, min-max değerleri, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %52,6'sı (n=202) kadın, %39,6'sı (n=152) 24-30 yaş grubunda, %59,9'u (n=230) bekar, %87,2'inin (n=335) kronik hastalığı olmadığı tespit edilmiştir. Pandemi süresince katılımcıların %36,7'si (n=141) evden çalıştığını belirtmiştir. Katılımcıların %83,3'ü (n=320) Covid-19'a yakalanmamışken, %69,3'ünün (n=266) ailesinden birinin Covid-19'a yakalandığı belirlenmiştir. Pandemi döneminde değişen hijyen alışkanlıklarında; %100 (n=384) oranında sosyal mesafe ve maske kullanımının değiştiği, %93,5'i (n=359) el hijyeninin değiştiğini, %69,5'i (n=267) ev hijyeninin değiştiğini, %53,9'u (n=207) dışarıdan eve gelince gerçekleştirilen hijyen alışkanlıklarının değiştiğini, %76,8'i (n=295) alışveriş hijyeninin değiştiğini ifade etmiştir. "Kamu spotlarının kişisel hijyen önlemlerine ilişkin bilgiye etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna katılımcıların %52,8'i (n=203) etkili oluyor cevabını vermiştir. Katılımcıların Covid-19 Hijyen Ölçeğinden aldıkları toplam puan $95,93 \pm 18,15$ olarak bulunmuştur. Ölçek puanlarının bağımsız değişkenlerle karşılaştırılması sonucunda kadınların aldığı puanların erkeklere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p=0,00$).

Sonuç: Çalışmamız sonucunda pandemi döneminde hijyen alışkanlıklarında değişim olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların toplam ölçek puanlarının yüksek olması, bireylerin salgından korunmak amacıyla kişisel ve genel hijyene ilişkin davranış sergileme düzeyinin yüksek olduğunu, hijyen önlemlerine önem verdiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Hijyen, Akademisyen.

ABSTRACT

Introduction: Hygiene is the first line of defence to control the Covid 19 pandemic and prevent the development of the disease (Karataş, 2020; Taylor, 2019). In the fight against this long-standing epidemic, people have begun to adopt some of the hygiene-related behaviours they have followed since the total closures.

Aim: It aims to evaluate the personal and general hygiene habits of academicians to protect themselves from this disease during the Covid-19 epidemic.

Method: This study is descriptive. Ethics committee approval was obtained from the Ethics Committee of Kapadokya University before starting the study (No:2021.43, Date: 04.01.2021). The population of the research consisted of 179,612 academicians registered on YÖK in Turkey (Higher

Education Council, 2021). With the sample calculation of the known universe, 384 participants were included in the sample group at a 95% confidence level (Sönmez & Alacapınar, 2014). The questionnaire forms used in the research were sent to the participants via e-mail. Research data were collected between 20.01.2021 and 01.03.2021. The data were analyzed with the SPSS 27 package program. While evaluating the data, descriptive statistical methods (number, percentage, min-max values, mean, standard deviation) were used.

Results: 52.6% (n=202) of the participants were female, 39.6% (n=152) were in the age group of 24-30, 59.9% (n=230) were single, 87.2% (n=335) was found to have no chronic disease. During the pandemic, 36.7% of the participants (n=141) stated that they worked from home. While 83.3% (n=320) of the participants did not catch Covid-19, it was determined that a family member of 69.3% (n=266) caught Covid-19. In the changing hygiene habits during the pandemic period; 100% (n=384) social distance and mask use changed, 93.5% (n=359) hand hygiene changed, 69.5% (n=267) home hygiene changed, 53.9% (n=207) stated that the hygiene habits performed when coming home from outside changed, 76.8% (n=295) stated that shopping hygiene changed.

Conclusion: As a result of our study, it was determined that there was a change in hygiene habits during the pandemic period. The high total scale scores of the participants indicate that the individuals have a high level of personal and general hygiene behaviour to protect themselves from the epidemic and give importance to hygiene measures.

Keywords: Covid-19, Hygiene, Academician.

KAYNAKÇA

- Altaher, A., Elottol, A. E. Y., Jebril, M. A., & Aliwaini, S. H. (2021). Assessment of awareness and hygiene practices regarding COVID-19 among adults in Gaza, Palestine. *New Microbes New Infections*, 41, 100876.
- TC. Sağlık Bakanlığı. (2020). COVID-19 (SARS-CoV-2 Enfeksiyonu) rehberi. https://covid-19bilgi.saglik.gov.tr/depo/rehberler/COVID-19_Rehberi.pdf, Erişim Tarihi: 07.06.2021.
- Çiçek, B., Şahin, H., & Erkal, S. (2020). "Covid-19 Hijyen Ölçeği": Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 15(6).
- Güner, H. R., Hasanoğlu, I., & Aktaş, F. (2020). COVID-19: Prevention and control measures in community. *Turkish Journal of medical sciences*, 50(SI-1), 571-577.
- Karataş, Z. (2020). COVID-19 Pandemisinin toplumsal etkileri, değişim ve güçlenme. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 3-17.
- Türkiye Yüksek Öğretim Kurumu (2021). Öğretim Elemanı İstatistikleri. <https://istatistik.yok.gov.tr/> 02.01.2021.

- Meral, B. (2020). E-ticarette corona virüs (Covid-19) etkisi. *Tech İnsade*.
- Meyer, S. (2020). Understanding the COVID-19 effect on online shopping behavior. *The BigCommerce Blog*.
- Sohrabi, C., Alsafi, Z., O'Neill, N., Khan, M., Kerwan, A., Al-Jabir, A., . . . Agha, R. (2020). World Health Organization declares global emergency: A review of the 2019 novel coronavirus (COVID-19). *International journal of surgery*, 76, 71-76.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2014). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*: Anı Yayıncılık.
- Taylor, S. (2019). *The psychology of pandemics: Preparing for the next global outbreak of infectious disease*: Cambridge Scholars Publishing.
- Ünal, E., Özdemir, A., & Kaçan, C. Y. (2020). Covid-19 Pandemisinin Hemşirelik Öğrencilerinin Beslenme ve Hijyen Alışkanlıklarına Etkisi.
- Velavan TP, M. C. (2020). The COVID-19 epidemic. *Trop Med Int Health*, 25, 278-280.

COVID-19 PANDEMİSİ ÖNCESİ BULGULARLA SALGIN ZAMANLARINDA AKILCI İLAÇ KULLANIMINA BAKIŞ: NEVŞEHİR ÖRNEĞİ

A LOOK AT RATIONAL USE OF MEDICINES IN TIME OF EPIDEMIC WITH FINDINGS BEFORE THE COVID-19 PANDEMIC: THE CASE OF NEVŞEHİR

Soner Mete

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Nevşehir,
sonermete@nevsehir.edu.tr*

ÖZET

Akılcı olmayan ilaç kullanımı küresel bir sorun olmakla birlikte ülkelerde ciddi sağlık sorunlarına ve sağlık harcamalarında ekonomik kayıplara yol açmaktadır. Akılcı ilaç kullanımı, hastaların, klinik ihtiyaçlarına uygun, bireysel gereksinimlerini karşılayan dozlarda, yeterli sürede kendileri ve toplumları için en düşük maliyetle ilaç alınması olarak tanımlanmaktadır. Akılcı olmayan ilaç kullanımının yaygın örneklerine bakıldığında, aşırı ilaç kullanımı ve enjeksiyon uygulanması, çoklu ilaç kullanımı ve hatalı ilaç kullanımı olarak karşımıza çıkmaktadır. COVID-19 gibi salgın hastalıkların küresel tehdit oluşturduğu dönemlerde, korunma gereksiniminin verdiği endişe ile insanlar normal dönemlere göre farklı ilaç kullanım alışkanlıkları sergileyebilmektedir. COVID-19 pandemi döneminin, ilaç kullanım alışkanlıklarında yaratacağı olası değişimleri anlayabilmemiz açısından pandemi sonrası normalleşme sürecinde gerçekleştirilecek çalışmada kullanılmak üzere pandemi öncesi dönemde gerçekleştirilmiş bu çalışmamızda, Nevşehir il merkezindeki 18 yaş ve üzeri kişilerin ilaç kullanım alışkanlıklarının tanımlanması, ilaç kullanım davranışlarının incelenmesi ve bu davranışları etkileyen faktörlerin belirlenmesini amaçlanmıştır. Elde ettiğimiz sonuçlar, COVID-19 benzeri küresel düzeyde yaşanabilecek salgın hastalıklar döneminde ilaç kullanım alışkanlıklarımızın nasıl ve ne yönde etkilenebileceği, ayrıca salgın dönemlerinde ilaç kullanımı ve tüketimine akılcı yaklaşım konusunda ön bilgiler sunması beklenmektedir.

Katılımcıların anket sorularına verdikleri yanıtları yüzde cevap olarak hesapladığımız çalışmamızda, yüzde cevabın yükselmesi tercih eğiliminde ve davranış yöneliminde artış olabileceğini göstermektedir. İlaç temininde, eğitim düzeylerinin artmasıyla akılcı ilaç kullanımına yönelik eğilimlerin arttığı, gelir düzeyinin artmasıyla reçetesiz ilaç temininde tercihlerini maliyetten ziyade daha önce faydası görülen ilaca yönelttiklerini görmekteyiz. Sonuç olarak katılımcıların, ilaç kullanımında akılcı yaklaşımları, doktor veya eczacının sürece dahil olması ve kullanma talimatlarından yararlanma ile birlikte arttığını, öz tedaviyle bireysel kararların verildiği durumlarda ise akılcı olmayan bir yaklaşım sergilediklerini görmekteyiz. Ek olarak, evde kullanılmayan ilaçların çevreye ve canlı ekosisteme zarar verici bertaraf edilme yöntemleri, gereksiz ilaç teminleri, evdeki ilaçların durumlarının takip edilmemesi ve öz tedavide reçetesiz ilaç kullanımına olan yönelimler aşılması gereken sorunlar olarak saptanmıştır. Özellikle salgın hastalıkların yaşandığı süreçlerde daha akılcı ilaç kullanımı ve bilinçli tüketimine yönelik faaliyetlerin yaygınlaştırılmasıyla sağlık sistemine düşen yükün hafifletilmesi, olası ilaç etkileşimlerine bağlı düşen tedavi etkinliğinin düzeltilmesi ve artan yanlış bilgi zehirlenmesinin giderilmesi bakımından önemli katkılar sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Nevşehir il merkezi, Akılcı ilaç kullanımı, Salgın dönemleri, Yüz yüze anket

ABSTRACT

Irrational drug use is a global problem and causes serious health problems and economic losses in health expenditures in countries. Rational drug use is defined as taking medication at doses that meet the clinical needs of the patients, meeting their individual needs, and at the lowest cost for themselves and their communities in sufficient time. When we look at common examples of irrational drug use, overuse of drugs and injection administration appear as multiple drug use and incorrect drug use. In times when epidemics such as COVID-19 pose a global threat, people may exhibit different drug use habits compared to normal periods, with the concern of the need for protection. In this study, which was carried out in the pre-pandemic period to be used in the study to be carried out in the post-pandemic normalization process in order to understand the possible changes in drug use habits, the COVID-19 pandemic period, the drug use habits of people aged 18 and over in Nevşehir city center, examining the drug use behavior and affecting these behaviors. It is aimed to determine the factors. The results we have obtained are expected to provide preliminary information on how and

in what direction our drug use habits may be affected in the period of epidemics that may occur at a global level such as COVID-19, as well as rational approach to drug use and consumption during epidemic periods.

In our study, where we calculate the responses of the participants to the questionnaire as percentage answers, the increase in the percentage answer indicates that there may be an increase in preference tendency and behavior orientation. In drug supply, we see that the tendency towards rational drug use increases with the increase in their education level, and with the increase in the income level, they direct their preference for non-prescription drug supply to drugs that have previously benefited rather than costs. As a result, we see that the rational approach of the participants in drug use increases with the involvement of the doctor or pharmacist in the process and the use of instructions for use, and they adopt an irrational approach in cases where individual decisions are made with self-treatment. In addition, disposal methods of drugs that are not used at home that are harmful to the environment and living ecosystem, unnecessary drug supply, not following the status of home medicines, and tendencies to use over-the-counter drugs in self-treatment have been identified as problems to be overcome. Especially in the processes of epidemic diseases, it will make significant contributions in terms of alleviating the burden on the health system, improving the effectiveness of the treatment due to possible drug interactions and eliminating the increasing misinformation poisoning by expanding the activities for more rational drug use and conscious consumption.

Keywords: Nevşehir city center, Rational drug use, Epidemic periods, Face to face questionnaire

KAYNAKÇA

- Afridi MI., Rasool G., Tabassum R., Shaheen M., Siddiquillah, & Shujaiddin M. (2015). Prevalence and pattern of self-medication in Karachi: a community survey. *Pak J Med Sci*, 31(5), 124–125. <https://dx.doi.org/10.12669%2Fpjms.315.8216>
- Alhomoud F., Aljamea Z., Almahasnah R., Alkhalifah K., Basalelah L., & Alhomoud FK. (2017). Self-medication and self-prescription with antibiotics in the Middle East-do they really happen? A systematic review of the prevalence, possible reasons, and outcomes. *International Journal of Infectious Diseases*, 57, 3–12. <https://doi.org/10.1016/j.ijid.2017.01.014>
- Alp Yıldırım Fİ., Erdal MS. (2020). COVID-19 Sürecinde İbuprofen ve Diğer Nonsteroidal Antienflamatuvar İlaçların Kullanımının Güveniriliği, Sağlık Bilimlerinde İleri Araştırmalar Dergisi, 3, 88-91. <http://doi.org/10.26650/jarhs2020-sl-0011>

- Altıntaş H., Beyhun NE., Tezcan ME., Çelebi S., Ünal M., Turan O., & Yücel O. (2003). Batıkent-2 nolu sağlık ocağı bölgesindeki basın-iş 19 sitesinde yaşayan 15 yaş ve üstü bireylerin akılcı ilaç kullanımlarının saptanması. 8.Halk Sağlığı Günleri. Halk Sağlığı ve Sosyal Bilimler Bildiri Özetleri. 23-25 Haziran 2003, Sivas, s.63.
- Baybek H., Bulut D., Çakır A. (2005). Muğla Üniversitesi idari personelinin ilaç kullanma alışkanlıklarının belirlenmesi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15, 53-67. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/musbed/issue/23525/250646>
- Djulgovic, B., Guyatt, G (2020). Evidence-based medicine in times of crisis. Journal of Clinical Epidemiology, 126, 164-166. <https://dx.doi.org/10.1016%2Fj.jclinepi.2020.07.002>
- Dünya Sağlık Örgütü (2000). Guidelines for the regulatory assessment of medicinal products for use in self-medication. Erişim adresi <https://apps.who.int/iris/handle/10665/66154>
- Dünya Sağlık Örgütü [DSÖ], (2020). Coronavirus disease (COVID-19) advice for the public: mythbusters. Erişim adresi <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public/myth-busters>
- Dünya Sağlık Örgütü. (1995). Report of the WHO expert committee on national drug policies. Erişim adresi <https://apps.who.int/iris/handle/10665/63068>
- Dünya Sağlık Örgütü. (t.y.). Promoting rational use of medicines. Erişim adresi <https://www.who.int/activities/promoting-rational-use-of-medicines/>
- Eticha T., Mesfin K. (2014). Self-medication practices in Mekelle, Ethiopia. PLoS One, 9(5), e97464. <https://dx.doi.org/10.1371%2Fjournal.pone.0097464>
- Gautam P. (2020, 26 Mart). Self-medicating to ward off or treat COVID-19 is a big no!. <https://thelogicalindian.com/story-feed/awareness/self-medication-coronavirus-covid-19-pandemic-20327>
- Göçgeldi E., Uçar M., Açikel CH., Türker T., Hasde M., & Ataç A. (2009). Evlerde atık ilaç bulunma sıklığı ve ilişkili faktörlerin araştırılması. TAF Preventive Medicine Bulletin, 8(2), 113-118. <https://app.trdizin.gov.tr/publication/paper/detail/T1RJMU16YzM>
- Hussain S., Malik F., Hameed A., Riaz H. (2008). Exploring health seeking behavior, medicine use and selfmedication in rural and urban Pakistan. Southern Med Review, 3, 32-34.
- Iptes S., Khorshid L. (2004). Üniversite öğrencilerinin ilaç kullanım durumlarının incelenmesi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 20(1), 97-106.
- İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası (İEİS) (2009). Ülkemizin İlaç Kullanım Davranışları belirlendi. <http://www.ieis.org.tr/ieis/tr/press/14/ulkemizin-ilac-kullanim-davranislari-belirlendi>
- İlhan MN. (2011). Toplumda antibiyotik kullanımı sıklığı ve hekimlerin antibiyotik reçetesi yazma durumları ile ilişkili etmenlerin belirlenmesi araştırması. T.C. Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı. <https://www.klimud.org/public/uploads/dosya/1352737526.pdf>
- İlhan MN., Aydemir Ö., Çakır M., Aycan S. (2014). Akılcı olmayan ilaç kullanım davranışları: Ankara'da üç ilçe örneği. Turkish Journal of Public Health, 12(3), 188-200. <http://doi.org/10.20518/thsd.91650>
- İlhan MN., Durukan E., İlhan SO., Aksakal FN., Özkan S., & Bumin MA. (2009). Self-medication with antibiotics: questionnaire survey among primary care center attendants.

Pharmacoepidemiology and Drug Safety, 18(12), 1150–1157. <https://doi.org/10.1002/pds.1829>

- Kassie AD., Biftu BB., Mekonnen HS. (2017). Self-medication practice and associated factors among adult household members in Meket district, Northeast Ethiopia, 2017. *BMC Pharmacology and Toxicology*, 19(1), 15. <https://doi.org/10.1186/s40360-018-0205-6>
- Little P. (2020). Non-steroidal anti-inflammatory drugs and COVID-19. *BMJ*, 368, m1185. <https://doi.org/10.1136/bmj.m1185>
- Mackenbach JP., Stirbu I., Roskam AJ., Schaap MM., Menvielle G., Leinsalu M., & Kunst AE. (2008). Socioeconomic inequalities in health in 22 european countries. *The New England Journal of Medicine*, 358(23), 2468–2481. <https://doi.org/10.1056/nejmsa0707519>
- Mallhi, T. H., Khan, Y. H., Alotaibi, N. H., Alzarea, A. I., Alanazi, A. S., Qasim, S., Iqbal, M. S., & Tanveer, N. (2020). Drug repurposing for COVID-19: a potential threat of self-medication and controlling measures. *Postgraduate medical journal*, postgrad-medj-2020-138447. Advance online publication. <https://doi.org/10.1136/postgrad-medj-2020-138447>
- McCook A. (2020, 11 Mart). COVID-19: stockpiling refills may strain the system. 2020. <https://www.idse.net/Policy--Public-Health/Article/03-20/COVID-19-Stockpiling-Refills-May-Strain-the-System/57583>
- Nasir, M., Chowdhury, A. S. M. S., Zahan, T. (2020). Self-medication during COVID-19 outbreak: a cross sectional online survey in Dhaka city. *International Journal of Basic & Clinical Pharmacology*, 9(9), 1325–1330. <https://dx.doi.org/10.18203/2319-2003.ijbcp20203522>
- Noone J., Blanchette CM. (2018). The value of self-medication: summary of existing evidence. *J Med Econ*, 21(2), 201–211. <https://doi.org/10.1080/13696998.2017.1390473>
- Onchonga D. (2020). A Google Trends study on the interest in selfmedication during the 2019 novel coronavirus (COVID-19) disease pandemic. *Saudi Pharmaceutical Journal*, 28, 903–904. <https://dx.doi.org/10.1016%2Fj.jsps.2020.06.007>
- Orso D., Federici N., Copetti R., Vetrugno L., Bove T. Infodemic and the spread of fake news in the COVID-19-era (2020). *Eur. J. Emerg. Med.*, 27, 327–328. <https://doi.org/10.1097/mej.0000000000000713>
- Oyediran, O. O., Ayandiran, E. O., Olatubi, M. I., Olabode, O. (2019). Awareness of risk associated with self-medication among patients attending out-patient department of a tertiary hospital in south western Nigeria. *Int J Africa Nursing Sci.*, 19(10), 110–115. <https://doi.org/10.1016/j.ijans.2019.03.001>
- Önder E., Koçia O., Öztürk S., Sabuncu Z., Soyutemiz Ö., & Altıntaş A. (2002). Yunus Emre sağlık ocağı bölgesinde yaşayan 18 yaş ve üstü bireylerin ağrı kesici kullanımı ve bu konudaki bazı bilgilerin saptanması. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 21(1), 2. http://www.thb.hacettepe.edu.tr/arsiv/2002/sayi_1/baslik2.pdf
- Özçelikay G. (2001). Akılcı ilaç kullanımı üzerinde bir pilot çalışma. *Ankara Eczacılık Fakültesi Dergisi*, 30(2), 9–18. http://dx.doi.org/10.1501/Eczfak_00000000357
- Özçelikay G., Asil E., Köse K. (1995). Ankara üniversitesi öğrencilerinin doktora gitme ve doktora başvurmadan ilaç kullanma alışkanlıkları üzerinde bir çalışma. *Ankara Eczacılık Fakültesi Dergisi*, 24(1), 21–31. https://doi.org/10.1501/Eczfak_00000000445

- Özer A., Çetinkaya F. (2020). Health services and transformation of health services in the post pandemic period. Muzafer Şeker, Ali Özer, Cem Korkut (Ed.), Reflections on the pandemic in the future of the world (s. 76-94). Ankara: Turkish Academy of Sciences
- Özkan S., Özbay OD., Aksakal FN., İlhan MN., Aycan S. (2005). Bir üniversite hastanesine başvuran hastaların hasta olduklarındaki tutumları ve ilaç kullanım alışkanlıkları. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 4(5), 223-237.
- Paumgartten FJ., Delgado IF., Pitta LR., De-Oliveira ACAX. (2020). Drug repurposing clinical trials in the search for life-saving Covid-19 therapies; research targets and methodological and ethical issues. Vigil. Sanit.Deba, 8(2), 39-53. <http://dx.doi.org/10.22239/2317-269x.01596>
- Paumgartten FJR., Oliveira ACAX. (2020). Off label, compassionate and irrational use of medicines in Covid-19 pandemic, health consequences and ethical issues. Cien Saude Colet, 25(9), 3413-3419. <https://doi.org/10.1590/1413-81232020259.16792020>
- Pınar N. (2010). Adana ilindeki insanların ilaç kullanım alışkanlıkları. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi (Uzmanlık Tezi). https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=vyIE1HsSL0NhrSe159w9hQ&no=rqUw8OxTT83JeaBbGR_6eA
- Tuccori M, Convertino I, Ferraro S, Cappello E, Valdiserra G, Focosi D, & Blandizzi C. (2020). The impact of the covid-19 “infodemic” on drug-utilization behaviors: implications for pharmacovigilance. Drug Safety, 43(8), 699–709. <https://doi.org/10.1007/s40264-020-00965-w>
- Uluslararası İlaç Bültenleri Derneği [ISDB] (2020, Nisan). Medications compromising covid infections [Basın Bülteni]. Erişim adresi <https://www.isdbweb.org/wp-content/uploads/Medications-Compromising-Covid-Infections-.pdf>
- Uskun E., Uskun S.B., Öztürk M., Kişioğlu A.N. (2004). Sağlık ocağına başvuru öncesi ilaç kullanımı. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 13(12), 451-454.
- Weitoft GR., Rosén M., Ericsson O., Ljung R. (2008). Education and drug use in Sweden-a nationwide register-based study. Pharmacoepidemiology and Drug Safety, 17(10), 1020-1028. <https://doi.org/10.1002/pds.1635>
- Yang Y. (2020). Use of herbal drugs to treat COVID-19 should be with caution. Lancet, 395(10238), 1689-1690. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(20\)31143-0](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(20)31143-0)
- Yılmaz E., Karaca F., Uçar S., Yüce T. (2008). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin ilaç kullanma durumlarının incelenmesi. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 3(8), 69-83. https://www.researchgate.net/publication/290482657_Saglik_Yuksekokulu_ogrencilerinin_ilac_kullanma_durumlarinin_incelenmesiThe_Investigation_of_the_School_of_Health_Students'_Drug_Usage

**COVID 19 PANDEMİSİ SÜRECİNDE BEYAZ VE
MAVİ YAKALI KADINLARIN MUTFAK PRATİKLERİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**
A STUDY ON THE KITCHEN PRACTICES OF WHITE
AND BLUE COLLAR WOMEN IN THE COVID 19
PANDEMIC PROCESS

Melih İÇİGEN

*Kapadokya Üniversitesi, Kapadokya Meslek Yüksekokulu, Aşçılık Programı, Nevşehir,
Türkiye, melih.icigen@kapadokya.edu.tr*

ÖZET

Pandemi sürecinde sokağa çıkma yasağı, evden çalışma ve yüz yüze sosyalleşme mekanlarının; restoranların, eğlence yerlerinin kapatılması insanların daha fazla evde zaman geçirmelerine neden olmuştur. Bu zorunlu hallerin sonucu ile evde geçirilen sürenin ve mutfakta geçirilen zaman ile aktivitelerin artmasıyla alışkanlıklarda değişim olabilmektedir. Bu çalışma beyaz ve mavi yakalı çalışan kadınların pandemi öncesi ve pandemi sürecinde hane içi mutfak pratiklerinin araştırılması ve keşfedilmesi amacıyla yapılmıştır. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasına göre tasarlanan bu çalışmada, 10 katılımcı (5 kişi mavi yaka – 5 kişi beyaz yaka) ile 20 Mart-15 Nisan 2021 tarihleri arasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak internet üzerinden yapılan görüntülü görüşmeler ile veriler elde edilmiştir. Araştırmada örneklem grubuna sosyo-demografik özellikleri ile ilgili 6 ve pandemi öncesi ve pandemi sürecinde hane içi mutfakta geçirilen vakit ile geçirilen süre esnasında yapılan pratikleri tanımlama ve kendilerini nasıl hissettiklerini anlamaya yönelik 9 soru sorulmuştur. Her bir katılımcı için görüşme süresi ortalama 18 dakika sürmüştür. Toplanan verilerin çözümlenmesinde nitel araştırma tekniklerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Yapılan araştırma ve betimsel analiz sonucunda üç ayrı tematik kategori oluşturulmuştur. Bu temalar, “mutfakta geçirilen zaman”, “mutfak pratikleri” ve “mutfak pratiklerinin tutku ve/ya zorunluluk üzerinden nitelikleri” olarak belirlenmiştir. Pandemi sürecinde mutfakta geçirilen sürenin

arttığı, mutfak pratiklerinin geliştirilip yeni lezzetler denendiği ve özellikle ekmek ile hamur işi reçetelerine ağırlık verildiği bulgular ışığında tespit edilmiştir. Ayrıca pandemi öncesi ve pandemi sürecinde beyaz ve mavi yakalı kadınların mutfak pratiklerinde zorunluluk üzerinden bir ayrımın da yapılabileceği görülmektedir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular ışığında, pandemi öncesi ve pandemi sürecinde mutfak pratiklerinde farklılıklar ortaya konmuştur. Pandemi sürecinde beyaz ve mavi yakalı kadınların çalışmayan/ev hanımları ile eşit şartlara geldiği görülmüştür. Pandemi süreci ile birlikte mutfakta geçirilen sürenin her iki kesimde de aynı oranda artması kadının hane dışındaki statüsüne bakılmaksızın cinsiyetçi iş rolünün evde devam ettiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Pandemi, Mutfak Pratikleri, Çalışan Kadınlar.

ABSTRACT

During the pandemic, curfews, working from home and face-to-face socialization places; The closure of restaurants and entertainment venues caused people to spend more time at home. As a result of these compulsory situations, the time spent at home and the time and activities spent in the kitchen can change in habits. This study was conducted with the aim of researching and exploring the household kitchen practices of white and blue-collar working women before and during the pandemic process. In this study, which was designed according to the case study, one of the qualitative research designs, data were obtained from 10 participants (5 blue-collar - 5 white-collar) with video interviews over the internet using a semi-structured interview form between March 20 and April 15, 2021. In the study, 6 questions about their socio-demographic characteristics were asked to the sample group, and 9 questions were asked to describe the practices performed during the time and time spent in the kitchen before and during the pandemic process and to understand how they felt. The interview duration for each participant lasted an average of 18 minutes. Descriptive analysis, one of the qualitative research techniques, was used in analyzing the collected data. Descriptive analysis, one of the qualitative research techniques, was used in analyzing the collected data. As a result of the research and descriptive analysis, three different thematic categories were created. These themes were determined as “time spent in the kitchen”, “culinary practices” and “qualities of culinary practices over passion and / or necessity”. It was determined in the light of the findings that the time spent in the kitchen during the pandemic process

increased, culinary practices were developed and new tastes were tried and especially bread and pastry recipes were emphasized. In addition, it is seen that a distinction can be made on the basis of necessity in the kitchen practices of white and blue-collar women before and during the pandemic process. In the light of the findings obtained as a result of the study, differences in kitchen practices before and during the pandemic process were revealed. During the pandemic process, it was observed that white and blue collar women reached equal conditions with non-working / housewives. With the pandemic process, the increase in the time spent in the kitchen at the same rate in both segments shows that the sexist work role continues at home, regardless of the status of the woman outside the household.

Keywords: Covid-19, Pandemic, Kitchen Practices, Working Women.

KAYNAKÇA

- Budak, F., ve Korkmaz, Ş. (2020). COVID-19 pandemi sürecine yönelik genel bir değerlendirme: Türkiye örneği. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, (1), 62-79.
- Ciğirim, N. (2001). Batı ve Türk Mutfağı'nın Gelişimi, Etkileşimi ve Yiyecek-İçecek Hizmetlerinde Türk Mutfağı'nın Yerine Bir Bakış, *Türk Mutfak Kültürü Üzerine Araştırmalar, Türk Halk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı Yayınları*, Yayın No: 28, s. 49-61.
- Creswell, J.W. (2013). "Nitel araştırma yöntemleri-beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni". Çev. Ed. M. Bütün- S. B. Demir. Ankara: Siyasal Kitap.
- Çulfa S, Yıldırım E, Bayram B. (2021). COVID-19 Pandemi Süren İnsanlarda Değişen Beslenme Alışkanlıkları ile Obezite İlişkisi. *OTSBD*. 6(1): 135-142.
- Di Renzo, L., Gualtieri, P., Pivari, F., Soldati, L., Attinà, A., Cinelli, G. and Esposito, E. (2020). Eating Habits and Lifestyle Changes During COVID-19 Lockdown: An Italian Survey. *Journal of Translational Medicine*, 18(1): 1-15.
- Dilber, A. ve Dilber, F. (2020). Koronavirüs (COVID-19) Salgınının Bireylerin Beslenme Alışkanlıkları Üzerindeki Etkisi: Karaman İli Örneği. *Journal Of Tourism And Gastronomy Studies*, 8 (3), 2144-2162.
- Eskici, G. (2020). Covid-19 Pandemia: Nutrition Recommendations For Quarantine. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*: 124-29.
- Evers, C., Dingemans, A., Junghans, A. F. and Boevé, A. (2018). Feeling Bad or Feeling Good, Does Emotion Affect Your Consumption of Food? A Meta-Analysis of The Experimental Evidence. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 92, 195-208.
- Gümüşgül, O. ve Aydoğan, R. (2020). Yeni Tıp Koronavirüs-Covid 19 Kaynaklı Evde Geçirilen Boş Zamanların Ev İçi Rekreatif Oyunlar ile Değerlendirilmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4 (1), 107- 114.
- Halıcı, N. (1997). Anadolu Bayramlarında Beyaz Renkler, *Türk Mutfak Kültürü Üzerine Araştırmalar, Türk Halk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı Yayınları*, Yayın No: 20, s. 65-67.

- Karadağ, E. ve Tekel, E. (2017). İlkokul ve Lise Okul Müdürlerinin Karşılaştıkları Ahlaki İkilemlere İlişkin Nitel Bir Çalışma. *İş Ahlakı Dergisi*, 10(1), 77-98.
- Kariyer (2021). "İş yaşamına giriş: Nedir bu beyaz ve mavi yaka dedikleri?" 20 Mart 2021 tarihinde <https://www.kariyer.net/kariyer-rehberi/is-yasamina-giris-nedir-bu-beyaz-ve-mavi-yaka-dedikleri/> adresinden erişildi.
- Koç, A., F. (2020). Koronavirüs (covid-19) Karşılaştırmalı Veri Analizi. Yerel Yönetimler Araştırma Yardım ve Eğitim Derneği. *Memleket Yayınları*. Yayın No: 10 Sayfa.22-50
- Merriam, S. B. (2013). "Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber" (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ongan, D., Songür Bozdağ, A., ve Ayer, Ç. (2020). COVID-19 Salgını Sürecinde Besin Tedariği ve Güvencesi(zliği). *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5 (2) , 215-220
- Özer, S. ve Okat, Ç. (2021). Yeni Koronavirüs (Covid-19) Günlerinde Bireylerin Yeme Tutumlarının İncelenmesi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1): 84-102.
- Özkanlı, O. ve Turğut, M. (2020). Salgın Hastalıkların Yeme-İçme Alışkanlıkları Üzerindeki Etkisi: Koronavirüs Örneği, *International SocialSciences StudiesJournal*, (e-ISSN:2587-1587) Vol:6, Issue: 66; pp:3046-3057
- Öztürk, M. S., Yılmaz, N., Demir Erbil, D., Hazer, O. (2020). Covid-19 pandemi döneminde hanehalkındaki çatışma ve birlik-beraberlik durumunun incelenmesi. *Turkish Studies*, 15(4), 295-314. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44424>
- Talas, M (2005). Tarihi Süreçte Türk Beslenme Kültürü ve Mehmet Eröz'e Göre Türk Yemekleri, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 18: s. 273-283.
- Tezcan, M. (1997). Yemek Kültürü Üzerine Dinsel Etkiler, Türk Mutfak Kültürü Üzerine Araştırmalar, *Türk Halk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı Yayınları*, Yayın No: 20, s. 139-146.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). "Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri". Ankara: Seçkin Yayıncılık.

MODA TREND ÖNGÖRÜLERİ PERSPEKTİFİNDEN COVID-19 (KORONAVİRÜS) SALGIN SÜRECİ

COVID-19 (CORONAVIRUS) OUTBREAK PROCESS FROM FASHION TREND FORECASTS PERSPECTIVE

Vildan TOK DEREÇİ

*Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Tekstil Bölümü, Türkiye,
vildantok@marmara.edu.tr*

ÖZET

Gün geçtikçe hızlanan moda döngüsünde, yeni fikirlerin çok çabuk tüketilmesi, çok kez tekrarı ve modadaki çok merkezli çeşitlilik olgusundan dolayı değişimin yönünü öngörmek giderek zorlaşmaktadır. Öte yandan özellikle ticari işletmeler, rekabet koşullarında öncelikle varlıklarını sürdürebilmek ve doğru zamanda doğru ürün veya hizmeti sunarak alanlarında öncü olabilmek için değişimin yönünü bilmek isterler. Bu nedenle bir sonraki sezonda nelerin moda olacağını tahmin etmek ve iş süreçlerine uyarlayabilmek, özellikle tasarım alanları için giderek önem kazanmış ve son çeyrek yüzyılda trend öngörüsü kavramı moda olgusunun merkezine oturmuştur.

Moda trend öngörü sistemi, temel iki kaynak üzerinden beslenmektedir. Bunların ilki, insanların, tüketicilerin duygu durumları, davranışları ve alış-veriş alışkanlıkları, ikincisi ise, modanın kendine özgü yinelenerek yenilenen döngüsüdür. Her iki kaynak, özünde birbiriyle ilişkili ve yaşama dair hemen her alanın gelişme ve değişimleriyle etkileşim halindedir. Tarihsel süreç boyunca dünya savaşları başta olmak üzere, ekonomik çöküşler, salgın hastalıklar, terör olayları vb. birçok olay modanın yönüne beklenmedik biçimde etki etmiş ve moda trendlerinde devrimsel değişimlere neden olmuştur. Bu beklenmedik olayların sonuncusu; 2019 yılında Çin'in Wuhan şehrinde başlayan ve küresel bir sağlık krizi haline gelen COVID-19 (koronavirüs) salgını, bireyleri ve toplumu birçok düzeyde etkilemiş, küresel düzeyde moda endüstrisine de ağır darbeler vurmuştur.

Çalışma, içinde bulunduğumuz ve hala birçok açıdan belirsizliğini koruyan COVID-19 salgın dönemini moda trend öngörülerini perspektifinden mercek altına almayı amaçlamıştır. Süreç, salgının başlangıcı, üzerinden geçen

yaklaşık bir buçuk yıllık sürece etkileri ve yakın geleceğe dair öngörüler çerçevesinde ele alınmıştır. Çalışmanın bir diğer amacı da, salgın koşullarının moda trendlerinde devrimsel bir değişime neden olma olasılığını incelemek ve öngörülerin süreçte nasıl somutlaştığını araştırmaktır.

Çalışmanın yöntemi, konuya ilişkin literatür taramasının yanında, sosyal medya haberleri, moda trend öngörü firmalarının raporları ve seminerleri, moda endüstrisinin güncel faaliyetlerine ilişkin yazılı ve görsel kaynak taramasına dayanmaktadır.

Moda trend öngörülerini perspektifinden bakıldığında, pandemi sürecinin bugüne dek trendlere yansıyan somut ürün odaklı ipuçları devrimsel nitelikten çok evrimsel değişimlerle uyumlu bulunmuştur. Sürecin belirsizliğini koruması, moda endüstrisinin ürün odaklı yaklaşımından çok, yeniden yapılanma stratejileri geliştirme arayışına dikkat çekmektedir. Bir diğer dikkat çekici detay ise, sürdürülebilirlik yaklaşımının moda trendlerindeki görünürlüğüne hızla artmasıdır. Yaygın olarak kullanılan “hiçbir şey eskisi gibi olmayacak” söylemi, geçmiş dönemlerdeki trend analiz yöntemleriyle yakın geleceği öngörmeyi zorlaştırmakla beraber, trend analiz yöntemlerini de yeniden tanımlama gereğine dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19 salgını, moda trend öngörüsü, sürdürülebilirlik yaklaşımı

ABSTRACT

In the fashion cycle, which is accelerating day by day, it is getting harder to predict the direction of change due to the consumption of new ideas very quickly, the repetition of new ideas, and the multi-centered diversity phenomenon in fashion. On the other hand, especially commercial enterprises want to know the direction of change in order to be able to sustain their existence and to be a pioneer in their field by offering the right product or service at the right time. For this reason, predicting what will be fashionable in the next season and adapting it to business processes has become increasingly important especially for design fields, and the concept of trend forecasting has been at the center of the fashion phenomenon in the last quarter century.

The fashion trend prediction system is fed by two basic sources. The first of these is the mood, behavior and shopping habits of people and consumers, and the second is the unique iterative cycle of fashion. Both sources are intrinsically interrelated and interact with the developments and changes of almost every field of life. Throughout the historical process, especially world wars, economic collapses, epidemics, terrorist events, etc. many events

unexpectedly influenced the direction of fashion and caused revolutionary changes in fashion trends. The last of these unexpected events; The COVID-19 (coronavirus) epidemic, which started in Wuhan, China in 2019 and became a global health crisis, affected individuals and society at many levels, and hit the fashion industry at the global level.

The study aimed to examine the COVID-19 epidemic period, which is still uncertain in many respects, from the perspective of fashion trend predictions. The process has been handled within the framework of the onset of the epidemic, its effects on the approximately one and a half year period and predictions for the near future. Another aim of the study is to examine the possibility of pandemic conditions causing a revolutionary change in fashion trends and to investigate how predictions become concrete in the process.

The method of the study is based on the literature review on the subject, social media news, reports and seminars of fashion trend foresight firms, written and visual literature review on the current activities of the fashion industry.

From the perspective of fashion trend predictions, the clues of the pandemic process that have reflected on trends to date have been found in line with evolutionary changes rather than revolutionary. The uncertainty of the process attracts attention with the fashion industry's search for restructuring strategies rather than its product-oriented approach. Another remarkable detail is that the visibility of the sustainability approach in fashion trends is rapidly increasing. The commonly used "nothing will be old" discourse draws attention to the need to redefine trend analysis methods, as well as making it difficult to predict the near future with trend analysis methods in the past.

Keywords: Covid-19 outbreak, fashion trend prediction, sustainability approach

PANDEMİ DÖNEMİNDE YEREL BASINDA SAĞLIK HABERLERİNİN SUNUMU: ÖRNEK OLAY ŞEKLİNDE NEVŞEHİR MUŞKARA GAZETESİ'NİN İNCELEMESİ

THE PRESENTATION OF THE HEALTH NEWS IN LOCAL MEDIA IN THE PERIOD THE PANDEMIC: THE EXAMPLE ACTION FORMED RESEARCH OF NEVŞEHİR MUŞKARA NEWSPAPER

Özge ÖZÇELİK BALOĞLU

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Öğretim Görevlisi, Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Doktora Öğrencisi, ozgeozcelikbaloglu8587@gmail.com

Özet

Dünya sağlık örgütüne göre yalnızca hastalık ve sakatlıktan yoksunluk hali değil, bireylerin fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan da tam bir iyilik halinde olma durumu olarak belirtilen sağlık, bireylerin birbirine aktaramadığı, bir bireyin kendi sağlığına yönelik bilinçli tavırlar sergileyebileceği, etrafındaki kişilerin de sağlıkları ile ilgili bilinçli yönlendirmelerde bulunabileceği, bu anlamda etrafındaki bireylerin sağlıklarına dikkat etmesine dair temenilerde bulunabileceği, ancak sağlığa dair yönlendirme ve nihai kararları ilgili hekimin verebileceği, bireyde kesinliği olmayan en temel haktır. Sağlık kavramı bireylerin kendi gayretleriyle koruyabilecekleri bir kavram olmanın ötesinde gelişen teknoloji ile kendilerine dokunan iletişim araçlarıyla da kavrama dair bireyleri bilinçlendirmeye teşvik etmiştir. Bu araçlardan biri olarak gazeteler, bugün gerek yazılı gerek dijital platformda habere erişimi sağlayan en geleneksel haberleşme yöntemini temsil etmektedir. Gündelik hayatta istediği her yerden her istediği zaman habere ulaşmaya çalışan birey, etrafında olup bitenleri de gazeteler ve diğer iletişim araçlarının süzgecinden geçirerek incelemiştir. Bu doğrultuda çalışmada da, yerel bir gazete olan Muşkara'nın Covid 19 dönemini kapsayan Pandemi döneminde bir yerel basın temsili olarak sağlık haberlerini nasıl sunduğu, okura nasıl aktardığı sorusu cevaplanmaya çalışılmıştır. Çalışma yerel basında yer alan sağlık haberleri üzerinden şekillenmiştir. Çalışma 30 Kasım 2020-29 Mart

2021 tarihleri arasında 4 aylık dönemi kapsamaktadır. Belirlenen tarih, kısıtlamaların arttırıldığı, vakaların düştüğü, ardından vakaların arttırıldığı ve kısıtlamaların da arttırıldığı en yoğun dönemi kapsamaktadır. Çalışmanın güncelliği açısından incelenen tarih konunun da güncelliği nedeniyle yakın dönemi kapsamaktadır. Çalışma, belirlenen aralıkta gazetede yer alan, manşet, sürmanşet ve gazete içi haberlerle sınırlandırılmıştır. Çalışmada temel amaç olarak sağlık haberlerine yerel medya perspektifinden bir bakış şeması oluşturmaya çalışmaktır. Yöntem olarak nitel içerik analizi kullanılan çalışmada, haberler, konu, başlık ve kapsam olarak kategorilere ayrılarak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sağlık, Sağlık İletişimi, Yerel Basın, Haber, Nitel İçerik Analizi.

ABSTRACT

According to WHO, health which is not only deprivation from disability and disease , but also that individuals are in a goodness case in terms of phsically, socially and mentally, is the most inexact fundemantel right , that individuals can not transfer to each other, that an individual may be able to exhibit conscious behavior to his health, and the individuals around them can provide gudiance related to their healths, in this sense the individuals around them may make wishes about them to take care about their health,that only doctors can make final desicions and give guidance. Health concept,also has been encouraging individuals related to concepts, with the developing technology,also by the comminucation tools those are touching themselves, beyond being just a concept that individuals can protect by their own efforts. The newspapers,those are one of this tools, stand for the most conventional communications method that provide to access news, either in written or digital platform. In the daily life,theindividual who tries to reach news in any time and in anywhere, has been analyzing the events around him, by filtering the other newspapers and the other communication tols. In the study carried out in this direction it will be tried to answer how MUŞKARA as a local representative presented the health news and transferred to public in this Covid pandemic period. The study has been taking form on the health news that take place in the local media. The study contains three months period between 30 Nowember 2020 and 29 March 2021. The determined date contains the densest period that the restrictions increased, the cases went down, and the cases increased. The date that also researched in terms of study currency, contains the near period because the

subject is current. The study has been restricted with the headlines, subheads and newspapers news those have taken place in the newspaper in the determined period. The basic aim in the study is trying to create a look schema to the health news through the local media perspective. The news will be tried to be evaluated by being classified as subject, title and extent in the study that has been used qualitative extent analyze as method.

Key Words: Health, Health Communication, Local Media, News, Qualitative Extent Analyze

KAYNAKÇA

- TİMİŞİ, N. (2016). Dijital Kavramlar, Olanaklar, Deneyimler, Kalkedon Yayınları, İstanbul.
- KOÇAK, A. ve BULDUKLU, Y.. (2010), Sağlık İletişimi: Yaşlıların Televizyonda Yayınlanan Sağlık Programlarını İzleme Motivasyonları, *Selçuk İletişim*, 6(3), 5-17.
- KOÇAK, A. ve ARUN, Ö. (2006). “İçerik Analizi Çalışmalarında Örneklem Sorunu”, *Selçuk İletişim Dergisi*, 4(3), 21-28.
- ANADOLU, B. (2010). Üreticinin “Çevrimiçi” Hali: Kitle Kaynak Yöntemi, Dijital Kavramlar, Timisi, Nilüfer, içinde (s.127-152). İstanbul: Kalkedon. Olanaklar, Deneyimler (içinde).
- HOWE, J. (2010).Crowdsourcing: Kalabalıkların Gücü, Bir İşin Geleceğine Nasıl Şekli Ver-ebilir. (Çev.Günseli Aksoy). İstanbul: Optimist Yayın Dağıtım.
- GÜNGÖR, N. (2018). İletişim Kuramlar, Yaklaşımlar, Ankara:Siyasal Kitabevi.
- MENDİ, B. (2015). Sağlık İletişiminde Sosyal Medyanın Kullanımı: Dünyadaki Ve Türkiye’deki Uygulamalar, Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 11(44), s.275-290.
- BULDUKLU, S., YURT, S., DİNÇER, Y., ARDIÇ, E. (2015). Sağlık Davranış Modelleri, Düzce Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 5(1), s.28-34.
- GİRGİN, A. (2009). Türkiye’de Yerel Basın. İstanbul: Der Yayınları.
- ŞEKER, M. (2005). Yerel Gazeteler ve Resmi İlan, *Selçuk İletişim Dergisi*, 4(1), s.101-115.
- BURHAN, S. (2002). Yerel Medya. Sivas: Öz Emek Matbaası.
- KÖSEOĞLU, A. (2017). Dijital Ortamda Yerel Basın: Tekirdağ Örneği Üzerinden Bir İnceleme, *Egemia*, 1, s.33-56.
- UTMA, S. (2017). Medyadaki Sağlık Haberlerini Doğru Okumak, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 57, 597-605.
- TAVŞANCIL, E. ve ASLAN, E. (2001). Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller için İçerik

COVID 19 SALGININDA AŞIRI BİLGİ YÜKÜ DUYGUSAL BULAŞMA VE INFODEMİ INFORMATION OVERLOAD, EMOTIONAL CONTAGION, AND INFODEMY IN THE COVID-19 OUTBREAK

Emel Yılmaz

*Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü,
Kişilerarası İletişim Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, emelyilmaz@marmara.edu.tr*

ÖZET

İnsanlık tarihinde Covid 19'dan daha fazla insan kaybı ve ekonomik kayıplara sebep olan hatta tarihin seyrini değiştiren salgınlar yaşanmıştır. Ancak Covid 19 salgını, küresel toplumun virüs salgınlarına karşı tepkisinde zayıflıklar olduğunu ortaya koydu ve dünyanın her yerinde, milyarlarca insanı evlerine kapattı veya tecrit etti. Aralık 2019'da ortaya çıkan Covid 19, bugüne kadar görülen en büyük küresel sağlık krizlerine neden oldu.

Evlerine kapanan insanlar, internet bağlantısı ve elektronik medya sayesinde salgın hakkındaki bilgilere kolay erişebildiler ve yine aynı kolaylıkla da bu bilgileri yayabildiler. Elbette bilgiye kolay erişim beraberinde “aşırı bilgi yükü (information overload)” kavramını gündeme getirdi.

Aşırı bilgi yükü, kişinin bir sorunu anlarken gereğinden fazla bilgiyle karşı karşıya kalması durumunda yaşadığı zorluktur ve kişi o sorunu algılamaya çalışırken kapasitesinin üzerinde bilgiyle karşılaşır. Bu bilgi yüklemesi, çeşitli kitle iletişim kanallarından ve kişisel kaynaklardan gelmektedir ve bu süreçte okunan, izlenen, duyulan pek çok bilgi doğru gibi görünse de, çoğu zaman doğru değildir. Salgın hakkında yayılan yalan haberler, sahte bilgiler, tıpkı Covid 19'un insandan insana hava yoluyla bulaşması gibi televizyon, telefon ve bilgisayar ekranlarından topluma bulaşmaktadır. Yanlış haberlerin, komplo teorilerinin, tıp dışı tedavilerin ve ırkçı haberlerin endişe verici bir oranda paylaşıldığı bir ortamda başka bir kavram daha karşımıza çıkıyor; küresel “infodemic” (yanlış bilgilendirme salgını). Sosyal medya ve diğer kitle iletişim araçları aracılığıyla Covid 19'dan daha hızlı yayılan infodemi,

insanların yanlış ve doğru bilgileri ayırt etmesini de zorlaştırmaktadır. Zira ölümler, coğrafi kilitlenmeler, karantinalar, eve kapanmalar, mali ve sosyal zorlukların konu edildiği koronavirüs haberleri insanlar üzerinde korku, kafa karışıklığı ve psikolojik strese neden olmaktadır. Elbette yazılı ve görsel medyada yer alan COVID-19 infodemikleri de bu durumu daha da ağırlaştırmaktadır. Örneğin marketler virüs nedeniyle halk tarafından yağmalanmaya başlandı. Böylece koronavirüs salgını sadece bireylerin fiziksel sağlığını etkilemekle kalmadı, aynı zamanda enfekte olmamış insanlar üzerinde de korku, mutsuzluk, ümitsizlik, çaresizlik gibi duyguları tetikledi ve infodemikler etkiye açık bu kişileri duygusal bulaşmaya maruz bıraktı.

Covid 19 sürecinde, yanlış bilgiyle mücadele etmek, medya mesajlarının içeriğini doğru analiz etmek, çözümlemek ve kendi iletilerini üretebilmek için “medya okuryazarlığı” yaşamsal öneme sahiptir. Her ne kadar “sağlık okuryazarlığı”, “dijital okuryazarlık”, “yeni medya okuryazarlığı”, “bilgi okuryazarlığı”, “teknoloji okuryazarlığı” v.s gibi kavramlara dikkat çekiliyorsa da tüm bu kavramları içinde barındıran medya okuryazarlığının önemi yadsınamaz. Zira bu kavramlardan hiçbiri Covid 19 salgını sürecinde sözünü ettiğimiz olumsuzluklarla mücadelede tek başına ihtiyacı karşılayamamaktadır.

Bu bağlamda önce aşırı bilgi yükü, infodemic ve duygusal bulaşma kavramları açıklanmış; buradan hareketle Covid 19 salgını sürecinde medya okuryazarlığı kavramının önemine atıf yapılmıştır. Medya okuryazarlığını gerekli kılan medya, insan ve pandemi temelli nedenlere değinildikten sonra salgın sürecinde sahip olunması gereken medya okuryazarlığı yetenekleri üzerinde durulmuştur. Bu noktada medya okuryazarlığının sözü edilen pek çok okuryazarlık türleri için bir ön koşul olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aşırı bilgi yükü, Infodemi, Duygusal bulaşma, Medya okuryazarlığı.

ABSTRACT

There have been epidemics in human history that caused more human deaths and economic losses than COVID-19 and even changed the course of history. But the COVID-19 pandemic has revealed weaknesses in the global community's response to virus outbreaks and has forced billions of people to stay at their homes around the world. COVID-19, which emerged in December 2019, caused the biggest global health crisis ever.

Thanks to the internet connection and electronic media, people who were locked in their homes could easily access information about the epidemic and

spread this information with the same ease. Of course, easy access to information brought along the concept of “information overload”.

Information overload is the difficulty a person experiences when they are confronted with too much information while understanding a problem, and the person who strives to perceive the problem encounters information that is above his or her capacity. This information overload comes from various mass communication channels and personal sources, and although many information read, watched, and heard in this process seem to be correct, most of the time they are not correct. Just like COVID-19 spread from person to person by air, the spread of fake news and fake information about the epidemic is disseminated to society by television, telephone, and computer screens. In an environment where false news, conspiracy theories, non-medical treatments, and racist news are shared at an alarming rate, another concept emerges; global “infodemic” (misinformation epidemic). Infodemia, which spreads faster than COVID-19 through social media and other mass media, makes it difficult for people to distinguish between wrong and right information. Because coronavirus news, which includes deaths, geographical lockdowns, quarantines, home closures, financial and social difficulties, cause fear, confusion, and psychological stress on people. For sure, COVID-19 infodemics in print and visual media also aggravate this situation. For example, markets started to be plundered by the public due to the virus. Thus, the coronavirus epidemic not only affected the physical health of individuals but also elicited emotions such as fear, unhappiness, despair, and despair on uninfected people, and infodemics exposed these vulnerable people to emotional contagion.

In the COVID-19 process, “media literacy” is of vital importance to fight against misinformation by analyzing the content of media messages correctly and by producing their own messages. Although the attention is drawn to concepts such as “health literacy”, “digital literacy”, “new media literacy”, “information literacy”, “technology literacy”, etc., the importance of media literacy, which includes all of these concepts cannot be denied. Because none of these concepts can meet the need alone in the fight against the negativities we have mentioned during the COVID-19 outbreak.

In this context, initially, the concepts of information overload, infodemic, and emotional contagion were explained; moving from this point of view, the importance of the concept of media literacy in the process of the Covid 19 outbreak was mentioned. After mentioning the media, human and pandemic-based reasons that require media literacy, the media literacy skills that

should be possessed during the epidemic process were emphasized. At this point, it was concluded that media literacy should be a prerequisite for many of the mentioned types of literacy.

Keywords: Information overload, Infodemy, Emotional contagion, Media literacy.

KAYNAKÇA

- AFP, (2020). COVID-19 Shows weaknesses in Global Health Systems, <https://www.globaltimes.cn/content/1186179.shtml>, (Erişim Tarihi: 25.04.2021)
- Akyüz, S. (2020). Yanlış Bilgi Salgını: COVID-19 Salgını Döneminde Türkiye’de Dolaşıma Giren Sahte Haberler. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (34), 422-444.
- Bag, M. (2020). İran’da alkolün koronavirüsten koruduğu söylentileri nedeniyle sahte içki içen yüzlerce kişi öldü, EuroNews, <https://tr.euronews.com/2020/03/27/iran-da-alkol-un-koronavirusten-korudugu-soylentileri-nedeniyle-sahte-icki-icen-yuzlerce-ki>, (Erişim Tarihi: 25.04.2021)
- BBC News, (2020). Coronavirus: ‘Plandemic’ virus conspiracy video spreads across social media, <https://www.bbc.com/news/technology-52588682> (Erişim Tarihi: 29.05.2021)
- Cornett, B. (2017), <https://www.quora.com/What-are-the-similarities-and-differences-of-media-literacy-information-literacy-and-technology-literacy>, (Erişim Tarihi: 29.05.2021)
- Digital Age TV, (2020). Koronavirüs günlerinde dijital yaşam: İnfodemi nedir? <https://digitalage.com.tr/koronavirus-gunlerinde-dijital-yasam-infodemi-nedir/>, (Erişim Tarihi: 25.04.2021)
- digitalage.com.tr, (2020). Facebook, Covid-19 Medya Okuryazarlığı Kampanyası’nı Türkiye’de de başlattı, <https://digitalage.com.tr/facebook-covid-19-medya-okuryazarligi-kampanyasini-turkiyede-de-baslatti/>, (Erişim Tarihi: 20.05.2021)
- Dunlop, WG. (2020), New ‘Plandemic’ film promotes coronavirus conspiracy theory, <https://factcheck.afp.com/new-plandemic-film-promotes-coronavirus-conspiracy-theory> (Erişim Tarihi: 29.05.2021)
- Fidan, A. (2020). İnfodemi Terimine Türkçe Karşılık Arayışı, <https://www.yazarportal.com/infodemi-terimine-turkce-karsilik-arayisi/170077/>, (Erişim Tarihi: 25.04.2021)
- Funke, D. (18 Ağustos 2020). Fact-checking ‘Plandemic 2’: Another video full of conspiracy theories about COVID-19, *PolitiFact* . *Poynter Institute*, <https://www.politifact.com/article/2020/aug/18/fact-checking-plandemic-2-video-recycles-inaccurat/> (Erişim Tarihi: 29.05.2021)
- Gavi, (2020), How does COVID-19 compare to past pandemics?, <https://www.gavi.org/vaccineswork/how-does-covid-19-compare-past-pandemics>, (Erişim Tarihi: 30.04.2021)
- Gürsel, E.E. (2020). Pandeminin sinsi silahı: İnfodemi, <https://www.dunya.com/dunya-nin-ikisi/pandeminin-sinsi-silahi-infodemi-haberi-483358>, (Erişim Tarihi: 29.05.2021)
- Ignatidou, S. (2021). The infodemic and COVID-19 disinformation, <https://www.chatham-house.org/2021/02/covid-19-pandemic-and-trends-technology/04-infodemic-and-covid-19-disinformation> (Erişim Tarihi: 29.05.2021)

- İnal, K. (2009). *Medya Okuryazarlığı El Kitabı*, Ankara: Ütopya Yayınları.
- Jolls, T. and Thoman, E. (2008). *21. Yüzyıl Medya Okuryazarlığı*, Çev. Cevat Elma, Ankara: Ekinoks Yayınevi.
- Lewandowsky, S. et. (2020). Yanlış Bilgileri Çürütme El Kitabı 2020, <https://teyit.org/files/yanli%C5%9F-bilgileri-%C3%A7%C3%BCr%C3%BCtme-el-kitabi-2020.pdf>, (Erişim Tarihi: 29.05.2021)
- Liu, H. & Liu, W. & Yoganathan, V. and Osburg, V-S. (2021). COVID-19 Information Overload and Generation Z's Social Media Discontinuance Intention During The Pandemic Lockdown, *Technological Forecasting and Social Change*, Volume 166, May 2021, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0040162521000329>, (Erişim Tarihi: 02.05.2021)
- Mauro, M.D. (2021), Media Literacy in The Age of Misinformation and Disinformation, <https://post.edu/blog/media-literacy-in-the-age-of-misinformation/>, (Erişim Tarihi: 20.05.2021)
- medyaokuryazarligi.gov.tr, (2020). <https://www.medyaokuryazarligi.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 20.05.2021)
- Memorial, (2020). Yeni normale uyum sürecinde infodemi salgınına dikkat, <https://www.memorial.com.tr/saglik-rehberi/yeni-normale-uyum-surecinde-infodemi-salgini-na-dikkat>, (Erişim Tarihi: 25.04.2021)
- Mohammed, M. and Sha'aban, A. et. (2021). Assessment of COVID-19 Information Overload
- Ozoğlu, M. (2020). Hindistan'da koronavirüsten korunmak için 'inek idrarı içme partisi' düzenlendi, *Euronews*, <https://tr.euronews.com/2020/03/14/hindistan-da-koronavirusten-korunmak-icin-inek-idrar-icme-partisi-duzenlendi>, (Erişim Tarihi: 29.05.2021)
- paho.org - Pan American Health Organization, (2020). Understanding The Infodemic And Misinformation In The Fight Against Covid-19, https://iris.paho.org/bitstream/handle/10665.2/52052/Factsheet-infodemic_eng.pdf?sequence=14&isAllowed=y, (Erişim Tarihi: 02.05.2021)
- Pandita, S. & Mishra, H.G. and Chib, S. (2021). Psychological impact of covid-19 crises on students through the lens of Stimulus-Organism-Response (SOR) model, *Children and Youth Services Review*, Volume 120, January 2021.
- Pitlik, S.D. (2020). COVID-19 Compared to Other Pandemic Diseases, *Rambam Maimonides Medical Journal*, July 2020, Volume 11, Issue 3. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7426550/pdf/rmmj-11-3-e0027.pdf> (Erişim Tarihi: 25.04.2021)
- Rathore, F. A. and Farooq, F. (2020). Information Overload and Infodemic in the COVID-19 Pandemic, *J Pak Med Assoc.* 2020 May;70 (Suppl 3)(5). <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32515403/>, (Erişim Tarihi: 22.04.2021)
- Rottenberg, J. and Perman, S. (2020). Meet the Ojai dad who made the most notorious piece of coronavirus disinformation yet, *Los Angeles Times*, <https://www.latimes.com/entertainment-arts/movies/story/2020-05-13/plandemic-coronavirus-documentary-director-mikki-willis-mikovits> (Erişim Tarihi: 29.05.2021)

- Smith, S. (2020). Domino Effect Stemming the Spread of Emotional Contagion Around COVID-19, <https://www.cityofhope.org/hope-inside/stemming-the-spread-of-emotional-contagion-around-covid-19>, (Erişim Tarihi: 29.05.2021)
- teyit.org. (2020). Yanlış bilgi psikolojisi I: Neden savunmasızız? <https://teyit.org/yanlis-bilgi-psikolojisi-i-neden-savunmasiziz>, (Erişim Tarihi: 29.05.2021)
- teyit.org. (2020). Pandemi Sürecinde yanlış Bilgi Sorunu: yanlış Bilgi, Haber Tüketimi ve Teyit Etme Davranışları, Temmuz 2020, *Teyit.org*, https://drive.google.com/file/d/13kLL-cpowBLpuLX80drOHC34YbgTZ_EKk/view_ (Erişim Tarihi: 29.05.2021)
- Toprak, E. (2020). Plandemic: Judy Mikovits'in iddiaları, <https://teyit.org/plandemic-judy-mikovitsin-iddialari> (Erişim Tarihi: 26.05.2021)
- unesco.org. (2020). Media and Information Literacy, <https://iite.unesco.org/mil/>, (Erişim Tarihi: 20.05.2021)
- Valenzano, A. & Scarinci, A. et. (2020). The Social Brain and Emotional Contagion: COVID-19 Effects, *Medicina (Kaunas, Lithuania)*, November 2020, 56(12) https://www.researchgate.net/publication/347167469_The_Social_Brain_and_Emotional_Contagion_COVID-19_Effects/citations, (Erişim Tarihi: 29.05.2021)
- Wardle, C. and Derakhshan, H. (2017). Information Disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making. *Council of Europe report DGI* (2017) 09, September 27.
- Wheaton, M.G. & Prikhidko, A. & Messner, G.R. (2021). Is Fear of COVID-19 Contagious? The Effects of Emotion Contagion and Social Media Use on Anxiety in Response to the Coronavirus Pandemic, *Frontiers Psychology*, 05 January 2021, <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2020.567379/full>, (Erişim Tarihi: 29.05.2021)
- Wilder-Smith, A. (2021). COVID-19'un ortaya çıkan diğer viral hastalıklarla karşılaştırılması: seyahat yoluyla coğrafi yayılma riski. *Trop Dis Travel Med Vaccines* 7, 3.
- Wilson, J. and Gallagher, E. (14 Mayıs 2020). Plandemic: how the debunked movie by discredited researcher Judy Mikovits went viral. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/may/14/plandemic-movie-discredited-dr-doctor-judy-mikovits-how-debunked-conspiracy-theory-film-went-viral> (Erişim Tarihi: 29.05.2021)
- Yıldız; H.N. (2021). Kavramsal Olarak Medya Okuryazarlığı, *Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını*, Erzurum, 4-24.
- Yılmaz, E. ve Yılmaz, G. (2021). Duygusal ve Sosyal Bulaşma, *Davranış Bilimleri*, Ed. M. Zencirkıran, 3. Baskı, Bursa: Dora Yayınları.
- Yılmaz, N. ve Keskin, Ö.H. (2020). Doğruyu "Teyit": Teyit'in Covid-19 İnfodemisi ile Se-kiz Aylık Macerası, *Türk Tabipler Birliği Covid 19 Pandemisi Altıncı Ay Değerlendirme Raporu*, https://www.ttb.org.tr/kutuphane/covid19-rapor_6/covid19-rapor_6_Part74.pdf, (Erişim Tarihi: 25.04.2021)
- youthministryinitiative.org. (2020). <https://tr.youthministryinitiative.org/emotional-psychology-main-theories-of-emotion-794#menu-8>, (Erişim Tarihi: 29.05.2021)

PANDEMİ SÜRECİNDE SİYASİLERİN SOSYAL MEDYA KULLANIM ALIŞKANLIKLARI

SOCIAL MEDIA USE HABITS OF THE POLITICS IN THE PANDEMIA PROCESS

Pınar GÜNER KOÇAK

*DR., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Gülşehir Meslek Yüksekokulu, Çağrı Merkezi
Hizmetleri Programı, Nevşehir, Türkiye, guner@nevsehir.edu.tr*

F. Gökçen ÇETİN

*DR., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Gülşehir Meslek Yüksekokulu, Yerel
Yönetimler Programı, Nevşehir, Türkiye, fgokcen_cetin@nevsehir.edu.tr*

ÖZET

Pandemi sürecinin beraberinde getirdiği yeni düzen insanların sürekli gündemi takip etmesini zorunlu kılmıştır. Süreçle ilgili yaşanan gelişmeler, alınan tedbirler, sosyal, siyasi, ekonomik ve kültürel yaşantıyı derinden etkilemiş ve bir takım zorunlulukları ortaya çıkarmıştır. Süreci yönetmeye ve kontrol altında tutmaya çalışan siyasi liderler, salgınla ilgili kamuoyuna düzenli bilgi akışını sağlayarak, ortaya çıkabilecek manipülatif bilgileri engellemeye, doğru ve güncel bilgileri aktarmaya çalışmaktadırlar. Salgın sürecinde hızlı değişen gündemi anlık takip edebilmek ve oluşabilecek belirsizlikleri ortadan kaldırabilmek açısından sosyal medya en aktif kullanılan mecralardan biri haline gelmiştir. Sosyal medya, kullanıcılarının tek yönlü iletişimden iki yönlü iletişime geçmesine fırsat veren sorularının cevaplarını hızlı bir şekilde bulmasına olanak tanıyan bir mecra. Bu sebeple salgınla mücadele sürecinde siyasiler, kriz iletişimi kapsamında sosyal medya meralarını aktif bir şekilde kullanmak durumunda kalmıştır. Çalışmanın amacı, salgın sürecinde karar verici konumundaki siyasi yetkililerin sosyal medya kullanım oranlarının tespit edilmesidir. Çalışma siyasilerin yeni medyanın sağladıkları olanaklardan ne derece faydalandıklarını ortaya koymak açısından önem taşımaktadır. Çalışmada siyasilerin Covid-19 süreciyle ilgili yaptıkları paylaşımlar içerik analizi yöntemiyle kategorilere ayrılarak analiz edilmiştir. Siyasilerin covid-19 ile ilgili paylaşımları 11 kategori (basın

açıklaması, bilgilendirme, önlem, uyarı, öneri/tavsiye, kamu spotu, vaka tablosu, HES, sağlık çalışanlarına destek, manipülatif bilgi önleme, yardım/destek) oluşturularak sınıflandırılmış ve söz konusu bu kategoriler yorumlanmıştır. Çalışma kapsamında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca ve İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun resmi sosyal medya hesapları örneklem olarak belirlenmiş ve Türkiye'de ilk korona virüs vakasının açıklandığı 11 Mart 2020 tarihi örneklem başlangıç tarihi olarak ele alınmıştır. Pandemi süreci hem Türkiye'de hem de Dünya'da hala devam etmektedir. Bu sebeple çalışma 11 Mart 2020 – 11 Mart 2021 tarihleri arasında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca ve İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun kişisel instagram hesaplarında Covid-19 ile ilgili tüm paylaşımları ile sınırlandırılmıştır. Siyasilerin instagram hesaplarında yaptıkları paylaşımlar türleri açısından değerlendirildiğinde Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın tüm paylaşım kategorilerinde paylaşımlarda bulunduğu ve ele alınan diğer siyasilere oranla sosyal medya hesabını oldukça aktif kullandığı, yaşanan her gelişmeyi aynı zamanda sosyal medya hesabından da kamuoyuna duyurmaya çalıştığı görülmüştür. Süreçle ilgili manipülatif bilgilerin önüne geçilmesi açısından en fazla ve sık paylaşımlarda bulunan Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın süreçle ilgili kamuoyuna doğru bilgilerin aktarılması, mağduriyetlerin oluşmaması ve süreçle mücadeleyi zedeleyici bilgilerin önüne geçilmesini amaçladığı görülmüştür. Instagram hesabını en az kullanan siyasi liderin Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan olduğu tespit edilmiş ve İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun da belirlenen birçok kategoride paylaşımda bulunmadığı, paylaşımların büyük bir kısmının İçişleri Bakanlığı'nın paylaşımlarının yeniden paylaşılması şeklinde gerçekleştiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Yeni Medya, Siyasi Liderler, Sosyal Medya

ABSTRACT

The new order brought by the pandemic process has made it necessary for people to constantly follow the agenda. The developments related to the process, the measures taken, deeply affected the social, political, economic and cultural life and revealed some necessities. Political leaders, who try to manage and keep the process under control, are trying to prevent manipulative information that may arise and to convey accurate and up-to-date information by providing regular information flow to the public about the epidemic. Social media has become one of the most actively used channels in order to be able to follow the rapidly changing agenda instantly and to

eliminate the uncertainties that may occur during the epidemic process. Social media is a medium that allows its users to quickly find answers to their questions, allowing them to communicate from one-way to two-way communication. For this reason, during the fight against the epidemic, politicians had to actively use social media pastures within the scope of crisis communication. The aim of the study is to determine the social media usage rates of political officials who are decision-makers during the epidemic process. The study is important in terms of revealing the extent to which politicians benefit from the opportunities provided by the new media. In the study, the posts made by politicians about the Covid-19 process were analyzed by categorizing them by content analysis method. The posts of politicians about covid-19 were classified by creating 11 categories (press release, information, precaution, warning, suggestion/advice, public service announcement, case table, HEPP, support for healthcare workers, manipulative information prevention, help/support) and these categories were interpreted. Within the scope of the study, the official social media accounts of President Recep Tayyip Erdoğan, Minister of Health Fahrettin Koca and Minister of Interior Süleyman Soylu were determined as the sample, and March 11, 2020, when the first corona virus case in Turkey was announced, was taken as the starting date of the sample. The pandemic process still continues both in Turkey and in the world. For this reason, the study was limited to all the posts related to Covid-19 on the personal instagram accounts of President Recep Tayyip Erdoğan, Minister of Health Fahrettin Koca and Minister of Interior Süleyman Soylu between March 11, 2020 – March 11, 2021. When evaluated in terms of the types of posts made by politicians on Instagram accounts, it was seen that Minister of Health Fahrettin Koca shared in all sharing categories and used his social media account more actively compared to other politicians discussed, and tried to announce every development to the public through his social media account. It was seen that Minister of Health Fahrettin Koca, who shared the most and frequently in terms of preventing manipulative information about the process, aimed to convey the right information to the public about the process, to prevent victimization and to prevent information that would harm the fight against the process. It has been determined that the political leader who uses the Instagram account the least is President Recep Tayyip Erdoğan, and it has been determined that the Minister of Interior Süleyman Soylu does not share in many specified categories, and that most of the shares are shared by the Ministry of Interior.

Key Words: Pandemic, New Media, Political Leaders, Social Media

KAYNAKÇA

- Aydın, Ali Fikret (2020). Post-Truth Dönemde Sosyal Medyada Dezenformasyon: Covid-19 (Yeni Koronavirüs) Pandemi Süreci. *Asya Studies-Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar*, 4(12), s. 79-90.
- Ceyhan, Ahmet İlhan (2019). Dijital iletişim çağında siyasetin dijitalleşmesi üzerine bir inceleme: Post-truth ve dijital siyasetin sahte haber ekseninde analizi. *Kurgu*, 27(4), s. 1-17.
- Demirhan, Kamil (2015). Sosyal medya ve siyaset ilişkisinin müzakereci ve agnostik demokrasi yaklaşımları çerçevesinde analizi: Türkiye’de 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimi sürecinde Twitter kullanımı. (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Güçdemir, Yeşim (2015). Sanal Ortamda İletişim Bir Halkla İlişkiler Perspektifi, İstanbul: Derin Yayınları.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, Ozan ve İdil, İpek (2020). Yeni Koronavirüs Salgını Dolayısıyla Gündeme Gelen Sosyal İzolasyon ve Gönüllü Karantina Döneminde İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 52, s. 69-94.

COVID-19 ÖNCESİ VE SONRASI MEDYADA HEMŞİRELİK ALGISI: TWITTER ÖRNEĞİ

NURSING PERCEPTION IN THE MEDIA BEFORE AND AFTER COVID-19: TWITTER EXAMPLE

Seda Şahan

*İzmir Bakırçay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Türkiye,
seda.sahan@bakircay.edu.tr*

Ayşegül Yıldız

*Kapadokya Üniversitesi, Kapadokya Meslek Yüksekokulu, Diyaliz Programı, Nevşehir,
Türkiye, aysegul.yildiz@kapadokya.edu.tr*

Eda Ergin

*İzmir Bakırçay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Türkiye,
eda.ergin@bakircay.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Hemşirelik mesleğinin imajını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. COVID-19 sürecinde mesleki imajı etkileyen faktörlerden biri olan medyada hemşirelere yönelik algının değiştiği düşünülmüştür. Bu nedenle çalışmamız, sosyal medya platformlarından olan Twitter’da hemşirelikle ilgili çeşitli anahtar kelimeler kullanılarak pandemi öncesi ve pandemi sonrası ülkemizde medyanın hemşirelik imajı üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Çalışma örneklemini COVID-19 öncesi ve sonrası dönemde Twitter’da paylaşılan ve kriterleri karşılayan tweetler oluşturmaktadır. COVID-19 öncesi hemşirelik algısını belirlemek amacıyla COVID-19’un henüz Türkiye’de görülmediği 1-31 Aralık 2019 tarih aralığındaki tweetler alınmıştır. COVID-19 sonrası hemşirelik algısını belirlemek amacıyla ise Dünya Sağlık Örgütü tarafından COVID-19’un 11 Mart 2020’de pandemi ilan edilmesi nedeniyle 11 Mart-11 Nisan 2020 tarihleri arasında atılmış olan tweetler alınmıştır. Çalışmanın evrenini Twitter’dan veri alma işlemleri sonucunda COVID-19 öncesi dönemden 724, COVID-19 sonrası dönemden 1328

tweet oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise, araştırmaya dahil edilme kriterlerini karşılayan COVID-19 öncesi 373, COVID-19 sonrası 1006 tweet oluşturmaktadır. Elde edilen verilerin analizinde, içerik analizi ile birlikte manuel duygu analizi yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmada COVID19 öncesi atılan toplam 373 tweetin %35,65'i (n:133) pozitif, %64,35'i (n:240) negatif bulunmuştur. COVID19 sonrası atılan toplam 1006 tweetin %91,94'ü (n:925) pozitif bulunurken %8,06'sı (n:81) negatif bulunmuştur. Çalışmada yapılan duygu analizi sonucunda COVID19 öncesi atılan tweetlerin %19,8'i (n: 78) saygı, %20,9'u (n: 78) minnet, %20,1'i (n: 75) endişe, %4,8'i (n: 18) şiddet, %42,6'sının (n: 159) öfke içerdiği belirlenmiştir. COVID-19 sonrası atılan tweetlerin duygu analizi sonucunda tweetlerin; %24'ü (n: 242) saygı, %69,3'ü (n: 698) minnet, %38,2'si (n: 385) endişe, %3,37'si (n: 34) şiddet, %10,7'sinin (n: 108) öfke içerdiği tespit edilmiştir.

Sonuç: COVID-19 öncesi ve sonrası atılan tweetlerin karşılaştırması sonucunda, tweet sayısında ve hemşireliğe yönelik pozitif görüşlerde artış olduğunu söylemek mümkündür. COVID-19 pandemisi sonrası hemşirelere yönelik öfke ve şiddet içerikli tweetler azalırken, hemşirelere yönelik minnet ve endişelerin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle COVID-19 sonrası hemşirelik algısının olumlu yönde olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Hemşirelik algısı, Covid-19, Twitter

ABSTRACT

Introduction: Image of the nursing profession is affected by different factors. This study was performed for identifying the effect of media on the image of nursing profession in Turkey before and after COVID-19 pandemic by using several key words about nursing in a social media platform, Twitter.

Methodology: This research is a content analysis study which was conducted for the purpose of identifying the effect of social media such as Twitter on the image of nursing profession before and after COVID-19 in Turkey. In order to find about the perception toward the nursing profession prior to COVID-19, tweets which were posted on 1-31 December 2019 when no confirmed case of COVID-19 was found in Turkey yet were examined. For ascertaining the perception toward the nursing profession along with COVID-19 pandemic, tweets which were posted on 11 March-11 April 2020 after the announcement of COVID-19 as a pandemic were analyzed. Meeting the inclusion criteria designated for the research, 373 tweets posted prior to COVID-19 and 1,006 tweets posted after COVID-19 made up the research

sample. Content analysis performed via Maxqda 20.0 software and manual sentiment analysis method were used in the analysis of collected data.

Findings: It was found that, of a total of 373 tweets posted prior to COVID-19, 35.65% (n:133) were positive and 64.35% (n:240) were negative. It was discerned that, of a total of 1,006 tweets posted after COVID-19, 91.94% (n:925) were positive whilst 8.06% (n:81) were negative. On the basis of the sentiment analysis, it was identified that, of all tweets posted prior to COVID-19, 19.8% (n:74) contained respect, 20.9% (n:78) contained gratefulness, 20.1% (n:75) contained anxiety, 4.8% (n: 18) contained violence and 42.6% (n:159) contained anger, and it was ascertained that, of all tweets posted after COVID-19, 24% (n:242) contained respect, 69.3% (n:698) contained gratefulness, 38.2% (n:385) contained anxiety, 3.37% (n:34) contained violence and 10.7% (n:108) contained anger.

Results: In the study, alongside the tweet analysis performed on the effect of media on the image of nursing profession before and after COVID-19, it was found that the number of tweets and positive opinions about nurses increased. It was inferred that, along with COVID-19 pandemic, the number of tweets containing anger and violence fell down whilst gratefulness to and anxiety about nurses went up. In light of these results, it is thought that the image of nursing profession was transformed in the positive direction in the media after COVID-19.

Key Words: Nursing, Image of Nursing, COVID-19, Twitter

COVID-19: A CHANCE FOR GREEN AND SUSTAINABLE INVESTMENTS?

Süleyman Orhun Altıparmak

Dr., Social Sciences University of Ankara, Faculty of Political Science, Dept. of International Relations, Turkey, orhun.altiparmak@asbu.edu.tr

ABSTRACT

When the Covid-19 pandemic started, it affected the entire spheres of our lives. Transportation was one the area that was harmed; thereby, oil consumption declined dramatically. When oil price hits a negative level for the first time in history, the hope for a green future has become more robust (Ashmore, Cleveland, & Fox-Penner, 2020). The pandemic could have been used for a tool for green and sustainable future projects. However, over a year after pandemic started, oil prices went back to the pre-pandemic period. Should we leave our hopes for greener future then? Although the energy sector has a market that is overwhelmingly defined by the business sector, economics is not the sole determinant (Stokes & Breetz, 2018). Contemporary energy policies are defined by political, technological, economic and environmental dimension. What we experience in such a “market” is a reciprocal relationship between those four dynamics (Månberger & Johansson, 2019). The pandemic lead in terms of economic vs environment paradoxes, should be investigated according to four fundamentals. This work argues that there is not a linear correlation in the policy process. Not only the fluctuating oil prices but also changing dynamics in other areas are still important. There has been an increasing state/governmental intervention into social life which brings new dynamics in the political sphere (Kuzemko, et al., 2020). However, will such intervention be in economic incentive for greener policy pushes? Such government support is still necessary because the existent technical-technological capacity does not guarantee green growth sustainability benefits. Lastly, the pandemic has clearly proved, we highly depend on the Earth. Environment-oriented decisions are inevitable. Shortly, isolating one area out of four cannot provide the green transition role of the pandemic. Interaction between four dynamics should be beheld in a process.

Duration-based process observation separate endogenous process and exogenous shocks. “What is changing” and “How much” questions define the focus of the research.

Keywords: COVID-19, Green investment, Sustainable investment

REFERENCES

- Ashmore, J., Cleveland, C., & Fox-Penner, P. (2020). *THE US CLEAN-ENERGY TRANSITION IN THE ERA OF COVID-19: THE PROSPECTS REMAIN ROBUST*. The Oxford Institute for Energy Studies.
- Stokes, L. C., & Breetz, H. L. (2018). Politics in the U.S. energy transition: Case studies of solar, wind, biofuels and electric vehicles policy. *Energy Policy*, 76-86.
- Månberger, A., & Johansson, B. (2019). The geopolitics of metals and metalloids used for the renewable energy transition . *Energy Strategy Reviews*, 1-10.
- Kuzemko, C., Bradshaw, M., Bridge, G., Goldthau, A., Jewell, J., Overland, I., . . . Westphal, K. (2020). Covid-19 and the politics of sustainable energy transitions. *Energy Research & Social Science*, 1-7.

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA İNTİHAR DÜŞÜNCESİ

THE THOUGHT OF SUICIDE IN HEALTH CARE WORKERS DURING COVID-19 PANDEMIC

Kamuran ÖZDİL

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Nevşehir
Türkiye. kamuranozdil@nevsehir.edu.tr*

Gülhan KÜÇÜK ÖZTÜRK

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Semra ve Vefa Küçük Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Nevşehir Türkiye, gulhankucuk@nevsehir.edu.tr*

Eylül BAŞER

Uzman Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşiresi, Kayseri eylul.ergn@gmail.com

ÖZET

Pandemi ile mücadelede ön saflarda yer alan sağlık çalışanlarının ruh sağlığı ihtiyaçlarının karşılanmasının öncelikli olduğu vurgulanmaktadır (WHO, 2021). Covid-19 Pandemisinde ekonomik stres, iş güvensizliği ve işsizlik gibi bilinen risk faktörlerine artan maruz kalma, sosyal izolasyon, toplum desteğine erişimin azalması, ruh sağlığı tedavisinin önündeki engellerin bir sonucu olarak dünya çapında potansiyel bir intihar artışı tahmin edilmektedir (Kawohl ve Nordt, 2020). Sağlık çalışanlarının toplumun geneline göre intihara eğilim açısından daha riskli olduğu belirtilmektedir. Sağlık çalışanları temel sağlık hizmetlerine erişimi korurken ve COVID-19 aşılarını dağıtırken ek hizmet sunum ihtiyaçlarını dengeleyerek COVID-19 pandemi müdahalesinin merkezinde yer almaktadır. Ayrıca, toplumu koruma çabalarında yüksek enfeksiyon riskleri ile karşı karşıya kalırken ruhsal hastalık, tükenme, yorgunluk ve damgalanma gibi tehlikelere maruz kalmaktadırlar (WHO, 2021). Nitekim literatürde COVID-19 pandemisi sırasında sağlık çalışanlarında; depresyon, anksiyete, mutsuzluk, stres, uyku bozuklukları, düşük öz yeterlilik, travmatik deneyimler ve travma sonrası stres bozuklukları ve sosyal damgalanmanın yüksek oranlarda olduğu belirtilmektedir (Teksin

ve ark., 2020; Chirico ve ark., 2020; Arafa ve ark., 2021; Simonetti ve ark., 2021; Lasalvia ve ark., 2021; Avcı ve Yağcı, 2021; Bana, 2020). COVID-19 pandemisinde sağlık çalışanlarının bu sorunlar açısından savunmasız ve riskli grubu oluşturduğu belirtilirken aynı zamanda mesleki risk faktörleri, hizmet içi eğitim ve koruyucu ekipman yetersizliği tedavi protokollerinin eksikliği de vurgulanmaktadır (Chirico ve ark., 2020). Tüm bu riskler, sağlık çalışanlarında intihar düşüncesi ile ilgili konuları daha da önemli kılmaktadır. Bu derleme; pandemi sürecinde sağlık çalışanlarında intihar düşüncesi ve ilişkili faktörlerin ele alınması amacıyla yazılmıştır.

COVID-19 pandemi sürecinde İspanya’da yapılan bir çalışmada sağlık çalışanları arasında intihar düşüncesi ve davranışının yüksek ve bu konuda finansal sorunların önemli etkisinin olduğu belirtilmiştir (Mortier ve ark., 2021). Malezya’da pandemi sürecindeki sağlık çalışanlarıyla yapılan bir başka çalışmada benzer şekilde depresyon ve intihar düşüncesinin yüksek olduğu saptanmıştır (Sahimi ve ark., 2021). Türkiye’de çok merkezli yürütülen bir çalışmada sağlık çalışanları arasında sosyal damgalamaya maruz kalma ile pandemi sürecinde intihar düşüncesi arasında bir ilişki olduğu saptanmıştır (Teksin ve ark., 2020). COVID-19 pandemi sürecinde intihar düşüncesinin eşlik ettiği majör depresyon tanısı olan bir sağlık çalışanının olgu sunumunda, psikiyatrik belirtilerle birlikte tükenmişlik, depresyon ve anksiyete belirtilerinin önemli ölçüde arttığı vurgulanmıştır (Pala, 2021).

Sonuç olarak tüm dünyada sağlık sistemleri ve sağlık çalışanları üzerinde baskısı devam eden Covid- 19 pandemisi aşırı iş yükü, uzun çalışma saatleri, yeterli işgücünün sağlanamaması, özlük haklarının iyileştirilememesi, aile üyelerinden uzak kalma, ailelerine virüs bulaştırma korkusu, toplum tarafından damgalanma gibi bir çok etkenle sağlık çalışanlarının ruh sağlığını olumsuz etkileyebilir. Bununla birlikte intiharla sonuçlanacak kadar ağır etkilerinin olduğu söylenebilir. Pandemi sürecinde sağlık çalışanlarının ruh sağlığının korunması amacıyla tele destek, video konferanslar, tele konsültasyon, eğitim seminerleri gibi bireysel psikolojik destek uygulamalarını içeren farklı müdahale programları oluşturulmuştur (Kang ve ark., 2020; Corruble, 2020). Bu müdahaleler önemli olmakla sağlık çalışanlarının özlük haklarının iyileştirilmesi, daha fazla sağlık çalışanının istihdam edilmesi, aşırı iş yükü ve hasta sayısının azaltılması, çalışma saatlerinin düzenlenmesi, mesleki risk faktörlerinin ortadan kaldırılmasına yönelik çözümler geliştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Sağlık Çalışanları, İntihar düşüncesi

ABSTRACT

It is emphasized that meeting the mental health needs of healthcare professionals who are at the forefront of combating the pandemic is a priority (WHO, 2021). A potential worldwide suicide increase is predicted as a result of increased exposure to known risk factors such as economic stress, job insecurity and unemployment, social isolation, reduced access to community support, barriers to mental health care in the Covid-19 Pandemic (Kawohl & Nordt, 2020). It is stated that healthcare professionals are at higher risk in terms of suicidal tendency compared to the general population. Healthcare professionals are at the center of the COVID-19 pandemic response, balancing the need for additional service delivery while maintaining access to essential healthcare and distributing COVID-19 vaccines. In addition, they are exposed to risks such as mental illness, exhaustion, fatigue and stigmatization while facing high infection risks in their efforts to protect society (WHO, 2021). As a matter of fact, in the literature, in healthcare workers during the COVID-19 pandemic; High rates of depression, anxiety, unhappiness, stress, sleep disorders, low self-efficacy, traumatic experiences and post-traumatic stress disorders and social stigmatization are reported (Teksin et al., 2020; Chirico et al., 2020; Arafa et al., 2021; Simonetti et al., 2021; Lasalvia et al., 2021; Avcı & Yağcı, 2021; Bana, 2020). While it is stated that healthcare workers constitute the vulnerable and risky group in terms of these problems in the COVID-19 pandemic, occupational risk factors, in-service training and lack of protective equipment are also emphasized (Chirico et al., 2020). All these risks make the issues related to suicidal ideation in healthcare workers even more important. This review; It was written to address suicidal ideation and related factors in healthcare workers during the pandemic process.

In a study conducted in Spain during the COVID-19 pandemic process, it was stated that suicidal ideation and behavior among healthcare workers was high and financial problems had a significant effect on this issue (Mortier et al., 2021). Similarly, in another study conducted with healthcare professionals in the pandemic process in Malaysia, depression and suicidal ideation were found to be high (Sahimi et al., 2021). In a multi-center study in Turkey, it was found that there is a relationship between exposure to social stigma among healthcare workers and suicidal ideation during the pandemic process (Teksin et al., 2020). In a case report of a healthcare worker diagnosed with major depression accompanied by suicidal ideation during the COVID-19 pandemic process, it was emphasized that the symptoms of burnout, depression and anxiety increased significantly along with psychiatric symptoms (Pala, 2021).

As a result, the Covid-19 pandemic, which continues to be under pressure on health systems and healthcare workers all over the world, is caused by many factors such as excessive workload, long working hours, failure to provide sufficient workforce, failure to improve personal rights, stay away from family members, fear of infecting their families, stigma by the society. It can adversely affect the mental health of healthcare professionals. However, it can be said that they have severe effects that result in suicide. In order to protect the mental health of healthcare workers during the pandemic process, different intervention programs including individual psychological support practices such as tele support, video conferences, tele consultation and training seminars have been established (Kang et al., 2020; Corruble, 2020). While these interventions are important, solutions should be developed to improve the personal rights of healthcare workers, employ more healthcare workers, reduce excessive workload and the number of patients, regulate working hours, and eliminate occupational risk factors.

Key Words: Pandemic, Healthcare Professionals, Suicidal Thought

KAYNAKÇA

- Arafa, A., Mohammed, Z., Mahmoud, O., Elshazley, M., & Ewis, A. (2021). Depressed, anxious, and stressed: What have healthcare workers on the frontlines in Egypt and Saudi Arabia experienced during the COVID-19 pandemic?. *Journal of affective disorders*, 278, 365–371. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.09.080>
- Avcı, S., & Yağcı, İ. (2021). Psychological Status of Emergency Department Personnel During The COVID-19 Pandemic Period . *Bozok Tıp Dergisi*, 11(1), 49-55. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/bozoktip/issue/60646/893623>
- Chirico, F., Nucera, G., & Magnavita, N. (2021). Protecting the mental health of healthcare workers during the COVID-19 emergency. *BJPsych International*, 18(1), E1. doi:10.1192/bji.2020.39
- Corruble E. (2020). A Viewpoint From Paris on the COVID-19 Pandemic: A Necessary Turn to Telepsychiatry. *The Journal of clinical psychiatry*, 81(3), 20com13361. <https://doi.org/10.4088/JCP.20com13361>
- Kang, L., Ma, S., Chen, M., Yang, J., Wang, Y., Li, R., Yao, L., Bai, H., Cai, Z., Xiang Yang, B., Hu, S., Zhang, K., Wang, G., Ma, C., & Liu, Z. (2020). Impact on mental health and perceptions of psychological care among medical and nursing staff in Wuhan during the 2019 novel coronavirus disease outbreak: A cross-sectional study. *Brain, behavior, and immunity*, 87, 11–17. <https://doi.org/10.1016/j.bbi.2020.03.028>
- Kawohl, W., & Nordt, C. (2020). COVID-19, unemployment, and suicide. *The lancet. Psychiatry*, 7(5), 389–390. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(20\)30141-3](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(20)30141-3)
- Lasalvia, A., Bonetto, C., Porru, S., Carta, A., Tardivo, S., Bovo, C., Ruggeri, M., & Amadeo, F. (2020). Psychological impact of COVID-19 pandemic on healthcare workers

in a highly burdened area of north-east Italy. *Epidemiology and psychiatric sciences*, 30, e1. <https://doi.org/10.1017/S2045796020001158>

- Mortier, P., Vilagut, G., Ferrer, M., Serra, C., Molina, J. D., López-Fresneña, N., Puig, T., Pelayo- Teran, J. M., Pijoan, J. I., Emparanza, J. I., Espuga, M., Plana, N., González-Pinto, A., Orti-Lucas, R. M., de Salazar, A. M., Rius, C., Aragonès, E., Del Cura-González, I., Aragón-Pera, A., Campos, M., Working Group (2021). Thirty-day suicidal thoughts and behaviors among hospital workers during the first wave of the Spain COVID-19 outbreak. *Depression and anxiety*, 38(5), 528–544. <https://doi.org/10.1002/da.23129>
- Pala, G.N., Cinemre, B., & Erdoğan, A. (2021). Suicidal Major Depression in a Healthcare Worker Associated with the COVID-19 Pandemic: A Case Report. *Duzce Medical Journal*. 23(1),116-118 doi: 10.18678/dtfd.823953
- Sahimi HMS, Mohd Daud TI, Chan LF, Shah SA, Rahman FHA and Nik Jaafar NR (2021) Depression and Suicidal Ideation in a Sample of Malaysian Healthcare Workers: A Preliminary Study During the COVID-19 Pandemic. *Front. Psychiatry* 12:658174. <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2021.658174>
- Simonetti, V., Durante, A., Ambrosca, R., Arcadi, P., Graziano, G., Pucciarelli, G., Simeone, S., Vellone, E., Alvaro, R., & Cicolini, G. (2021). Anxiety, sleep disorders and self-efficacy among nurses during COVID-19 pandemic: A large cross-sectional study. *Journal of clinical nursing*, 30(9-10), 1360–1371. <https://doi.org/10.1111/jocn.15685>
- Teksin, G., Uluyol, O. B., Onur, O. S., Teksin, M. G., & Ozdemir, H. M. (2020). Stigma-related Factors and their Effects on Health-care Workers during COVID-19 Pandemics in Turkey: A Multicenter Study. *Sisli Etfal Hastanesi tip bulteni*, 54(3), 281–290. <https://doi.org/10.14744/SEMB.2020.02800>
- World Health Organization (WHO, 2020). Health workers and administrators. <https://www.who.int/teams/risk-communication/health-workers-and-administrators>

COVID-19 KORKUSU VE ÖLÜM KAYGISI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON COVID-19 FEAR AND DEATH ANXIETY

Selma DOĞANALP ÇOBAN

*Kapadokya Üniversitesi, Kapadokya Meslek Yüksekokulu, Sağlık Programları, Nevşehir,
Türkiye, selma.doganalp@kapadokya.edu.tr*

Ayşe İSPİRLİ TURAN

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sağlık Meslek Yüksekokulu, Nevşehir, Türkiye,
ayse.ispirli@nevsehir.edu.tr*

ÖZET

Halihazırda içerisinde bulunduğumuz COVID-19 pandemisi birçok insanın hayatını derinden etkilemiştir. Gerek psikolojik gerek ise sosyal hayat ve insan ilişkileri üzerinde pek çok açıdan farklılıklara neden olmuştur. Bireylerin karantina süreçleri ve kısıtlamalardan ötürü psikolojileri, sosyal hayatları diğer insanlarla olan ilişkileri, hijyen alışkanlıkları ve tüketim davranışlarında birçok farklılık meydana getirmiş ve değişimler yaşamımızda önemli bazen olumlu bazen ise olumsuz anlamda önemli bir etki bırakmış ve yer edinmiştir. Bulaş sonrasında kinin vücut sağlığı üzerinde meydana getireceği değişikliklerle alakalı belirsizlik oluşu, hastalığın hangi cinsiyet, yaş ve vücut üzerinde nasıl seyredeceğinin net olarak tespit edilemeyişi insanları bu konuda kaygı ve endişeye sürüklemiştir. Bu kaygılar yalnızca virüs nedeniyle enfekte olmak korkusu değil, aynı zamanda ölüm korkusu olarak da ortaya çıkmıştır. Virüsün kişiyi enfekte etmesinden sonra hayatını kaybetme korkusu veya bir yakınımızın veya sevdiklerimizi hayatını kaybedeceği düşüncesi bu hastalıktan ötürü ortaya çıkan ve psikolojik olarak insanların olumsuz etkilenmesine neden olan ölüm kaygısıdır. Bu çalışmada bireylerin COVID-19 pandemisi nedeniyle sahip olduğu ölüm kaygısını ölçmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmaya 243 kişi üzerinde gerçekleştirilmiş ve çalışmada Yusuf Sarıkaya & Mustafa Baloğlu (2016) tarafından geliştirilen 20 ifadeden oluşan Ölüm Kaygısı Ölçeği ile Ahorsu ve Arkadaşları (2020)

tarafından geliştirilen ve Ladikli ve arkadaşları (2020) tarafından Türkçe'ye uyarlanan covid-19'a ait korku düzeyini kapsayan 7 ifadeden oluşan Covid-19 Korkusu ölçeğinden yararlanılmıştır. Yapılan araştırmanın demografik verilerine bakıldığında katılımcıların %21,4'ü erkeklerden %78,6'sı ise kadınlar oluşmaktadır. Katılımcıların %23,0'ı akademisyen, %18,9'nu sağlık personeli, %18,5'ini öğrenci, %6,6'sı ev hanımı ve %5,8'i de öğretmendir. Araştırmanın sonuçlarına göre ise insanların covid-19'a yakalanma endişelerinin oldukça yüksek olduğu net bir şekilde görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Covid-19 Korkusu, Ölüm Kaygısı

ABSTRACT

The COVID-19 pandemic we are currently in has deeply affected the chastity of many people. It caused differences in many aspects, both on psychological and social life and human relations. Due to the quarantine processes and restrictions of individuals, their psychology, social life, relationships with other people, hygiene habits and consumption behaviors have created many differences, and the changes have had a significant effect and take place in our lives, sometimes positively and sometimes negatively. The uncertainty about the changes that quinine will cause on the health of the body after the infection, and the fact that it cannot be determined clearly on which gender, age and how the disease will progress on the body have led people to anxiety and concern about this issue. These anxieties have emerged not only as a fear of being infected with the virus, but also as a fear of death. The fear of dying after the virus infects a person, or the thought that a relative or loved one will die, is the death anxiety that emerges due to this disease and causes negative effects on people psychologically. This study was conducted to measure the death anxiety individuals have due to the COVID-19 pandemic. The Death Anxiety Scale, which was carried out on 243 people and consists of 20 statements developed by Yusuf Sarıkaya & Mustafa Baloğlu (2016) in the study, and the covid-19 developed by Ahorsu and Friends (2020) and adapted into Turkish by Ladikli et al. (2020). The Covid-19 Fear scale consisting of 7 expressions covering the level of fear was used. Looking at the demographic data of the research, 21.4% of the participants are men and 78.6% are women. 23.0% of the participants are academicians, 18.9% are health personnel, 18.5% are students, 6.6% are housewives and 5.8% are teachers. According to the results of the research, it is clearly seen that people's concerns about catching covid-19 are quite high.

Key words: Covid-19, Fear of Covid-19, Death Anxiety

KAYNAKÇA

- Ahorsu, D. K., Lin, C. Y., Imani, V., Saffari, M., Griffiths, M. D., & Pakpour, A. H. (2020). The fear of COVID-19 scale: development and initial validation. *International journal of mental health and addiction*, 1-9.
- Ladikli, N., Bahadır, E., Yumuşak, F. N., Akkuzu, H., Karaman, G. Ve Türkan, Z., (2020), Kovid-19 Korkusu Ölçeği'nin Türkçe Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması, *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), ss. 71-80

KOZAKLI MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN YAŞADIĞI YERLEŞİM BİRİMLERİNE GÖRE KORONAFOBİ DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ

MEASURING THE LEVELS OF CORONOPHOBIA ACCORDING TO THE SETTLEMENT UNITS OF KOZAKLI VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS

Muhammet ÖZALP

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Kozaklı Meslek Yüksekokulu, Terapi ve
Rehabilitasyon Bölümü, Türkiye, muhammetozalp@nevsehir.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020’de pandemi olarak kabul edilen Covid 19 aralık ayının sonlarında Çin’in Wuhan kentinde ortaya çıktı ve tüm Dünyada hızla yayılmaya devam ediyor. Hükümetler, Covid-19’un yayılmasını kontrol etmek için ülke çapında farklı tedbirler uygulamaktalar (Gostin ve Wiley, 2020). Türkiye’de 2020 Mart ayının başında hükümet, Covid-19 bulaşmasını önlemek için çeşitli kısıtlamalar getirdi. İlk olarak, okullar ve tüm halka açık yerler kapatıldı ve yaşlılar ve kronik hastalıkları olanlar için kalıcı bir tecrit ilan edildi, bunu hafta sonu sokağa çıkma yasakları ve en son tam kapanma süreci izledi. Pandemi dönemlerinde alınan önlemlerin fiziksel sağlık açısından pek çok riski önlediği ancak beraberinde bazı psikolojik yan etkiler doğurduğu bilinmektedir. Amerika Birleşik Devletleri’nde yapılan bir çalışmada, insanların evde kalmak zorunda olduğu bölgelerde COVID-19’un günlük yaşam üzerindeki psikolojik etkileri incelenmiş, sonuç olarak depresyon, sağlık kaygısı, maddi kaygılar, artan sosyal destek ihtiyacı ve yalnızlık gibi istenmeyen psikolojik etkilerin görülme sıklığında artış olduğu gösterilmiştir (Tull ve ark, 2020). Covid-19 salgınının olumsuz ekonomik, sosyal ve psikolojik sonuçları oldu. Bu olumsuz etkiler yeni bir fobi ortaya çıkarmıştır. Mertens, sağlık kaygısı, sevdiklerini kaybetme korkusu ve artan sosyal medya maruziyetinin mevcut Covid-19 pandemisinin koronafobisi ile ilişkili olabileceğini vurguladı (Mertens

ve ark., 2020). Covid-19'a bağılı ölü sayısı ve sıkıntılar artmaya devam ettikçe yüksek düzeyde uzun süreli korku ve anksiyete yaşayan insanların sayısında da bir artış gözlemlenmekte olduğunu bildirmiştir (Lee, 2020). Bu çalışmanın amacı Kozaklı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin yaşadığı yere bağılı koronafobi düzeylerinin belirlenmesidir.

Yöntem: Çalışma 182 öğrenci üzerinde öğrenci bilgi formu, Koronafobi düzeyi Covid-19 fobi skalası (Arpacı, 2020) ile Google form üzerinden yapılmıştır. Covid-19 geçirmiş olanlar ve ağır psikolojik rahatsızlıkları olanlar çalışmaya dahil edilmemiştir. Araştırmanın veri analizi için frekans ve yüzde gibi betimsel istatistikler ve COVID-19 fobisindeki farklılığın çeşitli değişkenlere göre test edilmesi için bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılanların yaş ortalaması $20,55 \pm 1,67$ yıl; 36'sı (%16,4) erkek, 146'sı (%80,2) kadın bireylerden oluşmaktaydı. Çalışmaya katılan öğrencilere Koronafobi (Covid-19) Ölçeği Google form üzerinden uygulanmıştır. Çalışmaya katılanların %50' si il merkezinde, %34,06'sı ilçe merkezinde, %15,9'u ise kırsalda yaşadığı belirlenmiştir. Bu çalışmada toplam koronafobi puanları il merkezinde yaşayanlarda $59,4835 \pm 18,45$, ilçede yaşayanlarda $59,4030 \pm 15,61$ ve köy-kasabada yaşayanların koronafobi toplam puanları ise $56,7886 \pm 16,45$ olarak hesaplanmıştır. Koronafobi ölçeği en yüksek puanı 100' dür. Çalışmaya katılan öğrencilerin puanlarına ortalama puanlarına bakıldığında koronafobi düzeylerinin orta seviyenin üstünde olduğu gözlemlenmektedir. Üç yerleşim yerinde yaşayanları koronafobi düzeyleri açısından karşılaştırdığımızda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p=0,743$). COVID-19 fobi düzeyinin cinsiyet, eğitim görülen program, sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı bulundu ($p>0,05$).

Sonuç: Kozaklı Myo öğrencilerinin COVID-19 kaynaklı fobiler yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Koronafobi düzeyinin cinsiyet, eğitim görülen program ve sınıf karşılaştırmalarında farkın olmadığı görülmüştür. Covid 19 pandemisi öğrencileri bölgesel farklılıklar olmaksızın koronafobi düzeyleri açısından benzer şekilde etkilemiştir.

Anahtar Kelimeler: Koronavirüs, koronafobi, anket

ABSTRACT

Introduction: Covid-19, which was accepted as a pandemic by the World Health Organization on March 11, 2020, appeared in Wuhan, China at the end of December and continues to spread rapidly all over the world.

Governments are taking different measures across the country to control the spread of Covid-19 (Gostin and Wiley 2020). In Turkey, at the beginning of March 2020, the government imposed various restrictions to prevent Covid-19 transmission. First, schools and all public places were closed and a permanent isolation was declared for the elderly and those with chronic illnesses, followed by weekend curfews and lastly a complete closure. It is known that the precautions taken during pandemic periods prevent many risks in terms of physical health, but cause some psychological side effects. In a study conducted in the United States, the psychological effects of COVID-19 on daily life in areas where people have to stay at home were examined, as a result, the incidence of unwanted psychological effects such as depression, health anxiety, financial concerns, increased need for social support and loneliness (Tull et al, 2020). The Covid-19 outbreak had negative economic, social and psychological consequences. These negative effects have created a new phobia. Mertens emphasized that health anxiety, fear of losing loved ones, and increased social media exposure may be associated with the coronaphobia of the current Covid-19 pandemic (Mertens et al.2020). As the death toll and distress due to Covid-19 continue to increase, there is an increase in the number of people experiencing high levels of long-term fear and anxiety (Lee, 2020).

The aim of this study was made descriptively in order to determine the coronaphobia levels of Kozaklı Vocational School students depending on where they live.

Method: The study was conducted on 182 students using the student information form, the Coronaphobia level Covid-19 phobia scale (Arpacı, 2020) and the Google form. Those who had Covid-19 and those with severe psychological disorders were not included in the study. For the data analysis of the research, descriptive statistics such as frequency and percentage, and independent sample t-test and one-way analysis of variance were used to test the difference in COVID-19 phobia according to various variables.

Results: The mean age of the study participants was 20.55 ± 1.67 years; It consisted of 36 (16.4%) men and 146 (80.2%) women. The Coronaphobia (Covid-19) Scale was applied to the students participating in the study via the Google form. It has been determined that 50% of the participants live in the city center, 34.06% live in the district center and 15.9% live in the countryside. In this study, total coronaphobia scores were calculated as 59.4835 ± 18.45 for those living in the city center, 59.4030 ± 15.61 for those living in the district, and 56.7886 ± 16.45 for those living in the village-town. The highest score on the Coronaphobia scale is 100. When the average scores of the students

participating in the study are examined, it is observed that their coronaphobia levels are above the medium level. When we compared the people living in the three settlements in terms of coronaphobia levels, no statistically significant difference was found between the groups ($p=0.743$). It was found that there was no statistically significant difference in the level of COVID-19 phobia according to gender, education program, grade level ($p>0.05$).

Conclusion: It reveals that Kozaklı Myo students experience phobias caused by COVID-19. It was observed that there was no difference in the level of coronaphobia in comparison of gender, education program and class. The Covid 19 pandemic has affected students similarly in terms of coronaphobia levels, without regional differences.

Keywords: Coronavirus, coronaphobia, questionnaire

KAYNAKÇA

- Arpaci, I., Karataş, K., & Baloğlu, M. (2020). The development and initial tests for the psychometric properties of the COVID-19 Phobia Scale (C19P-S). *Personality and individual differences*, 164, 110108. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110108>
- Gostin LO, Wiley LF. 2020. Governmental Public Health Powers During the COVID-19 Pandemic: Stay-at-home Orders, Business Closures, and Travel Restrictions. *The Journal of the American Medical Association*, 323(21):2137–2138. doi:10.1001/jama.2020.5460
- Lee S. A. (2020). Coronavirus Anxiety Scale: A brief mental health screener for COVID-19 related anxiety. *Death studies*, 44(7), 393–401. <https://doi.org/10.1080/07481187.2020.1748481>
- Mertens G, Gerritsen L, Duijndam S, Saleminck E, Engelhard IM. 2020. Fear of the coronavirus (COVID-19): predictors in an online study conducted in March 2020. *Journal of Anxiety Disorders*, 74:102258. doi:10.1016/j.janxdis.2020.102258
- Tull, M. T., Edmonds, K. A., Scamaldo, K. M., Richmond, J. R., Rose, J. P., & Gratz, K. L. (2020). Psychological Outcomes Associated with Stay-at-Home Orders and the Perceived Impact of COVID-19 on Daily Life. *Psychiatry research*, 289, 113098. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.113098>

SPORCULARDA YENİ TİP KORONAVİRÜSE (COVID-19) YAKALANMA KAYGISI ve NEDENLERİ

THE ANXIETY AND REASONS TO CATCHING A NEW TYPE OF CORONAVIRUS IN ATHLETES

Dilek Hande ESEN

*Kapadokya Üniversitesi, Kapadokya Meslek Yüksekokulu, Fizyoterapi Programı, Nevşehir,
Türkiye, dilek.esen@kapadokya.edu.tr*

ÖZET

Kaygı, bireyin tehlikeli ve tehdit edici olarak kabul ettiği olaylar karşısında kötü bir şeyin olmasını beklediği, hoş olmayan emosyonel bir deneyimdir. Optimal kaygı sporcuların performansını desteklerken aşırı kaygı sporcularda düşünme ve karar alma yetisini olumsuz yönde etkiler. Sporcularda kaygı düzeyini arttıran birçok faktör olabilir. Bunlardan biri de ilk kez Aralık 2019'un ikinci haftasında Çin'de ortaya çıkan ve çok geçmeden pandemi olarak ilan edilen yeni tip koronavirüstür (Covid-19). Henüz olası etkileri tam olarak anlaşılamamış olan Covid-19'un ne zaman biteceği de belirsizdir. Bu belirsizlik sporcular da dahil birçok kişide dönemsel olarak az ya da çok kaygı nedeni olmuş ve olmaya devam etmektedir. Son dönemde Covid-19 ile ilgili yapılan çalışmaların sayısı artarken farklı branştan sporcuların Covid-19'a yakalanma kaygı düzeyini inceleyen çalışmalar da literatürde yerini almaya başlamıştır. Bu derlemenin amacı sporcuların Covid-19'a yakalanma kaygı düzeyine yönelik kanıtları sunmak ve kaygı düzeyine etki edebilecek olası nedenleri özetlemektir. Bu kapsamda incelenen çalışmalardan elde edilen sonuçlar sporcularda Covid-19'a yakalanma kaygısının yaşandığını ve kaygı düzeyini tetikleyen birçok değişkenin olabileceğini gözler önüne sermiştir. Sporcularda Covid-19'a yakalanma kaygısını etkileyen faktörler kabaca şu şekilde özetlenebilir; cinsiyet, yaş, eşlik eden kronik rahatsızlık, oynanan spor branşı, spor camiasında vakaların görülme sıklığının giderek artması, pandemi nedeniyle ertelenen veya iptal olan spor müsabakaları, virüsün çok hızlı yayılım göstermesi, toplu ortamlarda bulaş riskinin çok daha fazla olması, kesin tedavisinin henüz bulunamaması ve ölümlere sebep olabilmesidir. Sporcularda kaygı düzeyinin normal seviyelerde

korunabilmesi için halk sağlığı kuruluşları, spor federasyonları/kulüpler ve sporcu sağlığı alanında çalışan uzmanlar spor organizasyonlarının daha güvenli ortamlara dönüştürülmesi için işbirliği içerisinde olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Yeni Tip Koronavirüs, Pandemi, Kaygı, Spor

ABSTRACT

Anxiety is an unpleasant emotional experience in which an individual expects something bad to happen in the face of events that he or she considers dangerous and threatening. While optimal anxiety supports the performance of athletes, excessive anxiety negatively affects the ability to think and make decisions in athletes. There can be many factors that increase the level of anxiety in athletes. One of them is the new type of coronavirus (Covid-19), which first appeared in China in the second week of December 2019 and was soon declared a pandemic. It is also unclear when Covid-19, whose possible effects have not yet been fully understood, will end. This uncertainty has been and continues to be a cause of more or less anxiety in many people, including athletes. While the number of studies on Covid-19 has increased recently, studies examining the anxiety level of athletes from different branches of contracting Covid-19 have also begun to take their place in the literature. The purpose of this review was to present the evidence for the anxiety level of athletes catching Covid-19 and to summarize the possible causes that may affect the level of anxiety. The results obtained from the studies examined in this context have revealed that the athletes experience the anxiety of catching Covid-19 and that there may be many variables that trigger the level of anxiety. The factors affecting the anxiety of catching Covid-19 in athletes can be roughly summarized as follows; gender, age, concomitant chronic illness, sports branch played, the increasing incidence of cases in the sports community, sports competitions postponed or canceled due to the pandemic, the rapid spread of the virus, the much higher risk of transmission in public environments, the lack of definitive treatment, and that can cause death. In order to maintain the level of anxiety in athletes at normal levels, public health institutions, sports federations/clubs and experts working in the field of athlete health should cooperate to transform sports organizations into more reliable environments.

Keywords: Covid-19, new type of coronavirus, pandemic, anxiety, sport

KAYNAKÇA

- Ağduman, F. (2021). Sporcuların Pandemi Döneminde Covid – 19’a Yakalanma Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. *GERMENİCA Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, (2)1: 1-14.
- Amal, CH., Bipin, G., Demir, GT., (2020). Adaptation of Athlete’s Anxiety to Catch the Novel Coronavirus (Covid-19) Scale (AACNCS). *Alochana Chakra Journal*, Volume IX, Issue VIII, 823-835.
- Batu, B. & Aydın, A.D. (2020). Yüzme sporcularının yeni tip korona virüse (COVID-19) yakalanma kaygısının incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 12-31.
- Çifçi, F., Demir, A., (2020). Covid-19 Pandemisinde Türk Profesyonel Futbolcuların Covid-19 Korkusu ve Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2(ÖS1), 26-38.
- Chen, H., et al., (2020). Clinical characteristics and intrauterine vertical transmission potential of Covid-19 infection in nine pregnant women: a retrospective review of medical records. *The Lancet*, 395(10226), 809-815.
- Demir, G. T., Cicioğlu, H. İ., & İlhan, E. L. (2020). Anxiety of catching the novel coronavirus (COVID-19) scale (ACNCS): validity and reliability study. *Journal of Human Sciences*, 17(2), 458-468.
- Demirtaş, Ö., Çıplak, A., (2020). Pandemi sürecinin uluslararası müsabakalara hazırlanan güreş milli takım sporcuları üzerindeki etkileri. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2(ÖS1), 39-52.
- Dilmaç, O., (2010). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, (24), 49-65.
- Gümüşgöl, C., Ersoy, A. & Gümüşgöl, O. (2020). Amatör ve Profesyonel Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygılarının İncelenmesi -Yönetmelik Karar Boyutu. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(S11): 26-37.
- Ho, C. S., Chee, C. Y. & Ho, R. C. (2020). Mental health strategies to combat the psychological impact of COVID-19 beyond paranoia and panic. *Ann Acad Med Singapore*, 49(1), 1-3.
- İşlek, Y., (2018). Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin işsizlik ile ilgili kaygılarının depresyon ve kaygı düzeyleri ile ilişkisi açısından incelenmesi (Akdeniz bölgesi örneği). *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Antalya*.
- Khosronejad, A., Santoni, C., Flora, K., Zhang, Z., Kang, S., Payabvash, S., & Sotiropoulos, F. (2020). Fluid dynamics simulations show that facial masks can suppress the spread of COVID-19 in indoor environments. *AIP Advances*, 10(12), 125109.
- Koç, H., (2004). Profesyonel futbolcularda durumluk kaygı düzeylerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya*.
- Lu, R., Zhao , X., Li, J., Niu, P., Yang, B., Wu, H., et al. (2020). Genomic characterisation and epidemiology of 2019 novel coronavirus: implications for virus origins and receptor binding. *The Lancet*, 395(10224), 565-574.

- Öktem, T., Şipal, O., Kul, M. & Dilek, A. N. (2020). Olimpiyat oyunlarına katılmaya aday boksörlerin COVID-19 kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(62), 3620-3627.
- Özgül F (2003) *Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğrencilerinde Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeyleri*, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
- URL 1, <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66300/covid-19-nedir-.html> (Son Erişim Tarihi: 11.06.2021)
- Sönmez, H. O., Becer, E., Gülen, Ö. & Madak, E. (2020). 4 Haftalık Serbest Stil Yüzme Eğitiminde Beceri Öğreniminin Kaygı Düzeyi Üzerine Etkisi. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, (Issn:2630-631X) 6(28): 217-222.
- Şahinler, Y. & Ulukan, M. (2020). Aktif Spor Yapan ve Yapmayan Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (COVID-19) Yakalanma Kaygısının İncelenmesi. *Spor Bilimlerinde Akademik Çalışmalar Cilt 2*, Ankara: Gece Kılavuzu.
- Tavacıoğlu, L (1999) *Spor Psikolojisi*, Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- World Health Organization. (2020). Mental health and psychosocial considerations during the COVID-19 outbreak, 18 March 2020 (No. WHO/2019-nCoV/MentalHealth/2020.1). World Health Organization.
- Zeidner, M. (1998). *Test anxiety: the state of the art*. New York, NY: Plenum Press Waddington.

PANDEMİDE TOPLUMSAL CİNSİYET TEMELLİ EŞİTSİZLİKLER: AVRUPA ÖRNEĞİ

GENDER-BASED INEQUALITIES IN THE PANDEMIC: THE EUROPEAN CASE

Zehra HOPYAR

*Sakarya Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, 100/2000 YÖK Doktora
Bursiyeri, Sakarya, Türkiye, zerahopyar@gmail.com*

ÖZET

2019 yılının son günlerinde Çin'in Wuhan kentinde başlayan Covid-19 salgını kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına alarak pandemi haline dönüşmüştür. Hızlı yayılım göstermesi tıbbi tedbirlerin ötesinde önlem almayı gerektiren bir mücadele süreci başlatmıştır. Maske kullanımı ile en etkili yöntem olarak kabul edilen fiziksel mesafe çoğu zaman sosyal izolasyon ile sonuçlanmıştır. Bu durum sağlıkla ilgili bir konunun toplumsal olanı nasıl etkilediğini, değiştirdiğini ve dönüştürdüğünü göstermiştir.

Pandemi ile mücadele sürecinde küresel ve ulusal ölçekli tedbirlere başvurulmuştur. Uluslararası ulaşımın kısıtlanması veya dönemsel durdurulması, ticari ilişkilerin askıya alınması gibi diğer ülkelerle ilişkileri sınırlandıran küresel ölçekli tedbirler alınmıştır. Sokağa çıkma yasakları, okulların ve iş yerlerinin kapatılması, tüm etkinlik ve faaliyetlerin durdurulması, şehirlerarası seyahat yasakları gibi ulusal düzeyde tedbirlere başvurulmuştur. Tüm dünyada "Evde kal" mottosu ile kendini gösteren ve temelde bireyin sosyalleşmesinin önüne geçilmesinin hedeflendiği bir süreç tanınmaktadır. Bu motto ile tekrar gündeme gelen ve temel işlevi barınma olan ev ile insanın kurduğu ilişkinin şekli artık değişmeye başlamıştır. Yani gündelik hayatın bölünmüş tüm alanları ev ile birleşerek "ev" in ifade ettiği anlam dönüşüme uğramıştır. Bu anlam dönüşümünün yanında ev ile ilgili bazı soruları sorma ihtiyacı doğmuştur. "Ev herkes için güvenli mi?", "Ev içi şiddete maruz kalanlar evde kalmaya nasıl devam edebilir?", "Ev içi ücretsiz emeğin artmasına karşın sorumluluk eşit paylaşılabilir mi?" gibi sorularla hâlihazırda var olan çok sayıda sorun "yeniden" gündeme gelmiştir. Yani toplumsal

cinsiyet temelli var olan eşitsizlikler pandemi ile birlikte tüm dünyada ciddi artış göstermiştir.

Bu eşitsizlikler sonucu doğan hak ihlallerinin küresel ölçekte artış göstermesi kadınların 18. yüzyıldan bu yana toplumsal, siyasi, hukuki, idari ve benzeri alanlardaki mücadele sürecine gölge düşürmekte ve bu uzun uğraşlar sonucu edinilen hakların kaybedilmesi ile karşı karşıya kalınmaktadır. Bu doğrultuda toplumsal cinsiyet odaklı çalışmaların pandemi gibi kriz anlarında önemi artmaktadır.

Çalışmada ulusal ve uluslararası medyaya yansıyan haberler, uluslararası kuruluşların araştırma raporları ve araştırmaların verileri kullanılarak pandemi sürecinde Avrupa ülkelerinde kadınların yaşadığı toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, sağlık sorunları ve ücretsiz bakım emeğindeki artış ve eşitsiz sorumluluk dağılımından kaynaklanan hak ihlalleri açıklanmaktadır.

Pandemiden kaynaklanan zorunlu karantina uygulamaları nedeniyle kadınların failleriyle aynı evde olmak zorunda kalması ve şiddetin daha görünmez hale gelmesi, bu süreçte ev içi ücretsiz bakım emeğinin kadınlar için artması, artan ev içi sorumluluklar sonucu işlerinden ayrılmak zorunda bırakılmaları ve pandemi sürecinin hâlihazırdaki zorluklarına eklenen bu artan sorumlulukların yarattığı fiziksel ve mental sağlık sorunlarının ortaya çıkması çalışmanın ana bulgularını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Toplumsal Cinsiyet, Hak İhlalleri, Eşitsizlikler, Avrupa.

ABSTRACT

The Covid-19 epidemic, which started in Wuhan, China in the last days of 2019, has affected the whole world in a short time and turned into a pandemic. It requires taking precautions beyond medical measures because it spreads fast. Physical distance, which is considered the most effective method with the use of masks, usually resulted in social isolation. This situation showed how a health-related issue affects, changes and transforms the social-related issues.

In the process of fight against the pandemic, global and national measures have been taken. Global measures have been taken to limit relations with other countries, such as restriction or periodic suspension of international transportation, and suspension of commercial relations. Measures at the national level such as curfews, closure of schools and workplaces, suspension of all activities and events, and intercity travel bans were applied. All over

the world, a process that manifests itself with the motto “Stay at home” and it aims to prevent the socialization of the individuals are witnessed. With this motto, the relationship between the home and the human being, whose main function is shelter, has started to change. In addition to this meaning transformation, the need to ask some questions about the home: “Is the home safe for everyone?, How can survivors of domestic violence continue to stay at home? Despite the increase in unpaid work in the home, can responsibility be shared equally? In other words, existing gender-based inequalities have increased significantly all over the world with the pandemic.

The global increase in the violations of rights arising from these inequalities has overshadowed the struggle of women in social, political, legal, administrative and, similar fields since the 18th century, and the rights acquired as a result of these long efforts are faced with the loss. Accordingly, the importance of gender-focused studies increases in times of crisis such as a pandemic.

In the study, by using the news reflected in the national and international media, research reports of international organizations and the data of the studies, gender-based violence, health problems experienced by women in European countries during the pandemic process, the increase in unpaid care work and the violations of rights arising from an unequal distribution of responsibility are explained.

Due to the mandatory quarantine practices stemming from the pandemic, women had to be in the same home as the perpetrators and the violence became more invisible, increasing unpaid domestic care work for women during this period, being forced to leave their jobs as a result of increased domestic responsibilities, the emergence of physical and mental health problems created by these increased responsibilities that add to the current challenges of the pandemic process., the emergence of these problems constitute the main findings of the study.

Keywords: Covid-19, Gender, Abuse of Right, Inequalities, European.

KAYNAKÇA

- Andrew, A. S. Cattan, M. Costa Dias, C. Farquharson, L. Kraftman, S. Krutikova, A. Phimister ve A. Sevilla (2020), “How Are Mothers and Fathers Balancing Work and Family Under Lockdown?”, Institute for Fiscal Studies, <https://www.ifs.org.uk/uploads/BN290-Mothers-and-fathers-balancing-work-and-life-under-lockdown.pdf>, (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2021).
- Boniol, M., M. Mclsaac, L. X. Tana Wuliji, K. Diallo ve J. Campbell (2019), “Gender Equity in the Health Workforce: Analysis of 104 Countries”, Working paper 1, World Health

- Organization, <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/311314/WHO-HIS-HWF-Gender-WP1-2019.1-eng.pdf?ua=1>, (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2021).
- Buchholz, K. (2020), "Massive Rise in Gender-Based Violence Expected in Prolonged Lock-downs", Statista, <https://www.statista.com/chart/21566/global-rise-in-gender-based-violence-covid-19/>, (Erişim Tarihi: 11 şubat 2021).
- Florence, B., V. Leung ve J. Chacaltana (2018), "Women and Men in the Informal Economy: A Statistical Picture", ILO, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/presentation/wcms_629280.pdf, (Erişim Tarihi: 13 Aralık 2020).
- Free Network (2020), "Domestic Violence in the Time of Covid-19", <https://freepolicybriefs.org/2020/10/12/domestic-violence-covid-19/>, (Erişim Tarihi: 11 Mart 2021).
- Hinsliff, G. (2020), "The Coronavirus Backlash: How the Pandemic is Destroying Women's Rights", The Guardian, <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2020/jun/23/the-coronavirus-backlash-how-the-pandemic-is-destroying-womens-rights>, (Erişim Tarihi: 25 Kasım 2020).
- International Gender Champions (2020), "COVID-19: What does this mean for gender?", <https://genderchampions.com/news/covid-19-what-does-this-mean-for-gender>, (Erişim Tarihi: 17 Mart 2021).
- IPSOS (2020), "Gender Differences and the Impact of the Pandemic", https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2020-08/women_and_covid_.pdf, (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2021).
- IPSOS (2020), "Half of Mothers Say They Have Taken on More Childcare Responsibilities than Their Partners During Lockdown, Compared to Around a Quarter of Fathers", <https://www.ipsos.com/ipsos-mori/en-uk/half-mothers-say-they-have-taken-more-child-care-responsibilities-their-partners-during-lockdown>, (Erişim Tarihi: 18 Aralık 2020).
- Klaassen, E. (2020), "Domestic Violence — The Shadow Pandemic of Covid19", Towards Data Science, <https://towardsdatascience.com/domestic-violence-the-shadow-pandemic-of-covid19-2db1167a1988>, (Erişim Tarihi: 20 Mart 2021).
- Laudette, K. L. (2021), "The Silent Epidemic: Abuse against Spanish Women Rises during Lockdown", Reuters, <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-spain-women-idUSKBN29P1WU>, (Erişim Tarihi: 17 şubat 2021).
- Lungumbu, S. ve A. Butterly (2020), "Coronavirus and Gender: More Chores for Women Set Back Gains in Equality", BBC, <https://www.bbc.com/news/world-55016842>, (Erişim Tarihi: 3 Aralık 2021).
- OECD (2020), "Employment Outlook 2020-Facing the Job Crisis", <http://www.oecd.org/employment-outlook/2020/>, (Erişim Tarihi: 18 Mart 2021).
- Rodriguez-Jimenez, R., N. E. Fares-Otero ve L. Garcia-Fernandez (2020), "Gender-based Violence during Covid-19 Outbreak in Spain", Psychological Medicine 1-2, Cambridge University Press, <https://www.cambridge.org/core/journals/psychological-medicine/article/genderbased-violence-during-covid19-outbreak-in-spain/B93894B0F6742A62C-6986836FA27A099>, (Erişim Tarihi: 13 şubat 2021).
- UNHCR (2020), "Covid-19 and Women's Human Rights: Guidance", https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/COVID19_and_Womens_Human_Rights.pdf, (Erişim Tarihi: 20 Kasım 2020).

Unicef (2020), “A New Era for Girls: Taking Stock of 25 Years of Progress”, <https://data.unicef.org/resources/a-new-era-for-girls-taking-stock-of-25-years-of-progress/#>, (Erişim Tarihi: 25 Aralık 2020).

United Nations (2020), “Policy Brief: The Impact of COVID-19 on Women”, https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/policy_brief_on_covid_impact_on_women_9_apr_2020_updated.pdf, (Erişim Tarihi: 4 Ocak 2021).

SALGININ ŞİDDET HALİ: COVID-19’UN İLK ÜÇ AYINDA NEVŞEHİR’DE KADINA YÖNELİK ŞİDDET

VIOLENCE OF THE PANDEMIC: VIOLENCE AGAINST WOMEN IN NEVŞEHİR IN THE FIRST THREE MONTHS OF COVID-19

F. Gökçen ÇETİN

Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Gülşehir Meslek Yüksekokulu, Yerel Yönetimler Programı, Nevşehir, Türkiye, fgokcen_cetin@nevsehir.edu.tr

Pınar GÜNER KOÇAK

Dr. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Gülşehir Meslek Yüksekokulu, Çağrı Merkezi Hizmetleri Programı, Nevşehir, Türkiye, guner@nevsehir.edu.tr

ÖZET

Covid-19 pandemisinin insan sağlığı ve ülke ekonomileri üzerinde yarattığı etkinin yanı sıra toplumsal alanlarda önemli dönüşümlere neden olmuştur. İnsanların birbirleriyle temasını ve sosyal hareketliliği azaltmak için uygulamaya konulan tedbirler; uzaktan eğitim, sınırlı çalışma saatleri, toplu faaliyetlerin kısıtlanması, iller arası seyahat yasakları, belirli yaş aralığındaki vatandaşlara sokağa çıkma yasağı, hafta sonu sokağa çıkma yasakları, karantinalar vb. şeklinde gerçekleşmiştir. Söz konusu tedbirler ve karantina uygulamaları ile birlikte dünyanın çeşitli yerlerinden, toplumda suç oranlarının düştüğü, fakat kadına yönelik ev içi şiddet vakalarının arttığı gözlemlenmiştir (Toprak Ergönen, Biçen ve Ersoy, 2020: 49). Pandemi süreci ve zorunlu karantina uygulamalarından en çok çok etkilenen toplumsal grup olan kadınların hane içi sorumlulukları artmış ve çeşitli şiddet türlerine maruz kalmışlardır. Özellikle sosyal izolasyon önlemleri ve karantina uygulamaları ile birlikte küresel düzeyde kadına yönelik ev içi şiddet vakaları artmıştır. Türkiye’de sosyal izolasyon ve sosyal mesafe çağrıları ile birlikte kadına yönelik şiddetin arttığı gözlemlenmiştir. Söz konusu tedbirlerle birlikte salgının güvenli mekânları olarak nitelendirilen “ev” şiddet gören kadınlar için bir tehdite dönüşmüştür. Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu’nun raporuna göre ise 2020 Mart ayında bir önceki yıla kıyasla psikolojik

şiddet %93, fiziksel şiddet %80, sığınma evi talebi %78 oranında artış göstermiştir (Ünal ve Gülseren,2020). Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu'nun raporuna göre ise 2020 Mart ayında bir önceki yıla kıyasla psikolojik şiddet %93, fiziksel şiddet %80, sığınma evi talebi %78 oranında artış göstermiştir (Ünal ve Gülseren, 2020). Çalışma, tüm bu verilerle birlikte salgının ilk üç ayında Nevşehir'de kadına yönelik şiddetin seyrini Nevşehir İl Emniyet Müdürlüğü, Nevşehir İl Jandarma Müdürlüğü ve Nevşehir Aile Mahkemesi tarafından hazırlanan verilerle birlikte ele almıştır.

Anahtar Kelimeler: Salgın, Kadına Yönelik Şiddet, Ev İçi Şiddet

ABSTRACT

In addition to the impact of the Covid-19 pandemic on human health and national economies, it has caused significant transformations in social areas. Measures put in place to reduce people's contact with each other and social mobility; distance education, limited working hours, restriction of collective activities, inter-provincial travel bans, curfews for citizens of certain age range, weekend curfews, quarantines, etc. occurred in the form. With the said measures and quarantine practices, it has been observed from various parts of the world that the crime rates in the society have decreased, but the cases of domestic violence against women have increased (Toprak Ergönen, Biçen, & Ersoy, 2020: 49). Women, who are the social group most affected by the pandemic process and mandatory quarantine practices, have increased their household responsibilities and have been exposed to various types of violence. Especially with social isolation measures and quarantine practices, cases of domestic violence against women have increased at the global level. It has been observed that violence against women has increased with social isolation and social distance calls in Turkey. With the aforementioned measures, the "home", which is described as the safe place of the epidemic, has turned into a threat for women who have been subjected to violence. According to the report of the Federation of Women's Associations of Turkey, psychological violence increased by 93%, physical violence by 80%, and the demand for shelters increased by 78% in March 2020 compared to the previous year (Ünal and Gülseren,2020). The study, together with all these data, discussed the course of violence against women in Nevşehir in the first three months of the epidemic, together with the data prepared by Nevşehir Provincial Police Department, Nevşehir Provincial Gendarmerie Directorate and Nevşehir Family Court.

Key Words: Epidemic, Violence Against Women, Domestic Violence.

KAYNAKÇA

- Council of Europe. (2020). *Violence against women and girls before, during and after COVID-19: the shadow pandemic that must be addressed*. www.coe.int: <https://en/web/portal/-/violence-against-womenand-girls-before-during-and-after-covid-19-the-shadow-pandemic-that-must-be-addressed>
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2020, Nisan). *Nisan 2020 Başvuru Karşılama Raporu*. Mart 2021 tarihinde <http://kadincinayetleriniurduracagiz.net/>: Nisan 2020 Başvuru Karşılama Raporu [Internet]<http://kadincinayetleriniurduracagiz.net/aciklamalar/2912/nisan-2020-basvuru-karsilama-raporu>
- Karakaş, M. (2020). Covid-19 Salgınının Çok Boyutlu Sosyolojisi ve Yeni Normal Meselesi. *İstanbul Üniversitesi Sosyolojisi Dergisi*, 40(1).
- MacKenzie, D. (2020). *COVID-19: The Pandemic that Never Should Have Happened and How to Stop the Next One*. New York: Hachette Books.
- Madhav, N., Gallivian, M., Mulembakani, M., Rubin, P., & Wolfe, N. (2018). *Pandemics: Risks, Impacts, and Mitigation*. D. Jamison, & H. Gelband (Dü) içinde, *Disease Control Priorities Improving Helath and Reducing Poverty*. USA: The World Bank.
- Sosyo Politik Saha Araştırmaları Merkezi. (2020). *Covid-19 Karantinasından Kadının Etkilenimi İle Kadın Ve Çocuğa Yönelik Şiddete İlişkin Türkiye Araştırma Raporu*. Sosyo Politik Saha Araştırmaları Merkezi: <https://sahamerkezi.org/covid-19-karantinasindan-kadinin-etkilenimi-ile-kadin-ve-cocuga-yonelik-siddete-iliskin-turkiye-arastirma-raporu/>
- Toprak Ergönen, A., Biçen , E., & Ersoy, G. (2020). Domestic violence during the COVID-19 pandemic. *The Bulletin of Legal Medicine*, 47-56.
- Tunalı, Ç. (2020). Covid-19 Pandemisinin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri. D. Demirbaş, V. Bozkurt, & S. Yorgun (Dü) içinde, *Covid-19 Pandemisinin Ekonomik, Toplumsal ve Siyasal Etkileri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınevi.
- Ünal, B., & Gülseren, L. (2020). COVID-19 pandemisinin görünmeyen yüzü: Aile içi kadına yönelik şiddet. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 89-94.
- World Health Organization. (2020, Mart). *Operational considerations for managing COVID-19 cases/outbreak on board ships*. <https://www.who.int/>: <https://www.who.int/publications/item/operational-considerations-for-managing-covid-19-cases-outbreak-on-board-ships>
- Zeyrek, H. (2020). *Salgında kadına şiddet yüzde 81, psikolojik şiddet ise yüzde 93 arttı*. Sözcü.

KORONAVİRÜS PANDEMİSİNİN AĞIRLAŞTIRDIKLARI: ÇALIŞAN ÇOCUKLAR AGGRAVATED BY THE CORONAVIRUS PANDEMIC: WORKING CHILDREN

Betül Kübra DOĞAN

*Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Türkiye,
betulkubradogan@gazi.edu.tr*

Durdu Baran ÇİFTÇİ

Adalet Bakanlığı, Türkiye, ciftcibaran@gmail.com

ÖZET

Bakteri ve virüslerden kaynaklı salgınlar, insanlık tarihi boyunca birey ve toplum sağlığını etkilemekle kalmamış, sosyoekonomik ve psikososyal olarak da birey ve toplumlar için ağır sonuçlara kapı aralamıştır. Bilim ve teknolojiadaki ilerlemelere rağmen 21.yüzyılın özneleri olarak deneyimlediğimiz koronavirüs pandemisi de bahsi geçen salgınların en güncel örneği olarak kitlesel ölümler ve sağlık sisteminde yaşanan yoğunluklar başta olmak üzere eğitimde, ekonomide ve sosyokültürel alanda değişim ve dönüşümlere yol açmıştır. 2019 yılının aralık ayından itibaren hayatlarımızın odağı haline gelen koronavirüs pandemisi ile mücadele noktasında alınan tedbirler ise genel olarak kitlesel ölümlerin ve sağlık sistemindeki yoğunluğun azaltılmasını amaçlamış ve bu süreçte devletlerin sosyal koruma sistemlerinin yetersiz kaldığı görülmüştür.

Tedbirlere uyma ve salgının yarattığı sağlık riski konusunda eşitsizlik içerisinde bulunan bireyler ise sosyal koruma sistemlerinin yetersiz kalması ve ekonomide yaşanan dalgalanmalar ile tamamıyla çıkmaza girmiştir. Pandeminin getirdiği yeni koşullar ve masraflar, bireylerin gelirlerinde yaşanan düşüşler ve iş kayıpları halihazırda hayatını idame ettirme noktasında güçlük yaşayan bireyleri açlık ve yoksullukla baş başa bırakmış; salgın savunmasız grupların mağduriyetinde ve mevcut eşitsizliklerin derinleşmesinde etkili olmuştur.

Mevcut eşitsizlikleri derinleştiren koronavirüs pandemisi, toplumlarda işsizlik ve yoksulluğu artırırken çocukları da etkilemiştir. Salgın öncesinde

dahi üçte ikisi sosyal koruma mekanizmasına erişim sağlayamayan dünya genelindeki çocuklar, salgın sonrasında yoksulluktan kaynaklı pek çok problemle karşılaşmışlardır. 23 Mart itibarı ile ara verilen örgün eğitimin yerini alan uzaktan eğitime erişimde yaşanan sorunlar bahsi geçen problemlerden biridir. Çocukların uzaktan eğitime devam etmesi, salgının çocukları sağlık açısından çok fazla etkilemediğine yönelik yapılan açıklamalar, piyasadaki ucuz işgücüne yönelik talep ve ailelerin yaşadığı yoksullukla baş etmelerine yönelik stratejileri ise çocuk işçiliğinin artmasına neden olmuştur.

Yoksullukla mücadele etme, aile bütçesine katkıda bulunma ya da evi geçindirme noktasında hane bazında kurtarıcı olarak görülen; genç yaşta sorumluluk bilinci kazanma ile ilgili inançların etkili olduğu çocuk işçiliği, çocuk hakları ve çocukların gelişimleri düşünüldüğünde çocuklar için büyük bir risktir. Çocuk ya da eğitilmiş bir birey olmaktansa eve gelen paranın yani pratik katkının tercih edildiğini gösteren bu sorun, bahsi geçen sebeplerle koronavirüs pandemisinin beraberinde getirdiklerindendir. Pandemide sistemsel sorunlar sebebi ile güçlenen çocuk işçiliği ile mücadele ise her zamankinden daha ciddi yürütülmesi gereken bir süreçtir.

Bu çalışmada ise halihazırda var olan çocuk işçiliği sorununun koronavirüs pandemisi sonrasında nasıl derinleştiği tartışılacaktır. Çocuk işçiliğinin en kötü biçimi olarak tanımlanan mevsimlik tarım işçisi çocuklar, halihazırda çalışan çocukların uzayan çalışma saatleri-kötüleştiren şartları, Çocuk İşgücü Anketlerine dahil olmayan mülteci, kayıt dışı çalışan, yasal çalışma yaşının altında olan ya da hane içi işlerde çalışan çocuklar ele alınacak; tarım ve ev içi işlerde savunmasız olan kız çocuklarının durumlarına değinilecek ve çocuklara biçilen bu rolün değişmesinde kritik unsur olan eğitim olgusuna yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Koronavirüs pandemisi, Yoksulluk, Çocuk İşçiliği.

ABSTRACT

Throughout human history, epidemics caused by bacteria and viruses have not only affected individual and public health but have also opened the door to serious consequences for individuals and societies in socioeconomic and psychosocial. Despite the advances in science and technology, the coronavirus pandemic is as the most recent example of the aforementioned epidemics. And the coronavirus pandemic which we experience as the subjects of the 21st century, has led to changes and transformations in education, economy and socio-cultural fields, especially mass deaths and intensities in the health system. The measures taken at the point of struggling the coronavirus pandemic, which has become the focus of our lives since December 2019, aimed to reduce the mass deaths and the density in the health system

in general, and it was seen that the social protection systems of the states were insufficient in this process.

People, who are unequal in terms of complying with the measures and the health risk created by the epidemic, have had a hard time with the inadequacy of the social protection systems and the fluctuations in the economy. The new conditions and costs brought by the pandemic, the decline in incomes of individuals and job losses have already left poor people alone with hunger and poverty. The epidemic was effective in the victimization of vulnerable groups and the deepening of existing inequalities.

The coronavirus pandemic, which deepens existing inequalities, has increased unemployment and poverty in societies, while also affecting children. Children around the world, two thirds of whom could not access social protection mechanisms even before the epidemic, faced many problems arising from poverty after the epidemic. One of the problems mentioned is the problems experienced in accessing distance education, which has replaced the formal education suspended as of March 23. Children's continued distance education, the statements made that the epidemic did not affect children much in terms of health, the demand for cheap labor in the market and the strategies of families to cope with the poverty experienced by children led to an increase in child labor.

Child labor, which is seen as a savior for families at the point of fighting poverty, contributing to the family budget or providing for the house, and beliefs about gaining a sense of responsibility at a young age, is a great risk for children, considering children's rights and development. This situation, in which money coming home is preferred rather than being a child or an educated individual, is because of the coronavirus pandemic. Fighting child labor, which has become stronger due to systemic problems in the pandemic, is a process that needs to be carried out more seriously than ever before.

In this study, it will be discussed how the existing child labor problem deepened after the coronavirus pandemic. The situation of children who are seasonal agricultural workers, defined as the worst form of child labour, the extended working hours of currently working children, worsening conditions, refugees, informal workers, children under the legal working age or working in domestic jobs, and girls who are not included in the Child Labor Surveys will be discussed. The phenomenon of education, which is a critical element in changing this role for children, will be included.

Keywords: Coronavirus pandemic, Poverty, Child Labour.

SALGIN DÖNEMLERİ EKONOMİSİ: İSPANYOL GRİBİ VE KORONAVİRÜS SALGINLARININ EKONOMİK SONUÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

THE ECONOMY OF THE PANDEMIC TIMES: COMPARISON OF THE ECONOMIC RESULTS OF SPANISH FLU AND CORONAVIRUS PANDEMICS

Erdem Selman DEVELİ

*Dr. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Gülşehir Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu,
Bankacılık ve Sigortacılık Programı, Türkiye, erdemsdeveli@nevsehir.edu.tr*

ÖZET

Tarih boyunca ortaya çıkan büyük salgın hastalıklar, sadece ilk vakaların yaşandığı yerlerle sınırlı kalmamış, dünya geneline yayılarak birçok ülkeyi etkisi altına almıştır. 11 Mart 1918 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri'nin Kansas eyaletinde ortaya çıkan ve daha sonra İspanyol Gribi adıyla anılan salgın, ilerleyen dönemlerde Avrupa, Afrika ve Asya'nın birçok bölgesine sıçramıştır. Benzer bir şekilde, 8 Aralık 2019 tarihinde Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan Koronavirüs (Covid-19) salgını da kısa bir süre sonra birçok ülkede görülmeye başlanmıştır. Bu salgınların hızlı bir şekilde yayılarak tüm dünyayı etkisi altına almasının iki önemli sonucu bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, salgınların herhangi bir ülke veya bölgenin sorunu olmaktan çıkarak, küresel bir sorun haline gelmesidir. İkincisi ise, salgınlar nedeniyle ortaya çıkan sonuçların farklı disiplinlerin inceleme alanına girmesidir. Başta sağlık sektörü açısından ciddi bir tehlike olarak kabul edilen bu salgınların; politik, sosyolojik, psikolojik ve demografik anlamda önemli sonuçları bulunmaktadır. Ancak üstünde durulması gereken en önemli konulardan biri, bu salgınların ekonomik sonuçlarıdır. Çünkü büyüme, üretim, istihdam ve dış ticaret gibi temel makroekonomik göstergelerde bozulmalara neden olan bu salgınlar, ülkelerin hem bugününü hem de geleceğini olumsuz yönde etkilemiştir. Ayrıca salgınlar nedeniyle ortaya çıkan tüm bu olumsuzluklar sadece ülkeler düzeyinde sınırlı kalmamış, dünya ekonomisinde de önemli sorunlara neden olmuştur. Dünya ekonomisinin küçülmeye

başladığı bu salgın dönemleri ile ilgili yapılan çalışmalarda, küresel ekonomik göstergelerin önceki seviyelerine geri dönebilmesinin kolay olmayacağı tahmin edilmektedir. Bu çalışmanın amacı, yaklaşık yüz yıl arayla ortaya çıkan her iki salgın nedeniyle dünya ekonomisinde meydana gelen değişimlerin incelenmesidir. Bu doğrultuda, ilk önce İspanyol Gribi ve Covid-19 salgınlarının ekonomik sonuçları ele alınmış, daha sonra ise karşılaştırmalı bir analiz yöntemi tercih edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İspanyol Gribi, Covid-19, Dünya Ekonomisi.

ABSTRACT

Major epidemic diseases that have emerged throughout history are not limited to the place where the first cases occurred, but spread throughout the world and affected many countries. The epidemic, which emerged in the state of Kansas in the United States of America on March 11, 1918 and later called the Spanish Flu, spread to many parts of Europe, Africa and Asia in the following periods. Similarly, the Coronavirus (Covid-19) epidemic, which occurred in Wuhan, China on December 8, 2019, started to be seen in many countries after a short time. There are two important consequences of these epidemics spreading rapidly and affecting the whole world. The first of these is that epidemics have ceased to be a problem of any country or region and become a global problem. The second is that the results resulting from the epidemics are within the scope of different disciplines. Of these epidemics, which are considered to be a serious danger for the health sector; it has important political, sociological, psychological and demographic consequences. However, one of the most important issues to be considered is the economic consequences of these epidemics. Because these epidemics, which caused deterioration in basic macroeconomic indicators such as growth, production, employment and foreign trade, negatively affected both the present and the future of the countries. In addition, all these negativities that have arisen due to epidemics have not only been limited at the level of countries but also caused significant problems in the world economy. In studies on these epidemic periods when the world economy started to shrink, it is estimated that it will not be easy for global economic indicators to return to their previous levels. The aim of this study is to examine the changes in the world economy due to both epidemics that occurred approximately a hundred years apart. In this direction, the economic consequences of the Spanish Flu and Covid-19 epidemics were discussed first, and then a comparative analysis method was preferred.

Keywords: Spanish Flu, Covid-19, World Economy.

KAYNAKÇA

- ARNOLD, C. (2018), *Pandemic 1918: The Story of the Deadliest Influenza in History*, Londra: Michael O'Mara Books Limited.
- BAĞ, M. ve SADE, G. (2020), *Dünyada Covid-19: İlk 4 Ayında Neler Yaşandı? Salgının Seyri Ne Durumda*, <https://tr.euronews.com/2020/05/04/dunyada-covid-19-salg-n-n-ilk-100-gununde-yasanlar-ilk-nerede-ortaya-c-kt-nas-l-yay-ld> (Erişim Tarihi: 22.05.2021)
- BARRO, R. J., URSÚA, J. F. ve WENG, J. (2020), *The Coronavirus and the Great Influenza Pandemic: Lessons from the "Spanish Flu" for the Coronavirus's Potential Effects on Mortality and Economic Activity*, NBER Working Paper Series, Working Paper: 26866.
- BARRY, J. M. (2004a), *The Great Influenza: The Epic Story of the Deadlist Plague in History*, Londra: Penguin Books Ltd.
- BARRY, J. (2004b), The Site of Origin of the 1918 Influenza Pandemic and Its Public Health Implications, *Journal of Translational Medicine*, 2, 1-4.
- BENMELECH, E. ve FRYDMAN, C. (2020), The 1918 Influenza Did Not Kill the Us Economy, <https://voxeu.org/article/1918-influenza-did-not-kill-us-economy> (Erişim Tarihi: 02.06.2021)
- BISHOP, J. (2020), Economic Effects of the Spanish Flu, *Reserve Bank of Australia*.
- BREITNAUER, J. (2019), *The Spanish Flu Epidemic and Its Influence on History: Stories from the 1918-1920 Global Flu Pandemic*, Philadelphia: Pen and Sword Books Ltd.
- CENSUS. (1923), *Statistical Abstract of the United States*, Washington: Government Printing Office.
- CORREIRA, S. ve LUCK, S. (2020), *How Can We Save Lives and the Economy? Lessons from the Spanish Flu Pandemic*, <https://www.weforum.org/agenda/2020/04/pandemic-economy-lessons-1918-flu/> (Erişim Tarihi: 01.06.2021)
- DAVIS, K. C. (2018), *More Deadly Than War: The Hidden History of the Spanish Flu and the First World War*, New York: Henry Holt and Company.
- DE SANTIS, R. ve DER VEKEN, W. V. (2020), *Economic Expected Losses and Downside Risks due to the Spanish Flu*, <https://voxeu.org/article/economic-expected-losses-and-downside-risks-due-spanish-flu> (Erişim Tarihi: 30.05.2021)
- DN. (1918), *Influenza*, <https://www.docsteach.org/documents/document/directive-from-washington-dc-regarding-treatment-and-procedures> (Erişim Tarihi: 19.05.2021)
- ERGÖNÜL, Ö. (2016), Enfeksiyon Hastalıkları Epidemiyolojisi, *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 32, 1-7.
- GARRETT, T. A. (2007), Economic Effects of the 1918 Influenza Pandemic: Implications for a Modern-day Pandemic, *Federal Reserve Bank of St. Louis*.
- HARRISON, M. (2004), *Disease and the Modern World: 1500 to the Present Day*, Cambridge: Polity Press Ltd.
- https://data.bls.gov/timeseries/LNU04023554&series_id=LNU04000000&series_id=LNU03023554&series_id=LNU03000000&years_option=all_years&periods_option=specific_periods&periods=Annual+Data (Erişim Tarihi: 06.06.2021)
- <https://data.oecd.org/gga/general-government-deficit.htm> (Erişim Tarihi: 29.05.2021)

<https://data.wto.org/> (Erişim Tarihi: 31.05.2021)

<https://ec.europa.eu/eurostat> (Erişim Tarihi: 30.05.2021)

<https://online.norwich.edu/academic-programs/resources/cost-us-wars-then-and-now> (Erişim Tarihi: 06.06.2021)

<https://www.cbo.gov/topics/budget> (Erişim Tarihi: 30.05.2021)

<https://www.imf.org/en/Publications/WEO> (Erişim Tarihi: 31.05.2021)

<https://www.oecd.org/> (Erişim Tarihi: 30.05.2021)

ILO. (2021). COVID-19 ve Çalışma Yaşamı. 7. Baskı. 25 Ocak 2021.

KOLATA, G. (1999), *Flu: The Story of the Great Influenza Pandemic of 1918 and the Search for the Virus That Caused It*, New York: Farrar, Straus and Giroux.

MICHON, H. (2019), *The US Economy in World War I*, <https://www.thoughtco.com/world-war-i-economy-4157436> (Erişim Tarihi: 06.06.2021)

PATTERSON, K. D. ve PYLE, G. F. (1991), The Geography and Mortality of the 1918 Influenza Pandemic, *Bulletin of the History of Medicine*, 65(1), 4-21.

PHEIFFER, E. (2020), "Spanish Flu" Economics, <https://www.thebusinessyear.com/economic-impact-spanish-flu-2020-in-light-of-covid-19/focus> (Erişim Tarihi: 29.05.2021)

SAUNDERS-HASTINGS, P. R. ve KREWSKI, D. (2016), Reviewing the History of Pandemic Influenza: Understanding Patterns of Emergence and Transmission, *Pathogens*, 5(4), 66.

TAUBENBERGER, J. K. (2006), The Origin and Virulence of the 1918 "Spanish" Influenza Virus, *Proceedings of the American Philosophical Society*, 150(1), 86-112.

TEMEL, M. K. ve ERTİN, H. (2020), 1918 Grip Pandemisi Kıssasından COVID-19 Pandemisine Hisseler, *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25(1), 63-78.

TUNÇ, A. ve ATICI, F. Z. (2020), Dünyada ve Türkiye’de Pandemilerle Mücadele: Risk ve Kriz Yönetimi Bağlamında Bir Değerlendirme, *Troyacademy*, 5(2), 329-362.

ULLMAN, H. (2020), *Economic Recovery from Coronavirus: Lessons from 1918-1923*, <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/economic-recovery-from-coronavirus-lessons-from-1918-1923/> (Erişim Tarihi: 02.06.2021)

WHO. (2020), <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-remarks-at-the-media-briefing-on-2019-ncov-on-11-february-2020> (Erişim Tarihi: 22.05.2021)

WHO. (2021), *WHO Coronavirus (Covid-19) Dashboard*, <https://covid19.who.int/> (Erişim Tarihi: 09.06.2021)

KÜRESEL SALGINLA YÜKSELEN HELİKOPTERDEN CÖMERTÇE SAÇILAN PARALAR VE OLASI MAKROEKONOMİK SONUÇLARI

GENEROUSLY SCATTERED MONEYS FROM HELICOPTER RISING WITH A GLOBAL PANDEMIC AND THEIR POSSIBLE MACROECONOMIC OUTCOMES

Ömer AKÇAYIR

*Öğretim Gör. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Türkiye, omerakcayir@nevsehir.edu.tr*

ÖZET

COVID-19 ile ilgili ilk vakalara ve araştırmalara Çin’de 2019 yılının sonlarına doğru rastlanılsa da Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından, 11 Mart 2020’de çok yüksek riskli koduyla “pandemi” ilan edilmesiyle salgın ve buna dayalı tedbir uygulamaları resmen küresel düzeyde ciddiyet kazanmıştır. İnsanoğlu, 14. YY’da Veba, 16. YY’da Kanamalı Ateş, 20 YY’da Kolera, Aids, İspanyol Gribi ve içinde bulunduğumuz son asırda SARS, MERS, Ebola ve Domuz Gribi gibi tarihte önemli sonuçları olan bölgesel ve küresel onlarca salgına maruz kalmıştır. Her salgın kendi içinde kayda değer yıkıcı etkilere sahip olsa da günümüzde küreselleşmenin etkisinin en üst düzeyde olması nedeniyle salgının yayılma hızı ve başta sağlık ve ekonomi olmak üzere tüm alanlardaki etkilerinin diğer salgınlardan çok daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Salgınla mücadelede uygulanan kısıtlamalar ve idari tedbirlerin, bireylerin sosyal yaşamları üzerindeki etkisi belki de en çok ekonomi kanalıyla oluşmaktadır. Zira mal ve hizmet sektörlerinde kapanan işletmeler ve azalan talepler ile düşen üretimler nedeniyle artan işten çıkarmalar, belirsizlikler sebebiyle ötelenen yatırım harcamaları ile yeni istihdam olanaklarının oluşmaması, geleceğe dair kaygıların artmasıyla ekonomik paydaşların değişen tüketim ve yatırım davranışları koşullarında bir çok finansal ve makroekonomik değişken doğrudan etkilenmektedir. Bu düzeyde benzeri görülmeyen

bir sağlık krizinin neden olduğu bir ekonomik kriz ile mücadele açısından, hükümetleri ve para politikaları yürüten Merkez Bankalarını ezber bozmaya ve teorik bilgilerin dışına çıkmaya zorlamaktadır. ABD Mortgage piyasasında patlak veren 2008 finansal krizi sonrasında ilk kez QE (niceliksel genişleme) adıyla geleneksel olmayan genişletici para politikaları uygulamaya konulmuştur. Salgın öncesinde de küresel durgunluğa işaret eden bir durum söz konusu iken ve bir önceki kriz döneminin yıkıcı etkileri henüz tam olarak giderilememiş ve istenen düzeyde toparlanma gerçekleşmemiştir. Hemen akabinde Covid-19 krizinin gerçekleşmesi, geleneksel olmayan daha güçlü bir para politikasını uygulamaya sokmuştur. 1969'da Nobel ödüllü ekonomist Milton Friedman'nın ortaya attığı bir varsayımdan adını alan "helikopter para" kavramıyla; özet olarak finansmanı bolca basılan ya da kaydi olarak yaratılan para olan maliye politikaları kast edilmektedir.

Çalışmada, Merkez Bankaları ile hükümetlerin işbirliğine dayanan helikopter para politikalarının makroekonomik ve finansal verilere etkilerinin küresel ve ulusal düzeyde nasıl olacağı teorik olarak tartışılmış ve muhtemel sonuçları Dünya Bankası, IMF ve OECD gibi uluslararası örgütlerin güncel raporları perspektifinde değerlendirilmiştir. Bahsi geçen politikaların mevcut konjonturde avantaj ve dezavantajları ele alınmış, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler üzerindeki uzun ve kısa dönem etkileri irdelenmiştir. Küresel düzeyde etkileri ve büyüklükleri açısından özellikle ABD Merkez Bankası FED'in, Avrupa Merkez Bankası ECB'nin ve Japonya Merkez Bankası BOJ'un helikopter para politikalarına öncülük ettiği görülmektedir. Bu durum ise tüm rezerv paraların üçte ikisini aşan ABD Doları ve Euro gibi rezerv paraların dünyada bollaşması anlamına gelmektedir. Dünyada bu hacimde örneği bulunmayan bollaşma sayesinde, salgına bağlı olarak ciddi derecede düşmesi beklenen toplam talebin deflasyonist etkisini bertaraf etmek ve henüz bir önceki tam atlatılamayan yeni bir küresel resesyonun önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Üretimin aşağı yönlü olduğu bu süreçte, astronomik düzeyde artan para miktarlarının enflasyon ve faiz başta olmak üzere tüm finansal verilere ve nihayetinde küresel reel ekonomiye etkilerinin neler olacağı tartışılmaktadır.

İçinde bulunulan mücbir sebepler, para politikası yapıcılarını helikopter para politikalarının bir tercih değil bir zorunluluk olduğu fikrine ikna etmektedir. Fiziki olmasa da kaydi olarak yaratılan yüksek hacimli paralar bankalara, işletmelere, hanehalklarına, kredi garanti fonlarına ve işsizlik fonlarına kredi ve subvansiyon olarak enjekte edilmektedir. Çalışmayı ampirik olarak desteklemek amacıyla 2016-2021 yılları arası ABD örneklemine M2 para arzı, DXY değeri ve enflasyon verileri yardımıyla, ADF ve PP birim kök

testleri, Johansen eşbütünleşme testi, uzun ve kısa analizi yapıldıktan sonra ayrıca VAR analizi ile etki tepki fonksiyonları incelenmiş ve varyans ayırıştırması yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, yaşanan parasal genişleme enflasyonu artırırken ABD Dolarının 24 ülkenin para birimi karşısındaki değerini ölçen DXY'yi düşürmektedir. Enflasyonun kendisi dışındaki bileşenleri dikkate alındığında, yaklaşık %70'inin para arzından %30'unun ise DXY değerinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. En nihayetinde bilançolarda devasa genişlemelere yol açan bu para arzlarının, kısa vadede döviz kurlarına, uzun vadede ise enflasyona etkilerinin ne kadarının kalıcı olacağını ülkelerin subjektif unsurları ve politikaların şeffaflığı, güveni, verimliliği ve disiplini belirleyici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Küresel Salgın, Helikopter Para, Makroekonomi, Para Politikaları, Maliye Politikaları

ABSTRACT

Although the first cases and researchs on COVID-19 were encountered in China towards the end of 2019, when the World Health Organization (WHO) declared a “pandemic” with its very high risk code on March 11, 2020, the epidemic and the measures based on it have officially gained seriousness globally. Mankind have been exposed to dozens of regional and global epidemics that have important consequences in history like Plague in the 14th Century, Hemorrhagic Fever in the 16th Century, Cholera, Aids, Spanish Flu in the 20th Century and SARS, MERS, Ebola and Swine Flu in the last century. Although each epidemic has significant destructive effects in itself, it is thought that the rate of spread of the epidemic and its effects in all areas, especially health and economy, are much more than other epidemics, since the effect of globalization is at the top level today.

The impact of the restrictions and administrative measures applied in combating the epidemic on the social lives of individuals is perhaps most likely through the economy channel. Many financial and macroeconomic variables are directly affected for reasons closed workplaces in the goods and service sectors and increasing layoffs due to decreasing demand and decreasing production, lack of new employment opportunities for postponed investment plans due to uncertainties with the increasing concerns about the future by the changing consumption and investment behavior of economic stakeholders.

In terms of combating an economic crisis caused by an unprecedented health crisis at this level, It forced governments and Central Banks, which

run monetary policies, to break the routine and go beyond theoretical knowledge. For the first time, unconventional monetary policies called QE (Quantitative Expansion) were put into practice after the 2008 financial crisis that broke out in the Mortgage market in the USA. While there was a situation that pointed to the global recession before the pandemic and the destructive effects of the previous crisis period have not been completely eliminated and the desired level of recovery has not been achieved. A stronger unconventional monetary policy was implemented immediately after the Covid-19 crisis occurred. With the concept of “helicopter money”, named after an assumption put forward by the nobel laureate economist Milton Friedman in 1969 is meant that fiscal policies which are deposit money that is abundantly printed or created.

In the study, how the effects of helicopter monetary policies based on the cooperation of Central Banks and Governments on macroeconomic and financial datas theoretically discussed nationally and globally. Their possible results are evaluated in the perspective of the current reports of international organizations such as the World Bank, IMF and OECD. In addition, the advantages and disadvantages of the aforementioned policies in the current conjuncture were discussed and their long-run and short-run effects on emerging and developed countries were examined. They are seen that especially the US Federal Reserves (FED), European Central Bank (ECB) and Japan Central Bank (BOJ) lead the helicopter monetary policies in terms of their effects and sizes globally. It means that reserves such as USD (\$) and Euro (€) which exceed two thirds of all reserve currencies become excessively abundant in the world. It is aimed to eliminate the deflationary effect of the aggregate demand, which is expected to decrease significantly due to the epidemic and to prevent a new global recession that has not yet been fully overcome thanks to the abundance which has no example in this volume in the world. In this process where gross production is downward, it has been discussed what the effects of the astronomically increased volume of money on all financial data, especially inflation and interest rates and ultimately on the global real economy.

The current force majeure are persuade monetary policy makers to the idea that helicopter monetary policies are not a choice but a necessity. Even if not physically, the high volume of money created in dematerialized form are injected into banks, businesses, households, credit guarantee funds and unemployment funds as credits and subsidies. In order to support the study empirically, in the USA sample between 2016-2021, with the help of M2 money supply, DXY value and inflation data, ADF and PP unit root tests, Johansen

cointegration test, long and short analysis were performed, and also impulse response functions were examined with VAR analysis and variance was analyzed. According to the findings, while monetary expansion increases inflation, it decreases the DXY, which measures the value of the US Dollar against the currencies of 24 countries. Considering the components other than inflation itself, it has been determined that approximately 70% is due to the money supply and 30% is due to the DXY value. The subjective factors of countries and the transparency, confidence, efficiency and robustness of policies will determine how much permanent the effects of these money supplies which ultimately lead to huge expansion in the balance sheets on exchange rates in the short run and on inflation in the long run.

Keywords: Global Pandemic, Helicopter Money, Macroeconomy, Monetary Policy, Fiscal Policy,

KAYNAKÇA

- Altay, F. (2016), "Helikopter Para: Mevcut Parasal Genişleme Programları İle Kıyaslama" Konya Ticaret Odası, Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü, Araştırma Raporu, Aralık, www.kto.org.tr
- Balcı, Y. ve Çetin, G. (2020), "Covid-19 Pandemi Sürecinin Türkiye'de İstihdama Etkileri Ve Kamu Açısından Alınması Gereken Tedbirler", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Covid-19 Sosyal Bilimler Özel Sayısı, 19(37), Bahar (Özel Ek) s.40-58.
- Cinel E.A. (2020), "Covid-19'un Küresel Makroekonomik Etkileri ve Beklentiler", Politik Ekonomik Kuram, Cilt 4(1): 124-140.
- Duran, M.S. ve Acar, M. (2020), "Bir Virüsün Dünyaya Ettikleri: Covid-19 Pandemisinin Makroekonomik Etkileri", International Journal of Social and Economic Sciences, 10(1): 54-67.
- Durmuş, S. & Şahin, D. (2020). Covid-19 Küresel Salgında Dünyada ve Türkiye'de Uygulanan Ekonomi Politikaları Üzerine Bir Değerlendirme, Turkish Studies, 15(4), 923-943. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44506>
- FRED (2021). Effective federal funds rate (FEDFUNDS). Board of Governors of the Federal Reserve System (US). <https://fred.stlouisfed.org/series/FEDFUNDS>. (Çevrimiçi : 23 Mart 2021).
- Gürsoy, S., Tunçel, M.B. ve Sayar, B. (2020), "Koronavirüsün (Covid-19) Finansal Göstergeler Üzerine Etkileri", Ekonomi Maliye İşletme Dergisi, 3(1): 20-32.
- IMF (2021a), International Monetary Fund. Global Financial Stability Report: Preempting a Legacy of Vulnerabilities. Washington, DC, April.
- IMF (2021b), International Monetary Fund. World Economic Outlook: Managing Divergent Recoveries. Washington, DC, April.
- Kayabaşı, E.T. (2020) "Covid-19'un Piyasalara ve Tüketici Davranışlarına Etkisi", Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD), 7 (5): 15-25.

- Kubilay, M. (2021),” Herkes için Ekonomi: Yeni nesil el bombası: Para basmak”, 26. Bölüm, <https://www.patreon.com/medyascopetv> (Çevrimiçi : 6 Mayıs 2021).
- OECD (2021), OECD Economic Outlook, Interim Report March 2021, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/34bfd999-en>.
- Okur, M.A. (2020), “Covid-19 Salgını, Dünya Düzeni ve Türkiye”, Akademik Hassasiyetler 13 (7): 311-335.
- Oral, İ.O. ve Sevinç, D.E. “Covid-19 Eksenli Sağlık Krizinin Ekonomi Üzerindeki Etkileri Üzerine Bir İnceleme” Journal of Management Theory and Practices Research, 1 (1):, 58-70.
- Şenol, Z. (2020), “Covid-19 Krizi ve Finansal Piyasalar” Para ve Finans, 75-124. https://www.researchgate.net/publication/342397106_COVID-19_Krizi_ve_Finansal_Piyasalar/
- TCMB (2021), Eletronik Veri Dağıtım Sistemi (EVDS) <https://evds2.tcmb.gov.tr/>
- Tekin, B. (2020), “Covid-19 Pandemisi Döneminde Ülkelerin Covid-19, Sağlık ve Finansal Göstergeler Bağlamında Sınıflandırılması: Hiyerarşik Kümeleme Analizi” Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(2): 336-349.
- Tosunoğlu, Ş. ve Kasal, S. (2020), “Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgını ve Sağlıklı Küresel Ekonomi İçin Politika Uygulamaları: IMF’nin Rolü”, Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi, 2 (1): 35 – 49.

COVID-19 SÜRECİNDE TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN FİNANSAL SAĞLAMLIĞININ ANALİZİ: BANKOMETER YÖNTEMİ

ANALYSIS OF THE FINANCIAL STABILITY OF THE TURKISH BANKING SECTOR IN THE COVID-19 PROCESS: THE BANKOMETER METHOD

Özlem EREN

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Gülşehir Meslek Yüksekokulu, Finans-Bankacılık ve
Sigortacılık Bölümü, Türkiye, ozlem.eren@nevsehir.edu.tr*

Mehmet UÇAR

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Gülşehir Meslek Yüksekokulu, Finans-Bankacılık ve
Sigortacılık Bölümü, Türkiye, mehmet.ucar@nevsehir.edu.tr*

ÖZET

Aralık 2019 da Çin'in Wuhan bölgesinde görülen ve solunum yolu (ateş, öksürük, nefes darlığı) belirtileri ile bir grup hasta üzerinde gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda 13 Ocak 2020'de tanımlanan virüse Dünya Sağlık Örgütü tarafından Covid-19 adı verilmiştir. Tarih boyunca dünya üzerinde görülen diğer pek çok salgın hastalıklar gibi Covid-19 salgını da toplumları özellikle sağlık, sosyal ve finansal açıdan etkilemişlerdir. Bu tür kriz dönemlerinde finans piyasalarının en önemli aracı kurumlarından biri olarak kabul edilen bankacılık sistemi, gelişmiş ekonomilerde sermaye hareketliliği, ödeme hizmetleri ve fon sağlama açısından çok önemli görevler üstlenmekte ve kriz ortamlarından en az zararla çıkılmasında önemli rol almaktadır. Covid-19 salgını nedeniyle üretim ve talep daralması yaşayan piyasalara, Covid-19 virüsünün Türkiye'de görüldüğü ilk vaka tarihi olan 11 Mart 2020'den hemen sonra devlet tarafından düzenleyici ve denetleyici kurumlar aracılığıyla müdahalede bulunulmuştur. Ekonomik tedbir ve düzenlemeler büyük oranda bankacılık sektörü aracılığıyla sağlanmış ve kedi genişlemesi, kredi ötelemesi ve nakit akışı gibi tedbirlerle bu dönemin en az zararla atlatılması açısından bankalar salgın döneminde önemli görevler üstlenmişlerdir. Bu dönemde bankaların üstlendikleri görevler yoğun bir faaliyet dönemi

geçirmelerine neden olmuştur. Bu çalışmanın amacı, 2019 Covid-19 pandemisi öncesi ve 2020 Covid-19 pandemisi sonrası dönemleri için Bankometer Metodu kullanarak BIST-100 endeksinde işlem gören Mevduat Bankalarının finansal sağlamlığını analiz etmektir. Analiz için, yıllık banka mali tabloları kullanılmış ve yapılan analiz sonucunda, analize dâhil edilen 7 mevduat bankasının da S-Skor değerleri incelendiğinde 2019 ve 2020 yılları için finansal sağlamlık sıralamaları ve dereceleri değişse de mevduat bankalarının finansal açıdan sağlam olduğu, borç ödeme gücünü öngörülen kriterler çerçevesinde yitirmediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelime: Bankometer, BIST-100, Covid-19, S-Skor

ABSTRACT

The virus, first observed in Wuhan, China, in December 2019 and identified on January 13, 2020, following the research conducted in a group of patients with respiratory tract symptoms (fever, cough, shortness of breath), is called Covid-19 by the World Health Organization. Like many other epidemics in the world throughout history, the Covid-19 epidemic has affected societies, especially in terms of health, social and financial aspects. The banking system, regarded as one of the most important intermediary institutions of financial markets in such crisis periods, commences vital tasks in capital mobility, payment services and fundraising in developed economies; therefore, it plays an essential role in getting out of crisis environments with the least loss. After March 11, 2020, the date of the first report of the virus in Turkey has been interventions through the regulatory and supervisory institutions to the market experiencing production-related problems and shrinking in demand due to Covid19 pandemic. The banking sector primarily provided economic measures and regulations, and banks played an essential role in the epidemic period to overcome this period with the most negligible loss via procedures such as credit expansion, loan deferral, and cash flow. Thus, the duties assumed by banks during this period caused them to have an intense period of activity. Therefore, this study aims to analyze the financial soundness of Deposit Banks traded in the BIST-100 index by using the Bankometer Method for the periods before the 2019 Covid-19 pandemic and after the 2020 Covid-19 pandemic. Annual bank financial statements were used for the analysis and following the investigation of the S-Score values of 7 deposit banks included in the analysis, it was observed that although their financial soundness rankings and degrees changed for 2019 and 2020,

the deposit banks were still financially sound. Also, they were able to sustain their debt solvency within the prescribed criteria.

Keywords: Bankometer, BİST-100, Covid-19, S-Score

KAYNAKÇA

- Akın Aksoy, Emine Ebru, ve İlkut Elif Kandil Göker. 2018. "Bankacılık Sektöründe Finansal Risklerin Z-Skor ve Bankometer Metodları ile Tespiti, Bist'te İşlem Gören Ticari Bankalar Üzerine Bir Araştırma". *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi* 20(2):418-38. doi: 10.31460/mbdd.377424.
- Altay, N. Oğuzhan, Okan Altınakar, Aydanur Gacaner Atış, Sertaç Çakı, Mustafa Çayır, Emir Çetinkaya, Erhan Demireli, Dilek Demirhan, Gökçehan Demirhan, Deniz Erer, Elif Erer, Ece D.Erol, Altan Gökçe, İsmet Güneş, C. Coşku. Küçüközmen, Mert Ural, ve Mehmet Vurucu. 2016. *Bankacılığın El Kitabı*. editör N. O. Altay, C. C. Küçüközmen, M. Ural, ve E. Demireli. Ankara: Bankacılık Akademisi.
- Altman, Edward I. 1968. "Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy". *The Journal of Finance* 23(4):589-609.
- Arabacı, Havva, ve Duygu Yücel. 2020. "Covid-19 Pandemisinin Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Etkisi". *Social Sciences Research Journal* 9(3):196-208.
- Barua, Suborna. 2020. "Understanding Coronanomics: The Economic Implications of the Coronavirus (COVID-19) Pandemic". *SSRN Electronic Journal* (April):1-44. doi: 10.2139/ssrn.3566477.
- Bayar, Münevver, ve Nuran Varışlı. 2020. "Covid-19 Pandemisinin Türkiye ' De Tüketici Kredileri Hacmi Üzerindeki Etkisi : 2013- 2020 Dönemi Zaman Serisi Analizi". *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 21(3):85-99.
- Bekçi, İsmail, Eda Köse, ve Esra Aksoy. 2020. "Covid-19'un Türkiye'de Bankalar Üzerindeki Ekonomik Etkisine Dair Bir Tahmin". *Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi Özel Sayı*(5):185-205. doi: 10.30784/epfad.806961.
- Borri, Nicola, ve Giorgio di Giorgio. 2021. "Systemic risk and the Covid challenge in the european banking sector". *Journal of Banking and Finance* 106073. doi: 10.1016/j.jbankfin.2021.106073.
- Durmuş, Savaş, ve Dilek Şahin. 2019. "Türkiye'de Enflasyon, Döviz Kuru ve Tüketici Kredileri Arasındaki Nedensellik İlişkisi Analizi". *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi* 23:95-112. doi: 10.18092/ulikidince.475576.
- Eroğlu, Erdal. 2020. "Covid-19'un Ekonomik Etkisinin ve Pandemiyle Mücadele Sürecinde Alınan Ekonomik Tedbirlerin Değerlendirilmesi". *International Journal of Public Finance* 5(2):211-36. doi: 10.30927/ijpf.803572.
- Ersoy, Hicabi, Ali Osman Gürbüz, ve Mefule Fındıkçı Erdoğan. 2020. "Covid-19'un Türk Bankacılık ve Finans Sektörü Üzerine Etkileri, Alınabilecek Önlemler". *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Covid-19 Sosyal Bilimler Özel Sayısı* 19(37):146-73.

- Hasan, Iftekhar, Panagiotis N. Politsidis, ve Zenu Sharma. 2021. "Global syndicated lending during the COVID-19 pandemic". *Journal of Banking & Finance* 106121. doi: 10.1016/j.jbankfin.2021.106121.
- Ibicioğlu, Mustafa, ve Mehmet Baha Karan. 2009. "Türkiye'de Faiz Oranlarının Tüketici Kredileri Üzerindeki Etkisi". *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar* 3(2):11-30.
- İşık, Ayşe, ve Nalan Akdoğan. 2021. "Covid-19'un türk bankacılık sektöründeki mevduat bankalarına etkileri". 2021(63):111-38.
- Li, Lei, Philip E. Strahan, ve Song Zhang. 2020. "Banks as lenders of first resort: Evidence from the COVID-19 crisis". *Review of Corporate Finance Studies* 9(3):472-500. doi: 10.1093/rcfs/cfaa009.
- Rahman, Zahidur. 2017. "Financial Soundness Evaluation of Selected Commercial Banks in Bangladesh: An Application of Bankometer Model". *Journal of Finance and Marketing* 8(2):63-70.
- Shar, Amir Hussain, Muneer ali Shah, ve Hajan Jamali. 2010. "Performance Evaluation of Banking Sector in Pakistan: An Application of Bankometer". *International Journal of Business and Management* 5(9):81-86. doi: 10.5539/ijbm.v5n9p81.
- Ünal, Sema Zeyni, ve Metin Ocak. 2020. "Türkiye ' de 2003 - 2018 Yılları Arasında Tüketici Kredi Hacmini Etkileyen Faktörler Üzerine". *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi* 7(12):3-18.
- www.aa.com.tr. 2020. "Cumhurbaşkanı Erdoğan Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketini Açıkladı". Erişim Tarihi: 05 Nisan 2021 (<https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/cumhurbaskani-erdogan-ekonomik-istikrar-kalkani-paketini-acikladi/1770929>).
- www.bddk.org.tr. 2020. "Mevzuat". Erişim Tarihi: 04 Nisan 2021 (https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/mevzuat_0962.pdf).
- www.bddk.org.tr. 2021a. "Aylık Bülten". Erişim Tarihi: 07 Nisan 2021 (<https://www.bddk.org.tr/BultenAylık>).
- www.bddk.org.tr. 2021b. "Duyurular". Erişim Tarihi: 05 Nisan 2021 (<https://www.bddk.org.tr/Duyurular-Kategori/Basin-Aciklamasi/1>).
- www.saglik.gov.tr. 2020. "Pandemi". Erişim Tarihi: 05 Nisan 2021 (<https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66494/pandemi.html#:~:text=Bir hastalığın veya enfeksiyon etkeninin,DSÖ>) tarafından pandemi ilan edilmiştir).
- www.saglik.gov.tr. 2021. "COVID-19 Bilgilendirme Platformu". Erişim Tarihi: 04 Nisan 2021 (<https://covid19.saglik.gov.tr/>).
- www.tbb.org.tr. 2020. "Tüketici Kredileri ve Konut Kredileri/2020 Eylül". Erişim Tarihi: 14 Nisan 2021 (<https://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/eylul-2020---tuketici-kredileri-ve-konut-kredileri-/3907>).
- www.tcmb.gov.tr. 2021. "Koronavirüsün Ekonomik ve Finansal Etkilerine Karşı Alınan Tedbirler". Erişim Tarihi: 04 Nisan 2021 (<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Duyurular/Koronavirus>).
- www.who.int. 2021. "WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard Overview Data Table". Tarihinde 20 Nisan 2021 (<https://covid19.who.int/>).

TÜRKİYE’DE COVID-19 HASTA VAKA SAYISI, VIX ENDEKSİ, DOLAR ENDEKSİ İLE SEÇİLMİŞ BIST SEKTÖR ENDEKSLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: ARDL MODELİ

THE RELATIONSHIP AMONG THE NUMBER OF
COVID-19 PATIENTS, VIX INDEX, THE DOLLAR
INDEX AND SELECTED BIST SECTORS INDICES IN
TURKEY: ARDL MODEL

Mehmet UÇAR

*Öğr. Gör. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Gülşehir Meslek Yüksekokulu, Finans-
Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Nevşehir, Türkiye, mehmet.ucar@nevsehir.edu.tr*

Melek KIDEMLİ

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı,
Doktora Öğrencisi, Nevşehir, Türkiye, melekkidemli@gmail.com*

ÖZET

İlk olarak Aralık 2019’da Çin’in Wuhan bölgesinde görülen ve kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 virüsü nedeniyle ülkemizde de ilk vakanın görüldüğü 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi ilan edilmiştir. Küreselleşmeyle birlikte birbirine bağlı ekonomilerin pandemiden etkilenmesi tedarik zinciri ve üretim gibi konularda önemli sonuçlar doğurmuştur. Bu sonuçlardan dünya borsaları ve Borsa İstanbul’daki bazı sektörler olumsuz bazı sektörler de olumlu biçimde etkilenmiştir. Finans piyasalarının aktörlerinin Covid-19 pandemisinin ilk ortaya çıktığı belirsizlik döneminde yaşadıkları olumsuz etkiler, alınan ekonomik tedbir ve önlemler sayesinde azalmış ve piyasaların toparlanma sürecine girdiği görülmüştür. OECD Ekonomik Görünüm raporunda aşılamayla birlikte pek çok faaliyette toparlanmanın başladığını belirtilmiştir. Bu sebeple çalışmada, Türkiye’de ilk Covid-19 aşısı uygulamasının yapıldığı 13 Ocak 2021 tarihi baz alınarak aşılamanın başlangıcından sonraki dönemi değerlendirmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda elektrik, kimya, tekstil ve yiyecek

sektörleri özelinde borsa endeksleri ile Covid-19'a bağlı günlük vaka sayısı, VIX endeksi ve dolar endeksi arasındaki ilişki ARDL Analizi kullanılarak incelenmiştir. Çalışmanın analizinde, 14 Ocak 2021-31 Mart 2021 tarihleri arasında Borsa İstanbul'da işlemlerin yapıldığı günlerdeki veriler kullanılmış ve analiz için dört ayrı model kurulmuş, bağımlı değişken olarak BISTelektrik, BISTkimya, BISTtekstil ve BISTyiyecek endeksleri, bağımsız değişken olarak ise Covid-19 vaka sayısı, VIX endeksi ve dolar endeksi analize eklenmiştir. Yapılan analiz sonucunda aşılama çalışmalarıyla beraber uzun dönemde BISTelektrik, BISTkimya, BISTtekstil ve BISTyiyecek endeks değişkenlerinin Covid-19 hasta sayısı artışından ve VIX endeks değerinin yükselişinden istatistiki olarak negatif yönlü etkilendiği diğer bir ifade ile ters yönlü hareket ettikleri tespit edilmiş, ayrıca bu sonuçla birlikte analizde BISTelektrik, BISTkimya, BISTtekstil ve BISTyiyecek endeks değişkenleri ile dolar endeksi arasında istatistiki olarak pozitif yönlü ilişki olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelime: Borsa Endeksi, Covid-19, VIX Endeksi, ARDL Analizi

ABSTRACT

Due to the Covid-19 virus, which was first seen in the Wuhan region of China in December 2019 and affected the whole world in a short time, the pandemic was declared by the World Health Organization on March 11, 2020, when the first case was also seen in our country. With globalization, the interconnected economies affected from the pandemic has led to important consequences on issues such as supply chain and production. From these results, some sectors in the world stock markets and Borsa Istanbul were negatively affected and some sectors were positively affected. Thanks to the economic measures taken, the negative effects experienced by the actors of the financial markets during the period of uncertainty when the Covid-19 pandemic first appeared, decreased, and it was observed that the markets entered a recovery process. In the OECD Economic Outlook report, it was stated that the recovery in many activities started along with the vaccination. Therefore, in this study, the date of January 13, 2021 in which the first Covid-19 vaccination began, was taken as a basis and it is aimed to evaluate the period after the vaccination. For this purpose, the relationship among the stock market indexes in the electricity, chemistry, textile and food sectors in particular, the VIX index and the dollar index and the daily number of cases related to Covid-19, was examined using ARDL Analysis. In the analysis of the study, the data of the days of the transactions in Borsa Istanbul between January 14, 2021 and March 31, 2021 were used and four different models were established

for analysis. BISTelectric, BISTchemistry, BISTtextile and BISTfood indexes as dependent variables, and the number of Covid-19 cases, VIX index and dollar index as independent variables, have been added to the analysis. As a result of the analysis, it was determined that in the long term, BISTelectric, BISTchemistry, BISTtextile and BISTfood index variables were statistically negatively affected by the increase in the number of Covid-19 patients and the increase in VIX index value, in other words, they moved in the opposite direction with this result. It has been determined that there is a statistically positive correlation between the index variables of BISTchemistry, BISTtextiles and BISTfood and the dollar index.

Anahtar Kelime: Stock Market Index, Covid-19, VIX Index, ARDL Analysis

KAYNAKÇA

- Atkenson, Andrew. 2020. "What Will Be The Economic Impact of Covid-19 in the US? Rough Estimates Of Disease Scenarios". *NBER Working Paper Series* 53(9):1689–99.
- Bayar, Münevver, ve Nuran Varışlı. 2020. "Covid-19 Pandemisinin Türkiye 'de Tüketici Kredileri Hacmi Üzerindeki Etkisi : 2013- 2020 Dönemi Zaman Serisi Analizi". *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 21(3):85–99.
- Bayraktar, Ahmet. 2020. "Covid-19 Pandemisinin Finansal Etkileri: BIST İmalat Sektörü Uygulaması". *Turkish Studies* 15(8):3415–27.
- Çetin, Ali Cüneyt. 2020. "Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Türkiye'de Genel Ekonomik Faaliyetlere ve Hisse Senedi Borsa Endeksine Etkisi". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Dergisi* 4(2):341–62.
- Demir, Zekeriya. 2020. "Covid-19'un BIST-100'deki Şirketlerin Mali Tabloları Üzerindeki Etkisinin Oran Yöntemi İle Analizi". *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 13(2):408–38. doi: 10.17218/hititsosbil.810202.
- Eroğlu, Erdal. 2020. "Covid-19'un Ekonomik Etkisinin ve Pandemiyle Mücadele Sürecinde Alınan Ekonomik Tedbirlerin Değerlendirilmesi". *International Journal of Public Finance* 5(2):211–36. doi: 10.30927/ijpf.803572.
- Ersoy, Hicabi, Ali Osman Gürbüz, ve Mefule Fındıkçı Erdoğan. 2020. "Covid-19'un Türk Bankacılık ve Finans Sektörü Üzerine Etkileri, Alınabilecek Önlemler". *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Covid-19 Sosyal Bilimler Özel Sayısı* 19(37):146–73.
- Ghosh, Sudeshna. 2020. "Asymmetric impact of Covid-19 induced uncertainty on inbound Chinese tourists in Australia: insights from nonlinear ARDL model". *Quantitative Finance and Economics* 4(2):343–64. doi: 10.3934/qfe.2020016.
- Gujarati, Damodar, ve Nasip) (Çev. Bolatoğlu. 2016. *Örneklerle Ekonometri*. Ankara: BB101 Yayınları.
- Hacıevliyagil, Nuri, ve Arif Gümüş. 2020. "Covid-19'un En Etkili Olduğu Ülkelerde Salgın-Borsa İlişkisi". *Gaziantep University Journal Of Social Sciences (Special)*:354–64.

- <https://www.who.int/>. 2021. "WHO Coronavirus (Covid-19) Gösterge Tablosu". Tarihinde 16 Nisan 2021 (<https://covid19.who.int/>).
- İslamoğlu, Mehmet, Muhammed Ali Yetgin, ve Fatih Kayhan. 2021. "The Effect of Covid-19 on BIST-100 and Exchange Rates Influencing Businesses". *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 9(2):411–19.
- Jung, Young Cheol. 2016. "A portfolio insurance strategy for volatility index (VIX) futures". *Quarterly Review of Economics and Finance* 60:189–200. doi: 10.1016/j.qref.2015.09.001.
- Kartal, Mustafa Tevfik, Serpil Kiliç Depren, ve Özer Depren. 2021. "How Main Stock Exchange Indices React to Covid-19 Pandemic: Daily Evidence from East Asian Countries". *Global Economic Review* 50(1):54–71. doi: 10.1080 / 1226508X.2020.1869055.
- Keleş, Emrah. 2020. "Covid-19 VE BIST-30 Endeksi Üzerine Kısa Dönemli Etkileri". *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 42(1):91–105. doi: 10.14780.muiibd.763962.
- Kıdemli, Melek. 2018. "Özel Sektör Dış Borçlanması Üzerinde Etkili Olan Bazı Temel Makroekonomik Göstergelerin Analizi: Türkiye Örneği". Nuh Naci Yazgan Üniversitesi.
- LePan, Nicholas. 2020. "Visualizing the History of Pandemics". Tarihinde 16 Nisan 2021 (<https://www.visualcapitalist.com/history-of-pandemics-deadliest/>).
- Morales, Lucía, ve Bernadette Andreosso-O'callaghan. 2020. "Covid19: Global Stock Markets 'Black Swan'". *Critical Letters in Economics & Finance* 1(1):1–14.
- OECD. 2020. "Coronavirus: The world economy at risk". *OECD Interim Economic Assessment* (March):1–15.
- OECD. 2021. "Strengthening the recovery: The need for speed". (March).
- Onali, Enrico. 2020. "COVID-19 and Stock Market Volatility". *SSRN Electronic Journal* 1–24. doi: 10.2139/ssrn.3571453.
- Özdemir, Letife. 2020. "Covid-19 Pandemisinin BIST Sektör Endeksleri Üzerine Asimetrik Etkisi". *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 5(3):546–56. doi: 10.29106/fesa.797658.
- Ozili, Peterson, ve Thanktom Arun. 2020. "Spillover of Covid-19: impact on the Global Economy". doi: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3562570>.
- Pesaran, M. Hashem, Yongcheol Shin, ve Richard J. Smith. 2001. "Bounds testing approaches to the analysis of level relationships". *Journal of Applied Econometrics* 16(3):289–326. doi: 10.1002/jae.616.
- Qiu, W., S. Rutherford, A. Mao, ve C. Chu. 2017. "The Pandemic and its Impacts". *Health, Culture and Society* 9:1–11. doi: 10.5195/hcs.2017.221.
- Sadeghzadeh, Khatereh. 2018. "Borsanın Psikolojik Faktörlere Duyarlılığı: Oynaklık Endeksi (VIX) ve Tüketici Güven Endeksi (TGE) İle Bist 100 Endeksi Arasındaki İlişkiler". *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 19(2):238–53.
- Saka İlgin, Kübra, ve Salim Sercan Sarı. 2020. "Covid-19 Pandemisinin Hisse Senedi Piyasalarına Etkisi: Vaka ve Ölümlerin Yoğun Olduğu Ülkeler ile Türkiye İncelemesi". *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi* 12(23):434–53. doi: 10.38155/ksbd.812580.

- Sakarya, Şakir, ve Hilmi Tunahan Akkuş. 2018. "BİST-100 ve Bist Sektör Endeksleri İle VIX Endeksi Arasındaki İlişkisinin Analizi". *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 21(40):351-73. doi: 10.31795/baunsobed.492470.
- Şeker, Yasin. 2020. "Covid-19 Pandemisinin BIST Kurumsal Yönetim Endeksinde Yer Alan Şirketler Üzerindeki Etkisi". *Karadeniz Ekonomi Araştırmaları Dergisi* 1(2):79-94.
- Sevüktekin, Mustafa, ve Mehmet Çınar. 2014. *Ekonometrik Zaman Serileri Analizi: Eviews Uygulamalı*. Bursa: Dora Yayıncılık.
- Sönmezler, Gökhan. 2021. "Covid-19 Pandemi Sürecinin BIST-30 Hisse Senetlerine Etkilerinin Karışıklık Matrisi ile Analizi". *Maliye Finans Yazıları* (Özel Sayı 2):51-70. doi: 10.33203/mfy.846549.
- Soy Temur, Ayse. 2021. "Covid-19 Finansal Kriz Mi? Borsa İstanbul (BIST) Üzerindeki Etkilerinin Geçmiş Finansal Krizlerle Karşılaştırılması". *International Conference on Economics*.
- Süslü, Bora, ve Selahattin Bekmez. 2010. "Türkiye’de Zaman Tutarlılığının ARDL Yöntemi ile İncelenmesi". *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar* 4(2):85-110.
- Tayar, Tunahan, Ezgi Gümüştekin, Kaan Dayan, ve Emad Mandi. 2020. "Covid-19 Sektörler Üzerine Etkileri: Borsa İstanbul Sektör Endeksleri Araştırması". *Van Yüzcü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (Salgın Hastalıklar Özel Sayısı):293-320.
- TCMB. 2020a. "Finansal istikrar raporu". *Finansal İstikrar Raporu* (31):1-118.
- TCMB. 2020b. "Koronavirüsün Ekonomik ve Finansal Etkilerine Karşı Alınan Tedbirler". Tarihinde 21 Nisan 2021 (<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Duyurular/Koronavirus>).
- Ünlü, Ahmet, Dilek Dur Tuğlu, ve Seçkin Kabak. 2020. "Koronavirüs (Covid-19) Pandemisinin Türkiye’nin BIST Finansallar Sektör Endeksi Üzerindeki Etkisi". *Journal of Economics and Research* 1(2):26-41.
- www.saglik.gov.tr. 2021. "T.C. Sağlık Bakanlığı Covid-19 Bilgilendirme Platformu". Tarihinde 05 Nisan 2021 (<https://covid19.saglik.gov.tr/>).
- Yetgin, Muhammed Ali. 2020. "Koronavirüsün Borsa İstanbul’a Etkisi Üzerine Bir Araştırma ve Stratejik Pandemi Yönetimi". *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 5(2):324-35. doi: 10.29106/fesa.736419.
- Yıldız Contuk, Filiz. 2021. "Covid -19’un Borsa İstanbul Üzerindeki Etkisi: Bir ARDL Sınır Testi Modeli". *Muhasebe ve Finansman Dergisi* 852088(89):101-12. doi: 10.25095/mufad.852088.

KRİZ DÖNEMLERİNDE SİYASAL LİDERİN VE SOSYAL DEVLETİN YÜKSELİŞİ: PANDEMI DÖNEMİNDE ALMANYA ÜZERİNE BİR İNCELEME

Nil ÇOKLUK

*Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü,
Türkiye, nilcokluk@gmail.com*

ÖZET

20. yüzyılın başında yaklaşık iki sene devam eden ve dünyayı alt üst eden İspanyol gribinden sonra 21. yüzyılın başında dünya baş edilmesi çok zor bir virüs salgınıyla daha karşı karşıya kalmıştır. Korona virüs salgınının Çin’de başlayıp hızlı bir şekilde dünyanın her yerine yayılması ve kontrol edilememesi sebebiyle sosyal, ekonomik ve siyasal anlamda ciddi alt üst oluşlar yaşanmıştır. Sosyal izolasyon sebebiyle iş ve sosyal hayatın durma aşamasına gelmesi sonucunda korona virüsün yarattığı ortam sosyo-ekonomik eşitsizlikleri daha da derinleştirmiştir. Bu bağlamda kriz ortamlarında güçlü bir siyasal liderin ve sosyal devletin önemi bir kere daha ön plana çıkmıştır. Yaşanan alt üst oluşu yöneterek derinleşen sosyo-ekonomik eşitsizlikleri azaltabilecek stratejiler geliştirerek krizi yönetecek güçlü siyasi liderlerin ve sosyal devletin toplumlar açısından önemi bir kez daha anlaşılmıştır. Pandemi sürecinde yaşanan krizi görece iyi yöneten ülkelerden biri olan Almanya’da Angela Merkel’in siyasi liderliği ve Almanya’nın kurumsal olarak sosyal devlet temellerine dayanması bu durum üzerinde etkili olmuştur. Alman Anayasası’nın 20. maddesinde “Federal Almanya demokratik ve sosyal bir federal devlettir” ifadesi yer almaktadır. Tarihsel süreç boyunca birçok uygulamayla sosyal devleti kurumsallaştırmaya çalışan Almanya korona virüs süresince bu maddeyi hayata geçirmeye çalışmıştır. Buradan hareketle bu çalışma Almanya’da ilk vakanın görüldüğü 27 Ocak 2020’den bu yana ülkede hayatı ciddi bir şekilde etkileyen korona virüs için alınan tedbirleri kriz iletişimi, siyasi liderlik ve sosyal devlet ekseninde ele almayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda ilk vakanın görüldüğü 27 Ocak 2020 tarihi itibarıyla Deutsche Welle (DW) Türkçede yer alan haberler üç ay boyunca incelenmektedir. Nitel desene sahip olan çalışmada içerik analizi kullanılmıştır. Pandemi

sürecinde kriz yönetilirken sosyal devlet ve siyasi liderin rolünü sorgulayan çalışmada Alman kurumsal sisteminin önemli bir parçası olan stratejik iletişim ve disiplinin devreye girdiğini söylemek mümkündür. Angela Merkel bir siyasi lider olarak pandemi sürecinde sadece kendi ülkesinde değil tüm Avrupa ülkelerinde alınan kararlarda önemli bir rol oynamıştır.

Anahtar Kelimeler: Kriz İletişimi, siyasal liderlik, korona virüs, sosyal devlet, Almanya

II. ABDÜLHAMİD PANDEMİ İLE NASIL BAŞA ÇIKMIŞTI?

HOW DID ABDUL HAMID II COPE WITH THE PANDEMIC?

Fırat KÜSKÜ

Sinop Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye, firatkusku@gmail.com.

ÖZET

2019 yılının son çeyreğinden bu yana yaklaşık iki yıldır covid-19 yahut corona olarak bilinen virüsün ortaya çıkardığı salgın hastalık ile mücadele eden dünya, bugüne kadar buna benzer sayısız hastalık ile karşı karşıya gelmiştir. Bilhassa 19. yüzyılda artan nüfus ve ulaşım imkânları, hastalıkların çok daha hızlı şekilde yayılmasına neden olmuştur. Bu yüzden geçen yüzyılların günümüze benzer salgın hastalıklar, pandemiler ve karantinalar ile dolu olduğunu görmekteyiz. Osmanlı Devleti de her ülke gibi bu hastalıklar ile mücadele etmek durumunda kalmıştır. Çiçek, kızamık, frengi, cüzam, tifüs, tifo, dizanteri, difteri, verem, boğmaca, sıtma, veba ve kolera hastalıklarının görüldüğü bu yüzyılda günümüzle paralellik gösteren en önemli hastalık kolera olmuştur. 1816’larda Hindistan’da ortaya çıkan ve hızla küresel bir yayılım göstererek 19. yüzyıl boyunca tam 6 kez pandemi ilan edilen bu hastalığa karşı alınan tedbirler, bugün corona virüs için alınan tedbirlerle oldukça benzerdir. Yüzyılın son çeyreğinde tahta çıkan ve 33 yıl tahtta kalan Sultan II. Abdülhamid’in (1876-1909) hastalıklara karşı aldığı tedbirler ve ne oranda başarılı olduğu çalışmanın odaklandığı temel konudur. Sultan Abdülhamid’in hastalık, mikrop, hijyen, dezenfeksiyon, tedavi gibi kavramlara nasıl baktığı, bunlara bakış açısında çocukluğu ve şehzadeliliği döneminde yaşadığı olayların nasıl etkili olduğu ve bu etkenlerin sultanlığı dönemine nasıl yansdığı değerlendirilmiştir. Ayrıca karantina, etüv, tahaffuzhane, kordon vb. uygulamalar ile salgınları önlemede ne gibi başarılar sağlandığı; ülkenin dört bir yanında hangi önemli hastanelerin kurulduğu, modern tıp tekniklerinin ülke topraklarına nasıl getirildiği, bugünkü sağlık sisteminin temellerinin nasıl atıldığı irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: II. Abdülhamid, Salgın Hastalıklar, Kolera, Karantina, Pandemi.

ABSTRACT

The world, which has been struggling with the epidemic caused by the virus known as covid-19 or corona, for about two years since the last quarter of 2019, has faced numerous similar diseases until today. Especially in the 19th century, the increasing population and transportation opportunities caused the diseases to spread much faster. The Ottoman Empire had to struggle with these diseases like every other country. The Ottoman Empire had to struggle with these diseases like every other country. In this century, when smallpox, measles, syphilis, leprosy, typhus, typhoid, dysentery, diphtheria, tuberculosis, whooping cough, malaria, plague and cholera were seen, the most important disease that parallels today was cholera. The measures taken against this disease, which emerged in India in the 1816's and was declared as pandemic 6 times during the 19th century by showing a rapid global spread, are very similar to the measures taken for the corona virus today. The measures taken by Sultan Abdülhamid (1876-1909), who ascended the throne in the last quarter of the century and remained on the throne for 33 years, and how successful he was are the main subject of the study. The perspective of Sultan Abdülhamid on concepts such as disease, germ, hygiene, disinfection, treatment, how the events he experienced during his childhood and princely period were effective in terms of their perspective and how these factors were reflected in his sultanate period were evaluated. In addition, quarantine, oven, quarantine, cordon etc. what successes have been achieved in preventing epidemics with these practices, which important hospitals have been established all over the country, how modern medical techniques were brought to the country's territory, and how the foundations of today's health system were built were examined.

Keywords: Abdul Hamid II, Epidemics, Cholera, Quarantine, Pandemi.

KAYNAKÇA

Ayar M; (2008). *Osmanlı Devleti'nde Kolera Salgını: İstanbul Örneği (1892 – 1895)*, İstanbul: Kitabevi.

BOA, Dahiliye Mektubi (DH.MKT.) 1999/111; 346/61.

BOA, Hariciye Nezareti Londra Sefareti (HR. SFR.3.) 580/10.

BOA, Hariciye Nezareti Tahrirat (HR. TH.), 67/63.

BOA, Hariciye Şifre (HR. SFR.), 580/10.

BOA, İrade Dahiliye (İ.DH.), 989/78067.

BOA, İrade Hususi (İ. HUS.) 4/43; 16/114.

BOA, Mabeyn-i Hümayun Evrakı İradeleri (MB.İ.) 63/106.

BOA, Maarif Mektubi (MF.MKT.) 145/96

BOA, Maarif Nezareti Tedrisat-ı İbtidaiyye Kalemi (MF. İBT.), 207/76.

BOA, Sadaret Mühimme Kalemi Evrakı (A.)MKT. MHM.) 568/17; 7/25.

BOA, Yıldız Hususi Maruzat (Y..A..HUS.) 352/130.

BOA, Yıldız Mütenevvi Maruzat (Y.MTV.) 20/20.

BOA, Yıldız Müfettişlikler ve Komiserlikler Tahrirâtı (Y.PRK.MK.) 7/71.

BOA, Yıldız Sıhhiye Nezareti Maruzatı (Y..PRK.SH.), 3/49.

BOA, Yıldız Umumi (Y.PRK.UM.), 29/29.

A.)MKT.UM.), 75/25

Eraslan, C. (2019), *II. Abdülhamid ve İslam Birliği*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Günergün, F. (1992), XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı Kimyager-Eczacı Bonkowski Paşa (1841-1905), *I. Türk Tıp Tarihi Kongresi*, (ss. 229-252), Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Hilmi, H. (1339-1341). *Sinop Kitabeleri*, Sinop: Sinop Matbaası.

Karacaoğlu, E. (2020), *Bakteriyolojihane-i Şahane*, İstanbul: Muhayyel Yayınları.

Koloğlu, O. (2010). *Abdülhamit Gerçeği*, İstanbul: Pozitif Yayınları.

Ölmez, A. (2013). “İkinci Abdülhamid Döneminde Koruyucu Hekimlik ve Bazı Vesikalar”, *Belgeler*, Cilt: XXXIV (38), 88-102.

Uyanıker, A. (2014). *Sultan II. Abdülhamid Döneminde Osmanlı Devleti’nde Sağlık Alanında Yapılan Çalışmalar (1876 – 1909)*, Doktora Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yıldırım, N; (2004). “Tersane-i Amire Fabrikaları’nda Tebhîr Makinası/Etûv Üretimi ve Kullanımı”, *Düniü ve Bugünü ile Haliç Sempozyumu Bildirileri*, İstanbul: Kadir Has Üniversitesi Yayınları, 421-431.

Yıldırım, N., Özeltay, B. (2012). “*Sultan II. Abdülhamid’in Sağlığı ve Sağlık Hizmetleri*”, Coşkun Yılmaz (Ed.), *Sultan II. Abdülhamid ve Dönemi* (s. 123-146), İstanbul: Sultanbeyli Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Kültür Yayınları No.12.

Yıldırım, N. (2014). 14. Yüzyıldan Cumhuriyet’e Hastalıklar Hastaneler Kurumlar, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

OSMANLI İSTANBUL'UNDA KARANTİNA UYGULAMALARI

QUARANTINE APPLICATIONS IN OTTOMAN ISTANBUL

Uğur Can YILDIZDAL

*İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Fakültesi- Tarih Anabilimdalı Yüksek
Lisans Öğrencisi, İstanbul, Türkiye, yildizdalugurcan@gmail.com*

ÖZET

Salgınlar, tarihin her döneminde insanları belirli açılardan etkilemiştir. Osmanlı döneminde de salgınların olduğu ve toplumu etkilediği dönemler olmuştur. Bu salgınlar devletin başkenti İstanbul'da çok şiddetli bir şekilde hissedilmiştir. Belgelere baktığımızda, salgınların etkisini kırmak amacıyla bazı önlemlerin alındığını görmekteyiz. Bunların en başta gelenleri dönem dönem uygulanan karantinalardır. Bu karantina uygulamaları, bazı zamanlar toplumu maddi açıdan sıkıntıya düşürmüş ve karantina sürelerinde değişiklikler meydana gelmiştir. Bazı zamanlarda ise karantina uygulamaları ilginç olayların yaşanmasına vesile olmuştur. Karantinalar, genellikle jandarma ve zabıtarlar tarafından idare edilmiş ve çok titiz bir şekilde kurallara uyulması sağlanmıştır. Özellikle kuş palazı, kolera, veba gibi hastalıklara yakalananlar ve bu şahısların temas ettiği insanlar, mal sattığı mahalleler karantinaya alınmıştır. Dolayısıyla, karantinaların çok sıkı bir biçimde uygulandığını söylemek mümkündür. Bildirinin amacı, Osmanlı İstanbul'unda karantina uygulamalarının incelenmesi ve yorumlanmasıdır.

Anahtar Kelimeler: İstanbul, Salgın, Karantina

ABSTRACT

Outbreaks have affected people in certain aspects in every period of history. There were also periods in the Ottoman period when epidemics occurred and affected the society. These epidemics were felt very strongly in the capital of the state, Istanbul. When we look at the documents, we see that some measures have been taken to overcome the effects of the epidemics. The

foremost of these are the quarantines applied from time to time. These quarantine practices have sometimes caused financial difficulties for the society and changes have occurred in the quarantine periods. In some times, quarantine practices have led to interesting events. Quarantines were generally managed by the gendarmerie and police, and the rules were meticulously followed. Especially those who suffer from diseases such as bird poultry, cholera, and plague, and the people they come into contact with, and the neighborhoods where they sell goods are quarantined. Therefore, it is possible to say that quarantines are implemented very strictly. The purpose of the declaration is to examine and interpret quarantine practices in Ottoman Istanbul.

Keywords: Istanbul, Epidemic, Quarantine

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

BOA. DH.MKT. 1647/6.

BOA. DH.MKT. 1397/79.

BOA. Y..A...HUS. 291/59.

BOA. BEO. 471/35300.

BOA. DH.MKT. 2446/7.

BOA. A.MKT.MHM. 362/53.

BOA. DH.MB..HPS. 102/23.

BOA. Y..PRK.BŞK. 33/25.

BOA. MV. 11/56.

BOA. DH.MKT. 1392/81.

BOA. DH.MKT. 1999/25.

BOA. DH.MKT. 2520/130.

BOA. ZB. 375/105.

BOA. DH.MKT. 2520/130.

BOA. ZB. 375/105.

BOA. Y..PRK.ZB.. 30/9.

BOA. DH.İD..50/71.

BOA. İ..HUS. 17/116.

BOA. Y..PRK.ZB.. 30/9.

BOA. Y..PRK.ZB..30/9.

BOA. MF.İBT. 120/66.

BOA. A.MKT.MHM. 592/25.

BOA. A.MKT.MHM. 592/25.

İkincil Kaynaklar

Şeyhmus Bingöl, “II. Abdülhamid Döneminde İstanbul’da Bulaşıcı Ve Salgın Hastalıklara Karşı Alınan Tedbirler: Mektep Tatilleri”, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (2020), S. Salgın Hastalıklar Özel Sayısı, s.77-104.

Şemseddin Sami, Kamus-ı Türki, (İstanbul: Çağrı Yayınları, 2006).

Pratika ne demek TDK Sözlük Anlamı, (Erişim: 15.06.2021).

1957-1958 ASYA GRİBİ SALGINI DÖNEMİNDE TÜRKİYE

TURKEY IN 1957-1958 ASIAN FLU EPIDEMIC PERIOD

Enes ÖZ

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Hacıbektaş Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu,
Türkiye, enesoz@nevsehir.edu.tr*

ÖZET

Çalışmamızda 1957-1958 yılları arasında tüm dünyayı etkileyen ve milyonlarca insanın ölümüne sebep olan Asya gribi salgını dönemine Türkiye penceresinden bakılmıştır. Konumuzu kapsayan yıllarda salgının Türkiye'ye etkileri, salgına karşı ülke çapında alınan tedbirleri ve kamuoyunun düşüncelerini ortaya koymak temel argümanımız olmuştur.

Olayın geçtiği döneme ait belge ve bulgular ile ikinci elden kaynaklar incelenmiş, ulaşılan belgeler tasnif, tahlil, tenkit ve sentez sıralamasından geçirilerek çalışma konusu ele alınmıştır. Konu ile ilgili resmi makamların açıklamaları ve basın kuruluşlarının yayınlarından yararlanılmıştır. Özellikle gazetelerin taranması sonucu elde edilen bulgular sayesinde, Türk kamuoyunda konu üzerindeki değerlendirmelere ulaşılmıştır.

1957-1958 yıllarında etkili olan Asya gribi, Çin kaynaklı bir influenza pandemisi olmuştur. Hastalık önce Uzak Doğu, daha sonrasında ise Avustralya, Amerika ve Avrupa kıtalarına yayılmıştır. Salgının yayılmasının ardından Türkiye'ye sirayetinin önlenmesi için Sağlık Bakanlığı birtakım tedbirleri içeren genelge yayınlamıştır. Ayrıca Sahil Sıhhiye Umum Müdürlüğü tarafından liman ve hava meydanlarındaki ekiplere takviye yapılmış, salgın haberlerinin alındığı günden itibaren Asya'dan gelen uçuşlarda sıkı tedbirler alınarak ateş ölçümleri yapılmıştır. Salgının Türkiye'de görülmesi riskini en aza indirmek amacı ile hacıdan gelen Türk vatandaşlarının sıkı muayeneden geçirilme işlemi gerçekleştirilmiştir. Alınan tedbire rağmen grip salgını Türkiye'ye giriş yapmış ve çeşitli illerde görülmeye başlamıştır. Bu durum sonrasında Dünya Sağlık Örgütü tarafından duyurulan, hastalığın belirtileri ve tedavi şekilleri ile ilgili bilgiler sık sık halk ile paylaşılmıştır.

Salgının yayılması sonrası Asya gribine karşı aşılama çalışmaları başlatılmış, Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü tarafından Singapur'dan getirilmiş olan aşı tatbik edilmiştir. Bu dönemde yayın yapan basın kuruluşları da virüs ile ilgili haberlere geniş yer ayırmış ayrıca salgın ile ilgili komplo teorileri de gündeme getirilerek gribin Kızıl Çin veya Sovyetler Birliği tarafından saçılmış olabileceği yazıları kaleme alınmıştır. Çalışmamızda genel itibari ile salgın döneminde Türkiye'nin aldığı tedbirler, hastalığın ülkeye etkileri, basına yansıyan Asya gribi haberleri ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Asya gribi, Salgın, Virüs, Türkiye

ABSTRACT

In our study, the period of Asian flu epidemic that affected the world between 1957-1958 and killed millions of people was looked at from the perspective of Turkey. In the years covering our subject, the effects of the epidemic on Turkey, the measures taken against the epidemic throughout the country and opinions of the public have been our main argument.

Documents and findings from the period of the incident and second-hand sources were examined, the documents obtained were classified, analysed, criticized and synthesized and the subject of the study was discussed. The statements of the official authorities and the publications of the media outlets were used. Especially, thanks to the findings obtained as a result of scanning the newspapers, the evaluations on the issue have been reached in the Turkish public opinion.

Asian flu, which was effective in 1957-1958, was an influenza pandemic originating in China. The disease spread first to the Far East and then to Australia, America and Europe. After the spread of the epidemic, the Ministry of Health issued a circular containing a number of measures in order to prevent its spread to Turkey. In addition, the General Directorate of Coastal Health has reinforced the teams at the ports and airports, since the day the news of the epidemic was received, fever measurements have been carried out by taking strict measures on flights from Asia. In order to minimize the risk of the epidemic being seen in Turkey, the process of strict examination of Turkish citizens from the pilgrim was carried out. Despite the precaution taken, the influenza epidemic has entered Turkey and started to be seen in various provinces. After this situation, information about the symptoms and treatment methods of the disease, announced by the World Health Organization was frequently shared with the public. After the spread of the epidemic, vaccination efforts against Asian flu were initiated the vaccine, which was

brought from Singapore by the Refik Saydam Sanitation Institute has been administered. Press organizations broadcasting during this period also gave a wide coverage to the news about the virus also conspiracy theories about the epidemic were also brought to the agenda, writing that the flu may have spread by Red China or the Soviet Union. In our study, it has been set forth in general terms that measures taken of Turkey during the epidemic period, effects of disease to the country, asian flu news reflected to the press.

Keywords: Asian flu, Epidemic, Virus, Turkey

KAYNAKÇA

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 11, Cilt 2, İctima 1, 24 Şubat 1958.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 11, Cilt 2, İctima 1, 26 Şubat 1958.

Belfast Telegraph

Cumhuriyet

Havadis

Hürriyet

Milliyet

Park City Daily News

Tercüman

The Irish Times

Western Mail

Yeni Meram

DOKSAT, S.R. (1957), Asya Gribi, *Milliyet*, 29 Ağustos 1957.

DOKSAT, S.R. (1957), Grip Nedir Nasıl Korunulur?, *Milliyet*, 6 Haziran 1957.

DOKSAT, S.R. (1957), Grip Salgınına Sebep Atom İnfilakları mı?, *Milliyet*, 13 Ağustos 1957.

DOKSAT, S.R. (1957) Grip ve C Vitamini, *Milliyet*, 15 Ekim 1957.

HAZIRLAYAN. (1988), *Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük*, Cilt (2), Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi.

HAZIRLAYAN. (2019), T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, *Pandemik İnfluenza Ulusal Hazırlık Planı*, Ankara.

HENDERSON, D.A. (2013), The 1957 pandemic: Not the Flu We Knew, *New York Public Radio Archives & Preservation Digital Archives*.

KAYA, Y. (2018), 1957 Genel Seçimlerinin Türk Siyasi Yaşamına Yansımaları, *Tarihin Peşinde*, 20, 585-600.

KIVANÇ, H. (1958), 1957'den Hatıralar, *Milliyet*, 4 Ocak, 1958.

KIVANÇ, H. (1958), Neşeyle ve Gripe, *Milliyet*, 5 Ocak 1958.

- LAST, J.M. (2001), *A Dictionary of Epidemiology*, New York: Oxford University Press.
- MULLALLY, U. (2020), An 'Asian flu' pandemic closed 17 Dublin schools in 1957, *The Irish Times*, 5 Nisan 2020.
- ROGERS, K. (2020), 1957 Flu Pandemic, *Encyclopædia Britannica*.
- SAFA, P. (1957) Asya Gribi Etrafında, *Milliyet*, 25 Ağustos 1957.
- SAFA, P. (1957) Şu Asya Gribi Hikayesi, *Milliyet*, 23 Kasım 1957.
- TEMEL, M.K. (2012), *1918 Grip Pandemisi*, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- TÜRK, A., AK BİNGÜL, B., AK, R (2020), Tarihsel Süreçte Yaşanan Pandemilerin Ekonomik ve Sosyal Etkileri, *Gaziantep University Journal Of Social Sciences*, 19(COVID-19 Special Issue), 621-632.
- YONEYAMA, T., KRİSHNAMOOTHY, M.S. (2010), Influence of the Cold War upon Influenza Pandemic of 1957-1958, *Physics and Society*, 1-8.
- ZELDOVICH, L. (2020), *How America Brought the 1957 Influenza Pandemic to a Halt*, JSTOR Daily, <https://daily.jstor.org/how-america-brought-the-1957-influenza-pandemic-to-a-halt/>

COVID-19 ENFEKSİYONUNUN NADİR BİR KOMPLİKASYONU: SPONTAN PNÖMOMEDYASTINUM

A RARE COMPLICATION OF COVID-19 INFECTION: SPONTANEOUS PNEUMOMEDIASTINUM

Gülay MAÇİN

*Beyhekim Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Radyoloji Anabilim Dalı, Konya,
gulaymacin@hotmail.com*

ÖZET

Literatürde COVID-19 pnömonisi vakalarında pozitif basınçlı ventilasyon ile ilişkili olmayan spontan pnömomediastinum, pnömotoraks ve subkutan amfizem nadir görülen komplikasyonlar olarak bildirilmiştir. Bu çalışmada amacımız Covid-19 enfeksiyonuna bağlı spontan mediasten komplikasyonları ve cilt altı amfizem gelişen iki hastayı bildirmektir.

Nisan 2021’de Konya Beyhekim Eğitim ve Araştırma Hastanesi’ne başvuran, Covid-19 pozitif olan ve invaziv veya invaziv olmayan pozitif basınçlı ventilatör kullanmadan spontan pnömomediastinum ve subkutan amfizem ile komplike olan iki nadir SARS-CoV-2 pnömonisi vakasını sunuyoruz.

İlk olguda; Herhangi bir kronik hastalığı olmayan 40 yaşında erkek hasta öksürük, balgam ve halsizlik şikayetleri ile başvurdu. Hastanın RT-PCR testi pozitif ve ilk akciğer grafisi normaldi. Tedavisinin ayarlanmasının ardından hasta evine gönderildi. Şikayetlerinin artması üzerine 2 gün sonra acil servise başvurdu. Toraks Bilgisayarlı Tomografisinde her iki akciğerde Covid-19 pnömonisi ile uyumlu alt loblarda yoğunlaşan yaygın buzlu cam alanları ve periferik alanlar mevcuttu. Hasta 86 satürasyon ve ateş ile serviste takibe alındı. 5 gün sonra hasta göğüs ağrısı ve boyunda sıkışmadan şikâyet etti. Deri altı krepatasyonu olan hastanın fizik muayenesinde ikinci toraks BT’sinde akciğerde buzlu cam alanlarında belirgin artış, deri altı amfizem ve pnömomediasten saptandı. 13 gün yoğun bakımda takip edilen hasta iyileşerek taburcu edildi.

İkinci olguda 49 yaşında erkek hasta nefes darlığı ve öksürük şikâyeti ile acil servise başvurdu. Hastanın PCR testi pozitif ve ilk akciğer grafisi normaldi. Hasta 5 gün sonra artan nefes darlığı nedeniyle acil servise tekrar başvurdu. Toraks BT'sinde her iki akciğerde viral pnömoni için tipik olan yaygın, kaynaşmış buzlu cam alanları vardı. . Ayrıca solda göğüs ön duvarında yaygın cilt altı amfizem ve pnömomediastinum vardı. 6 gün sonra çekilen toraks BT'de akciğer enfeksiyon bulgularında gerileme vardı. Ayrıca pnömomediastinum ve subkutan amfizemde rezorbsiyon mevcuttu. Hasta 13 gün serviste izlendikten sonra iyileşerek taburcu edildi.

Pnömotoraks, pnömomediastinum ve deri altı amfizem, COVID-19 pnömonisinin yüksek mortalite oranları (%60) ile nadir görülen komplikasyonlarıdır. COVID-19 hastalarında akut veya kötüleşen dispne gelişimi ve klinik durumun hızla bozulması spontan pnömomediastinum veya pnömotoraks varlığı açısından sorgulanmalıdır. Yakın gözlem ve konservatif tedavi ile sağ kalım oranı yüksektir.

Anahtar Kelimeler: Bilgisayarlı Tomografi, COVID-19, komplikasyon, pnömomediastinum

ABSTRACT

Spontaneous pneumomediastinum, pneumothorax and subcutaneous subcutaneous emphysema, unrelated to positive pressure ventilation in cases of COVID-19 pneumonia have been reported in the literature as rare complications. In this study, our aim is to report two patients who developed spontaneous complications of mediastinum and subcutaneous emphysema due to Covid-19 infection.

We present two rare cases of SARS-CoV-2 pneumonia who applied to Konya Beyhekim Training and Research Hospital in April 2021, who were Covid-19 positive and complicated by spontaneous pneumomediastinum and subcutaneous emphysema without the use of invasive or non-invasive positive pressure ventilators.

First case; A 40-year-old male patient without any chronic disease presented with the complaints of cough, sputum and weakness. The patient's RT-PCR test was positive, and the first chest radiograph was normal. After the treatment was arranged, the patient was sent home. He applied to the emergency department after 2 days due to the increase in his complaints. In the thorax Computerized Tomography, there were diffuse ground glass areas concentrated in the lower lobes and peripheral areas in both lungs compatible with Covid-19 pneumonia. The patient was followed up in the service

with 86 saturation and fever. After 5 days the patient complained of chest pain and tightness in the neck. In the physical examination of the patient who had subcutaneous crepitation, a significant increase in ground-glass areas in the lung, subcutaneous emphysema and pneumomediastinum were detected in the second thorax CT. He was followed up in the intensive care unit for 13 days and he was discharged with full recovery.

In the second case, a 49-year-old male patient admitted to the emergency service with complaints of shortness of breath and cough. The patient's PCR test was positive and the first chest radiograph was normal. The patient applied to the emergency department again after 5 days due to increased shortness of breath. In the thorax CT, there were diffuse, fused ground-glass areas in both lungs typical for viral pneumonia. In addition, there was extensive subcutaneous emphysema and pneumomediastinum on the anterior chest wall on the left. There was regression in lung infection findings in thoracic CT taken 6 days later. In addition, there was resorption in pneumomediastinum and subcutaneous emphysema. The patient was discharged after being followed up in the service for 13 days with full recovery.

Pneumothorax, pneumomediastinum and subcutaneous emphysema are rare complications of COVID-19 pneumonia with high mortality rates (60%). In COVID-19 patients, the development of acute or worsening dyspnea and rapid deterioration of the clinical condition should be questioned for the presence of spontaneous pneumomediastinum or pneumothorax. Survival rate is high with close observation and conservative treatment.

Keywords: Computed Tomography, COVID-19, complication, pneumomediastinum

KAYNAKÇA

- Utomo, SA. (2021). Massive Emphysema Subcutis, Pneumothorax, Pneumomediastinum and Pneumoperitoneum as Uncommon Complication of COVID-19 Pneumonia, a Rare Case, *Radiology Case Reports*, 16(8), 2133-2138.
- Quincho-Lopez, A.(2020). Pneumothorax and Pneumomediastinum as Uncommon Complications of COVID-19 Pneumonia—Literature Review, *American Journal of Tropical Medicine and Hygiene*, 103 (3) , 1170-1176.
- Almedia, J.D.(1968). Virology Coronaviruses, *Nature*,220, 650
- World Health Organization. Coronavirus Disease Pandemic. (2020).
- Bai, Y. (2020). Presumed Asymptomatic Carrier Transmission of COVID-19, *Jama*, 323(14), 1406-1407.

- Guan, W. J. (2020). Clinical Characteristics of Coronavirus Disease 2019 in China, *New England journal of medicine*, 382(18), 1708-1720.
- Li, G. (2002). Coronavirus Infections and Immune Responses, *J. Med. Virol*, 92, 424-432.
- Ding, X. (2020). Chest CT Findings of COVID-19 Pneumonia by Duration of Symptoms, *Eur J Radiol*, 127, 109009.
- S. Kolani, H. (2020). Spontaneous Pneumomediastinum Occurring in the SARS-COV-2 Infection, *IDCases*, 11, e00806
- Sun, R. (2020). Mediastinal Emphysema, Giant Bulla, and Pneumothorax Developed During the Course of COVID-19 Pneumonia, *Korean J Radiol*, 21 (5), 541-544
- Macklin, MT. (1944) Malignant Interstitial Emphysema of the Lungs and Mediastinum as an Important Occult Complication in Many Respiratory Diseases and Other Conditions: interpretation of the clinical literature in the light of laboratory experiment Medicine, 23 (4), 281-358.
- Elhakim, TS. (2020). Spontaneous Pneumomediastinum, Pneumothorax and Subcutaneous Emphysema in COVID-19 Pneumonia: a Rare case and Literature Review, *BMJ Case Reports CP*, 13(12), e239489.
- Chen, N. (2020). Epidemiological and Clinical Characteristics of 99 cases of 2019 Novel Coronavirus Pneumonia in Wuhan, China: a Descriptive Study, *The Lancet*, 395(10223), 507-513.
- Yang, X. (2020). Clinical Course and Outcomes of Critically Ill Patients with SARS-CoV-2 Pneumonia in Wuhan, China: a Single-Centered, Retrospective, Observational Study, *The Lancet Respiratory Medicine*, 8(5), 475-481
- Fox, SE.(2020). Pulmonary and Cardiac Pathology in African American Patients with COVID-19: an Autopsy Series from New Orleans, *The Lancet Respiratory Medicine*, 8(7), 681-686.
- Alan, S. (2004). R.H. **Severe Acute Respiratory Syndrome Complicated by Spontaneous Pneumothorax**, *Chest*, 125 (6), 2345-2351.
- Quincho-Lopez, A. (2020). Case Report: Pneumothorax and Pneumomediastinum as Uncommon Complications of COVID-19 Pneumonia—Literature Review, *The American journal of tropical medicine and hygiene*, 103(3), 1170-1176.
- Macia, I. (2007). Spontaneous Pneumomediastinum: 41 cases, *European journal of Cardio-thoracic surgery*, 31(6), 1110-1114.
- Caceres, M. (2008). Spontaneous Pneumomediastinum: a Comparative Study and Review of the Literature, *The Annals of thoracic surgery*, 86(3), 962-966.

İKİ YAŞIN ALTINDAKİ ÇOCUKLARDA ALERJİ PATERNLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF ALLERGY PATTERN IN CHILDREN UNDER TWO YEARS

Nurullah ÇİFTÇİ, Masma SHAHBAZOVA, Ebru KARADAĞ,
Duygu FINDIK, Uğur ARSLAN

*Selcuk University Medical Faculty, Medical Microbiology Department, Turkey
ciftcinurullah72@gmail.com, masma.shahbazova@gmail.com,
ebrukaradag00@gmail.com, drfindik@selcuk.edu.tr, drarslanugur@gmail.com*

ÖZET

Besin alerjisi son yıllarda gittikçe artan önemli bir halk sağlığı problemi olmuştur. Besin alerjisini çevresel etkiler, genetik yatkınlık, kişinin immun durumu gibi kompleks yapıların etkileşimin oluşmaktadır. Besin alerjisi IgE'lerin aracılık ettiği besinlere karşı oluşan aşırı duyarlılık reaksiyonu olarak bilinir ve kişide yaygın ürtikerden ölümcül anafeksiye kadar değişen alerjik semptomlar göstermektedir. Ucuz, uygulamasının kolay olması ve hızlı sonuç vermesinden dolayı deri prick testi yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Laboratuvar testleri (Immunocap) ise serumda alerjene spesifik IgE'leri saptamaya yarayan daha spesifik testlerdir. Bu çalışmanın amacı 3 yaşın altındaki çocuklardan alınan kan örneklerinden Immunocap 100 cihazı ile çalışılan alerji test sonuçlarını retrospektif olarak değerlendirmektir.

Rutin serum örneklerinden spesifik IgE antikorları ImmunoCAP 100 (ThermoFisher, Sweden) cihazı ile çalışılmıştır. Tüm testler üretici firma önerileri doğrultusunda çalışılmıştır. ImmunoCap 100 cihazına göre cut-off değerleri şöyle değerlendirilmiştir; sonuçları 0-0.34 KUA/L arasında olanlar alerjenlere karşı duyarlı olmadığı, sonuçları 0.35 KUA/L üzerinde olanların ise spesifik alerjenlere karşı duyarlı olarak değerlendirilmiştir.

1 Ocak 2015-31 Aralık 2020 tarihleri arasında 0-2 yaş arasındaki çocuklardan toplam 5548 kan örneği toplandı. Bunlardan 698'i (%13) spesifik alerjenlere karşı duyarlı olduğu saptandı. Erkek çocuklardaki (%68) pozitiflik

oranı kız çocuklarına (%32) iki katından fazla olduğu saptandı. Çocuklarda en yüksek pozitiflik inek sütü proteinine (%34.9) karşı saptandı. Çalışmamızda en yüksek alerji bir yaştan altındaki çocuklarda saptandı ve yaşa bağlı olarak alerji oranlarında düşüş olduğu görüldü.

Spesifik IgE profilleri klinisyenlerin alerji şikâyeti olan hastaları tanımlamalarına yardımcı olmaktadır. Semptom ve hastaların klinik öyküsü ile alerji ön tanısı alan kişilere deri prick testi ve kandan yapılan testler ile tanı koyulmaktadır. Deriden yapılan testler bir yaştan altındaki çocuklarda daha doğru sonuçlar verebilmektedir. Ancak, yapılan çalışmalarda İmmunocap cihazı ile kandan yapılan testlerin duyarlılığının da yüksek olduğu saptanmıştır. Bizim çalışmamızda en yüksek alerji pozitifliği bir yaştan altındaki çocuklarda saptanmıştır. Bundan dolayı biz kandan yapılan alerji testlerinin klinisyenlerin tanısını destekleyecek ve hastaların yaşam kalitesini arttıracaklarını düşünmekteyiz. Ancak, kandan yapılan testlerin farklı popülasyon veya coğrafi bölgelerde farklı sonuçlar verme ihtimali bulunduğundan klinisyenlerin sonuçları dikkatli bir şekilde değerlendirmelerini önermekteyiz.

Anahtar Sözcükler: Alerji, Besin Alerjisi, İnek Sütü Proteini

ABSTRACT

In the past decade, food allergy has been increasingly recognized as an important public health issue. There is a complex interplay of environmental influences and genetic factors in the immuno-pathogenesis and manifestations of food allergy. A food allergy is an immunoglobulin E (IgE)-mediated hypersensitive reaction to food, which consists in the appearance of allergic symptoms; it can vary from common urticaria to even fatal anaphylaxis. Skin prick tests (SPT) are commonly performed, inexpensive, and give immediate results. Laboratory tests (ImmunoCAP) for serum allergen-specific IgE antibodies are usually performed more selectively. The aim of this study is to retrospectively evaluate the allergy test results by Immunocap 100 method in blood samples taken from children under 3 years old.

Routine serum measurements of specific IgE were performed using the ImmunoCAP 100 (ThermoFisher, Sweden) device. All tests carried out according to the manufacturer's guidelines. Established cut-off values were used with respect to ImmunoCAP 100 results: those with a result of 0-0.34 KUA/L were considered not to be sensitised to the allergen and those with a result of >0.35 KUA/L were considered to be sensitised.

5548 blood samples taken from children aged 0-2 between January 1, 2015 and December 31, 2020 were included in the study. 698(13%) of patients

were determined as sensitised to the specific allergen. The rate of allergy in boys (68%) was found to be more than twice of girls (32%). The highest positivity of allergen in children was found against to cow's milk protein (34.9%). In our study, the highest positivity was detected in children under one year, and the rate of allergies decreased with increasing age.

Specific IgE profiles help physicians identify those patients whose common, everyday symptoms are contributed by allergy. Skin Prick Tests and blood tests are used in order to confirm a clinical diagnosis of allergy made on the basis of the history of symptoms and events. Skin Prick test may give more accurate results than blood test in children under the age of one year, but studies have reported that the sensitivity of blood tests performed with the immunocap method is also high. In our study, the highest positivity was detected in children under one year of age. Therefore, we believe that blood test could support physicians to both diagnose and manage patients suffering from allergic diseases. However, our findings should be interpreted with care; the performance of diagnostic tests may vary from one geographic population to another, and within any population will vary among different groups of patients selected on clinical criteria.

Keywords: Allergy, Cow's Milk Protein, Food Allergy

KAYNAKÇA

- Allen, K. J., & Koplin, J. J. (2016). Prospects for prevention of food allergy. *The Journal of Allergy and Clinical Immunology: In Practice*, 4(2), 215-220.
- Devdas, J. M., Mckie, C., Fox, A. T., & Ratageri, V. H. (2018). Food allergy in children: an overview. *The Indian Journal of Pediatrics*, 85(5), 369-374.
- du Toit, G., Tsakok, T., Lack, S., & Lack, G. (2016). Prevention of food allergy. *Journal of Allergy and Clinical Immunology*, 137(4), 998-1010.
- Griffiths, R. L., El-Shanawany, T., Jolles, S. R., Selwood, C., Heaps, A. G., Carne, E. M., & Williams, P. E. (2017). Comparison of the performance of skin prick, ImmunoCAP, and ISAC tests in the diagnosis of patients with allergy. *International archives of allergy and immunology*, 172(4), 215-223.
- Huang, Y. J., Marsland, B. J., Bunyavanich, S., O'Mahony, L., Leung, D. Y., Muraro, A., & Fleisher, T. A. (2017). The microbiome in allergic disease: current understanding and future opportunities—2017 PRACTALL document of the American Academy of Allergy, Asthma & Immunology and the European Academy of Allergy and Clinical Immunology. *Journal of Allergy and Clinical Immunology*, 139(4), 1099-1110.
- Lieberman, J. A., & Sicherer, S. H. (2010). The diagnosis of food allergy. *American journal of rhinology & allergy*, 24(6), 439-443.

- National Academies of Sciences, E., & Medicine. (2017). *Finding a path to safety in food allergy: assessment of the global burden, causes, prevention, management, and public policy*: National Academies Press.
- Natsume, O., Kabashima, S., Nakazato, J., Yamamoto-Hanada, K., Narita, M., Kondo, M., . . . Inoue, E. (2017). Two-step egg introduction for prevention of egg allergy in high-risk infants with eczema (PETIT): a randomised, double-blind, placebo-controlled trial. *The Lancet*, 389(10066), 276-286.
- Savage, J. H., Lee-Sarwar, K. A., Sordillo, J., Bunyavanich, S., Zhou, Y., O'Connor, G., . . . Sodergren, E. (2018). A prospective microbiome-wide association study of food sensitization and food allergy in early childhood. *Allergy*, 73(1), 145-152.
- Sicherer, S. H., Allen, K., Lack, G., Taylor, S. L., Donovan, S. M., & Oria, M. (2017). Critical issues in food allergy: a national academies consensus report. *Pediatrics*, 140(2).
- Sicherer, S. H., & Sampson, H. A. (2018). Food allergy: a review and update on epidemiology, pathogenesis, diagnosis, prevention, and management. *Journal of Allergy and Clinical Immunology*, 141(1), 41-58.

INVESTIGATION OF FREQUENCY OF ASPERGILLUS CO-INFECTION IN COVID-19 PATIENTS

Salih MAÇİN, Masma SHAHBAZOVA, Hatice TÜRK DAGI,
Uğur ARSLAN, Duygu FINDIK

Selcuk University Faculty of Medicine, Department of Medical Microbiology

salihmacin@hotmail.com

masma.shahbazova@gmail.com

haticeturkdagi@yahoo.com

drarslanugur@gmail.com

dfindik@selcuk.edu.tr

ABSTRACT

Introduction: Invasive pulmonary aspergillosis (IPA) is a life threatening disease that typically occurs in severely immunocompromised patients. More recently, intensive care unit (ICU) admission for severe influenza has been shown to be a risk factor for IPA, with an incidence varying between 7 and 18% and overall mortality around 50%. Recently a few case reports of COVID-19-associated *Aspergillus* infection have been published. The aim of this study is to evaluate the patients in terms of co-infection with *Aspergillus* who were followed up due to COVID-19 pneumonia in the services and intensive care units of Selcuk University Faculty of Medicine Hospital retrospectively.

Materials and Methods: For the diagnosis of SARS-COV-2 by Real-Time-PCR (RT-PCR) method; SARS-COV-2 RT-PCR kit Biospeedy were used. *Aspergillus* Antigen ELISA test results of the COVID-19 patients were retrospectively analyzed between 14.03.2020 and 14.03.2021.

Results: 46 patients who were positive for *Aspergillus* were evaluated for co-infection. COVID-19 positivity was detected in 15 of these 46 patients (32.6%). Nine of the COVID-19 patients were male and six were female. 12 samples were sent from the Hematology Clinic, two from the Pulmonology Clinic and one from the Pediatric Oncology Clinic.

Conclusion: Precautions should be taken about the development of pulmonary aspergillosis in the follow-up of COVID-19 patients. We acknowledge that COVID-19 might be an independent risk factor for subsequent

aspergillosis. It is also possible that underlying pulmonary conditions may favor COVID-19-associated aspergillosis. Common efforts should therefore be made to further assess the pathogenic nature of the presence of *Aspergillus* in respiratory samples in ICU patients with severe COVID-19.

Keywords: COVID-19, *Aspergillus*, galactomannan

REFERENCES

- Arkel, A. Rijpstra TA, Belderbos HNA, van Wijngaarden P, Verweij PE, Bentvelsen RG. COVID-19-associated pulmonary aspergillosis. *Am J Respir Crit Care Med* (2020) Med;202:132–135.
- Schauwvlieghe, A. Dutch-Belgian Mycosis study group. Invasive aspergillosis in patients admitted to the intensive care unit with severe influenza: a retrospective cohort study (2018). *Lancet Respir Med*;6:782–792.
- Yusuf, E. Frequency of positive *Aspergillus* tests in COVID-19 patients in comparison to other patients with pulmonary infections admitted to the ICU (2020). *J Clin Microbiol* [online ahead of print] DOI: 10.1128/JCM.02278-20.
- Malihe M, Hossein C, Alireza S, Sajjad B, Negin P, Abdolreza E, COVID-19: Virology, biology and novel laboratory diagnosis, *Gene Med.* 2021 Feb;23(2):e3303.
- S. Blot, J. Rello, D. Koulenti Diagnosing invasive pulmonary aspergillosis in ICU patients: putting the puzzle together *Curr Opin Crit Care*, 25 (2019), pp. 430-437.
- C.C. Lai, C.Y. Wang, P.R. Hsueh Co-infections among patients with COVID-19: the need for combination therapy with non-anti-SARS-CoV-2 agents? *J Microbiol Immunol Infect*, 53 (2020), pp. 505-512.
- W.L. Liu, W.L. Yu, K.S. Chan, C.C. Yang, J. Wauters, P.E. Verweij Aspergillosis related to severe influenza: a worldwide phenomenon? *Clin Res J*, 13 (2019), pp. 540-542
- M. Machado, M. Valerio, A. Álvarez-Uría, Invasive pulmonary aspergillosis in the COVID-19 era: An expected new entity, (2020) Nov 29 : 10.1111/myc.13213.
- Y.H. Ku, K.S. Chan, C.C. Yang, C.K. Tan, Y.C. Chuang, W.L. Yu Higher mortality of severe influenza patients with probable aspergillosis than those with and without other coinfections, *J Formos Med Assoc*, 116 (2017), pp. 660-670.
- P. Koehler, M. Bassetti, A. Chakrabarti, Defining and managing COVID-19-associated pulmonary aspergillosis: the 2020 ECMM/ISHAM consensus criteria for research and clinical guidance *Lancet Infect Dis.* 2021 Jun; 21(6): e149–e162.
- Alanio A, Dellièrè S, Fodil S et al. . High prevalence of putative invasive pulmonary aspergillosis in critically ill COVID-19 patients. 10.1101/2020.04.21.20064915
- D. Dupont, J. Menotti, J. Turc, Pulmonary aspergillosis in critically ill patients with Coronavirus Disease 2019 (COVID-19), *Med Mycol.* 2020 Sep 10 : myaa078
- Yang X, Yu Y, Xu J et al. . Clinical course and outcomes of critically ill patients with SARS-CoV-2 pneumonia in Wuhan, China: a single-centered, retrospective, observational study. *Lancet Respir Med.* 2020; 8: 475–481.
- Koehler P, Rybníček J, Fätkenheuer G, et al. SARS-COV-2 Yönetimi , 2020. 10.4126/FRL01-006419571.

COVID-19 YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDEN GÖNDERİLEN KAN KÜLTÜRLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE DİĞER YOĞUN BAKIM ÜNİTELERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

EVALUATION OF BLOOD CULTURES SENT FROM THE COVID-19 INTENSIVE CARE UNIT AND COMPARISON WITH OTHER INTENSIVE CARE UNITS

Uğur ARSLAN, Sabiha Salar GÜL, Muhammedamin Araba HUSEN,
Salih MAÇIN, Hatice TÜRK DAĞI

*Selcuk University, Faculty of Medicine, Department of Medical Microbiology, Konya,
Turkey, drarslanugur@gmail.com, sabihaslrl@hotmail.com, aminareba2007@gmail.com,
salihmacin@hotmail.com, haticeturkdagi@yahoo.com*

ÖZET

Aralık 2019'da Çin'in Wuhan eyaletinde ortaya çıkan SARS-COV-2'nin (Şiddetli Akut Solunum Sendromu yol açan Koronavirüs) neden olduğu COVID-19, kısa sürede dünya geneline yayılmış ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak kabul edilmiştir. Virüsler genellikle birincil faktördür, konak epitel dokusuna zarar vererek "ikincil bakteriyel enfeksiyonların" oluşumuna zemin hazırlar. Bu çalışma, Mart-Aralık 2020 tarihleri arasında COVID-19 yoğun bakım ünitesi (COVID-YBÜ) ve diğer yoğun bakım ünitelerinden alınan 219 suşta üreyen bakterilerin kan kültürleri ve antibiyotik duyarlılık test sonuçlarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bakteriler, geleneksel yöntemler ve VITEK-2 otomatik sistemler kullanılarak EUCAST kriterlerine göre değerlendirildi. Hastaların solunum yolu örneklerinden SARS-COV-2 RNA tayininde Bio-speedy COVID-19 RT qPCR kiti kullanıldı.

Kan kültürlerinden toplam 219 bakteri izole edildi (COVID-YBÜ'den 34, diğer yoğun bakım ünitelerinden 185). Diğer yoğun bakım ünitelerinden alınan 147si (%79,5) bakteri Gram negatif (*Klebsiella* spp. (n:46), *Escherichia coli* (n:28), *Pseudomonas* spp. (n:26), *Acinetobacter* spp. (n:18) idi.) ve

diğerleri), 38'i (%20,5) Gram pozitif (*Enterococcus* spp. (n:26), *Staphylococcus aureus* (n:11) ve diğerleri) olmuştur. COVID-YBÜ kaynaklı 19 (%55,8) bakteri Gram negatif (*Acinetobacter* spp. (n:11), *Klebsiella* spp. (n:4), *Escherichia coli* (n:3), *Pseudomonas* spp. (n:1) idi.) ve 14 (%44,2) Gram pozitif (*Enterococcus* spp. (n:12) ve *Staphylococcus aureus* (n:3)) olmuştur.

Diğer yoğun bakım ünitelerinde en sık saptanan türlerden; yaygın olarak kullanılan antibiyotikler *Acinetobacter* spp'ye dirençliydi (Meropenem %88,8, Colistin %0). *Klebsiella* spp. (Meropenem %10,8, Seftriakson %47,8, Siprofloksasin %28,2) *Enterococcus* spp. (Vankomisin %19,2) direnç saptandı. COVID-ICU *Acinetobacter* spp. (Meropenem %100, Colistin %0), *Klebsiella* spp. (Meropenem %50, Seftriakson %50, Siprofloksasin %75), *Enterococcus* spp. (Vankomisin %25) direnç saptanmıştı. Her üç *S. aureus* suşunun da metisiline dirençli olduğu bulundu.

Bakteriyel enfeksiyonların tedavisinde en önemli konulardan biri antimikrobiyal direncin artmasıdır. Antimikrobiyal direnç, esas olarak SARS-COV-2 enfeksiyonu için ampirik antimikrobiyal ajanların artan kullanımı ile ilişkilidir. COVID'in antimikrobiyal direnç üzerindeki etkilerini izlemek için daha kapsamlı araştırmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19 pandemisi, antibiyotik direnci, kan kültürü, yoğun bakım ünitesi

ABSTRACT

COVID-19 caused by the SARS-COV-2 (Severe Acute Respiratory Syndrome causing Coronavirus), which emerged in Wuhan province of China in December 2019, has spread across the world wide with in short period of time and has been considered as a pandemic by the World Health Organization. Viruses often the primary factor, cause damage to the host epithelial tissue, setting the stage for the formation of "secondary bacterial infections".

This study aims to evaluate blood cultures and antibiotic sensitivity test results of the bacteria grown in 219 strains from COVID-19 intensive care unit (COVID-ICU) and other intensive care units between March and December 2020. The bacteria were evaluated according to the EUCAST criteria using conventional methods and VITEK-2 automated systems. In the determination of SARS-COV-2 RNA from the respiratory tract samples of patients, Bio-speedy COVID-19 RT qPCR kit was used.

A total of 219 bacteria were isolated from blood cultures (34 from COVID-ICU, 185 from other intensive care units). 147 (79,5%) bacteria from other

intensive care units were Gram negative (*Klebsiella* spp. (n:46), *Escherichia coli* (n:28), *Pseudomonas* spp. (n:26), *Acinetobacter* spp. (n:18) and others), 38 (20,5%) were Gram positive (*Enterococcus* spp. (n:26), *Staphylococcus aureus* (n:11) and others). 19 (55,8%) bacteria from COVID-ICU were Gram negative (*Acinetobacter* spp. (n:11), *Klebsiella* spp. (n:4), *Escherichia coli* (n:3), *Pseudomonas* spp. (n:1)) and 14 (44,2%) Gram positive (*Enterococcus* spp. (n:12) and *Staphylococcus aureus* (n:3)).

Among the most common types found in other intensive care units; widely prevalent modern were subject to *Acinetobacter* spp (Meropenem 88.8%, Colistin 0%). *Klebsiella* spp. (Meropenem 10.8%, Ceftriaxone 47.8%, Ciprofloxacin 28.2%) *Enterococcus* spp. (Vancomycin 19.2%) resistance was detected. In COVID-ICU *Acinetobacter* spp. (Meropenem %100, Colistin %0), *Klebsiella* spp. (Meropenem 50%, Seftriakson 50%, Siprofloksasin 75%), *Enterococcus* spp. (Vancomycin 25%). All three *S. aureus* strains were found methicillin resistant.

One of the most important issue in treatment bacterial infections is increasing antimicrobial resistance. Antimicrobial resistance are mainly associated with the increased use of empirical antimicrobial agents for SARS-COV-2 infection. More extensive researches are needed to monitor COVID's effects on antimicrobial resistance.

Keywords: COVID-19 pandemic, antibiotic resistance, blood culture, intensive care unit

REFERENCES

- Weiss, SR. (2011). Coronavirus Pathogenesis, *Adv Virus Res* ;81, 85-164.
- Bai, Y. (2020). Presumed Asymptomatic Carrier Transmission of COVID-19, *Jama*, 323(14), 1406-1407.
- Su, S. (2016). Epidemiology, Genetic Recombination, and Pathogenesis of Coronaviruses. *Trends Microbiol*, 24, 490-502.
- Guan, WJ. (2020). Clinical Characteristics of Coronavirus Disease 2019 in China, *New England journal of medicine*, 382(18),1708-1720.
- Li, G. (2002). Coronavirus İnfections and İmmune Responses, *J. Med. Virol*, 92, 424-432.
- Bosch, AA. (2013). Viral and Bacterial İnteractions in the Upper Respiratory Tract. *PLoS Pathog*, 9, e1003057
- Bengoechea, JA. (2020).SARS-CoV-2, Bacterial Co-Infections, and AMR: The Deadly Trio in COVID-19?, *EMBO Mol Med*, 12(7),e12560.
- Cantón, R. (2020).Antimicrobial Resistance in ICUs: an Update in the Light of the COVID-19 pandemic, *Curr Opin Crit Care*, 26(5):433-441.

- Chen, N. (2020). Epidemiological and Clinical Characteristics of 99 Cases of 2019 Novel Coronavirus Pneumonia in Wuhan, China: a Descriptive Study. *Lancet*, 395,507–513.
- Guan, WJ. (2020).Clinical Characteristics of Coronavirus Disease 2019 in China, *N Engl J Med*, 382, pp, 1708
- Rawson, TM. (2020). Bacterial and Fungal Infection in Individuals with Coronavirus: A Rapid Review to Support COVID-19 Antimicrobial Prescribing. *Clinical Infection Dis*, 71,2459–2468.
- Li, J. (2020). Etiology and Antimicrobial Resistance of Secondary Bacterial Infections in Hospitalized Patients with COVID-19 in Wuhan, China: A Retrospective Analysis, *Resistance to Antimicrobial Infection Control*, 9, 153.
- Contou, D. (2020). Bacterial and Viral Coinfections in Patients with Severe SARS-CoV-2 Pneumonia Admitted to a French Intensive Care unit. *Ann Intensive Care*, 10, 119.
- Fu, Y. (2020). Secondary Bacterial Infections in Critically ill Patients with Coronavirus Disease 2019. *Open Forum Infect Dis*.7 , 220.
- Hughes, S. (2020). Moore Bacterial and Fungal Co-Infection in Hospitalized Patients with LSP COVID-19: A Retrospective Cohort Study in a UK Secondary Care Setting, *Clin Microbial Infection*, 26, 1395-1399.
- Lai, CC. (2021). Increased Antimicrobial Resistance During the COVID-19 Pandemic. *Int J Antimicrob Agents*, 57(4), 106324.

PANDEMİ HASTANESİNE BAŞVURAN HASTALARIN BİLGİSAYARLI TOMOGRAFİ VE PCR SONUÇLARININ KOVİD-19 AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF COMPUTED TOMOGRAPHY AND PCR RESULTS OF PATIENTS ADMITTED TO PANDEMIC HOSPITAL IN TERMS OF COVID-19

Gulay MACIN

*Beyhekim Training and Research Hospital, Department of Radiology, Konya,
gulaymacin@hotmail.com*

Salih MACIN

*Selçuk University Faculty of Medicine, Department of Medical Microbiology, Konya,
salihmacin@hotmail.com*

Ugur ARSLAN

*Selçuk University Faculty of Medicine, Department of Medical Microbiology, Konya,
drarslanugur@gmail.com*

ÖZET

COVID-19, öncelikle solunum sistemini etkileyen ve hızla yayılan, tüm dünyada pandemiye neden olan bulaşıcı bir hastalıktır. Pandemiye kontrol altına almak için hızlı tanı yöntemleri önem kazanmıştır. Pandemi sürecinde COVID-19 tanısında en önemli iki yöntem olarak ters transkripsiyon-polimeraz zincir reaksiyonu (RT-PCR) ve Bilgisayarlı Tomografi (BT) kabul edilmiştir. Çalışmalar, yanlış negatif RT-PCR testleri olan hastalarda toraks BT bulgularının COVID-19 tanısında yardımcı olduğunu kanıtlamıştır. Çalışmanın amacı, RT-PCR yöntemi ile COVID-19 tanısı konulan hastalarda Toraks BT ile anormal parankimal bulguların görünümünü ve dağılımını değerlendirmektir.

Aralık 2020 ile Şubat 2021 tarihleri arasında Konya Beyhekim Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne COVID-19 ön tanısı ile başvuran hastalar (n: 613) geriye dönük olarak değerlendirildi. Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji

Laboratuvarı tarafından COVID-19 şüphesi bulunan hastalardan alınan nazofaringeal ve boğaz sürüntü örneklerinden RT-PCR ile COVID-19 açısından değerlendirildi. COVID-19 PCR testi pozitif çıkan 361 hastanın toraks BT görüntüleri COVID-19 pnömonisi varlığı açısından değerlendirildi.

RT-PCR 613 hastanın 361'inde (%58) pozitif, 252'sinde (%42) negatifti. PCR pozitif olan hastaların 243'ünde (%64,8) pnömoni bulguları bulunurken, 118'inde akciğer parankiminin normal olduğu görüldü. RT-PCR testi negatif olan 252 hastanın 57'sinde (%22,6) anormal akciğer parankim bulguları bulunurken, 195'inde (%77,3) normal akciğer parankimi vardı. RT-PCR testine göre Toraks BT duyarlılığı %67 (%95 CI %62-72), özgüllük %77,3 (%95 CI %71-82), pozitif prediktif değer %81 (%95 CI 77-84), negatif prediktif değeri %62 (%95 GA %58-66) olmuştur. Çalışmamızda pozitif anormal parankim tutulumu olan 243 hastanın 234'ünde (%64,8) sağ akciğerde, 229'unda (%63,4) sol akciğerde ve 221'inde (%61,2) her iki akciğerde tutulum saptanmıştır. Üst lobların tutulum oranı %91,7, alt lobların tutulum oranı %95,8 olmuştur. Alt loblarda tutulum daha fazla olmakla birlikte istatistiksel olarak fark izlenmedi. Tek lob tutulumu olan hasta sayısı 21 (%9,5) iken, 5 lob tutulumu olan hasta sayısı 86 (%35) olmuştur. Her iki akciğerde tek lob tutulumu %9,4 iken; tek taraflı ve çoklu tutulum oranı %88 saptanmıştır. Her iki akciğerde çoklu lob tutulumu oranı %75 olarak saptanmıştır. Anormal parankimal bulgular çoğunlukla periferde lokalize olup 234 (%96) hastada, 136 (%55) hastada santral ve 134 (%55) hastada mikst (periferik ve santral) olarak saptandı. COVID-19 hastalarının akciğer bulgularının çoğunluğu (%90) buzlu cam tutulumu olmuştur. Hastaların %22'sinde konsolidasyon, %20'sinde konsolidasyonlu buzlu cam saptanmıştır. 34 hastada (%13,9) deli döşeme paterni, 61 (%25) hastada lineer opasite ve 19 (%7,8) hastada ters opasite halo görünümü görülmüştür.

COVID-19 pandemisi ile ilişkili artan küresel endişelerle birlikte, etkili hasta yönetimi ve tedavisi için tanısal görüntüleme özelliklerinin kapsamlı bir şekilde anlaşılması şarttır. COVID-19 şüphesi olan hasta popülasyonunda tipik görüntüleme özellikleri dikkatle yorumlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Bilgisayarlı Tomografi, PCR

ABSTRACT

COVID-19 is an infectious disease that primarily affects the respiratory system and spreads rapidly and causes a pandemic all over the world. Rapid diagnosis methods have gained importance in order to control the pandemic. Reverse transcription-polymerase chain reaction (RT-PCR) and Computed

Tomography (CT) have been accepted as the two most important methods in the diagnosis of COVID-19 during the pandemic process. Studies have proven that thorax CT findings are helpful in the diagnosis of COVID-19 in patients with false negative RT-PCR tests (1). The aim of the study is to evaluate the appearance and distribution of abnormal parenchymal findings by Thorax CT in patients diagnosed with COVID-19 by RT-PCR method.

Patients (n: 613) who applied to Konya Beyhekim Training and Research Hospital with the pre-diagnosis of COVID-19 between December 2020 and February 2021 were evaluated retrospectively. Samples from nasopharyngeal and throat swabs taken from patients with suspected COVID-19 were evaluated by RT-PCR in terms of COVID-19 by the Microbiology Laboratory of Selçuk University Medical Faculty. Thorax CT images of 361 patients who had positive COVID-19 PCR test were evaluated in terms of the presence of COVID-19 pneumonia.

RT-PCR was positive in 361 (58%) of 613 patients and negative in 252 (42%) patients. While 243 (64.8%) of the PCR positive patients had signs of pneumonia, 118 of them had normal lung parenchyma. While 57 (22.6%) of 252 patients with negative RT-PCR test had abnormal lung parenchymal findings, 195 (77.3%) had normal lung parenchyma. According to the RT-PCR test, Thorax CT sensitivity is 67% (95% CI 62-72%), specificity is 77.3% (95% CI 71-82%), positive predictive value 81% (95% CI 77-84), negative Its predictive value was 62% (95% CI 58-66%). In our study, 234 (64.8%) of 243 patients with positive abnormal parenchymal involvement were found to have an involvement in the right lung and 229 (63.4%) in the left lung and 221 (61.2%) in both lungs. there was no significant difference between them. The involvement rate of the upper lobes was 91.7%, and the involvement rate of the lower lobes was 95.8%. Although the involvement was more in the lower lobes, no statistical difference was observed. While the number of patients with single lobe involvement was 21 (9.5%), the number of patients with 5 lobe involvement was 86 (35%). While single lobe involvement was 9.4% in both lungs; unilateral and multiple involvement rate was 88%. The rate of multiple lobe involvement in both lungs was 75%. Abnormal parenchymal findings are mostly localized peripherally and detected in 234 (96%) patients, centrally in 136 (55%) and mixed (peripheral and central) in 134 (55%) patients. The majority (90%) of the lung findings of COVID-19 patients were ground glass (GGO). There was consolidation in 22% of the patients, and ground glass with consolidation in 20%. 34 patients (13.9%) had crazy-paving pattern, 61 (25%) patients had linear opacity, and 19 (7.8%) patients had reverse halo appearance.

With the growing global concerns associated with the COVID-19 pandemic, a comprehensive understanding of diagnostic imaging features is essential for effective patient management and treatment. In the patient population suspected for COVID-19, typical imaging features should be interpreted with caution.

Keywords: COVID-19, Computed Tomography, PCR

KAYNAKÇA

- Covid, C.(2020). Severe Outcomes Among Patients with Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) United States, February 12–March 16, 2020, *MMWR Morb Mortal Wkly Rep*, 69, 343-346
- Gorbalenya, AE. (2020). Severe Acute Respiratory Syndrome-Related Coronavirus: Classifying 2019-nCoV and Naming it SARS-CoV-2, *Nat Microbiol*, 5(4),536-544.
- Stokes, EK.(2020). Coronavirus Disease 2019 Case Surveillance, *MMWR Morb Mortal Wkly Rep*, 69 , pp, 759-765.
- Akçay ,Ş. (2020). Radiological Approaches to COVID-19 Pneumonia, *Turk J Med Sci*,50,604-610.
- Kim, JY.(2020).The First Case of 2019 Novel Coronavirus Pneumonia Imported Into Korea from Wuhan, China:İmplication for İnfection Prevention and Control Measures, *J Korean Med Sci*,35,e61.
- Ding , X. (2020). Chest CT Findings of COVID-19 Pneumonia by Duration of Symptoms.,*Eur J Radiol*, 127, 109009.
- Özdemir, M. (2020). COVID-19 Enfeksiyonunda Toraks Bilgisayarlı Tomogra Bulguları, *J Biotechnol and Strategic Health Res*, 1, 91-96.
- Pan,Y.(2020). Initial CT Findings and Temporal Changes in Patients with the Novel Coronavirus Pneumonia (2019-nCoV): A Study of 63 Patients in Wuhan, China, *Eur Radiol*, 30(6), 3306-3309
- Carlos, WG.(2020).Novel Wuhan (2019-nCoV) Coronavirus, *Am J Respir Care Med*,201(4),P7-P8.
- Chinese Society of Radiology.(2020). Radiological Diagnosis of New Coronavirus Infected Pneumonitis: Expert Recommendation from the Chinese Society of Radiology (First edition), *Chin J Radiol*, 54, E001.
- Paul, NS. (2004). Radiologic Pattern of Disease in Patients with Severe acute Respiratory Syndrome: the Toronto Experience, *Radio Graphics*, 24(2), 553–563.
- Ai, T. (2020). Correlation of Chest CT and RT-PCR Testing for Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) in China: A Report of 1014 Cases, *Radiology*, 296(2), E32-E40.
- Chung, M.(2020). CT İmaging Features of 2019 Novel Coronavirus (2019-nCoV), *Radiology* , 295(1), 202-207.
- Zhou, S. (2020). Imaging Features and Evolution on CT in 100 COVID-19 Pneumonia Patients in Wuhan, China, *Eur Radiol*, 30 (10), 5446-5454.
- Zhou, S.(2020). CT Features of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Pneumonia in 62 Patientsin Wuhan, China, *Am J Roentgenol*, 214, 1287-1294.

- Song, F. (2020). Emerging 2019 Novel Coronavirus (2019-nCoV) Pneumonia, *Radiology*, 295(1) 210-217.
- Liu, M. (2020). COVID-19 Pneumonia: CT Findings of 122 Patients and Differentiation from İnfluenza pneumonia, *Eur Radiol*, 30 (10), 5463-5469.
- Han,R. (2020). Early Clinical and CT Manifestations of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) P neumonia, *Am J Roentgenol*, 1-6.
- Salehi, S. (2020). Coronavirus Disease 2019 (COVID-19): A Systematic Review of Imaging Finding in 919 Patients, *Am J Roentgenol*, 215(1), 87-93
- Wu, J.(2020). Interpretation of CT Signs of 2019 Novel Coronavirus (COVID-19) Pneumonia, *Eur Radiol*, 30(10), 5455-5462.
- Jin, YH. (2020) . Zhongnan Hospital of Wuhan University Novel Coronavirus Management and Research Team; Evidence-Based Medicine Chapter of China International Exchange and Promotive Association for Medical and Health Care (CPAM). A rapid advice guideline for the diagnosis and treatment of 2019 novel coronavirus (2019-nCoV) infected pneumonia (standard version), *Mil Med Res* , 7, 4
- Kanne, JP.(2020). Chest CT findings in 2019 Novel Coronavirus (2019-nCoV) İnfections from Wuhan, China: Key Points for the Radiologist, *Radiology*, 295(1), 16-17.

COVID-19 SÜRECİNDE YAŞAM SONU BAKIM HİZMETLERİNDE GELİŞTİRİLEN TEKNOLOJİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF TECHNOLOGIES DEVELOPED IN END OF LIFE CARE SERVICES DURING COVID-19

Mustafa KARATAŞ

*İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü,
İstanbul, Türkiye, mustafakaratas83@gmail.com*

Merve Deniz PAK GÜRE

*Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Ankara, Türkiye,
mervedenizpak@gmail.com*

ÖZET

Yaşam sonu bakım servisleri, ölümü gerçekleştirmek üzere olan bireylere sunulan hizmetleri kapsamaktadır. Bu hizmetlerde yaşam sonu evresinde olan hastalara kendilerini rahat hissettirilmesi, hastanın ailesine ya da bakıcılarına gerekli psikososyal desteğin verilmesi ve diğer destek mekanizmalarının oluşturulması amaçlanmaktadır. Yaşam sonu bakım kapsamında hastalar için ailesi, yakınları ya da onlara bakım veren personelin desteği önem taşımaktadır. Ancak bilindiği üzere, dünyayı etkisi altına alan COVID-19 pandemisi sağlık hizmetlerini etkilemektedir. Sağlık hizmetleri sunan kurum ve kuruluşlarda özellikle terminal dönemde bulunan hastaların yakınları ile temasın kısıtlandığı ve yalnızca bir kişinin refakat için kalabilmesine müsaade edildiği görülebilmektedir. Bu kapsamda yaşam sonu bakımı verilen hastaların manevi desteklerinin olmaması ile birlikte yasal işlemlerinin halledilmesi noktasında yaşanan sorunlarda COVID-19 salgınının etkisinin olduğu görülmektedir. Bu sorunların çözümünde yaşam sonu bakım hizmetleri ile ilgili olarak teknoloji yardımıyla çevrimiçi platformların kurulduğu ve bu yolla deneyim ve bilgi aktarımı yapmak isteyen meslek elemanlarının olduğu bilinmektedir. Bu çalışmanın amacı, yaşam sonu bakım hizmetlerinde COVID-19 etkisi kapsamında geliştirilen teknolojilerin ortaya konulmasıdır.

Yaşam sonu hizmetlerinde hastaların yakınlarının ya da bakıcılarının sağlık kuruluşuna alınamamasından kaynaklı olarak yaşam sonu ünitele-
rinde bakım altında bulunan hastalar ile ilgili çeşitli teknolojik çalışmala-
rın varlığından bahsetmek mümkündür. Yapılan incelemelerde yaşam sonu
bakım için işlevsel araçların ve akıllı telefon uygulamalarının olduğu an-
laşılmıştır. Bu araçlar ve uygulamalar kapsamında hem hastaların hem de
yakınlarının yaşam kalitesinin artırılması amaçlanmıştır. Bunun yanında
ailelerin deneyimlerini anlamak, bakım yapanlara destek vermek ve stres al-
tında olan hastalara psikososyal destek vermek istenmiştir.

COVID-19 pandemisinin yaygınlaşması ile birlikte, ailelerin sağlık tedbir-
leri kapsamında hastalar ile beraber olamadıkları görülebilmektedir. Bundan
dolayı teknoloji, aileler için önemli ve avantajlı bir faktöre dönüşebilmekte-
dir. Hastaların yaşam sonu bakım hizmetleri alırken aileleri ile iletişimle-
rinin sağlanması önemli bir husustur. Hasta ziyaretlerine izin verilmemesi
ve sadece refakatçilerin olması hasta ile genel iletişimin kesilmesine neden
olabilmekte ve bundan dolayı teknolojik araçlara ihtiyaç duyulabilmektedir.
Bu türlü teknolojik araçların ve uygulamaların içeriğinden ve işlevsellikle-
rinden bahsetmek önem arz edebilmektedir. COVID-19 kapsamında yaşam
sonu bakım alan hastalar ile ilgili olarak özellikle yurt dışında dijital olarak
miras düzenleme ve ölüm sonrası yapılması istenilen işlemler ile ilgili web
sitelerinin bulunduğu görülebilmektedir. Bu web sitelerinde çevrimiçi avu-
kat danışmanlığı, ölüm sonrası planlamalar ve resmi evrakların doldurul-
ması sağlanabilmekte; canlı bağlantılar ile hastaların bu planlamaları yap-
malarına yardımcı olunabilmekte ve bunlar ile ilgili yasal işlemleri başlatma
gibi süreçler dijital platformlardan / web sitelerinden yapılabilmektedir. Bu
açıdan ölüm sonrası prosedürleri ve istekleri planlayan dijital bir ortamdan
bahsedilebilir. Bu kapsamda yaşam sonu bakım servislerinde kalan hastalar
kendilerine ait ölüm sonrası prosedürlerini, cenaze ve defin işlemlerini, resmi
belgelerin oluşturulmasını sağlayabilmekte ve bunu bir sunucuda saklayabil-
mektedir. Günümüzde birçok banka ve menkul kıymetler şirketleri hastala-
rın bu türlü düzenlemeleri için bu dijital platformlar ile işbirliği yapmaktadır.

Pandemi kapsamında geliştirilen bir diğer teknolojik araç ise akıllı tele-
fon uygulamalarıdır. Bu kapsamda özellikle aile içinde paylaşılması gereken
güzel hatıralar ile hasta ile geçirilen güzel zamanların ses kayıtlarının ol-
duğu ve sadece aile üyelerinin görebildiği uygulamalar geliştirilmiştir. Aile
üyeleri hasta ile ilgili hatıralarını ve iyi dileklerini bu uygulamalar üzerin-
den paylaşabilmekte ve resimleri paylaşırken aynı zamanda bunlara yorum
yapma imkanları olabilmektedir. Bu uygulamalar internet aracılığıyla dünya-
nın neresinde olursa olsun kullanılabileceğinden, aile üyelerinin her yerden

bağlanarak iletişim kurabildiği bir sağlayıcı halini almıştır. Örneğin, SAGA isimli bir uygulama kapsamında emeklilerle yapılan bir araştırmada yaşam sonrası en önemli paylaşılması gereken durumların ne olduğu sorulmuş, hayat deneyimlerinin mal varlığı bırakmaktan daha önemli olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu araştırmanın sonucunda kişilerin sonraki kuşaklara bırakmak istedikleri şu şekilde belirtilmiştir: %74 değerler ve hayat tecrübeleri, % 47 tavsiyeler ve yerine getirilmesi gereken sözler, % 43 duygusal değeri olan kişisel eşyalar ve %32 finansal ve emlak varlıkları.

Son olarak bazı özel şirketler yaşam sonu bakımı alan hastalar ile ilgili olarak özel kimlikler düzenlemişlerdir. Bu kimliklerde ölümün gerçekleşmesi durumunda yetkililere verilmesi gereken evrakların dijitaleri, aile üyelerinin iletişimi ile ilgili olarak bilgi kaynağı, hastanın kaybolması durumunda yapılacak işlemler, hastaların kendileri ile ilgili işlem yapmaya yetkili kıldığı aile üyesinin ya da yakınının bilgileri yer almaktadır. Bu çalışma ile aile üyelerinin etkilendikleri sorunların üstesinden gelinmesi, aile içindeki anlaşmazlıkların giderilmesi ve hasta ile ilgili ölüm sonrası yapılacak işlemlerde vicdani olarak sorumluluk duymayı engelleyecek prosedürlerin yer alması amaçlanmaktadır.

Sonuç olarak, her ne kadar bu teknolojik gelişmelerin ülkelerin hukuki yapılarına göre şekillendiği ve dizayn edildiği düşünülse de COVID-19 kapsamında hasta güvenliğinin sağlanması için her ülkenin kendi mevzuatlarının izin verdiği ölçüde bu türlü dijital hizmet sunucularının aktifleştirilmesi ve hizmete sunulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Yaşam sonu bakımı, Terminal Dönem, Teknoloji

ABSTRACT

End-of-life care services include services provided to individuals whose death is about to occur. These services, it is aimed to make patients in the end-of-life stage feel comfortable, provide the necessary psychosocial support to the patient's family or caregivers, and establish other support mechanisms. The support of family, relatives, or caregivers is important for patients in end-of-life care. However, as it is recognized, the COVID-19 pandemic that affects the world affects healthcare services. It can be marked that in institutions that provide healthcare services, contact with relatives of patients especially in the terminal period is restricted and only one person is allowed to stay for accompaniment. In this context, it is seen that the COVID-19 pandemic affects the problems experienced at the point of settling official procedures

together with the lack of moral support of patients who are given end-of-life care. It is known that in the solution of these problems, online platforms are established with the help of technology for end-of-life care services, and some professionals want to transfer experience and knowledge in this way. This study aims to reveal the technologies developed within the scope of COVID-19 effect in the end-of-life care services.

It is possible to mention the existence of various technological studies on patients under care in end-of-life units due to the inability of patients' relatives or caregivers to be admitted to the health institution at the end-of-life services. In the literature review, it was comprehended that there were functional tools and smartphone applications for end-of-life care. Within the scope of these tools and applications, it is aimed to increase the quality of life of both patients and their relatives. In addition, it was desired to understand the experiences of families, to support caregivers, and to provide psychosocial support to patients under stress.

With the spread of the COVID-19 pandemic, it can be seen that families cannot be with patients within the scope of health measures. Accordingly, technology can turn into a critical and advantageous factor for families. It is a crucial issue to ensure that patients communicate with their families while receiving end-of-life care services. Not allowing patient visits and receiving sole accompanying persons may cause the interruption of general communication with the patient and therefore technological tools may be needed. It may be substantial to talk about the content and functionality of such technological tools and applications. Regarding patients receiving end-of-life care within the scope of COVID-19, it can be seen that there are websites related to inheritance regulation and post-death procedures. On these websites, online lawyer counseling, post-mortem planning, and filling out official documents can be provided. Patients can be supported to develop these plans with vital connections, and processes such as initiating legal transactions related to them can be done from digital platforms/websites. In this respect, a digital environment that plans post-mortem procedures and requests can be mentioned. In this context, patients staying in end-of-life care services can provide their post-mortem procedures, funeral, and burial procedures, and produce official documents and stock them on a server. Today, many banks and securities companies collaborate with these digital platforms for patients to arrange this fairly.

Another technological tool developed within the scope of the pandemic is smartphone applications. In this context, applications have been developed

that include sound recordings of good memories that should be shared especially in the family and pleasant times expended with the patient and that only family members can see. Family members can share their memories and good wishes about the patient through these applications and have the opportunity to comment on them while sharing pictures. Since these applications can be used anywhere in the world via the internet, it has become a provider where family members can connect and communicate from anywhere. For example, in a study conducted with retirees within the scope of an application called SAGA, the most important post-life situations that should be shared were asked, and it was concluded that life experiences are more important than transferring assets. As a result of this research, what people want to leave to the next generations is stated as follows: 74% values and life experiences, 47% recommendations and promises to be fulfilled, 43% personal items with emotional value, and 32% financial and real estate assets.

In conclusion, some private companies have organized specific identities for patients receiving end-of-life care. In these identities, the digitals of the documents that should be given to the authorities in the event of death, the source of information regarding the communication of the family members, the actions to be taken in case of the disappearance of the patient, the information of the family member or relative authorized by the patients to take action on them. This study aims to overcome the problems afflicted by family members, to end the disputes within the family, and to include procedures that prevent conscientious responsibility in post-death procedures regarding the patient.

As a result, although it is concluded that these technological developments are affected and designed giving to the legal structures of the countries, it is recommended that such digital service providers be activated and put into service to the extent permitted by each country's legislation to ensure patient safety within the scope of COVID-19.

Keywords: COVID-19, End-of-life Care, Terminal Period, Technology

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN COVID-19 AŞISINA BAKIŞI

UNIVERSITY STUDENTS' LOOK AT THE COVID-19 VACCINE

Nazife AKMAN

*Kapadokya Üniversitesi, Kapadokya Meslek Yüksekokulu, Patoloji Teknikleri Programı,
Nevşehir, Türkiye, nazife.akman@kapadokya.edu.tr*

Ayşegül YILDIZ

*Kapadokya Üniversitesi, Kapadokya Meslek Yüksekokulu, Diyaliz Programı, Nevşehir,
Türkiye, aysegul.yildiz@kapadokya.edu.tr*

ÖZET

Giriş: COVID-19 ile mücadelede en etkili kalkan halkın hızlı aşılmasıdır. COVID-19 aşısı ile ilgili görüşleri değerlendirmek ve aşı hakkındaki mevcut görüşleri tespit ederek aşıya karşı olumlu bir bakış açısı geliştirmek pandeminin kontrol altına alınabilmesi için önemlidir.

Amaç: Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin COVID-19 aşısına yönelik tutumlarını belirlemek ve olası aşı tereddütü/kararsızlığı durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma tanımlayıcı tipte bir çalışmadır. Çalışmaya başlamadan önce Kapadokya Üniversitesi etik kurulundan etik kurul izni alınmıştır (Karar numarası: 2021.46, Tarih: 04.01.2021). Araştırmanın evrenini Kapadokya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksek Okulu ve Kapadokya Meslek Yüksek Okulu Sağlık Programlarında 2020-2021 akademik yılı güz döneminde eğitim gören 2409 öğrenci oluşturmuştur. Evreni bilinen örneklem hesaplaması ile % 95 güven düzeyinde 332 katılımcı örneklem grubuna dahil edilmiştir (Sönmez & Alacapınar, 2020). Araştırmada kullanılan anket formları WhatsApp aracılığı ile katılımcılara ulaştırılmıştır. Araştırma verileri 09.02.2021-11.02.2021 tarihleri arasında toplanmıştır. Veriler SPSS 27 paket programı ile analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlardan (sayı, yüzde, min-max değerleri, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %51,2'si (n=170) 18-20 yaş aralığında, %69,3'ü (n=230) kadın, %24,1'i (n=80) tıbbi laboratuvar teknikleri programı öğrencisi ve %52,4'ü (n=174) 2. sınıf öğrencisidir. Katılımcıların %90,7'sinin (n=301) kronik hastalığı bulunmamakta, %82,8'i (n=275) COVID-19 geçirmemiş ve %66,3'ünün (n=220) ailesinde COVID-19 geçiren bir yakını olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların %46,7'si (n=155) genel sağlık durumunu 'iyi' olarak ifade etmişlerdir. COVID-19 ile ilgili bazı ifadelerin sunulduğu soruda katılımcıların %53,9'u (n=179), "Hastalanırsam bunu hafif bir şekilde atlatacağımı düşünüyorum" ifadesine katıldıklarını bildirmişlerdir. Katılımcıların %76,6'sı (n=254) aşı ile ilgili yan etki nedeniyle endişe duyduklarını, %66'sı (n=219), aşıların içeriğinden endişe duyduklarını, %64,5'i (n=214) aşının etkinliğinden, %62,3'ü (n=219) ise aşı ile ilgili testlerin güvenilirliğinden endişe duyduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların COVID-19 Aşısına Yönelik Tutumlar Ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamaları $3,18 \pm 0,76$ olarak bulunmuştur.

Sonuç: Bulgularımız öğrencilerin aşıya karşı olumlu bir tutuma sahip olduklarını gösterdi ancak yine de bazı endişeleri vardı. Öğrencilerin endişelerini gidermek, aşının etkinliğini şeffaf bir şekilde açıklamak ve aşı kararsızlığının altında yatan nedenleri daha iyi anlamak için daha kapsamlı çalışmaların tasarlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aşı kararsızlığı, COVID-19 aşısı, Üniversite öğrencileri, Tutum

ABSTRACT

Introduction: The most effective shield in the fight against COVID-19 is the rapid vaccination of the people. It is important to evaluate the opinions about the COVID-19 vaccine and to develop a positive perspective on the vaccine by identifying the current opinions about the vaccine in order to control the pandemic.

Aim: This study was aimed to determine the attitudes of university students towards the COVID-19 vaccine and to reveal possible vaccine hesitancy/indecision.

Method: This study is a descriptive study. This study was approved by Cappadocia University Research Ethics Committee (Decision number: 2021.46, Date: 04.01.2021). The universe of the research consisted of 2409 students studying at the Cappadocia University School of Health Sciences and Cappadocia Vocational School Health Programs in the fall semester of the 2020-2021 academic year. With the sample calculation of the known universe, 332

participants were included in the sample group at a 95% confidence level (Sönmez & Alacapınar, 2020). The questionnaire forms used in the research were delivered to the participants via WhatsApp. Research data were collected between 09.02.2021 and 11.02.2021. The data were analyzed with the SPSS 27 package program. While evaluating the data, descriptive statistical methods (number, percentage, min-max values, mean, standard deviation) were used.

Results: 51.2% (n=170) of the participants were between the ages of 18-20, 69.3% (n=230) were female, 24.1% (n=80) were medical laboratory techniques program students, and 52% were ,4 of them (n=174) are 2nd year students. 90.7% (n=301) of the participants did not have a chronic disease, 82.8% (n=275) did not have COVID-19, and 66.3% (n=220) had a relative with COVID-19 in their family found not to exist. 46.7% (n=155) of the participants expressed their general health status as 'good'. In the question in which some statements about COVID-19 were presented, 53.9% of the participants (n=179) stated that they agreed with the statement "I think if I get sick, I will overcome it mildly". 76.6% (n=254) of the participants were worried about the side effects related to the vaccine, 66% (n=219) were worried about the content of the vaccines, 64.5% (n=214) about the effectiveness of the vaccine, 62.3% (n=219) stated that they were concerned about the reliability of vaccine-related tests. The total mean score of the participants from the Attitudes Towards COVID-19 Vaccine Scale was found to be 3.18 ± 0.76 .

Conclusion: Our findings showed that the students had a positive attitude towards the vaccine, but they still had some concerns. It is recommended to design more comprehensive studies to address students' concerns, explain the effectiveness of the vaccine in a transparent manner, and better understand the underlying causes of vaccine instability.

Keywords: Vaccine indecision, COVID-19 vaccine, University students, Attitude

KAYNAKLAR

Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2014). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri: Anı Yayıncılık*.

ALT SOLUNUM YOLU KÜLTÜRLERİNİN COVID-19 PANDEMİSİ ÖNCESİ VE SÜRESİNCE DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF LOWER RESPIRATORY TRACT CULTURES BEFORE AND DURING COVID-19 PANDEMIC

Salih MAÇİN, Rugıyya SAMADZADE, Hatice TÜRK DAĞI,
Uğur ARSLAN

Selcuk University, Faculty of Medicine, Department of Medical Microbiology, Konya,
salihmacin@hotmail.com, rukiyesamadzade@gmail.com, haticeturkdagi@yahoo.com,
drarslanugur@gmail.com

ÖZET

Yoğun bakım üniteleri ve kliniklerde hastane enfeksiyonları arasında solunum yolu enfeksiyonları çok yaygındır. Ayrıca yoğun bakım ünitelerinde ventilatör ilişkili pnömoniye (VAP) bağlı ölüm oranının çok yüksek olduğu bilinmektedir. Bu çalışmanın amacı, COVID-19 pandemisi öncesi ve sırasında solunum yolu örneklerinin kültür sonuçları ve antibiyotik direnci değerlendirilmiştir.

Solunum yolu örnekleri; bronkoalveolar lavaj (BAL), balgam, plevral, endotrakeal aspirat (ETA) yoğun bakım ünitelerinden ve kliniklerden steril numune kapları ile gönderilmiştir. Gönderilen alt solunum yolu örnekleri mikroskopik olarak boyandı ve yaygın ve spesifik agarlarda ekilmiştir. Bakterilerin Mart 2019-Aralık 2019 ile Mart 2020 ve Aralık 2020 tarihleri arasında VITEK 2 otomatik tanımlama sistemi kullanılarak tanımlanması ve antibiyotik duyarlılıkları belirlenerek dönemler karşılaştırılmıştır. Elde edilen antibiyotik duyarlılık sonuçları, Avrupa Antimikrobiyal Duyarlılık Testi (EUCAST) kriterlerine göre değerlendirilmiştir.

2019 yılında; *Acinetobacter baumannii*, *Klebsiella pneumoniae*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Escherichia coli*, *Stenotrophomonas maltophilia*, *Staphylococcus aureus* ve *Streptococcus pneumoniae* (n:177, 92, 74, 31, 23, 19 ve 15 izolat) tanımlanmıştır. 2020 yılında en yaygın izolatlar *K. pneumoniae*, *A.*

baumannii, *S. aureus*, *S. maltophilia*, *E. coli* ve *P. aeruginosa* (n:16, 11, 4, 4, 3 ve 3 izolat) olmuştur. 2019 yılında *A. baumannii* (Meropenem %95,1; Kolistin %1,1) ve *K. pneumoniae* (Seftriakson (%78,2), Meropenem (%58,6), Kolistin (%32,6), Levofloksasin (%6,5) antibiyotiklere direnç saptanmıştır. Ayrıca 2020 yılında *K. pneumoniae* (Seftriakson (81,2)), Meropenem (%62,5), Kolistin (%18,7), Levofloksasin (%0) ve *A. baumannii*'de (Meropenem (%81), Colistin (%0)) antibiyotik direnci saptanmıştır.

Pandemi döneminde solunum yolu kültürlerinde izole edilen ajan sayılarında belirgin azalma olduğu gözlenmiştir. Sonuç olarak alt solunum yolu enfeksiyonlarının tedavisi özellikle yoğun bakım hastalarında oldukça zordur ve temas izolasyonu gibi enfeksiyon kontrol önlemleri daha sıkı uygulanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19 Pandemisi, Ntibiyotik Direnci, Bronko-alveolar Lavaj Kültürü, Endotrakeal Aspirat Kültürü, Yoğun Bakım Üniteleri

ABSTRACT

Respiratory tract infections are very common among hospital infections in intensive care units and clinics. In addition, it is known that the mortality rate of ventilator-associated pneumonia (VAP) is very high in intensive care units. The aim of study is to evaluate culture results of respiratory tract samples and antibiotic resistance of bacteria before and during COVID - 19 pandemic.

Respiratory tract samples; bronchoalveolar lavage (BAL), sputum, pleural, endotracheal aspirate (ETA) sent from intensive care units and clinics with sterile sample containers. The sent lower respiratory tract samples were stained microscopically and cultured on common and specific agars. The identification and antibiotic susceptibilities of bacteria between March 2019 - December 2019 and March 2020 and December 2020 were determined using VITEK 2 automated identification system and the periods were compared. The antibiotic susceptibility results obtained were evaluated according to the European Committee on Antimicrobial Susceptibility Testing (EUCAST) criteria.

In 2019, *Acinetobacter baumannii*, *Klebsiella pneumoniae*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Escherichia coli*, *Stenotrophomonas maltophilia*, *Staphylococcus aureus* and *Streptococcus pneumoniae* (n:177, 92, 74, 31, 23, 19 and 15 isolates) were identified. In 2020, the most common isolates were *K. pneumoniae*, *A. baumannii*, *S. aureus*, *S. maltophilia*, *E. coli* and *P. aeruginosa* (n:16, 11, 4, 4, 3, and 3 isolates). Antibiotic resistance was detected against *A. baumannii* (Meropenem 95,1%; Colistin 1,1%) and *K. pneumoniae* (Ceftriaxone (78,2%), Meropenem (58,6%), Colistin (32,6%), Levofloxacin (6,5%)) isolates in 2019.

In addition, antibiotic resistance was identified in *K. pneumoniae* (Ceftriaxone (81,2), Meropenem (62,5%), Colistin (18,7%), Levofloxacin (0%)) and *A. baumannii* (Meropenem (%81,8), Colistin (%0)) strains in 2020.

It was observed that there was a significant decrease in respiratory tract cultures and the numbers of isolated agents during the pandemic period. As a result, the treatment of lower respiratory tract infections is very difficult, especially in intensive care patients, and infection control measures such as contact isolation should be applied more strictly.

Keywords: COVID-19 Pandemic, Antibiotic Resistance, Bronchoalveolar Lavage Culture, Endotracheal Aspirate Culture, Intensive Care Units

KAYNAKÇA

- Team NCPERC.(2020). Vital Surveillances: The Epidemiological Characteristics of an Outbreak of 2019 Novel Coronavirus Diseases (COVID-19)-China,China CDC Weekly,2(8),113-122.
- Auld, SC.(2020). ICU and Ventilator Mortality Among Critically Ill Adults with Coronavirus Disease 2019, Crit Care Med,26(10), 1097.
- Fan, E. (2018). Acute Respiratory Distress Syndrome: Advances in Diagnosis and Treatment, JAMA, 319(7), 698-710.
- Aybar, M. (2001). Dahili Yoğun Bakım Ünitesinde Ventilator İlişkili Pnömoni Epidemiyolojisi, Yoğun Bakım Derg, 1(1),41-46.
- Ronald, NR. (2010). Microbial Etiologies of Hospital-Acquired Bacterial Pneumonia and Ventilator Associated Bacterial Pneumonia,Clinical Infectious Diseases, 51(S1):S81– S87.
- Kett, DH.(2011). Implementation of Guidelines for Management of Possible Multidrug-Resistant Pneumonia in Intensive Care: An Observational, Multicentre Cohort Study, Lancet Infect Dis, 11, 181–89.
- Zilberberg, MD. (2008). Antimicrobial Therapy Escalation and Hospital Mortality Among Patients with Health-Care Associated Pneumonia: A Single-Center experience, Chest 134, 963-968.
- Şafak, B. (2007).Ventilatörle İlişkili Pnömoni Tanısında Endotrakeal Aspirat Sonuçları: 2004-2006 yılları Sonuçları, ANKEM, 21(2):81-85.
- Beardsley, JR.(2006). Using Local microbiologic Data to Develop Institution-Specific guidelines for the Treatment of Hospital-Acquired pneumonia, CHEST, 130, 787–793
- Gulhan , B. (2020), Yoğun Bakım Ünitelerinden Gönderilen Derin Trakeal Aspirat Kültürlerinin 3 Yıllık Değerlendirmesi ve Covid-19 Pandemisi Sonrası Değişiklikler, Turkey Society for Microbiology Online Microbiology Symposium Proceedings Book, 16-18.
- Dede, B. (2014). The Evaluation of Cultures of Deep Tracheal Aspirates in Intensive Care Unite, Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıp Dergisi, 54 (1), 15-20 .
- William, GL. (2020). Ventilator-associated pneumonia (VAP) caused by carbapenem-resistant *Acinetobacter baumannii* in patients with COVID-19: Two problems, one solution?, Medical Hypotheses, 144, 110139.

İMMÜN SİSTEMİMİZİN VİRÜSLERLE SAVAŞI; SARS- CoV2 ÖRNEĞİ

FIGHT OF THE IMMUNE SYSTEM AGAINST VIRUSES; SARS-COV-2 EXAMPLE

Zeynep AKİDAĞI

*Kapadokya Üniversitesi, Kapadokya Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Laboratuvar Teknikleri
Programı, Nevşehir, Türkiye, zeynep.akidagi@kapadokya.edu.tr*

ÖZET

Virüs terimi ilk kez 1599 yılında “zehir” anlamında kullanılmıştır. Virolojideki ilk önemli keşif 1796 yılında Jenner’ in bulduğu çiçek aşısıdır. Virüsler, hücresel organizasyonu olmayan hücre içi parazitlerdir. Replikasyon ile çoğalır. Tek tip Nükleik asit içerir. Antibiyotığa dirençli, interferona duyarlı en küçük enfeksiyon etkenidir. Boyutları 20- 300 nm arasında değişmektedir. Zarflı ya da zarfsız olabilirler. Zarflı virüsler konak hücre membranından tomurcuklanarak ayrılırken zarfsız virüsler konak hücreyi otoliz ederek konaktan ayrılır. Isı, radyasyon, pH değişiklikleri ve bazı kimyasallara karşı duyarlılıkları zarflı olup olmamalarına göre farklılık gösterir. Virüslerin canlı dışındaki formları virion olarak bilinirken bakterileri enfekte eden grupları ise bakteriyofaj olarak tanımlanır. Akut viral enfeksiyonlarda konağın immün yanıtı virüsü tamamen temizlerken bazen hayat boyu kalıcı bağışıklık bırakır. Latent enfeksiyonda immün cevaba rağmen virüsler bazı hücrelerde hayat boyu kalır ve zaman zaman reaktif olurlar. İmmün yanıtın tipi, süresi ve şiddeti virüsün konak ile ilişkisine (litik enf., persistan enf. ve latent enf.) bağlıdır.. Virüs enfeksiyonda virülans önemlidir. Virülans patojenitenin derecesidir. Eğer bir virus düşük miktarlarda bile konağı enfekte edebiliyor (düşük enfektif doz), konağın immün yanıtını aşabiliyor, hızla replike olarak birçok organa yayılabiliyor (invazyon) ve ciddi bir hastalık oluşturabiliyorsa virülansı yüksek olarak adlandırılır. Konakta virüse karşı gelişen bağışıklıkta doğal ve kazanılmış immün yanıt mekanizmaları rol oynar. Bu mekanizmalar, immün yanıtın senkronize bir şekilde verdiği tepkiyle virüslerle savaşta önemli görevler üstlenir. İmmün sistemimiz

COVID19 etmeni olan SARS-CoV2 virüsü ile de bu mekanizmaları kullanarak mücadele etmeye çalışır.

Anahtar Kelimeler: SARS-CoV-2, COVID19, Virüsler, İmmün Sistem

ABSTRACT

The term virus was first used in the sense of “poison” in 1599. The first important discovery in virology was the smallpox vaccine made by Jenner in 1796. Viruses are intracellular parasites with no cellular organization. It reproduces by replication. It contains a single type of Nucleic acid. It is the smallest antibiotic-resistant, interferon-sensitive infectious agent. Their sizes vary between 20 and 300 nm. They can be enveloped or non-enveloped. Enveloped viruses leave the host cell membrane by budding, while non-enveloped viruses leave the host by autolyzing the host cell. Their sensitivity to heat, radiation, pH changes, and some chemicals differ depending on whether they are enveloped or not. Non-living forms of viruses are known as virions, while groups that infect bacteria are defined as bacteriophages. In acute viral infections, the immune response of the host completely clears the virus, sometimes leaving permanent immunity for life. Despite the immune response in latent infection, viruses remain in some cells for life and are occasionally re-activated. The type, duration and severity of the immune response depend on the relationship of the virus with the host (lytic inf., persistent inf. and latent inf.). Virulence is important in virus infection. Virulence is the degree of pathogenicity. If a virus can infect the host even in low amounts (low infective dose), exceed the host’s immune response, replicate rapidly, spread to many organs (invasion), and cause serious disease, it is called high virulence. Innate and acquired immune response mechanisms play a role in the immunity developed in the host against the virus. These mechanisms take on important tasks in the fight against viruses with the synchronized response of the immune response. Our immune system also tries to fight the SARS-CoV2 virus, which is a covid19 agent, by using these mechanisms.

Key Words: SARS-CoV-2, COVID19, Viruses, Immun system

KAYNAKÇA

- Alcami, A., & Koszinowski, U. H. (2000). Viral mechanisms of immune evasion. *Trends in microbiology*, 8(9), 410-418.
- Arda, M. (2000). Bakteriyal İzolasyon, İdentifikasyon. Temel Mikrobiyoloji, 28. Bölüm. Medisan Yayın Serisi, No: 46, genişletilmiş 2. baskı. *Medisan Yayınevi, Ankara*, 268-272.

- Ayhancı, T., & Altındış, M. (2020). COVID-19 İmmünopatogenezi ve Sitokin Fırtınası. *Journal of Biotechnology and Strategic Health Research*, 4, 65-69.
- Crnković-Mertens, I., Messerle, M., Milotić, I., Szepan, U., Kučić, N., Krmpotić, A., ... & Koszinowski, U. H. (1998). Virus attenuation after deletion of the cytomegalovirus Fc receptor gene is not due to antibody control. *Journal of virology*, 72(2), 1377-1382.
- Everett, H., & McFadden, G. (1999). Apoptosis: an innate immune response to virus infection. *Trends in microbiology*, 7(4), 160-165.
- Farrell, P. J. (1998). Signal transduction from the Epstein-Barr virus LMP-1 transforming protein. *Trends in microbiology*, 6(5), 175-177.
- Feng, P., Moses, A., & Früh, K. (2013). Evasion of adaptive and innate immune response mechanisms by γ -herpesviruses. *Current opinion in virology*, 3(3), 285-295.
- Gelderblom, H. R. (1996). Structure and classification of viruses. *Medical Microbiology*. 4th edition.
- Hengel, H., Brune, W., & Koszinowski, U. H. (1998). Immune evasion by cytomegalovirus—survival strategies of a highly adapted opportunist. *Trends in microbiology*, 6(5), 190-197.
- Jia, H. P., Look, D. C., Shi, L., Hickey, M., Pewe, L., Netland, J., ... & McCray Jr, P. B. (2005). ACE2 receptor expression and severe acute respiratory syndrome coronavirus infection depend on differentiation of human airway epithelia. *Journal of virology*, 79(23), 14614-14621.
- Kabil, A. O. E. (2020). Virüslerin Özellikleri ve Pandemi Süreçlerinde (COVID-19) İklimlendirme Sistem Parametrelerinin Değerlendirilmesi.
- Kobyakov, G., & Gurina, O. (2020). Dendritic cell vaccines in neurological oncology. *Burdenko's Journal of Neurosurgery*, 76
- Lalani, A. S., Barrett, J. W., & McFadden, G. (2000). Modulating chemokines: more lessons from viruses. *Immunology today*, 21(2), 100-106.
- Nile, S. H., Nile, A., Qiu, J., Li, L., Jia, X., & Kai, G. (2020). COVID-19: Pathogenesis, cytokine storm and therapeutic potential of interferons. *Cytokine & growth factor reviews*, 53, 66-70.
- Petitdemange, C., Wauquier, N., Rey, J., Hervier, B., Leroy, E., & Vieillard, V. (2014). Control of acute dengue virus infection by natural killer cells. *Frontiers in immunology*, 5, 209.
- Schett, G., Sticherling, M., & Neurath, M. F. (2020). COVID-19: risk for cytokine targeting in chronic inflammatory diseases?. *Nature Reviews Immunology*, 20(5), 271-272.
- Tortorella, D., Gewurz, B. E., Furman, M. H., Schust, D. J., & Ploegh, H. L. (2000). Viral subversion of the immune system. *Annual review of immunology*, 18(1), 861-926.
- Tizard, I. R. (2020). Interferons. In *Cytokines in animal health and disease* (pp. 1-58). CRC Press.

FİZİKSEL İNAKTİVİTENİN DİSMENOREYE ETKİSİ

THE EFFECT OF PHYSICAL INACTIVITY ON DYSMENORRHEA

Deniz TUĞYAN AYHAN

*Kapadokya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon
Bölümü, Nevşehir, Türkiye. deniz.ayhan@kapadokya.edu.tr*

Ayşegül YILDIZ

*Kapadokya Üniversitesi, Kapadokya Meslek Yüksekokulu, Diyaliz Programı, Nevşehir,
Türkiye, aysegul.yildiz@kapadokya.edu.tr*

Buket BÜYÜKTURAN

*Ahi Evran Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu, Kırşehir, Türkiye
buketbuyukturan@ahievran.edu.tr*

Öznur BÜYÜKTURAN

*Ahi Evran Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu, Kırşehir, Türkiye
obuyukturan@ahievran.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Dismenore hem dünyada hem ülkemizde kadınları olumsuz yönde etkileyen ve sıklıkla görülen bir sağlık sorunudur.

Amaç: Bu çalışmada fiziksel inaktivitenin dismenore üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışmamızın örneklemini Kapadokya Üniversitesi'nde öğrenim gören dismenoreli bireyler oluşturmuştur. Bireylerin fiziksel aktivite düzeyleri, Uluslararası Fiziksel Aktivite- Kısa Form (UFAA) ile menstruasyon semptomları, Menstruasyon Semptom Ölçeği (MSÖ) ile dismenore şiddetleri ise Vizüel Analog Skala (VAS) ile değerlendirilmiştir. Bireylerin pandemi öncesi (Şubat 2020) ve pandemi sürecindeki (Ocak 2021) verileri karşılaştırılmıştır.

Bulgular: Çalışmamıza katılan 85 bireylerin %96,5'i (82) yaş aralığındadır. Dismenoreli bireylerin boy uzunlukları $165,42 \pm 5,50$ (cm) ve ağırlıkları $60,00 \pm 9,31$ (kg) idi. Bireylerin pandemi öncesi UFAA puanları $1274,67$

$\pm 1232,26$ iken pandemi sürecindeki puanları $898,08 \pm 896,85$ idi. Pandemi öncesi, MSÖ toplam puanları; $74,01 \pm 13,09$ olan bireylerin pandemi sürecindeki puanları $75,71 \pm 16,96$ olarak tespit edildi. VAS skorları pandemi öncesi $6,23 \pm 1,78$ iken pandemi sürecinde $7,20 \pm 1,63$ olarak belirlendi. Pandemi öncesi verilerden elde edilen bilgilere göre; menstruasyon semptom ölçeği ile fiziksel aktivite düzeyleri arasında ilişkiye bakıldığında ($r: 0,05$, $p: 0,59$) herhangi bir korelasyon bulunmamaktadır. Pandemi sürecindeki verilerden elde edilen bilgilere göre; menstruasyon semptom ölçeği ile fiziksel aktivite düzeyleri arasında ilişkiye bakıldığında ($r: 0,08$, $p: 0,45$) herhangi bir korelasyon bulunmamaktadır.

Sonuç: Pandeminin etkisine bağlı olarak; dismenoreli 85 bireyin fiziksel aktivite düzeylerinde düşme görülmüştür. Menstruasyon semptom ölçeği toplam puanındaki ve VAS skorlarındaki artış dismenorenin, pandemi sürecinde daha şiddetli yaşandığını ifade etmektedir. Pandemi koşullarında bireysel egzersizler ve aktiviteler ile kişilerin fiziksel seviyeleri artırılmalı ve dismenorenin olumsuz etkisi minimele indirilmeye çalışılmalıdır. Menstruasyon semptom ölçeği ile fiziksel aktivite düzeyleri arasında korelasyon tespit edilmemesinin sebebi örneklemimizin fiziksel aktivite düzeyinin düşüklüğü ile ilişkili olabilir. Pandeminin, kadın sağlığında önemli yeri olan dismenoreye etkisinin daha detaylı araştırılması için geniş örneklem gruplarında ve daha kapsamlı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Dismenore, Fiziksel İnaktivite, Üniversite Öğrencileri.

ABSTRACT

Introduction: Dysmenorrhea is a common health problem that affects women negatively both in the world and in our country.

Aim: This study aimed to examine the effect of physical inactivity on dysmenorrhea.

Materials and Methods: The sample of our study consisted of individuals with dysmenorrhea studying at Kapadokya University. Individuals' physical activity levels, menstrual symptoms and severity of dysmenorrhea were assessed with "International Physical Activity Questionnaire-Short Form (IPAQ-SF)", "Menstruation Symptom Questionnaire (MSQ)" and "Visual Analogue Scale (VAS)", respectively. Pre-pandemic (February 2020) and pandemic data (January 2021) were compared.

Results: 96.5% (82) of the 85 individuals participating in our study are in the age range. The height of the individuals with dysmenorrhea was 165.42

± 5.50 (cm) and their weight was 60.00 ± 9.31 (kg). While the UFAA scores of the individuals before the pandemic were 1274.67 ± 1232.26 , their scores during the pandemic process were 898.08 ± 896.85 . Pre-pandemic, MSÖ total scores; The scores of the individuals who were 74.01 ± 13.09 during the pandemic process were determined as 75.71 ± 16.96 . While VAS scores were 6.23 ± 1.78 before the pandemic, it was determined as 7.20 ± 1.63 during the pandemic process. According to the information obtained from pre-pandemic data; When looking at the relationship between the menstrual symptom scale and physical activity levels ($r: 0.05$, $p: 0.59$), there is no correlation. According to the information obtained from the data during the pandemic process; When looking at the relationship between the menstrual symptom scale and physical activity levels ($r: 0.08$, $p: 0.45$), there is no correlation.

Conclusion: Depending on the impact of the pandemic; there was a decrease in the physical activity levels of 85 individuals with dysmenorrhea. The increase in the menstrual symptom scale total score and the VAS scores show that dysmenorrhea is more severe during the pandemic process. Individuals' physical levels should be increased with individual exercises and activities in pandemic conditions and the negative effects of dysmenorrhea should be minimized. The reason why there was no correlation between the menstrual symptom scale and physical activity levels may be related to the low physical activity level of our sample. In order to investigate the effect of pandemic on dysmenorrhea, which has an important place in women's health, more comprehensive studies with larger sample groups are needed.

Keywords: Dysmenorrhea, Physical Inactivity, University Students.

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE EV-OFİS SİSTEMİ İLE ÇALIŞAN BİREYLERİN AKTİVİTE VE ROL KATILIMLARININ İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF ACTIVITY AND ROLE PARTICIPATION OF INDIVIDUALS WORKING WITH HOME-OFFICE SYSTEM IN THE COVID-19 PANDEMIC

Dilara KARATAŞ

*Biruni Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, Türkiye,
dilara_karatas1999@hotmail.com*

Suzan KAYA EVSEN

*Biruni Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, Türkiye,
sevsen@biruni.edu.tr*

Gülşah ZENGİN

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Kozaklı MYO, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü,
Türkiye, gulsahzengin@nevsehir.edu.tr*

Hülya KAYIHAN

*Biruni Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, Türkiye,
hkayihan@biruni.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Son yıllarda birçok bilim insanı tarafından araştırma konusu olan Ev-Ofis (Home Ofis) kavramı, Covid-19 salgını ile işletmeler için alternatif bir strateji haline gelmiştir. Covid-19 salgını birçok işletmenin çalışma yöntemlerini ve kültürlerini değiştirmesinde etkili olurken, salgının yayılmasını önlemek amacıyla alınan tedbirler kapsamında evden çalışma modeli dünyadaki birçok ülkede geçerli bir çalışma yöntemi olmuştur. Bu kişiler ofis ortamından ev ortamına geçtiklerinde günlük rutinlerinde birçok değişiklik meydana gelmiştir. Bu çalışma Covid-19 pandemisinin insanların aktivite ve rol katılımlarını nasıl etkilediğini incelemek amacıyla planlanmıştır.

Yöntem: Çalışmaya 25-45 yaş aralığında bulunan ve Covid-19 pandemi sürecinde ev-ofis sistemi çalışan 15 birey (araştırma grubu) ve ofis sisteminde çalışan 15 birey (kontrol grubu) dâhil edildi. Bireylerin demografik bilgileri kaydedildi. Bireylerin aktivite ve rol katılımları İnsan Aktivite-Rol Modeli Tarama Aracı (MOHOST) ve Aktivite Öz Değerlendirmesi (OSA) ile değerlendirildi. Araştırma ve kontrol grubunda yer alan katılımcıların aktivite ve rol katılımları arasındaki fark Mann Whitney U Testi ile analiz edildi.

Bulgular: Araştırma grubundaki katılımcıların yaş ortalamaları $28,47 \pm 4,79$ yıldır ve 9'u (%60) kadın, 6'sı (%40) erkekti; kontrol grubundaki katılımcıların ise yaş ortalamaları $28,93 \pm 6,63$ yıldır ve 13'ü (%86,7) kadın, 2'si (%13,3) erkekti. Araştırma grubundaki bireyler ile kontrol grubunda bulunan bireylerin MOHOST toplam puanı ve aktivite ve rol ile ilgili motivasyon, iletişim ve etkileşim becerileri, süreç ve motor becerileri alt alanlarının her birinde arasında istatistiksel olarak anlamlı derecede fark olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Araştırma ve kontrol grubunda bulunan katılımcıların OSA yeterlilik ve OSA önemlilik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Sonuç: Çalışmamızda Covid-19 pandemisinde ev-ofis sistemine çalışan bireyler ve ofis sisteminde çalışan bireyler karşılaştırılmış; aktivite ve rol katılımları arasındaki fark incelenmiştir. Ev-ofis sisteminde çalışan bireylerin aktivite ve rol katılımlarının ofis sisteminde çalışan bireylere göre daha iyi olduğu görülmüş; en çok gelişme kaydedilen becerilerin ise aktivite-rol için motivasyon ve motor beceriler olduğu görülmüştür. Ev-ofis sisteminde çalışan bireylerin evde kendilerine daha fazla zaman ayırdıklarından dolayı yeni hobi edindikleri, spor vs. gibi aktivitelere yönelediklerini bildirmişlerdir. Bu alt parametrelerdeki anlamlı farkın bu durumlardan kaynaklanabileceğini düşünmekteyiz. Ofis sisteminde çalışan bireylerin aktivite ve rol katılımlarının daha zayıf olmasının sebebi ofiste çalışma süresinden kaynaklanabilir. Çalışmamıza katılan katılımcıların farklı mesleklere sahip olması ve örneklem sayısının azlığı çalışmamızın bir limitasyonudur. İleriki çalışmalarda daha geniş örneklem grubunun yer aldığı ve benzer meslek gruplarını içeren çalışmaların yapılmasını önermekteyiz.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Ev, Ofis, Aktivite, Rol.

ABSTRACT

Introduction: The concept of Home Office, which has been the subject of research by many scientists in recent years, has become an alternative strategy for businesses with the Covid-19 outbreak. While the Covid-19 outbreak has been effective in changing the working methods and cultures of many businesses, the home working model has become a valid working method in

many countries around the world within the scope of the measures taken to prevent the spread of the epidemic. When these people moved from the office environment to the home environment, many changes occurred in their daily routines. This study is planned to examine how the Covid-19 pandemic affects people's activity and role participation.

Method: The study included 15 individuals (research group) and 15 individuals (control group) working in the office system, between the ages of 25-45 and working in the home-office system during the Covid-19 pandemic process. Demographic information of the individuals was recorded. The activity and role participation of the individuals were evaluated using the Human Activity-Role Model Screening Tool (MOHOST) and Activity Self-Assessment (OSA). The difference between the activity and role participation of the participants in the research and control groups was analyzed using the Mann Whitney U Test.

Results: The average age of the participants in the study group was 28.47 ± 4.79 years and 9 (60%) were female and 6 (40%) were male; The mean age of the participants in the control group was 28.93 ± 6.63 years and 13 (86.7%) were female and 2 (13.3%) were male. It was observed that there was a statistically significant difference between the individuals in the study group and the control group in each of the MOHOST total score and activity and role-related motivation, communication and interaction skills, process and motor skills sub-domains ($p < 0.05$). A statistically significant difference was found between the OSA adequacy and OSA significance scores of the participants in the research and control groups ($p < 0.05$).

Conclusion: In our study, individuals working in the home-office system and those working in the office system in the Covid-19 pandemic were compared; The difference between activity and role participation was explored. It has been observed that the activity and role participation of the individuals working in the home-office system is better than the individuals working in the office system; It was observed that the skills with the most improvement were motivation for activity-role and motor skills. Individuals working in the home-office system have acquired a new hobby as they spend more time at home, sports, etc. They reported that they tend to such activities. We think that the significant difference in these sub-parameters may be due to these situations. The reason for the weaker activity and role participation of the individuals working in the office system may be due to the working time in the office. The fact that the participants participating in our study have different professions and the small sample size is a limitation of our study. In future studies, we recommend conducting studies with larger sample groups and similar occupational groups.

Keywords: COVID-19, Home, Office, Activity, Role.

COVID-19 PANDEMİSİNDE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AKTİVİTE VE ROL DENGESİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF OCCUPATIONAL BALANCE OF UNIVERSITY STUDENTS IN THE COVID-19 PANDEMIC

Gülşah ZENGİN

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Kozaklı Meslek Yüksekokulu, Terapi ve
Rehabilitasyon Bölümü, Türkiye, gulsahzengin@nevsehir.edu.tr*

Gözde ÖNAL

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Kozaklı Meslek Yüksekokulu, Terapi ve
Rehabilitasyon Bölümü, Türkiye, gozdeonal@nevsehir.edu.tr*

ÖZET

Giriş: Dünya çapında COVID-19 pandemisinin beraberinde getirdiği sosyal izolasyon, uzaktan eğitim ve çalışma sistemi, zamanın çoğunluğunu ev içinde geçirme zorunluluğu gibi durumlar bireylerin aktivite dengesini ve rollerini değiştirmektedir. Aktivite-rol dengesi farklı aktivite alanlarında (kendine bakım, üretici ve serbest zaman aktiviteleri) zaman kullanımı ve bu aktiviteler arası günlük ritmin oluşumuyla açıklanmaktadır. Bu çalışmada COVID-19 pandemi döneminde üniversite öğrencilerinin aktivite ve rol dengelerinde meydana gelen değişimi belirlemek amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışmaya 18 yaş üstü lisans ve önlisans düzeyindeki 72 üniversite öğrencisi dâhil edildi. Çalışmaya katılmaya gönüllü olan katılımcılar Demografik Bilgi Formu ve Aktivite-Rol Dengesi Anketi'ni Google Form aracılığıyla tamamladı. Form üzerinde aktivite ve rol durumlarını pandemi öncesi ve pandemi sonrası için puanlamaları istendi. Öğrencilerin pandemi öncesi ve sonrası aktivite-rol durumunda meydana gelen değişim Wilcoxon Sıralı İşaretler Testi ile analiz edildi.

Bulgular: Çalışmaya katılan bireylerin yaş ortalamaları $20,64 \pm 2,34$ (min. 17, max. 29) yılı; 54'ü (%75) kız, 18'i (%25) erkek bireylerden oluşmaktaydı.

Bireylerin Aktivite-Rol Dengesi Anketi'nden aldıkları ortalama puan COVID-19 pandemisi öncesi $20,29 \pm 4,25$ (min.8, max. 28) iken, COVID-19 pandemisi sonrası $38,75 \pm 6,85$ (min.7, max. 31) idi. Katılımcıların aktivite-rol dengesi pandemi öncesi ve sonrasında istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı farklılık göstermekteydi ($p < 0,001$).

Sonuç: COVID-19 pandemisi ile birlikte üniversite öğrencilerinin aktivite ve rol dengesinin değiştiği görülmüştür. Öğrencilerin ev içinde gerçekleştirdikleri sedanter aktivitelerin sıklığı artarken, fiziksel aktifliği koruyan, sosyal iletişim-etkileşim gerektiren aktivitelerin sıklığı azalmıştır. Aktivite ve rol dengesinin sağlanması için kendine bakım aktiviteleri, üretici aktiviteler ve serbest zaman aktivitelerine ayrılan zamanın dengeli olmasına yönelik ergoterapistler tarafından stratejilerin geliştirilmesi, öğrencilerin pandemi sürecinde aktivite ve rol dengesini sağlayabilir. Daha geniş örneklem gruplarının dâhil edildiği kanıta dayalı çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Pandemi, Öğrenci, Aktivite, Rol.

ABSTRACT

Introduction: Situations such as social isolation, distance education and working system, and the necessity to spend most of the time at home, brought about by the worldwide COVID-19 pandemic, change the occupational balance and roles of individuals. Activity-role balance is explained by the use of time in different activity areas (self-care, productive and leisure activities) and the formation of the daily rhythm between these activities. In this study, it was aimed to determine the change in the activity and role balance (occupational balance) of university students during the COVID-19 pandemic.

Method: The study included 72 university students over the age of 18 at bachelor's and associate degrees. Participants who volunteered to participate in the study completed the Demographic Information Form and the Occupational Balance Questionnaire via Google Form. They were asked to score their activity and role status on the form before and after the pandemic. The change in the activity-role status of the students before and after the pandemic was analyzed with the Wilcoxon Signed Rank Test.

Results: The mean age of the individuals participating in the study was 20.64 ± 2.34 (min. 17, max. 29) years; 54 (75%) were girls and 18 (25%) were boys. While the mean score that individuals got from the Occupational Balance Questionnaire was 20.29 ± 4.25 (min.8, max.28) before COVID-19 pandemic, it was 38.75 ± 6.85 (min.7, max. 31) after COVID-19 pandemic. The

activity-role balance of the participants showed a statistically significant difference before and after the pandemic ($p < 0.001$).

Conclusion: With the COVID-19 pandemic, it was observed that the activity and role balance of university students changed. While the frequency of sedentary activities performed by students at home increased, the frequency of activities that preserve physical activity and require social communication and interaction decreased. Developing strategies by occupational therapists to balance the time allocated to self-care activities, productivity activities and leisure activities in order to balance the activity and role may provide the students' occupational balance during the pandemic process. Evidence-based studies involving larger sample groups are recommended.

Keywords: COVID-19, Pandemic, Student, Activity, Role.

PANDEMİ SÜRECİ GENÇLERİN FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİNİ VE EGZERSİZ MOTİVASYONUNU NASIL ETKİLER?

HOW DOES THE PANDEMIC PROCESS AFFECT YOUNG INDIVIDUALS' PHYSICAL ACTIVITY AND EXERCISE MOTIVATION?

Ayşe ÜNAL, Gülsüm TİKAÇ, Filiz ALTUĞ

*Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu, Nörolojik Fizyoterapi
ABD, Denizli, Türkiye, aunal@pau.edu.tr, gtikac@pau.edu.tr, fkural@pau.edu.tr*

ÖZET

GİRİŞ: Muskuloskeletal sistemin belirli bir program dahilinde ve düzenli şekilde tekrarlı hareket ettirilmesine egzersiz denir. Bazı dönemlerde fiziksel, psikolojik veya çevresel etmenler nedeniyle egzersiz yapmak daha zor hale gelebilmektedir. COVID-19 pandemisi nedeniyle yapılan kısıtlamalar sonucunda toplumun her kesiminde fiziksel aktivite düzeylerinde azaltma ortaya çıkmıştır. Fiziksel aktivitedeki bu azalma zamanla egzersize karşı isteksizlik oluşturarak fiziksel aktivite motivasyonunu düşürmektedir.

AMAÇ: Pandemi öncesi dönemde ve pandemi döneminde gençlerdeki fiziksel aktivite düzeyini ve egzersiz motivasyonunu karşılaştırmaktır.

YÖNTEM: Çalışmamıza 20-25 yaş arası toplam 134 birey dahil edildi. Pandemi öncesi dönemde (PÖ) 67 birey (42K, 25E) ve pandemi döneminde (PD) 67 birey (42K, 25E) değerlendirildi. Bireylerin demografik verileri ve egzersiz alışkanlık durumu kaydedildikten sonra fiziksel aktivite düzeyi için Fiziksel Aktivite İndeksi (FAİ), egzersiz motivasyonunu için Fiziksel Aktiviteye Katılım Motivasyonu Ölçeği (FAKMÖ) kullanıldı. FAKMÖ, bireysel nedenler, çevresel nedenler ve nedensizlik olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır.

BULGULAR: Gruplar yaş ortalaması açısından benzerdi ($p=0,153$). PÖ grubunun FAİ ortalaması $39,94 \pm 27,20$ ve PD grubunun ortalaması $22,70 \pm 25,24$ puanı. PD grubunun fiziksel aktivite düzeyi istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşüktü ($p=0,001$). PD grubunun FAKMÖ alt boyutlarının puanları daha düşük olsa da bireysel nedenler ve nedensizlik alt boyutları açısından

gruplar arasında fark bulunmadı ($p>0,05$). Çevresel nedenler alt boyutu puanının ise PD grubunda anlamlı düzeyde düşük olduğu tespit edildi ($p=0,019$).

TARTIŞMA: Bireylerin pandemi nedeniyle fiziksel aktivite düzeyi azalmıştır. Egzersiz motivasyonu pandemi nedeniyle azalsa da en büyük farklılık çevresel sebeplere bağlı egzersiz motivasyonunda olmuştur. Pandemi nedeniyle kısıtlamalar devam etse de egzersiz yapmak için uygun çevresel düzenlemeler, egzersiz motivasyonunu da arttıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Egzersiz motivasyonu, Fiziksel aktivite, Genç bireyler, Pandemi.

ABSTRACT

INTRODUCTION: Exercise is to move the musculoskeletal system regularly and within a certain program. In some periods, exercise may become more difficult due to physical, psychological or environmental factors. As a result of the restrictions made due to the COVID-19 pandemic, a reduction in physical activity levels has occurred in all segments of the society. This decrease in physical activity creates a reluctance to exercise over time and decreases the physical activity motivation.

OBJECTIVE: The aim of this study was to compare the physical activity level and exercise motivation in young individuals in the pre-pandemic and pandemic periods.

METHODS: A total of 134 individuals between the ages of 20-25 were included in our study. Sixty-seven individuals (42F, 25M) in the pre-pandemic period (PR) and 67 individuals (42F, 25M) in the pandemic period (PP) were evaluated. After the demographic data and exercise habits of the individuals were recorded, the Physical Activity Index (FAI) was used for the level of physical activity, and the Motivation Scale For Participation In Physical Activity (MSPPA) was used for exercise motivation. MSPPA consists of 3 sub-dimensions: individual causes, environmental causes, and causelessness.

RESULTS: The groups were similar in terms of mean age ($p = 0.153$). The mean FAI of the PR group was 39.94 ± 27.20 and the mean of the PP group was 22.70 ± 25.24 points. The physical activity level of the PP group was statistically significantly lower ($p = 0.001$). Although the scores of the MSPPA sub-dimensions of the PP group were lower, there was no difference between the groups in terms of individual causes and causelessness ($p> 0.05$). Environmental causes score was found to be significantly lower in the PP group ($p = 0.019$).

DISCUSSION: Physical activity level of individuals has decreased due to the pandemic. Although exercise motivation decreased due to the pandemic, the biggest difference was in environmental reasons. Although restrictions continue due to the pandemic, appropriate environmental regulations for exercise will also increase exercise motivation.

Keywords: Pandemic, Physical activity, Exercise motivation, Young individuals.

KAYNAKÇA

- Bulguroğlu, H. İ., Bulguroğlu, M., & Özaslan, A. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite, Yaşam Kalitesi ve Depresyon Seviyelerinin İncelenmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(2).
- Tekkurşun demir, G., & Cicioğlu, H. (2018). Fiziksel aktiviteye katılım motivasyonu ölçeği (FAKMÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması.

COVID-19 KÜRESEL SALGINININ KAPADOKYA TURİZMİNE YANSIMALARI

REFLECTIONS OF COVID-19 GLOBAL PANDEMIC ON CAPPADOCIA TOURISM

İrem BOZKURT

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Ürgüp Sebahat ve Erol Toksöz Turizm Meslek
Yüksekokulu, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, Türkiye,
irembozkurt@nevsehir.edu.tr*

Duygu EREN

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü,
Türkiye, deren@nevsehir.edu.tr*

ÖZET

Turizm, talep elastikiyetinin oldukça güçlü bir şekilde hissedildiği sektörlerden biridir. Dolayısıyla ikamesi olan mallardan, doğal afetlerden ve salgın hastalıklardan çok çabuk etkilenebilmektedir. Bazı hayvanlarda varlığı daha önce kanıtlanmış olan koronavirüsün (Covid-19) günümüzde insanlara bulaşmasıyla Dünya, küresel salgın dönemine girmiştir. Bu salgının en belirgin özelliği temas yoluyla bulaşmaların gerçekleşmesidir. Temasın önüne geçebilmek için zorunlu haller dışında dışarıya çıkmama durumu tüm insanlığa bir önlem olarak sunulmuştur. Bunun sonucunda da seyahat, insanlarla buluşma ve sosyalleşme faaliyetleri durma noktasına gelmiştir. Dünyanın sosyal ve ekonomik yaşamını derinden etkileyen bu salgın, insan ilişkilerinin yoğun bir şekilde yaşandığı turizm sektöründe de etkisini hissettirmiş ve turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi güçleşmiştir. Salgından en fazla etkilenen sektörlerin başında gelen turizm sektöründe bu dönem içerisinde insanların tatil anlayışları da farklılaşmaya başlamıştır. Normal zamanlarda tüketici, seyahat kararını içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal süreçlere göre verirken salgın döneminde içinde bulunduğu psikolojik süreçlerin karar alma aşamasında ön planda olduğu anlaşılmıştır. Yine salgın döneminde bireylerin tatil tercihlerinde, tatile çıkma iradelerinde ve gidecekleri mesafelerde de birtakım değişimlerin yaşandığı gözlemlenmiştir. Covid-19

küresel salgını, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'yi de etkisi altına alan bir virüs salgınıdır. Türkiye'nin her yıl en fazla turist ağırlayan destinasyonları arasında ilk sıralarda yer alan Kapadokya Bölgesinin de salgından oldukça fazla etkilendiğini söylemek mümkündür. Açıklayıcı bir araştırma olan bu çalışmada ikincil veriler ışığında öncelikle virüsün, turizm ile ilişkisi açıklanmıştır. Bu kapsamda salgının Türkiye ve Kapadokya turizminde yansımalarına değinilerek değişen turist davranışları ve bu değişimlerin turizm işletmelerindeki karşılığı ile "Yeni Normal" olarak adlandırılan salgın sonrası hayatta bölge turizminde gerçekleşen ya da gerçekleştirilebilecek değişim ve yenilikler öneri olarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Küresel Salgın, Turizm, Kapadokya Turizmi

ABSTRACT

Tourism is one of the sectors in which demand elasticity is felt strongly. Therefore, it can be quickly affected by substitute goods, natural disasters and pandemics. The world has entered a pandemic period with the transmission of Coronavirus (Covid-19), which has been previously proven in some animals, to humans today. The most prominent feature of this epidemic is that it is transmitted by respiratory. In order to prevent contact, the condition of not going out except for the necessary cases has been presented to all humanity as a precaution. As a result, travel, meeting people and socializing activities have come to a halt. This pandemic, which deeply affects the social and economic life of the world, has also made its impact felt in the tourism sector, where human relations are intensely experienced, and the realization of tourism activities has become difficult. In the tourism sector, which is one of the sectors most affected by the pandemic, people's understanding of vacation started to differ during this period. In normal times, while the consumer makes his travel decision according to the economic and social processes he is in, it has been understood that the psychological processes he has been in during the epidemic period are at the forefront of the decision-making stage. During the pandemic period, it was observed that individuals experienced some changes in their holiday preferences, their will to go on vacation and the distances they would travel. The Covid-19 pandemic is a virus pandemic that affects Turkey as well as all over the world. The Cappadocia Region is one of the top tourist destinations in Turkey every year. Therefore, it is possible to say that the region is also highly affected by the pandemic. In this study, which is an explanatory study, first of all, the relationship of the virus with tourism was explained in the light of secondary data. In this

context, referring to the reflections of the epidemic in Turkey and Cappadocia tourism, changing tourist behaviors and the response of these changes in tourism enterprises and the changes and innovations that have occurred or can be realized in regional tourism after the pandemic, which is called the “New Normal”, are presented as suggestions.

Keywords: Covid-19, Pandemic, Tourism, Cappadocia Tourism

KAYNAKÇA

- Acar, Y. (2020). Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgını ve Turizm Faaliyetlerine Etkisi. *Gün-cel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 7-21.
- Alaeddinoğlu, F., & Rol, S. (2020). Covid-19 Pandemic and Its Effects on Tourism. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Outbreak Disease Special Issue, 233-258.
- Anadolu Ajansı (AA). (2020). <https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/kapadokya-pandemi-sure-cinde-gunubirlikci-yerli-turistleri-agirliyor/1944286> (Erişim Tarihi: 15.05.2021).
- Aydın, B. & Doğan, M. (2020). Yeni Koronavirüs (COVID-19) Pandemisinin Turistik Tüketici Davranışları ve Türkiye Turizmi Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi. *Pazarlama Teorisi ve Uygulamaları Dergisi*, 6(1), 93-115.
- Bakar, N. A., & Rosbi, S. (2020). Effect of Coronavirus Disease (COVID-19) to Tourism Industry. *International Journal of Advanced Engineering Research and Science*, 7(4), 189-193.
- BBC. (2020). <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-52445082> (Erişim Tarihi: 20.05.2021).
- Centeno, R. S., & Marquez, J. P. (2020). How much did the Tourism Industry Lost? Estimating Earning Loss of Tourism in the Philippines. *Preprint*. <https://arxiv.org/abs/2004.09952v1>.
- Demir, M., Günaydın, Y. & Demir, Ş. Ş. (2020), Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Türkiye’de Turizm Üzerindeki Öncülleri, Etkileri ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi, *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(1), 80-107.
- Ekstein, N. (2020). The Coronavirus’s Effect on Tourism Will Carry Into 2021, Experts Say. Erişim Tarihi: 12.05.2021. Erişim Adresi: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-02-13/coronavirus-s-effect-on-tourismwill-carry-into-2021-experts-say>.
- Gössling, S., Scott, D. & Hall, C. M. (2020), Pandemics, Tourism and Global Change: A Rapid Assessment of COVID-19, *Journal of Sustainable Tourism*, 1-20.
- Habertürk. (2021). <https://www.haberturk.com/yat-turizminde-ramazan-ve-kurban-bayramlari-rezervasyonu-yuzde-70-e-ulasti-3015084> (Erişim Tarihi: 15.05.2021).
- Hoque, A., Shikha, F. A., Hasanat, M. W., Arif, I. & Hamid, A. B. A. (2020). The Effect of Coronavirus (COVID-19) in the Tourism Industry in China. *Asian Journal of Multidisciplinary Studies*, 3(1), 52-58.
- İbiş, S. (2020), Covid-19 Salgınının Seyahat Acenteleri Üzerine Etkisi, *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 85-98.

- Karim, W., Haque, A., Anis, Z., & Ulfy, M. A. (2020). The Movement Control Order (MCO) for COVID-19 Crisis and its Impact on Tourism and Hospitality Sector in Malaysia. *International Tourism and Hospitality Journal*, 3(2), 1-07.
- Kasare, K. S. (2020). Effects of Coronavirus Disease (COVID-19) on Tourism Industry of India. *Studies in Indian Place Names*, 40(35), 362-365.
- Kıvılcım, B. (2020), COVID-19 (Yeni Koronavirüs) Salgınının Turizm Sektörüne Muhtemel Etkileri, *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(1), 17-27.
- Kuo, H. I., Chen, C. C., Tseng, W. C., Ju, L. F., & Huang, B. W. (2008). Assessing Impacts of SARS and Avian Flu on International Tourism Demand to Asia. *Tourism Management*, 29(5), 917-928.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2020a). Turizm İstatistikleri: Genel Değerlendirme 2019. Erişim:<https://yigm.ktb.gov.tr/Eklenti/69320,turizmistatistikleri2019-4pdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 20.05.2021).
- Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2020b). Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü Kontrolörler Kurulu Başkanlığı, Konaklama Tesislerinde Kontrollü Normalleşme Süreci Genelge. https://istanbul.ktb.gov.tr/Eklenti/72764,genelgepdf.pdf?0&_tag1=7FBD259CF6ACE2141E138D7B03F8E47C4E3B80F7.
- Li, J., Nguyen, T. H. H. & Coca-Stefaniak, J. A. (2020). Coronavirus Impacts on Post-Pandemic Planned Travel Behaviours. *Annals* <https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.102964>
- McKinsey & Company (2020). Consumer Sentiment evolves as the next “normal” approaches <https://www.mckinsey.com/business-functions/marketing-and-sales/our-insights/a-global-view-of-how-consumer-behavior-is-changing-amid-covid-19> (Erişim Tarihi: 15.05.2021)
- Menegaki, A. N. (2020). Hedging Feasibility Perspectives against the COVID-19 for the International Tourism Sector. *Preprints*. <https://doi.org/10.20944/preprints202004.0536.v1>.
- Nazneen, S., Hong, X., & Ud Din, N. (2020). COVID-19 Crises and Tourist Travel Risk Perceptions. *SSRN*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3592321>.
- Nevşehir İl Kültür Turizm Müdürlüğü. (2020). <https://nevsehir.ktb.gov.tr/TR-230429/muze-oren-yeri-ziyaretci-sayilari.html> (Erişim Tarihi: 17.05.2021).
- NTV. (2020a). https://www.ntv.com.tr/seyahat/2-milyon-turist-kapadokyayi-gokyuzunden-izledi,qSPYQnJTLkGe0vAw_90cVA (Erişim Tarihi: 18.05.2021).
- NTV. (2020b). <https://www.ntv.com.tr/galeri/seyahat/kapadokya-adeta-hayalet-sehre-dondu,iGZGUr5DVUe9jnYCUaJkA-gYok-Tsb0KZSLsZGosaVg> (Erişim Tarihi: 18.05.2021).
- NTV. (2020c). <https://www.ntv.com.tr/galeri/seyahat/kapadokyadaki-balonlar-pandemi-kural-larina-uygun-havalaniyor,oH2lO2EsNkqp2ErXI1Km-A/yLLer2JtEmCUBttHQWiKQ> (Erişim Tarihi: 18.05.2021).
- NTV. (2020d). https://www.ntv.com.tr/galeri/seyahat/kapadokyadaki-turizmciler-umut-lu-seyahat-aliskanligi-degisecek,BlBmUGsa2Eq9sn_5AMLWbw/1H2s2ELvt0asDJMg-KuGWNA (Erişim Tarihi: 18.05.2021).
- Özdemir, M. A. (2020). Covid-19 Salgını Sonrası Alınan Önlemlerle Turizm: Muhtemel Senaryolar. *Journal of Recreation and Tourism Research/JRTR*, 7(2), 222-238.

- Ranasinghe, R., Damunupola, A., Wijesundara, S., Karunaratna, C., Nawarathna, D., Gamage, S., ... & Idroos, A. A. (2020), Tourism after Corona: Impacts of Covid 19 Pandemic and Way Forward for Tourism, Hotel and Mice Industry in Sri Lanka, *Hotel and Mice Industry in Sri Lanka*.
- Rosselló, J., Becken, S. & Santana-Gallego, M. (2020), The Effects of Natural Disasters on International Tourism: A Global Analysis, *Tourism Management*, 79(August), 104080.
- Stankov, U., Filimonau, V. & Vujičić, M. D. (2020). A Mindful Shift: An Opportunity for Mindfulness-Driven Tourism in a Post- Pandemic World, *Tourism Geographies*. <https://doi.org/10.1080/14616688.2020.1768432>.
- Turizm Günlüğü. (2020). <https://www.turizmgunlugu.com/2020/05/02/irfan-onal-covid-19-turkiye-turizmi/> (Erişim Tarihi: 15.05.2021).
- TURSAB (2020), TÜRSAB Koronavirüs Raporu, <https://www.tursab.org.tr/duyurular/tursab-koronavirus-raporu> (Erişim: 03.05.2021).
- UNWTO, (2020). UNWTO World Tourism Barometer and Statistical Annex, January 2020. Erişim: <https://www.eunwto.org/doi/abs/10.18111/wtobarometereng.2020.18.1.1> (Erişim Tarihi: 20.05.2021).
- Van Bavel, J. J., Baicker, K., Boggio, P. S., Capraro, V., Cichocka, A., Cikara, M., ... & Drury, J. (2020), Using Social and Behavioural Science to Support COVID-19 Pandemic Response, *Nature Human Behaviour*, 1-12.
- Wachyuni, S. S. & Kusumaningrum, D. A. (2020). The Effect of COVID-19 Pandemic: How are the Future Tourist Behavior? *Journal of Education, Society and Behavioural Science*, 33(4), 67-76
- Wanjala, K. (2020). Economic Impact Assessment of the Novel Coronavirus on Tourism and Trade in Kenya: Lessons from Preceding Epidemics. *Finance ve Economics Review*, 2(1), 1- 10.
- Witte, K., & Allen, M. (2000), A Meta-Analysis of Fear Appeals: Implications for Effective Public Health Campaigns, *Health Education & Behavior*, 27(5), 591-615.
- WTTC (World Travel and Tourism Council). (2020). WTTC Outlines What “The New Normal” Will Look Like as We Start to Travel, <https://wttc.org/News-Article/WTTC-outlines-what-the-new-normal-will-look-like-as-we-start-to-travel> (Erişim Tarihi: 10.05.2021).
- Yenişehirlioğlu, E. & Salha, H. (2020). Covid-19 Pandemisinin Türkiye İç Turizmine Yansımaları: Değişen Talep Üzerine Bir Araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(37), 355-368.
- Yenişehirlioğlu, E., Erdoğan, Ç., Polat, S., & Sarıışık, M. (2012). Politik Krizlerin Turizm Talebi Üzerindeki Etkisine Yönelik Bir Araştırma-Mısır Turizmi. 1. Doğu Akdeniz Sempozyumu, 20-22.
- Zenker, S., & Kock, F. (2020). The Coronavirus Pandemic: A Critical Discussion of a Tourism Research Agenda. *Tourism Management*. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2020.104164>.

COVID-19 SALGINININ TERMAL TURİZM İŞLETMELERİNE ETKİSİ: KOZAKLI ÖRNEĞİ

THE EFFECT OF COVID-19 PANDEMIC ON THERMAL TOURISM BUSINESSES: THE CASE OF KOZAKLI

Ecem TEZGEL ÇOBAN

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Kozaklı MYO, Sağlık Turizmi işletmeciliği
Programı, Türkiye, etezgelcoban@nevsehir.edu.tr*

Sevgi DEDEOĞLU BALIKÇIOĞLU

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Kozaklı MYO, Sağlık Turizmi işletmeciliği
Programı, Türkiye, sbalikcidedeoglu@nevsehir.edu.tr*

Arif Nihat SAMUR

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Kozaklı MYO, Sağlık Turizmi işletmeciliği
Programı, Türkiye, asamur@nevsehir.edu.tr*

ÖZET

Covid-19'un en fazla etkilediği sektörlerin başında turizm gelmektedir. Covid-19'un insanların sağlığını etkileyen bir salgın olması paradoksal bir şekilde insanların sağlıklarını korumak, kazanmak ve geliştirmek amacıyla katıldıkları sağlık turizmi faaliyetlerini de derinden etkilemiştir. Bu nedenle çalışmada Covid-19'un Türkiye'de ve İç Anadolu Bölgesi'nde önemli termal turizm merkezlerinden biri olan Kozaklı ilçesindeki termal turizm tesislerini nasıl etkilediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak ilçede faaliyet gösteren Bakanlık belgeli işletmelerin üst düzey yöneticileri ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin her biri 25-30 dakika arasında gerçekleşmiştir. Elde edilen veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. Çalışma sonucunda, işletmelerin Covid-19 salgınından ağır bir şekilde etkilendikleri ve süreci geride bırakmak için devlet destek ve teşviklerinin artarak devam etmesini arzu ettikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Salgın, Covid-19, Termal, Turizm, Kozaklı.

ABSTRACT

Tourism is one of the sectors most affected by Covid-19. The fact that Covid-19 is an pandemic that affects people's health, paradoxically, has also deeply affected the health tourism activities that people participate in to protect, gain and improve their health. For this reason, in this study, it was tried to determine how Covid-19 affected the thermal tourism facilities in Kozaklı district, which is one of the important thermal tourism centers in Turkey and Central Anatolia Region. Using the semi-structured interview form, interviews were held with the senior managers of the Ministry certified businesses operating in Kozaklı. Each of the interviews took place between 25-30 minutes. The obtained data were subjected to descriptive analysis. As a result of the study, it has been determined that businesses are deeply affected by the Covid-19 outbreak and they want government support and incentives to continue increasingly in order to leave the process behind.

Keywords: Pandemic, Covid-19, Thermal, Tourism, Kozaklı.

KAYNAKÇA

- Acar, Y. (2020). Yeni koronavirüs (Covid-19) salgını ve turizm faaliyetlerine etkisi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 7-21.
- Ali, F. ve Çobanoğlu, C. (2020). *Global tourism industry may shrink by more than 50% due to the pandemic*. 28 Mayıs 2021 tarihinde <https://theconversation.com/global-tourism-industry-may-shrink-by-more-than-50-due-to-the-pandemic-134306> adresinden erişildi.
- Atalan, A. (2020). Is the lockdown important to prevent the COVID-19 pandemic? Effects on psychology, environment and economy-perspective. *Annals of Medicine and Surgery*, 56, 38-42.
- Bağcı, E., Uzun, C. ve Bostan, A. (2020). Covid-19 ve sağlık turizmi. *Journal of Awareness*, 5(3), 331-348.
- Bahar, O. ve İlal, N. Ç. (2020). Coronavirüsün (Covid-19) turizm sektörü üzerindeki ekonomik etkileri. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(1), 125-139.
- Bakar, N. A. ve Rosbi, S. (2020). Effect of Coronavirus disease (COVID-19) to tourism industry. *International Journal of Advanced Engineering Research and Science*, 7(4), 189-193.
- Baum, T. ve Hai, N. T. T. (2020). Hospitality, tourism, human rights and the impact of COVID-19. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 32(7), 2397-2407.
- Bilbilis Vakfı (2020). *Project Inhalational and hydroponic therapies with sulphurous mineral-medicinal waters and respiratory physiotherapeutic intervention against the coronavirus Covid19*. 28 Mayıs 2021 tarihinde www.fundacionbilbilis.es/pdf/proy-covid19-bilbilis-isci-2020.pdf adresinden erişildi.

- Boone, L. (2020). *Tackling the fallout from the coronavirus*. 28 Mayıs 2021 tarihinde <https://oecdscope.blog/2020/03/02/tackling-the-fallout-from-the-coronavirus/> adresinden erişildi.
- Bubbico, L., Mastrangelo, G., Larese-Filon, F., Basso, P., Rigoli, R., Maurelli, M., Ferlito, S., Capelli, M., Gisabella, C., Javanbakht, M., Bellizzi, S. ve Cegolon, L. (2021). Community use of face masks against the spread of covid-19. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(6), 1–13.
- Budak, F. ve Korkmaz, Ş. (2020). COVID-19 Pandemi sürecine yönelik genel bir değerlendirme: Türkiye örneği. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, 1, 62-79.
- Carreno, B. ve Aguado, J. (2020). *Spain unveils “unprecedented” 200 billion euros coronavirus package*. 28 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-spain-idUSKBN2141ZN> adresinden erişildi.
- Çetin, G. ve Göktepe, S. (2020). Covid-19 pandemisinin turizm endüstrisi üzerindeki etkileri. D. Demirbaş, V. Bozkurt ve S. Yorğun (Eds.). *Covid-19 pandemisinin ekonomik, toplumsal ve siyasal etkileri* içinde (ss. 87–97). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Dedeoğlu, B. B. ve Boğan, E. (2021). The motivations of visiting upscale restaurants during the COVID-19 pandemic: The role of risk perception and trust in government. *International Journal of Hospitality Management*, 95, 102905.
- Demir, M., Günaydın, Y. ve Demir, Ş. Ş. (2020). The evaluation of the antecedents, effects, and consequences of Coronavirus (Covid-19) pandemic on tourism in Turkey. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(6), 80–107.
- DiMaio, D., Enquist, L. W. ve Dermody, T. S. (2020). A new coronavirus emerges, this time causing a pandemic. *Annual Review of Virology*, 7, iii–v.
- Erdem, İ. (2020). Koronavirüse (Covid-19) karşı Türkiye’nin karantina ve tedbir politikaları. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 377-388.
- Eşidir, O. V. ve Bak, G. (2020). Geçmişten günümüze İspanyol Gribi’ne Türkiye’den bakış. Ankara: İksad Publishing House.
- Fotiadis, A., Polyzos, S. ve Huan, T. C. T. (2021). The good, the bad and the ugly on COVID-19 tourism recovery. *Annals of Tourism Research*, 87, 103117.
- Freire Magarinos, A. (2020). *Utilidades preventivas y terapéuticas de la terapia termal respiratoria, riesgos y beneficios. Webinar – Termatalia*. 24 Mayıs 2021 tarihinde <https://galatermal.es/webinar-utilidades-preventivas-y-terapeuticas-de-la-terapia-termal-respiratoria-riesgos-y-beneficios/> adresinden erişildi.
- Gössling, S., Scott, D. ve Hall, C. M. (2020). Pandemics, tourism and global change: A rapid assessment of COVID-19. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(1), 1-20.
- Grech, V. (2020). Unknown unknowns – COVID-19 and potential global mortality. *Early Human Development*, 144, 105026.
- Gursoy, D., Chi, C. G. ve Chi, O. H. (2020). COVID-19 Study 2 Report: Restaurant and Hotel Industry: Restaurant and hotel customers’ sentiment analysis. *Would they come back? If they would, WHEN? (Report No. 2)*, Carson College of Business, Washington State University.

- Gursoy, D., Chi, C. G. ve Chi, O. H. (2021). Effects of COVID 19 pandemic on restaurant and hotel customers' sentiments towards dining out, traveling to a destination and staying at hotels. *Journal of Hospitality*, 3(1), 1–17.
- Higgins-Desbiolles, F. (2020). Socialising tourism for social and ecological justice after COVID-19. *Tourism Geographies An International Journal of Tourism Space, Place and Environment*, 22(3), 610-623.
- ICOMIA The International Council of Marine Industry Associations. (2020). *Italy - Government support of industry during COVID-19*. 22 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.icomia.org/content/italy-government-support-industry-during-covid-19-0> adresinden erişildi.
- Kıvılcım, B. (2020). Covid-19 (Yeni koronavirüs) salgınının turizm sektörüne muhtemel etkileri. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(1), 17-27.
- Morens, D. M., Folkers, G. K. ve Fauci, A. S. (2009). What is a pandemic? *Journal of Infectious Diseases*, 200(7), 1018–1021.
- Muhammad, S., Long, X. ve Salman, M. (2020). COVID-19 pandemic and environmental pollution: A blessing in disguise? *Science of the Total Environment*, 728, 138820.
- NİKTİM (2021). Konaklama istatistikleri. 30 Mayıs 2021 tarihinde <https://nevsehir.ktb.gov.tr/TR-285018/acent-konaklama-tesisleri.html> adresinden erişildi.
- OECD (2020). *Tourism Policy Responses to the coronavirus (COVID-19)*. 25 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/tourism-policy-responses-to-the-coronaviruscovid-19-6466aa20/> adresinden erişildi.
- Pépin, J. L., Bruno, R. M., Yang, R. Y., Vercamer, V., Jouhaud, P., Escourrou, P. ve Boutouyrie, P. (2020). Wearable activity trackers for monitoring adherence to home confinement during the COVID-19 pandemic worldwide: Data aggregation and analysis. *Journal of Medical Internet Research*, 22(6), 1-6.
- Pinos Navarrete, A. ve Shaw, G. (2021). Spa tourism opportunities as strategic sector in aiding recovery from Covid-19: The Spanish model. *Tourism and Hospitality Research*, 21(2), 245–250.
- Prayag, G. (2020). Time for reset? Covid-19 and tourism resilience. *Tourism Review International*, 24(2–3), 179–184.
- Promsivapallop, P. ve Kannaovakun, P. (2018). Travel risk dimensions, personal-related factors, and intention to visit a destination: A study of young educated German adults. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 23(7), 639–655.
- Qiu, R. T., Park, J., Li, S. ve Song, H. (2020). Social costs of tourism during the COVID-19 pandemic. *Annals of Tourism Research*, 84, 102994.
- Rastegar, R., Higgins-Desbiolles, F. ve Ruhanen, L. (2021). COVID-19 and a justice framework to guide tourism recovery. *Annals of Tourism Research*, 103161.
- Robinson, L. ve Jarvie, J. K. (2008). Post-disaster community tourism recovery: The tsunami and Arugam Bay, Sri Lanka. *Disasters*, 32(4), 631–645.
- Romagosa, F. (2020). The COVID-19 crisis: Opportunities for sustainable and proximity tourism. *Tourism Geographies*, 22(3), 690–694.

- Seeger, M. W., Sellnow, T. L. ve Ulmer, R. R. (1998). Communication, organization, and crisis. *Annals of the International Communication Association*, 21(1), 231–276.
- Seyfi, S., Hall, C. M. ve Shabani, B. (2020). COVID-19 and international travel restrictions: The geopolitics of health and tourism. *Tourism Geographies*, 1-17.
- Sezgin, F. (2003). Kriz yönetimi. *Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 181-195.
- Sigala, M. (2020). Tourism and COVID-19: Impacts and implications for advancing and re-setting industry and research. *Journal of Business Research*, 117, 312-321.
- Styrk, J. (2020). Top 100 fastest growing & declining categories in E-commerce. 28 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.stackline.com/news/top-100-gaining-top-100-declining-e-commerce-categories-march-2020>. adresinden erişildi.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2020). *Covid-19 Bilgilendirme Sayfası*. 24 Mayıs 2021 tarihinde <https://covid19.saglik.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Trimble, S. J., Kyte, S. ve McDermott H. (2020). Travel & tourism. Europe updated coronavirus impacts and the path to recovery. 22 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.tourismeconomics.com/press/latest-research/updatedeuropean-coronavirus-impacts-and-the-path-to-recovery/> adresinden erişildi.
- UNWTO (2021b). *Tourism and Covid-19 – Unprecedented Economic Impacts*. 28 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.unwto.org/tourism-and-covid-19-unprecedented-economic-impacts> adresinden erişildi.
- UNWTO. (2020). International Tourism Highlights, 2020 Edition. 28 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284422456> adresinden erişildi.
- UNWTO. (2021a). International tourism and Covid-19. 28 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.unwto.org/international-tourism-and-covid-19> adresinden erişildi.
- Ünlüöner, K. ve Çeti, B. (2019). Salgın hastalıklar sebebiyle oluşan krizlerin turizm sektörü üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 22(2), 109-128.
- WHO (2020). *Coronavirus disease (COVID-19)*. 22 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19#:~:text=symptoms> adresinden erişildi.
- Worldometers (2021). *Covid-19 Coronavirus Pandemic*. 28 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.worldometers.info/coronavirus/> adresinden erişildi.
- Wu, D., Wu, T., Liu, Q. ve Yang, Z. (2020). The SARS-CoV-2 outbreak: What we know. *International Journal of Infectious Diseases*, 94, 44-48.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Zeng, B., Carter, R. W. ve De Lacy, T. (2005). Short-term perturbations and tourism effects: The case of SARS in China. *Current Issues in Tourism*, 8(4), 306–322.

COVID-19 SÜRECİNDE ÖRGÜTLERDE YÖNETSEL OPERASYONLARIN OPTİMİZASYONU

WITHIN THE COVID-19 PROCESS OPTIMIZATION OF MANAGEMENT OPERATIONS IN ORGANIZATIONS

Mustafa Cihan YARALI

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Gülşehir Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu,
Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Türkiye, cihanyarali@nevsehir.edu.tr*

ÖZET

COVID-19 pandemi sürecinin ortaya çıkması ile birlikte örgütlerde meydana gelen değişimin gerekliliği; örgütsel çevreye kendilerini yeniden tasarlama ve yenileme hususunda rehberlik ederek, süreç içerisinde örgütlerin daha da dinamik bir yapı kazanmasını sağlamıştır. Yeniden tasarlanan işletmecilik anlayışı, rekabet avantajı elde etme yolunda doğanın ve işletmenin sürdürülebilirliğine saygı duyarak beşerî sermayenin pandemi sürecinde nasıl yönetileceğini yeniden ele almış, personel güçlendirmenin önemini ve bu konuda durağan kalınmayacağını göstermiştir. Ayrıca öğrenen organizasyon yapılarının önemi; müşterilere yaklaşımın yeniden değerlendirilmesi, pandemi süreci ile ilk defa ortaya çıkan sorunlara çözümler geliştirilmesi ve pek çok olası risk durumuna dair alternatif planların hazırlanması ile birlikte daha da artmıştır. Bunun yanı sıra bu dönemde ortaya çıkan yeni paradigmlar, örgütlerin proaktif davranarak rekabet üstünlüğü elde etmelerine imkân sağlayabilmektedir. Pandemi sürecinin sona ermesi hayatın her alanında eski normalden farklı ve yeni olan pek çok değişikliğin ortaya çıkmasına neden olacaktır. Sistemlerin yeniden inşası sürecinde, örgütlerde stratejik açıdan entelektüel sermaye öne çıkacak ve örgüt edilgen olmaktan çıkıp etken bir rol oynayacaktır. Belirsizlik ortamları kaos olarak adlandırılmakta ve genel olarak olumsuz bir çağrışım yapmaktadır. Pandemi gibi belirsizliğin baskın olduğu kaos ortamlarında/durumlarında, kaosun kendisi çukur olarak değil; merdiven olarak görülmesi anlayışı ile, krizler fırsata dönüştürülüp yeni girişimcilik uygulamaları sayesinde ortaya çıkan boşluklar değerlendirilmekte ve örgütün yapısı optimize edilebilmektedir.

Mekanik ve organik örgütlerde görülen; verimlilik, etkinlik, ihtiyaca uygun üretim, maliyet minimizasyonu, yeni sorunlar ve buna bağlı olarak gelişen risk yönetimi, hizmet içi eğitim sayesinde iş görenin (beşerî sermayenin) güçlendirilmesi ve ekolojik çevreye uyumun sağlanması gibi konularda yönetsel operasyonun optimizasyonu, misyon ve vizyona uygun olan stratejiler ve taktikler ile sağlanabilmektedir. Lider vasıflı yöneticiler, örgütlerde bu strateji ve taktiklerin geliştirilmesi ve uygulanmasının en büyük sorumlularıdır. Stratejik liderlik vasfını taşıyan bir yönetici olmaksızın; vizyon sahibi olmak, “risk-maliyet-zaman- birey-fayda” analizi yoluyla planlanan faaliyetlerle ilgili oluşabilecek olası riskleri hesaplayıp öngörmek ve ekibini bu doğrultuda disiplin içerisinde koordine edip kısa ve uzun vadede en verimli sonuca ulaşmayı hedeflemek ile ilgilidir. Hali hazırda içinde bulunduğumuz pandemi sürecinde, stratejik liderler, örgütlerde; uzaktan, dönüşümlü yahut esnek çalışma sistemine geçilmesi, iş süreçlerinin dijitalleşmesi, iş gören performans ölçüm kriterlerinin değişmesi, dijitalle ilişkin hizmet içi eğitimlerin verilmesi gibi birçok yönetsel faaliyetin verimli ve etkin şekilde yürütülebileceğini görmekte ve geleceğe ilişkin proaktif uygulamalar geliştirebilmektedirler. Bu çalışmada optimizasyon kavramı, öğrenen organizasyonlar ve kaosun yönetimi ekseninde ve örgütlerin yaklaşımı literatür taramasından faydalanılarak ele alınmıştır. Bunlardan hareketle şu sorular cevaplandırılmaya çalışılmıştır: Günümüz dünyasında stratejik yönetimin bakış açısı etkinlik, verimlilik, liderlik ve yönetim açısından nasıl olmalıdır, hangi değerleri taşımalıdır ve iş görenler ile kurulan ilişki nasıl olmalıdır? Sorulara verilen cevaplar ışığında elde edilen bulgular sektör yöneticilerine yol gösterici olabilecektir. Bu nedenle elde edilen sonuçların, örgütlerin gelişimine katkıda bulunma kaygısı ile çeşitli sektörlerde uygulandığı alternatif çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yönetimsel Operasyon, Pandemi, COVID-19, Verimlilik, Optimizasyon

ABSTRACT

The necessity of change in organizations with the emergence of the COVID-19 pandemic process; By guiding the organizational environment in redesigning and renewing themselves, it enabled organizations to gain an even more dynamic structure in the process. The redesigned management approach has revisited how human capital will be managed during the pandemic process, respecting the sustainability of the nature and the enterprise in order to gain competitive advantage, and showed the importance of personnel

empowerment and that it cannot be stagnated in this regard. Also the importance of learning organization structures; It has increased even more with the reassessment of the approach to customers, the development of solutions to the problems that appeared for the first time with the pandemic process, and the preparation of alternative plans for many possible risk situations. In addition, the new paradigms that emerged during this period enable organizations to gain competitive advantage by acting proactively. The end of the pandemic process will lead to the emergence of many new and different changes in all areas of life. In the process of rebuilding the systems, the intellectual capital will come to the fore strategically in organizations and the organization will play an active role rather than being passive. Environments of uncertainty are called chaos and generally have a negative connotation. In chaos environments / situations where uncertainty is dominant, such as the pandemic, the chaos itself is not a pit; With the understanding of being seen as a ladder, crises can be turned into opportunities and the gaps created by new entrepreneurship practices are evaluated and the structure of the organization can be optimized. Seen in mechanical and organic organizations; Optimization of the managerial operation, strategies in line with the mission and vision in issues such as efficiency, efficiency, production appropriate to the need, cost minimization, new problems and risk management developing accordingly, strengthening the employee (human capital) thanks to in-service training and ensuring compliance with the ecological environment, and It can be provided with tactics. Leading qualified managers are the main responsible for the development and implementation of these strategies and tactics in organizations. Being a manager with strategic leadership qualification; Having a vision is about calculating and predicting possible risks related to the planned activities through "risk-cost-time-individual-benefit" analysis and coordinating the team in this direction and aiming to reach the most efficient result in the short and long term. In the pandemic process we are currently in, strategic leaders, organizations; They see that many managerial activities such as the transition to a remote, rotational or flexible working system, digitalization of business processes, change of employee performance measurement criteria, providing in-service trainings related to digital can be carried out efficiently and effectively and develop proactive applications for the future. In this study, the concept of optimization has been discussed in the axis of learning organizations and the management of chaos, and the approach of organizations using the literature review. Based on these, the following questions have been tried to be answered: In today's world, how should the point of view of strategic management be in terms of

effectiveness, efficiency, leadership and management, what values should it carry and what should be the relationship established with employees? Findings obtained in the light of the answers given to the questions will be able to guide the sector managers. For this reason, it is recommended to conduct alternative studies in which the results obtained are applied to various sectors with the concern of contributing to the development of organizations.

Keywords: Managerial operation, Pandemic, COVID-19, Efficiency, Optimization

**KAMU KURUMLARINDA LİDERLİK TARZLARININ
ÖRGÜTSEL STRES DÜZEYİ ÜZERİNDE
BELİRLEYİCİLİK DÜZEYİ: COVID -19 PANDEMİ
DÖNEMİNDE KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME**
**THE DECISIVE LEVEL OF LEADERSHIP STYLES IN
PUBLIC INSTITUTIONS ON THE ORGANIZATIONAL
STRESS LEVEL: A COMPARATIVE STUDY IN THE
COVID -19 PANDEMIC PERIOD**

Serdar Vural UYGUN

*Doç Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu
Yönetimi Bölümü, Nevşehir, Türkiye, serdarvuraluygun@nevsehir.edu.tr*

Serkan YILDIRIM

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir, Türkiye,
serkanyildirim_gs@hotmail.com*

ÖZET

Liderlik kavramı, Sahip olduğu birçok tanımda yer alan ortak yönler doğrultusunda; farklı bilgi birikimlerine sahip olan bir topluluğu ortak amaç belirleyerek, öncelik onları razı ederek, güdümleyerek ve yol göstererek amaca ulaştırma kabiliyet, ustalık bilgilerinin tümü ve etkileyici davranışlar süreci olarak ifade edilebilmektedir. Kamu Yönetimi açısından bakıldığında ise, sözü edilen ifadeler, mevzuat çerçevesi ile vatandaş memnuniyeti etkileyicileri ile şekillenen bir faaliyet olarak değerlendirilmek durumundadır. Çalışanların bulundukları kurumda görev yapmalarından kaynaklanan ve kendilerinde oluşturduğu psikolojik etkiyi ifade eden örgütsel stres ise kurum çalışanlarının iş tatminlerini ve verimliliklerini doğrudan etkileyen bir unsurdur. Dolayısı ile kamu kurum yöneticilerinin kurum içerisindeki yönetsel etkilerinin yüksek düzeyi söz konusu olduğunda bu iki kavram arasında bir ilişki olması kaçınılmaz hale gelmektedir.

Söz konusu ilişkinin, 2019 yılının sonlarından itibaren yayılmaya başlayan ve dünya genelinde etki şiddeti tartışılmaz olan Coronavirüs (Covid-19)

Pandemisinin olumsuzluklarının özel kurumların yanı sıra kamu kurumlarına da fazlasıyla yansımalarının kamu hizmetine doğrudan etkileri nedeni ile daha da önemli bir konuma geldiği söylenebilir. Bu itibarla özellikle sözü edilen olumsuzluklardan en çok etkilenenler olduğu rahatlıkla ifade edilebilecek olan sağlık ve eğitim kurumlarının bu ilişki yönlü incelenmesinin, hem kamu yöneticilerinin kriz ve stres yönetimi konusundaki tecrübe düzeylerini görmek hem de Pandeminin kamu çalışanlarına ve kamu hizmet verimliliğine etkilerini incelemek açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bu itibarla çalışma kapsamında yürütülen anket uygulaması ile Kamu Yönetiminde Liderlik Tarzı Davranış Ölçeği ve Kurumsal Stres Ölçeği, Kayseri ilindeki Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanelerinde ve İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı beş ortaöğretim kurumunda görevli personele uygulanmıştır. Anket sonuçları SPSS 18.0 İstatistik programında analiz edilmiş ve her iki kurumda da benzer şekilde dönüşümcü liderlik tarzı uygulayan kamu liderlerinin bulunduğu birimlerde çalışanlarda örgütler stres düzeyinin, özellikle otoriter liderlik tarzını uygulayan kamu liderlerinin bulunduğu birimlere oranla anlamlı ölçüde daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi, Liderlik, Örgütsel Stres, COVID-19 Pandemisi

ABSTRACT

Leadership concept, In line with the common aspects included in many definitions it has; The ability to convey a community with different knowledge to the goal by determining a common goal, prioritizing, guiding and guiding them, can be expressed as the entire mastery knowledge and the process of impressive behavior. From the point of view of Public Administration, the aforementioned expressions must be evaluated as an activity shaped by the legislative framework and citizen satisfaction influencers. The organizational stress, which is caused by the employees working at their institution and expresses the psychological effect it creates on them, is a factor that directly affects the job satisfaction and productivity of the employees. Therefore, when the high level of managerial influence of public institution managers within the institution is in question, it becomes inevitable that there is a relationship between these two concepts.

It can be said that the relationship in question has become even more important due to the direct effects of the negative effects of the Coronavirus (Covid-19) Pandemic, which has started to spread since the end of 2019 and whose impact severity is indisputable, on public institutions as well as

private institutions. In this respect, it is thought that examining the health and education institutions, which can be easily stated that they are the most affected by the mentioned negativities, will be useful in terms of both seeing the experience levels of public administrators in crisis and stress management and examining the effects of the Pandemic on public employees and public service efficiency.

In this respect, the Leadership Style Behavior Scale in Public Administration and the Corporate Stress Scale were applied to the personnel working in Erciyes University Medical Faculty Hospitals in Kayseri and five secondary education institutions affiliated to the Provincial Directorate of National Education with the survey application conducted within the scope of the study. The survey results were analyzed in the SPSS 18.0 Statistics program, and it was found that the stress level of organizations working in units with public leaders who similarly applied transformational leadership style in both institutions was significantly lower than the units with public leaders practicing authoritarian leadership style.

Keywords: Public Administration, Leadership, Organizational Stress, COVID-19 Pandemic

KAYNAKÇA

Akcan Göksu, Ünsal A. Sinan ve Küçükkancabaş Selin, Liderlik Davranışlarının Çalışanların Stres Düzeylerine Etkisi: Bir Alan Araştırması, 2014.

Işık Volkan ve Altınöz Mehmet, Covid – 19 Pandemisinde Artan İş Yükünün Mesleki Tükenmişlik ve Örgütsel Bağlılık İlişkisi: Sağlık Çalışanları Örneği, 2020.

Karabekir Halide ve Gündüz Vedat, Pandemi Sürecinde Eğitim sisteminde Girişimci Okul Yöneticileri, 2020.

Öztürk Cemal, Kamu Yönetiminde Liderlik Önündeki Engeller, 2017.

Uygun S. Vural, Kamu Kurumlarında Etkin Bir Yönetim İçin , Vizyoner Liderliğin Önemi: Hatay Örneği, 2008.

Uygun S. Vural ve Göküş Mehmet, Kamu Kurumlarındaki Yöneticilerin Uyguladıkları Yönetim Anlayışı TÜİK Örneği, 2017.

COVID 19 SALGINI DÖNEMİNDE UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNE İLİŞKİN AKADEMİSYENLERİN GÖRÜŞLERİ: KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

ACADEMIC'S OPINIONS ON THE DISTANCE EDUCATION PROCESS DURING THE COVID 19 EPIDEMIC: CAPPADOCIA UNIVERSITY CASE

Emre NALÇACIGİL

Dr. Öğr. Üyesi, Kapadokya Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Havacılık Yönetimi, Nevşehir, Türkiye, emre.nalcacigil@kapadokya.edu.tr

ÖZET

Aralık 2019'dan itibaren tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 koronavirus salgını çalışma yaşamından ekonomiye, sosyal yaşamdan beşerî ilişkilere kadar hayatın her alanında hem zorunlu hem de sorunlu değişimlere yol açmıştır. Bu değişimlerden biri de eğitim alanında söz konusu olmuş, yaşanan salgın nedeniyle, dünya ile eş zamanlı olarak tedbirler alan Türkiye'de Mart 2020'den itibaren tüm kademelerde eğitime ara verilmiş ve uzaktan eğitime geçilmiştir. Bu çalışmada salgınla mücadele kapsamında alınan tedbirlerden dolayı zorunlu hale getirilen senkron ve asenkron uzaktan eğitim modeline ilişkin Mayıs 2021 döneminde Kapadokya Üniversitesinde görev yapan akademisyenlerin görüş ve tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada temel olarak iki sorunun yanıtı aranmıştır. Birincisi uzaktan eğitim yapılan dönemde akademisyenlerin akademik çalışmalara, kendilerine, ailelerine ve çevrelerine daha fazla zaman ayırıp ayıramadığı, ikincisi de uzaktan eğitim konusunda yeterlilikleri, süreç hakkındaki görüşleri, örgütsel bağlılık ve iş yükü durumlarının nasıl olduğudur. Araştırma sonucunda uzaktan eğitimin beklenen amacı karşılayamadığı, akademisyenlerin verimlilik ve üretkenliklerini yavaşlattığı, örgütsel bağlılık ve örgütsel vatandaşlık tutumlarına zayıflama olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Çalışma, Uzaktan Eğitim, Akademisyenler, Üniversite

ABSTRACT

The Covid-19 Coronavirus epidemic, which has affected the whole world since December 2019, has led to both compulsory and problematic changes in all areas of life, from working life to economy, from social life to human relations. One of these changes has been in the field of education, due to the pandemic experienced, in Turkey, which has taken measures simultaneously with the world, education has been suspended at all levels as of March 2020 and distance education has been started. In this study, it is aimed to examine the views and attitudes of academics working at Cappadocia University in the period of May 2021 regarding the synchronous and asynchronous distance education model, which has been made compulsory due to the measures taken within the scope of combating the epidemic. Basically, answers to two questions were sought in the study. The first is whether the academicians can spare more time for academic studies, themselves, their families and their environment during the period of distance education, and the second is their competence in distance education, their opinions about the process, organizational commitment and workload. As a result of the research, it was determined that distance education could not meet the expected purpose, slowed down the efficiency and productivity of academicians, and weakened organizational commitment and organizational citizenship attitudes.

Keywords: Distance Work, Distance Education, Academics, University

KAYNAKÇA

- Akca, M. ve Küçükoğlu, M. T. (2020) Covid-19 ve İş Yaşamına Etkileri: Evden Çalışma. *Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives*, 8(1), 71-81
- Arslandoğlu, M. (2005). *İş Kanunu'nda Esneklik Temelli Üçlü Sözleşmesel İlişkiler*. İstanbul: Legal Kitapevi.
- Bacak, B. ve Şahin, L. (2005). İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Esnek Çalışma Biçimlerinin Değerlendirilmesi: Fırsatlar ve Tehditler. *Çanakkale 18 Mart Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi*, 55(1), 325-340.
- Başol, G. (2008). Bilimsel Araştırma Süreci ve Yöntem, (Ed. O. Kılıç ve M. Cinoğlu), Bilimsel Araştırma Yöntemleri, içinde; ss. 113-143. İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Bayraktar, O. (2014). E-Öğrenme Öğretim Tasarımını Etkileyen Faktörler ve Tasarım Algısıyla İlgisi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17(31), 46-67.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik Analizinin Parametreleri, *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- DELOITTE, (2020). İşin Geleceği: Uzaktan Çalışma Sisteminde Organizasyonel Dayanıklılığı Korumak, <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/tr/Documents/human-capital/isin-gelecegi-uzaktan-calisma-sisteminde-organizasyonel-dayanikligi-korumak.pdf>, Erişim Tarihi: 25.05.2021

- Doğan, A., Bozkurt, S. ve Rıza Demir, R. (2015). Çalışanların Esnek Çalışmaya İlişkin Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (14), 375-398.
- Düzakın, E. ve Yalçınkaya, S. (2008). Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Sistemi ve Çukurova Üniversitesi Öğretim Elemanlarının Yatkinlıkları, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 225-244.
- Erzen, E. ve Ceylan, M. (2020). Covid-19 Salgını ve Uzaktan Eğitim: Uygulamadaki Sorunlar (Araştırma Makalesi), *Ekev Akademi Dergisi*, 24(84), 229-261.
- Göktepe, A. (2020). Pandemi Döneminde Bireylerin Uzaktan (Evden) Çalışma Modeli Algısını Belirlenmeye Yönelik Fenomenolojik Bir Araştırma; Kamu Üniversitesi Örneği. *Journal of Current Researches on Business and Economics*, 10(1), 29-42.
- ILO, (2016). *Challenges and Opportunities of Teleworking For Workers And Employers in The ICTS and Financial Services Sectors*, Geneva.
- ILO, (2020). *Teleworking during the COVID-19 pandemic and beyond A Practical Guide*, International Labour Organization, Geneva.
- Karaca, S. (2019). *İş Yeri İnovasyonunun Bir Örneği Olarak Uzaktan Çalışmanın İş-Yaşam Dengesine Etkisi: Çalışan Anneler Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karadağ, E. ve Yücel, C. (2020). Yeni Tip Koronavirüs Pandemisi Döneminde Üniversitelerde Uzaktan Eğitim: Lisans Öğrencileri Kapsamında Bir Değerlendirme Çalışması, *Yükseköğretim Dergisi*, (Çevrimiçi Erken Baskı), 1-12.
- Karasar, N. (2018). Bilimsel Araştırma Yöntemi, 33. Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Kaya, M. ve Burtan Doğan, B. B. (2016). Esnek Çalışma Modeli Ev Eksenli Çalışma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(58), 1069-1099
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*, Ankara, Pegem A Yayınları.
- Kaya, Z., O. Erden, H. Çakır ve Bağırsakçı, N. B. (2004). Uzaktan eğitimin temelleri dersindeki uzaktan eğitim ihtiyacı ünitesinin web tabanlı sunumunun hazırlanması. *The TurkishOnline Journal of Educational Technology – TOJET*, 3(3), 165-175.
- Kıroğlu, F. (2020). Covid-19 Pandemi Ortamında Çalışma Koşulları ve Genel Sorunlar. *Meyad Akademi Dergisi*, 1(1), 9-90.
- Koç M. ve Görücü, İ. (2011). 4857 Sayılı İş Kanunu'na Göre Kısmi Çalışma
- KPMG, (2020a). İş Dünyası Gözünden Covid-19'un Etkileri Anketi, <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/tr/pdf/2020/04/is-dunyasi-gozunden-covid-19-un-etkileri-anketi.pdf>, Erişim Tarihi: 30.05.2021
- KPMG, (2020b). COVID-19 İş Etkisi Değerlendirme Rehberi, <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/tr/pdf/2020/04/covid19-is-etkisi-degerlendirme-rehberi.pdf>, Erişim Tarihi: 28.05.2021
- Kurnaz, E. ve Serçemeli, M. (2020). Covid-19 Pandemi Döneminde Akademisyenlerin Uzaktan Eğitim ve Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açılırları Üzerine Bir Araştırma, *US-BAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 2(3), 262-288.

- Mallay D. S. (2020). COVID-19, Pandemic, and Social Distancing, *J Foot Ankle Surg*, 59(3), 447-448.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343
- Öztürkoglu, Y. (2013). Tüm Yönleriyle Esnek Çalışma Modelleri, *Beykoz Akademi Dergisi*, 1(1), 109-129
- Soysal, T. (2006). Tele Çalışma, *Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi*, 1(9).
- Tatlıoğlu, E. (2011). *Esnek Çalışmanın Avrupa Birliği ve Türkiye’de Uygulanabilirliği*, Yüksek Lisans Tezi, T. C. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Tokol, A. (2008). *Endüstri İlişkileri ve Yeni gelişmeler*, Bursa: Dora Yayıncılık.
- Toplu, M. ve Gökçearslan, Ş. (2012). E-öğrenmenin Gelişimi ve İnternetin Eğitim Sürecine Yansımaları: Gazi Üniversitesi Örneği, *Türk Kütüphaneciliği*, 26(3), 501-535.
- Tuncer, M. ve Tanaş, R. (2020). Akademisyenlerin Uzaktan Eğitim Programlarına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Fırat ve Tunceli Üniversiteleri Örneği), *Elementary Education Online*, 10(2), 776-784.
- TÜBA, (2020). Covid-19 Pandemi Değerlendirme Raporu. <http://www.tuba.gov.tr/files/images/2020/kovidraporu/Covid-19%20Raporu-Final+.pdf>, Erişim Tarihi: 28.05.2021
- Türker, (2014). “E-Öğrenme Modeliyle Yabancılarla Uzaktan Türkçe Öğretiminde Bildirişim”, *Akademik Bilişim’14 - XVI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 5 - 7 Şubat 2014 Mersin Üniversitesi, Mersin Türkiye.
- Vasil Yassenov, V. (2020). *Who Can Work from Home?*. IZA Discussionpaper, 13197.
- Verduin, J. R. ve Clark, T. A. (1994). *Uzaktan Eğitim: Etkin Uygulama Esasları*, (Çev. İ. Maviş, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Yıldız, A. N., Gedikli, F. G. ve Küçükbiçer, B. (2012). *Vardiyalı Çalışmalarda İş Sağlığı ve Güvenliği Konuları*, Ankara: Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Yayını
- Özdoğan, A. Ç. ve Berkan, H. G. (2020). Covid-19 Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Paydaş Görüşlerinin İncelenmesi, *Milli Eğitim*, 49(Özel Sayı), 13-43.
- Kördeve, M. K. ve Aydınatan, B. (2016). Esnek Çalışma ve Örgütsel Bağlılık İlişkisi: Sağlık Profesyonelleri Üzerinde Bir Uygulama, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 277-292.
- Akbaş Tuna, A. ve Türkmendağ, Z. (2020). Covid-19 Pandemi Döneminde Uzaktan Çalışma Uygulamaları ve Çalışma Motivasyonunu Etkileyen Faktörler, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12 (3), 3246-3260.

PANDEMİ SÜRECİNDE COVID-19 VİRÜSÜ KONULU ULUSAL TEZLERİN ANALİZİ

ANALYSIS OF NATIONAL THESES ON COVID-19 VIRUS DURING THE PANDEMIC PROCESS

Nurullah YÜCEL

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı Doktor
Öğretim Üyesi, İstanbul, Türkiye, nurullahyucel@gmail.com*

Eren BAŞYEMENİCİ

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Uluslararası Tıp Fakültesi Öğrencisi, İstanbul,
Türkiye, erenbasyemenici@gmail.com*

Turgay SEFERLİ

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Uluslararası Tıp Fakültesi Öğrencisi, İstanbul,
Türkiye turgayseferli@gmail.com*

Enes AKYÜZ

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Uluslararası Tıp Fakültesi Biyofizik Anabilim Dalı
Doktor Öğretim Üyesi, İstanbul, Türkiye, enesakyz25@gmail.com*

ÖZET

Koronavirüsler, tipik olarak soğuk algınlığına neden olan fenotipik ve genotipik olarak geniş çeşitlilikte bir virüs ailesidir. Kuşlarda, memelilerde ve insanlarda hastalığa yol açabilen bu virüsler zarflı çevrili, tek iplikli ve pozitif polariteli RNA genomu içermektedir. Yeni bir koronavirüs türünün neden olduğu ve hızla yayılan koronavirüs hastalığı (COVID-19), kişiden kişiye damlacık veya temas yoluyla bulaşabilmektedir. Bu doğrultuda ulusal ve uluslararası araştırmacılar proje geliştirerek pandemi sürecine katkı sağlamak için araştırma makaleleri ve tezler geliştirmiştir. Bu çalışmanın amacı, ulusal olarak yayınlanmış COVID-19 ile ilgili lisansüstü tezleri analiz etmektir.

Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi veri tabanına yüklenen COVID-19 konulu yüksek lisans, doktora ve uzmanlık tezlerini inceledik. Veri tabanı “covid-19”, “kovid-19”, “covıd-19”, “kovıd-19”, “sars-cov-2”, “coronavirus”,

“koronavirüs” kelimeleri ile tarandı. 166 tez çalışmaya dahil edildi. Tezi 13 farklı parametre ile analiz ettik.

Analizimiz sonucunda parametrelerin kategorik dağılımı şu şekildedir: Tezlerin 94’ünün kadın yazarlara, 70’inin ise erkek yazarlara ait olduğu belirlenmiştir. 2020 yılında 129 tez, 2021 yılında kalan 37 tez yazılmıştır. Tezler türlerine göre sınıflandırıldığında; 109 yüksek lisans, 44 tıpta uzmanlık, 13 doktora tezi belirlendi. Tezlerin; 28’i İngilizce, 138’i Türkçe olarak yayınlanmıştır. Tezlerin metotlarının çoğunlukla anketler ve gözlemler olduğu belirlenmiştir.

Tez çalışmalarının yapılmadığı tespit edilen alanlarda çalışmaların yapılması literatüre katkı sağlayarak pandemi sürecine ilişkin boşlukları doldurmada fayda sağlayabilir. Bu kategorik veri analizi multidisipliner çalışmaların gerçekleştirilmesi açısından araştırmacılara rehber niteliğindedir. Bulgular -alan fark etmeksizin- COVID-19 virüsü ve pandemi üzerine çalışmayı planlayan araştırmacılar için yol gösterici özelliktedir.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometri, Veri Tabanı, Kategorik Veri, Sınıflandırma, Dağılım.

ABSTRACT

Coronaviruses are a wide variety of viruses, phenotypically and genotypically, that cause the common cold in vain. The rapidly spreading coronavirus disease (COVID- 19), caused by a new coronavirus species, can be transmitted by person -to-person droplet or contact. In this direction, national and international researchers have developed research articles and theses to contribute to the pandemic process by developing project. The purpose of this study is to analyze nationally published postgraduate COVID-19 related theses.

We analyzed master’s, doctorate, and specialty theses on COVID- 19, uploaded to the database of the “Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi”. The database was scanned with the words “covid-19”, “kovid-19”, “covid-19”, “kovid-19”, “sars-cov-2”, “coronavirus”, “koronavirus”. 166 theses were included in the study. We analyzed the thesis by 13 different parameters.

As a result of our analysis, the categorical distribution of parameters is as follows: It was determined that 94 of the theses were written by female authors and 70 by male authors. 129 theses were written in 2020 and the remaining 37 were written in 2021. When the theses are classified in terms of their types; 109 master’s degree, 44 medical residency, 13 doctorate thesis were determined. 28 of the theses were English and 138 of them were

Turkish. We observed that majority of the study designs were questionnaires and observations.

Our research may be beneficial to fill the gaps regarding the pandemic process by contributing to the literature. As it is known that there are areas where thesis studies were not performed. Our findings are guiding for researchers planning to study the COVID-19 virus and pandemic, regardless of the field.

Keywords: Bibliometrics, Database, Categorical Data, Classification, Distribution,

KOZAKLI MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN ANATOMİ DERSİNDEKİ ÖZYETERLİLİKLERİNİN VE UZAKTAN EĞİTİMDEN MEMNUNİYET DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ

MEASURING KOZAKLI VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS' SELF-EFFICACY IN ANATOMY COURSE AND THEIR SATISFACTION LEVEL WITH DISTANCE EDUCATION

Halil YILMAZ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Kozaklı Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Türkiye, halilyilmaz@nevsehir.edu.tr

ÖZET

Sars-Cov-2 virüsünün nedeni Covid-19 salgını küresel ölçekte toplumların üstesinden gelmesi gereken en önemli sağlık ve sosyal sorunlardan birini temsil etmektedir (Brassett, 2020). Dünya genelinde hükümetler, Covid-19 bulaşma riskini azaltmak için sosyal hayata kısıtlamalar getirmiştir. Bunlardan biri de üniversitelerin uzaktan veya çevrimiçi eğitime geçmesidir. Çevrimiçi öğrenme teorik dersler için daha geniş perspektifte bilgileri öğrencilere sunmasına rağmen uygulamalı derslerde yetersiz kalmaktadır. Üniversitelerin uzaktan eğitim kararı alması ve laboratuvar ulaşımlarının sınırlandırılması uygulamalı dersler için zorluklar çıkarmaktadır. Anatomi eğitimi de uygulamalı pratik eğitime dayanması nedeniyle bu süreçten etkilenmiştir (O'Doherty, 2018). Uygulamadaki bu aksaklıkları gidermek için Anatomi dersi öğretmenleri mobil uygulamalar, sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik gibi teknolojileri kullanmaktadırlar (Pather, 2020). Bu çalışmanın amacı Kozaklı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecindeki memnuniyet düzeylerini ve temel anatomi düzeylerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Çalışma uzaktan eğitim sürecinde aktif ders alan 225 öğrenci üzerinde öğrenci bilgi formu, Uzaktan Eğitim Değerlendirme Anketi (Metin, 2017) ve Anatomi Öz Yeterlilik Anketi (Acar, 2018) Google

form üzerinden yapılmıştır. Çalışmaya katılanların %51,7' si il merkezinde, %31,8'si ilçe merkezinde, %16,6'sı ise kırsalda yaşadığını belirlenmiştir. Bu çalışmada toplam uzaktan eğitim memnuniyet puanı 63.20 ± 15.97 , anatomi temel yeterlilik puanı ise 44.84 ± 6.69 olarak hesaplanmıştır. Anatomi dersindeki yeterlilik düzeyi ile uzaktan eğitimden memnuniyet arasında pozitif yönlü düşük korelasyon bulundu ($r=0.301$, $p<0.001$). Uzaktan eğitim sistemi akademik eğitimde kalıcı olarak yerini almış ve yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Uzaktan eğitimin tekrar izleme ve değerlendirme imkânı tanınması, konaklama ve ulaşım masrafının olmaması, daha anlaşılır olması en önemli olumlu özellikleri olarak belirlenmişken, uygulama derslerinde yetersiz olması, internet alt yapı yetersizliği ve kalabalık ailelerde teknolojik alet yetersizliği sistemin eleştirilen yönleri olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Anatomi, uzaktan eğitim, anket

ABSTRACT

The Covid-19 outbreak caused by the Sars-Cov-2 virus represents one of the most important health and social problems that societies need to overcome on a global scale,(Brasssett, 2020). Governments around the world have imposed restrictions on social life to reduce the risk of Covid-19 transmission. One of these is that universities are moving to distance or online education. Although online learning provides students with wider perspective information for theoretical courses, it falls short in applied courses. Universities' decision to take distance education and limitation of laboratory transportation create difficulties for applied courses. Anatomy education has also been affected by this process, as it is based on applied practical training (O'Doherty, 2018). Anatomy course instructors use technologies such as mobile applications, virtual reality and augmented reality in order to eliminate these flaws in the application. (Pather, 2020). The aim of this study was made descriptively in order to determine the satisfaction levels and basic anatomy levels of the students of Kozaklı Vocational School in the distance education process. The study was conducted on 225 students who took active courses during the distance education process, using the student information form, the Distance Education Assessment and Anatomy Self-Efficacy Questionnaires on the Google form. It was determined that 51.7% of the participants in the study lived in the city center, 31.8% in the district center and 16.6% in the countryside. In this study, the total distance education satisfaction score was calculated as 63.20 ± 15.97 and the anatomy basic competence score as 44.84 ± 6.69 . A low positive correlation was found between the proficiency

level in anatomy course and satisfaction with distance education ($r = 0.301$, $p < 0.001$). The distance education system has taken its place in academic education permanently and is used extensively. Re-monitoring and evaluation of distance education, lack of accommodation and transportation costs, and being more understandable were determined as the most important positive features, while inadequate application lessons, lack of internet infrastructure and lack of technological equipment in crowded families were criticized aspects of the system.

Keywords: Anatomy, Distance Education, Questionnaire

KAYNAKLAR

- Acar, D. (2018). Sağlık alanında farklı bölümlerde lisanseğitimi alan öğrencilerin anatomi eğitimine yönelik yeterliliklerinin karşılaştırılması (Yayınlanmamış bilim uzmanlığı tezi). Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Brassett, C., Cosker, T., Davies, D. C., Dockery, P., Gillingwater, T. H., Lee, T. C., Milz, S., Parson, S. H., Quondamatteo, F., & Wilkinson, T. (2020). COVID-19 and anatomy: Stimulus and initial response. *Journal of anatomy*, 237(3), 393–403. <https://doi.org/10.1111/joa.13274>
- Metin, A , Karaman, A , Şaştım, Y . (2017). Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sistemine Bakış Açısı ve Uzaktan Eğitim İngilizce Dersinin Verimliliğinin Değerlendirilmesi: Banaz Meslek Yüksekokulu . *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 7 (2) , 640-652 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/joiss/issue/32387/360205>
- O'Doherty, D., Dromey, M., Loughheed, J., Hannigan, A., Last, J., & McGrath, D. (2018). Barriers and solutions to online learning in medical education - an integrative review. *BMC medical education*, 18(1), 130. <https://doi.org/10.1186/s12909-018-1240-0>
- Pathar, N., Blyth, P., Chapman, J. A., Dayal, M. R., Flack, N., Fogg, Q. A., Green, R. A., Hulme, A. K., Johnson, I. P., Meyer, A. J., Morley, J. W., Shortland, P. J., Štrkalj, G., Štrkalj, M., Valter, K., Webb, A. L., Woodley, S. J., & Lazarus, M. D. (2020). Forced Disruption of Anatomy Education in Australia and New Zealand: An Acute Response to the Covid-19 Pandemic. *Anatomical sciences education*, 13(3), 284–300. <https://doi.org/10.1002/ase.1968>

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE ÇEVRE KONULU PROJE ÇALIŞMALARINA YÖNELİK BİR İNCELEME: DOKÜMAN ANALİZİ

A REVIEW OF ENVIRONMENTAL PROJECT STUDIES IN THE COVID-19 PANDEMIA PROCESS: DOCUMENT ANALYSIS

Ayşen TÜKEL

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Çocuk
Bakım ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Türkiye, aysentukel@nevsehir.edu.tr*

ÖZET

Toplumda çevreye olan duyarlılığı artırmak, küreselleşen dünyada artan çevre sorunlarına yakın çevreden başlayarak farkındalık oluşturmak gerekmektedir. Bu çalışmaların örgün eğitim çerçevesinde sistemli ve planlı olarak yapılması önem arz etmektedir. Bu çalışma, COVID-19 pandemi sürecinde Çocuk Gelişimi Programı öğrencileri tarafından proje dersinde hazırlanan “Çevre” konulu proje ödev dokümanlarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında, Türkiye’deki bir üniversitede ön lisans programında okuyan Çocuk Gelişimi öğrencilerinin 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Proje dersi kapsamında hazırladıkları toplam 116 proje dosyası (NÖ: 61, İÖ: 55) incelenmiş farklı konuları içeren 18 dosya değerlendirme dışı bırakılarak “çevre” konulu 98 dosya değerlendirilmiştir (n=98). Araştırmanın uygulanabilmesi için, kurum izni ve katılımcılardan bireysel online yazılı onam alınmıştır. Proje dosyalarının analizi sonucunda; dosyaların %33’ünün hayvan barınakları ve kuş evleri, %32’sinin geri dönüşüm, %15’inin ağaçlandırma, %8’inin çevre kirliliği konulu farkındalık çalışmaları, %7’sinin sokak ve okul bahçesi boyama vb. yapılandırma içeren açık alan çalışmaları, %5’inin su tasarrufu ile ilgili olduğu görülmüştür. Projenin hedef kitlesinin en çok genel yaş grubunun oluşturduğu bunu sırasıyla; çocuklar, yaşlılar ve yetişkinleri hedef alan çalışmalar olduğu görülmüştür. Eğitim materyallerinin 64 tanesi 3 boyutlu materyal, 12 tanesi Afiş ve broşür, 11 Video ve Powerpoint sunu, 7 iki boyutlu resim, 2 Storyboard uygulaması,

1 QR kod ve 1 Teknik materyal olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda çocuk gelişimi programı öğrencilerinin pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde proje dersinde çevreye yönelik yaratıcı, problem çözmeye yönelik projeler geliştirdikleri ve konuya yönelik materyal tasarlayarak uygulamalar yaptıkları görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Çocuk gelişimi öğrencisi, Çevre eğitimi, Proje, COVID-19, Pandemi.

ABSTRACT

It is necessary to increase environmental awareness in society, to raise awareness starting from the close environment to the increasing environmental problems in the globalizing world. It is important that these studies are carried out in a systematic and planned manner within the framework of formal education. This study was conducted to examine the project homework documents on "Environment" prepared by the Child Development Program students during the COVID-19 pandemic process. The document analysis method, one of the qualitative research designs, was used in the study. Within the scope of the research, a total of 116 project files (NÖ: 61, İÖ: 55) prepared within the scope of the Project course by Child Development students studying in an associate degree program at a university in Turkey in the spring semester of the 2020-2021 academic year were not evaluated. leaving 98 files on "environment" were evaluated (n=98). Institutional permission and individual online written consent from the participants were obtained for the application of the study. As a result of the analysis of the project files; 33% of the files are animal shelters and birdhouses, 32% recycling, 15% afforestation, 8% environmental pollution awareness studies, 7% street and schoolyard painting, etc. It has been observed that 5% of open field studies involving structuring are related to water saving. Most of the target audience of the project is the general age group. It has been observed that there are studies targeting children, the elderly, and adults. It was determined that 64 of the training materials were 3D materials, 12 posters and brochures, 11 Video and Powerpoint presentations, 7 two-dimensional pictures, 2 Storyboard applications, 1 QR code, and 1 Technical material. As a result of the study, it was seen that the students of the child development program developed creative, problem-solving projects for the environment in the project course during the distance education process during the pandemic period, and designed and implemented materials for the subject.

Keywords: Child development student, Environmental education, Project, COVID-19, Pandemic

KANATLI SALGINI: KUŞ GRİBİ VE TÜRKİYE VAKALARI

POULTRY EPIDEMIC: BIRD FLU AND THE CASES OF TURKEY

Coşkun ASLAN

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Derinkuyu EAYE TH. MYO, Laborant ve Veteriner
Sağlık Programı, Türkiye, caslan@nevsehir.edu.tr*

Aysel KEKİLLİOĞLU

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Derinkuyu EAYE TH MYO/FEF Biyoloji Bölümü
Türkiye, akekillioglu@nevsehir.edu.tr*

Arif KIZILIRMAK

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Derinkuyu EAYE TH MYO, Laborant ve Veteriner
Sağlık Programı, Türkiye, arifkizilirmak@nevsehir.edu.tr*

Murat ŞEN

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Derinkuyu EAYE TH MYO, Laborant ve Veteriner
Sağlık Programı, Türkiye, muratsen@nevsehir.edu.tr*

ÖZET

Kuş gribi virüsleri, kuşlarda yaygın olarak bulunan oldukça bulaşıcı, son derece değişken virüslerdir. Su habitatlarındaki yabani kuşların doğal rezervuar oldukları düşünülmektedir, ancak evcil kümes hayvanları ve diğer kuşlar da enfekte olabilir. İnfluenza virüsleri ortomiksovirüs ailesine aittir ve dört farklı türde (A, B, C ve D) kategorize edilir. İnfluenza A virüsleri, kuşları doğal olarak etkilediği bilinen tek ortomiksovirüslerdir. Birçok kuş türünün İnfluenza A virüsleri ile enfeksiyona duyarlı olduğu gösterilmiştir. İnfluenza A virüsleri, antijenik özellikleri ile ilişkili nükleokapsid ve matriks proteinlerine sahiptir, ancak hemaglutinin (H) ve nöraminidaz (N) antijenlerine göre alt tiplere ayrılır. Şu anda, 16 H alt tipi (H1-H16) ve 9 N alt tipi (N1-N9) bildirilmiştir. Özellikle H5N1 alt tipi başta olmak üzere kuş gribi virüs enfeksiyonlarının 21. yüzyılın en önemli halk sağlığı problemlerinden biri olduğu kabul edilmektedir. Sadece geçen yüzyılda kuş gribi virüsleri 4

farklı pandemi oluşturarak, tüm dünyada çok sayıda insan ve kanatlı hayvanın ölümüne neden olmuştur. Ülkemizde de H5N1 alt tipi bildirilmiştir. Bu bildiride, kuş gribi hakkında genel bilgi ve ülkemizde ki kanatlı hayvanlarda görülen kuş gribi vaka sayıları hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kuş gribi, İnfluenza A, Ortomiksovirüs, H5N1, Kanatlı, Salgın

ABSTRACT

Avian influenza viruses are highly contagious, highly variable viruses commonly found in birds. Wild birds in aquatic habitats are thought to be natural reservoirs, but domestic poultry and other birds can also be infected. Influenza viruses belong to the orthomyxovirus family and are categorized into four different types (A, B, C and D). Influenza A viruses are the only orthomyxoviruses known to naturally affect birds. Many bird species have been shown to be susceptible to infection with Influenza A viruses. Influenza A viruses have nucleocapsid and matrix proteins associated with their antigenic properties, but are subdivided into hemagglutinin (H) and neuraminidase (N) antigens. Currently, 16 H subtypes (H1-H16) and 9 N subtypes (N1-N9) have been reported. Avian influenza virus infections, especially the H5N1 subtype, are considered to be one of the most important public health problems of the 21st century. In the last century alone, avian influenza viruses caused 4 different pandemics, causing the deaths of many human and poultry all over the world. The H5N1 subtype has also been reported in our country. In this report, it is aimed to provide general information about avian flu and the number of avian influenza cases seen in poultry in our country.

Keywords: Avian influenza, Influenza A, Orthomyxovirus, H5N1, Poultry, Epidemic

KAYNAKÇA

Akan M. Kumes Hayvanlarında Kuş Gribi. Flora 2007;12(1):14-21.

Alexander D.J. Avian Influenza Diagnosis. Zoonoses Public Health. 55 (2008) 16-23. Doi: 10.1111/j.1863-2378.2007.01082.x

Alexander DJ, Allan WH, Parsons D, Parsons G. The pathogenicity of four avian influenza viruses for chickens, turkeys and ducks. Res Vet Sci 1978;24:242-7. Doi:10.1016/S0034-5288(18)33080-7.

Alexander DJ. An overview of the epidemiology of avian influenza. Vaccine 2007; 25:5637-5644. Doi:10.1016/j.vaccine.2006.10.051.

- Arslan MO. Küresel Kamu Malı Olarak Sağlık ve Kuş Gribinin Türkiye Ekonomisine Etkileri 2006.
- Bertran K, Dolz R, Majo N. Pathobiology of avian influenzavirus infection in minor gallinaeceous species: a review. *Avian Pathol.* 2014;43(1):9-25. Doi:10.1080/03079457.2013.876529.
- Boynukara B., İlhan Z., Aksakal A., Ekin İH., Gülhan T., Solmaz H. Avian İnfluenza Tip A Virüsleri: Etiyoloji, Teşhis ve Korunma. *Y.Y.U. Veteriner Fakultesi Dergisi*, 2009, 20 (1) 73 – 79.
- Brown IH. Summary of avian influenza Activity in Europe, Asia, and Africa, 2006-2009. *Avian Dis.* 2010;54(1 Suppl):187-93. Doi: 10.1637/7602-041306R.1.
- Capua I, Alexander DJ. Animal and Human Health Implications of Avian Influenza Infections. *Biosci Rep* 2007; 27:359–372.Doi:10.1007/s10540-007-9057-9.
- Capua, I., Marangon, S. Control of Avian Influenza in Poultry. *Emerging Infectious Diseases* 2006, 12(7), 1319–1324. Doi:10.3201/eid1209.060430.
- Capua, I., Alexander, D. J. Avian influenza: recent developments. *Avian Pathology* 2004, 33(4), 393–404. Doi:10.1080/03079450410001724085
- Chatziprodromidou I.P., Arvanitidou M., Guitian J., Apostolou T., Vantarakis G., Vantarakis A. Global avian influenza outbreaks 2010–2016: a systematic review of their distribution, avian species and virus subtype. *Systematic Reviews* 2018; 7(1). Doi:10.1186/s13643-018-0691-z
- Chen H, Deng G, Li Z, Tian G, Li Y, Jiao P, Zhang L, Liu Z, Webster RG, Yu K. The evolution of H5N1 influenza viruses in ducks in southern China. *Proc Natl Acad Sci U S A.* 2004;101(28):10452-7. Doi: 10.1073/pnas.0403212101.
- Desvaux S, Marx N, Ong S, Gaidet N, Hunt M, Manuguerra JC, Sorn S, Peiris M, van der Werf S, Reynes JM. Highly pathogenic avian influenza virus (H5N1) outbreak in captive wild birds and cats, Cambodia. *Emerg Infect Dis.* 2009;15(3):475-8. Doi: 10.3201/eid1503.071410.
- Ellis T.M., Leung C.Y.H.C., Chow M.K.W., Bissett L.A., Wong W., Guan, Y., Peiris J.S.M. Vaccination of chickens against H5N1 avian influenza in the face of an outbreak interrupts virus transmission. *Avian Pathol.* 2004, 33, 405–412. Doi:10.1080/03079450410001724012
- Ely CR, Hall JS, Schmutz JA, Pearce JM, Terenzi J, Sedinger JS, Ip HS. Evidence that life history characteristics of wild birds influence infection and exposure to influenza A viruses. *PLoS One.* 2013;8(3):e57614. Doi:10.1371/journal.pone.0057614.
- Fenner F, Bachmann PA, Gibbs EPJ, Murphy FA, Studdert MJ, White DO. *Veterinary virology.* San Diego, CA: Academic Press Inc.; 1987. *Orthomyxoviridae*; p. 473-84.
- Fereidouni SR, Harder TC, Globig A, Starick E. Failure of productive infection of mallards (*Anas platyrhynchos*) with H16 subtype of avian influenza viruses. *Influenza Other Respir Viruses.* 2014;8(6):613-6. Doi: 10.1111/irv.12275.
- Fouchier RA, Munster VJ. Epidemiology of low pathogenic avian influenza viruses in wild birds. *Rev Sci Tech.* 2009;28(1):49-58. Doi: 10.20506/rst.28.1.1863.

- Germundsson A, Madslie KI, Hjortaas MJ, Handeland K, Jonassen CM. Prevalence and subtypes of influenza A viruses in wild waterfowl in Norway 2006-2007. *Acta Vet Scand.* 2010;52:28. Doi:10.1371/journal.pone.0098890.
- Ginex T, Luque FJ. Searching for effective antiviral smallmolecules against influenza A virüs. *Expert Opinion on Therapeutic Patents* 2020; Doi:10.1080/13543776.2020.1831471.
- Gomaa M.R., Khalil A.A., Kandeil A., Sabir J.S.M., Kayed A., Moatasim Y., El saied M.F., El-safty M.M., Kayali G., Ali M.A. Development of an effective contemporary trivalent avian influenza vaccine against circulating H5N1, H5N8, and H9N2 in Egypt. *Poult. Sci.* 2019, 98, 6289–6295. Doi: 10.3382/ps/pez385.
- Hinshaw VS, Webster RG, Turner B. The perpetuation of orthomyxoviruses and paramyxoviruses in Canadian waterfowl. *Can J Microbiol* 1980;26:622–9. Doi:10.1139/m80-108.
- Horman W. S. J., Nguyen T. H. O., Kedzierska K., Bean, A. G. D., Layton, D. S. The Drivers of Pathology in Zoonotic Avian Influenza: The Interplay Between Host and Pathogen. *Frontiers in Immunology* 2018;9. doi:10.3389/fimmu.2018.01812
- Joseph U., Su Y.C.F., Vijaykrishna D., Smith, G.J.D. The ecology and adaptive evolution of influenza A interspecies transmission. *Influenza and Other Respiratory Viruses* 2016;11(1), 74–84. Doi:10.1111/irv.12412
- Kalthoff D, Globig A, Beer M. Highly pathogenic avian influenza as a zoonotic agent. *Veterinary Microbiology* 140,2010; 237–245. Doi:10.1016/j.vetmic.2009.08.022.
- Krauss S, Webster RG. Avian influenza virus surveillance and wild birds: past and present. *Avian Dis.* 2010;54(1 Suppl):394-8. Doi:10.1637/8703-031609-Review.1.
- Kwon YK, Joh SJ, Kim MC, Sung HW, Lee YJ, Choi JG, Lee EK, Kim JH. Highly pathogenic avian influenza (H5N1) in the commercial domestic ducks of South Korea. *Avian Pathol.* 2005;34(4):367-70. Doi:10.1080/03079450500181257.
- Lee C., Senne D.A., Suarez D.L. Effect of vaccine use in the evolution of Mexican lineage H5N2 avian influenza virus. *J. Virol.* 2004, 78, 8372–8381. Doi:10.1128/JVI.78.15.8372-8381.2004
- Li, Y.-T., Linster, M., Mendenhall, I. H., Su, Y. C. F., Smith, G. J. D. . Avian influenza viruses in humans: lessons from past outbreaks. *British Medical Bulletin* 2019;1-15. Doi:10.1093/bmb/ldz036.
- Mostafa A, Abdelwhab EM, Mettenleiter TC, Pleschka S. Zoonotic Potential of Influenza A Viruses. *Viruses* 2018, 10, 497; Doi:10.3390/v10090497.
- Ninyio NN., Ho KL., Omar AR., Tan WS., Iqbal M., Mariatulqabtiah AR. Virus-like Particle Vaccines: A Prospective Panacea Against an Avian Influenza Panzootic. *Vaccines* 2020; 8, 694; Doi:10.3390/vaccines8040694
- Núñez IA, Ross TM. A review of H5Nx avian influenza viruses. *Therapeutic Advances in Vaccines and Immunotherapy* 2019; Vol. 7: 1–15. Doi: 10.1177/2515135518821625.
- OIE-WAHIS(World Organisation For Animal Health-World Animal Health Information System). <https://wahis.oie.int/#/home>.
- Ong H.K., Yong C.Y., Tan W.S., Yeap S.K., Omar A.R., Razak M.A., Ho K.L. An influenza A vaccine based on the extracellular domain of matrix 2 protein protects BALB/c mice against H1N1 and H3N2. *Vaccines* 2019, 7, 91. Doi:10.3390/vaccines7030091

- Ramey AM, Pearce JM, Ely CR, Guy LM, Irons DB, Derksen DV, Ip HS. Transmission and reassortment of avian influenza viruses at the Asian-North American interface. *Virology*. 2010;406(2):352-9. Doi: 10.1016/j.virol.2010.07.031.
- Slusher MJ, Wilcox BR, Lutrell MP, Poulson RL, Brown JD, Yabsley MJ, Stallknecht DE. Are passerine birds reservoirs for influenza A viruses. *J Wildl Dis*. 2014;50(4):792-809. Doi:10.7589/2014-02-043.
- Sonnberg S, Webby RJ, Webster RG. Natural history of highly pathogenic avian influenza H5N1. *Virus Res*. 2013; Doi:10.1016/j.virusres.2013.05.009.
- Sönmez E., Sönmez Y., Özdemir MH. Bir halk sağlığı sorunu olan kuş gribinde (H5N1 avian influenza) otopsi bulguları. *Adli Tıp Dergisi* 2009; 23(3): 34-39.
- Spackman E. *Animal Influenza Virus Methods and Protocols* Third Edition. *Methods in Molecular Biology* 2020;83-177. Doi:10.1007/978-1-0716-0346-8.
- Swayne DE. Understanding the complex pathobiology of high pathogenicity avian influenza viruses in birds. *Avian Dis*. 2007;51(1 Suppl):242-9. Doi:10.1637/7763-110706-REGR.1.
- Swayne D.E., Spackman E. Current status and future needs in diagnostics and vaccines for high pathogenicity avian influenza. *Dev. Biol*. 2013, 135, 79–94. Doi:10.1159/000325276
- Thanh, T. T., Doorn, H. R., Van de Jong M. D. Human H5N1 influenza: Current insight into pathogenesis. *The International Journal of Biochemistry and Cell Biology* 2008;40(12), 2671–2674. Doi:10.1016/j.biocel.2008.05.019
- The Center For Food Security and Public Health. *Avian Influenza*. Institute For International Cooperation in Animal Biologics 2016.
- Vahlenkamp TW, Teifke JP, Harder TC, Beer M, Mettenleiter TC. Systemic influenza virus H5N1 infection in cats after gastrointestinal exposure. *Influenza Other Respir Viruses*. 2010;4(6):379-86. Doi: 10.1111/j.1750-2659.2010.00173.x.
- Wu Z.Q., Zhang Y., Zhao N., Yu Z., Pan H., Chan T.C., Liu, S.L. Comparative Epidemiology of Human Fatal Infections with Novel, High (H5N6 and H5N1) and Low (H7N9 and H9N2) Pathogenicity Avian Influenza A Viruses. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 2017;14(3), 263. Doi:10.3390/ijerph14030263

PANDEMİ SÜRECİNDE BİREYSEL EKOLOJİK ATIK YÖNETİMİ

INDIVIDUAL ECOLOGICAL WASTE MANAGEMENT DURING PANDEMIC PROCESS

Aysel KEKİLLİOĞLU

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fak. Biyoloji Bölümü,/ Derinkuyu
Emineana ve Yaşar Ertaş Tarım ve Hayvancılık MYO, Türkiye, akekillioğlu@hotmail.com*

Fatma SOYSALDI

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen Bil. Enst. Biyoloji A.B.D., Türkiye,
fatma8280@hotmail.com*

ÖZET

Aralık 2019'da Çin' in Wuhan kentinde ortaya çıkan yeni bir koronavirus, salgın süreci yaratarak; yüzlerce kişinin ölümüne, milyonlarca kişinin hastalanmasına neden olmuştur. Küresel boyutta gerçekleşen bu salgın, insan faaliyetlerini önemli ölçüde azaltmış ve insanların evde daha fazla vakit geçirmesine neden olmuştur. Bu durum, daha fazla gıda tüketimine bağlı olarak evsel organik atıkların da artışına neden olmaktadır. Bu bağlamda; çalışmamızda evsel organik atıkların yönetimi için kompost ve vermikompost üretim süreç ve tekniklerine değinilmektedir. Kompostlama, bitki, bahçe ve mutfak atıkları gibi organik atıkları, bitkiler için zengin besleyici gıdalara dönüştüren, kolay ve doğal bir biyo-bozunma işlemidir. Vermikompost üretimi ise organik atıkların ayrıştırılarak toprak solucanlarının sindirim sistemlerinden geçirilmesi sonucu elde edilen humus, mineraller ve mikrobiyal aktivite açısından zengin organik bir gübredir. İki yöntem de organik atık yönetiminde etkili uygulamalar olup çevre dostudur. Doğru bir atık yönetimi ve sürdürülebilir doğal bir çevre için, ekonomik ve ekolojik olan kompost ve vermikompost üretiminin daha çok geliştirilmesi gerek bireysel gerekse kurumsal olarak uygulanması, yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi; alternatif atık yönetimi bakımından oldukça önemlidir. Toplumsal ve çevresel farkındalık oluşumuna katkı yanında; ekonomik, ekolojik verimlilikle birlikte

evlerde daha çok geçirilen zamanın da en verimli biçimde kullanımına olanak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Ekoloji, Ekonomi, Atık, Yönetim, Kompost

ABSTRACT

A new coronavirus that emerged in Wuhan, China in December 2019, by creating an epidemic process, which caused the death of hundreds of people and the illness of millions of people. This global epidemic has significantly reduced human activities and caused people to spend more time at home. This situation causes an increase in domestic organic wastes due to more food consumption. In this context; In our study, compost and vermicompost production processes and techniques for the management of domestic organic waste are mentioned. Compost and vermicompost production processes and techniques for the management of organic wastes are cited. Composting is an easy and natural biodegradation process that turns organic waste such as plants, gardens, kitchens, etc. Wastes into nutritious foods rich for plants. On the other hand, Vermicompost production is an organic fertilizer that has rich in humus, mineral sand microbial activity which is obtained as a result of separating organic wastes and passing soil worms through their digestive systems. Both methods are effective practices in organic waste management and are environmentally friendly. Further development of economical and ecological compost and vermicompost production for correct waste management and a sustainable natural environment; its implementation, dissemination and development both individually and institutionally; is very important in terms of alternative waste management. In addition to contributing to social and environmental awareness; economic and ecological efficiency, it enables the most efficient use of the time spent at homes.

Keywords: Pandemic, Ecology, Economy, Waste, Management, Compost

KAYNAKÇA

- Read, A. D. (1999). A Weekly Doorstep Recycling Collection, I had no Idea We Could Overcoming the Local Barriers to Participation. Resources, Conservation and Recycling, 26, 217 -249
- AS-99 (1999) Australian Standard. Composts, soil conditioners and mulches. AS454-1999. Standards Association of Australia.
- Newbush 2 Amlinger, F. and C. Weissteiner (1999) Results of an Evaluation Questionnaire. EU Compost Workshop. Federal Ministry of Environment, Vienna

- Singh R.P., Singh P., Araujo A.S.F., Ibrahim M.H., Sulaiman O., 2010, "Management of urban solid waste: Vermicomposting a sustainable option", RECYCL-2384; No. of Pages11
- Anonim (2019), http://www.cka.org.tr/dosyalar/evsel_atik_raporu.pdf
- Sayar, Ş. (2012). Sakarya İli Entegre Atık Yönetimi ve Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümü. Sakarya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Sakarya.
- Atık Yönetimi Genel Esasları Yönetmeliği, RG.05.07.2008 tarih ve 26927 Sayı.
- Palabıyık, H., Altunbaş, D. (2004). "Kentsel Katı Atıklar ve Yönetimi", Çevre Sorunlarına Çağdaş Yaklaşımlar: Ekolojik, Ekonomik, Politikve Yönetmelik Perspektifler, 103-124. Beta, İstanbul.
- Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, RG.22.07.2005 tarih ve 27555 Sayı.
- Anonim (2019), Düzenli Depolama Tesisleri Saha Yönetimi ve İşletme Kılavuzu
- Anonim (2019), <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/05/20180518-3.html>
- Anonim (2019), <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150402-2.html>
- Anonim (2019), <https://cygm.csb.gov.tr/ulusal-atik-yonetimi-ve-eylem-plani-2016-2023-hazirlandi.-haber-221234>
- Anonim (2019), <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/07/20190712-9.html>
- Topkaya, B. (2015) Katı Atık Yönetimi, Ders Notu, Akdeniz Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Çevre Mühendisliği Bölümü, Antalya, 64s.
- Anonim (2019), <https://www.nea.gov.sg/our-services/waste-management/waste-statistics-and-overall-recycling>
- Epstein E (2011). Processed Meats, Second Edition. Industrial Composting. CRC Pellet Sound ParkWay NW 300, 278 p, USA.
- Amossé, J., Bettarel, Y., Bouvier, C., Bouvier, T. Duc, T.T., Thu, T.D., Jouquet, P., (2013). The flows of nitrogen, bacteria and viruses from the soil to water compartments are influenced by earthworm activity and organic fertilization (compost vs. vermicompost). In Soil Biology & Biochemistry, vol. 66, pp. 197–203.
- Edwards, C.A., Burrows, I., 1988. The potential of earthworm composts as plant growth media. In: Earthworms in Waste and Environmental Management. Edwards, C.A., Neuhauser, E. (Eds.), SPB Academic Press, The Hague, The Netherlands, pp. 21-32.
- Dickerson, G.W. 2004. Vermicomposting. Cooperative Extension Service. College of Agriculture and Home Economics. New Mexico State University. Available at http://www.cahe.nmsu.edu/Pubs/_h/h_164.pdf
- Edwards, C.A. 1995. Commercial and environmental potential of vermicomposting: A historical overview. BioCycle, June, 62-63.
- Edwards, C.A. and Arancon, N.Q. 2004. Interactions among organic matter earthworms and microorganisms in promoting plant growth. In Functions and Management of Organic Matter in Agro ecosystems. C.A. Edwards (Editor in Chief), F. Magdoff, R. Weil (Eds.) Crc Press, Boca Raton, 327- 376

- Manivannan, S., Balamurugan, M., Parthasarathi, K., Gunasekeran, G. and Ranganathan, L.S. 2009. Effect of vermicompost on soil fertility and crop productivity – beans (*Phaseolus vulgaris*). *J. Environ. Biol.*, 30 (2): 275-281.
- Szczecz, M.M. 1999. Suppresiveness of vermicompost against *Fusarium* wilt of Tomato. *J. Of Phytopathology*, 147, 155.
- Sinha, K., Herat, S., Agarwal, S., Asadi, R., Carretero, E., (2002), ‘Vermiculture and waste management: study of action of earthworms *Elsinia foetida*, *Eudrilus euginae* and *Perionyx excavatus* on biodegradation of some community wastes in India and Australia.’ *Environmentalist*, Volume 22, Issue 3, pp 261–268
- Abou El- Magd, M.M El-Bassiony, AM Fawzy, Z. F (2006). Effect Of Organic Manure With Or Without Chemical Fertilizers On Growth, Yield And Quality Of Some Varieties Of Broccoli Plants. *Journal Of Applied SciencesResearch*, 2: 791-798.
- Chain, C. Y., Wang, W., Sinha R. K., (2011), ‘Emission of greenhouse gases from home aerobic composting, anaerobic digestion and vermicomposting of household wastes in Brisbane (Australia)’. *Waste Management & Research* 29(5):540-8, PubMed.
- Lleó, T., Albacete, E., Barrera, R., Segura X., F., Artola, A., Sánchez, A., (2013), ‘Home and vermicomposting as sustainable options for biowaste management.’ *Journal of Cleaner Production* 47:70–76
- Manyuchi M., Phiri, A., (2013), ‘Vermicomposting in Solid Waste Management: A Review’. *International Journal of Scientific Engineering and Technology*, 1234-1242.
- Cai L., Gong, X., Sun, X., Li, S., Yu, X., (2018), ‘Comparison of chemical and microbiological changes during the aerobic composting and vermicomposting of green waste.’ *PLoS One*. 2018; 13(11): e0207494
- Sosnecka, A., Małgorzata, K., Rorat, A., (2016), ‘Vermicomposting As An Alternative Way Of Biodegradable Waste Management For Small Municipalities.’ *Institute of Environmental Engineering, Czestochowa University of Technology, Brzeznicka 60a Str., 42-200 Czestochowa, Poland, J. Ecol. Eng.* 2016; 17(3):91–96
- BioAbfV (1998) German Bioabfallverordnung, Bundesgesetzblatt G 5702 Bonn 28. Sept. 1998 (revised March 1999) English Translation Available : Ordinance: Utilisation of Bio-Wastes on Land used for Agricultural, Silvicultural and Horticultural Purposes.
- Pirsaheb, M., Khosravi, T., Sharafi, K., (2013), ‘Domestic scale vermicomposting for solid waste management’ *International Journal Of Recycling of Organic Waste in Agriculture*, ISSN: 2195-3228 (Print) 2251-7715
- Kostecka, J., Garczyńska, M., Podolak, A., Pączka, G., Kaniuczak, J.,(2018), ‘Kitchen Organic Waste as Material for Vermiculture and Source of Nutrients for Plants’ *J. Ecol. Eng.* 2018; 19(6):267–274
- Gunindra NC: Use of vermicomposting biotechnology for recycling organic wastes in agriculture. *Int J Recycling Org Waste Agric* 2012,1(8):2–6.

ICCET'21
CAPPADOCIA

ULUSLARARASI KAPADOKYA SALGIN DÖNEMLERİ KONGRESİ

Bildiri Özetleri Kitabı

31 Mayıs-3 Haziran 2021

INTERNATIONAL CAPPADOCIA CONGRESS OF EPIDEMIC TIMES

Book of Abstracts

31 May-3 June 2021

Editörler/Editors:

Gamze Turgaylı Zengin - Dilek Hande Esen - Mehmet Serkan Demirci

Mehmet Yaşar Sönmez - Merve Özdemir

Covid-19 Pandemisi'nin neden olduğu değişimi akademik bir bakış açısıyla anlamak ve pandeminin gelecekteki etkilerine dair bir öngörü geliştirmek amacıyla 31 Mayıs-2 Haziran 2021 tarihleri arasında Kapadokya Üniversitesinin ev sahipliğinde gerçekleştirilen "*Uluslararası Kapadokya Salgın Dönemleri Kongresi*"nde, multidisipliner bir katılımcı grubu tarafından sunulan bildiriler yer almıştır. Kongre kapsamındaki bildirilerin özet metinlerinin yer aldığı bu çalışmanın, içinden geçtiğimiz süreci bilimsel bilgi temelinde anlama çabası olan herkese fayda sunması dileğiyle...

With the aim of understanding the change led by the Covid-19 Pandemic from an academic perspective and developing a foresight about the future effects of the pandemic, a group of multidisciplinary scholars participated the "*International Cappadocia Epidemics Congress*" hosted by Cappadocia University between 31 May and 2 June 2021. We are delighted to present this book of abstracts with the hope that it could be beneficial to understand the pandemic times on the basis of scientific knowledge...

KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ

Nevşehir Yerleşkeleri:

Mustafapaşa - Uçhisar - Ürgüp

Tel: 0384 353 5009 (pbx) Faks: 0384 353 5125

İstanbul Yerleşkesi:

Sabiha Gökçen Uluslararası Havalimanı

Tel: 0216 588 0010 (pbx) Faks: 0216 588 0012

info@kapadokya.edu.tr

9 786054 448159